

בבלי ירושלמי תוספתא

חוברת שבועית ללימוד בי"ת
ביחד עם **תכשיטי הבית**
פרק נ"ך ליום

בעידודו של מו"ר הרח"צ שליט"א

פרשת
יתרו
י"ח – כ"ד שבט תשפ"ד

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב – עיר השמחה

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'
או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה
של כ"ק אדמו"ר עט"ר

מוהרא"ש

ר' אליעזר שלמה בן

ר' מנחם זאב זי"ע

לזכות מורנו ורבנו הרה"צ

ר' יצחק שמואל אהרן

לעזער שליט"א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה
הקדושה מתוך בריאות איתנה ונחת מכל
יצ"ח ותלמידיו

לזכות נשמתם הקדושה והטהורה של

רבי חייא ובניו חזקיה ויהודה

ולזכות

רב המנונא סבא ורב הונא ריש גלותא

כָּל שֶׁאֵינוֹ בְּמִכָּה כו'. וסומא הָא אִפֵּיקְתֵּיהּ מדין מיתת בֵּין דִּין: כָּל שֶׁיֵּשְׁנוֹ בְּמִשְׁפָּט כו'. דְּהָא אִפֵּיקְתֵּיהּ מִכְּלָל דְּשִׁפּוּטֵי: **רב יוסף.** סגי נָהוּר הָוֵה: **מתני'** וְשׁוֹר אֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶלָּא נָזִק. כִּדְאָמַר בפ"ב (דף כו.) אִישׁ בְּעֵמִיתוֹ וְלֹא שׁוֹר בְּעֵמִיתוֹ: וּפָטוּר מִדְּמֵי וְלָדוֹת. כִּדְאָמַר בְּשׁוֹר שֶׁנָּגַח אֶת הַפָּרָה (לעיל דף מח:) אֲנָשִׁים וְלֹא שְׁוֹרִים: מִכְּלָל אֲבִיו וְאִמּוֹ אֵין חַיָּיב עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה בֶּהֶן חְבוּרָה בְּאִלּוּ הֵן הֶנֶּהֱקֵן (סנהדרין דף פה:): עֶבֶד וְאִשָּׁה שֶׁחָבְלוּ בַּאֲחֵרִים פְּטוּרִים. שֶׁאֵין לָהֶם מה לְשַׁלֵּם: נִתְגָּרְשָׁה הָאִשָּׁה וְנִשְׁתַּחְרֵר הָעֶבֶד. וְקָנוּ נְכָסִים: חַיָּיבִין לְשַׁלֵּם. שֶׁהָרֵי מִתְחִלָּה הֵן חַיָּיבִין אֶלָּא שֶׁאֵין לָהֶם מה לְשַׁלֵּם שֶׁנִּכְנְסוּ מלוג שֶׁל אִשָּׁה מְשׁוּעְבָּדִים לְבַעַל לְפִירוֹת וּלְיוֹרְשֶׁיהָ: **גמ'** בִּבְנֵי חֲמִשָּׁה שֶׁל אֲחֵרִים חֲבָלָה לְמִי: גְּרוֹלָה וְדִאי דִּידָהּ הוֹיָא: שֶׁכֵּן נְעוּרִים לָאֵב. דִּכְתִיב) בִּנְעוּרֶיהָ בֵּית אָבִיהָ כָּל שִׁבְטֵי נְעוּרִים לְאָבִיהָ אַפִּי' בְּסֵפֶּה קְדוּשִׁין שֶׁלּוֹ: דְּאִי בְּעֵי מֵסַר לָהּ אָבִיהָ לְמוּחֶה שְׁחִין. דִּכְתִיב (דברים כב) אֶת בְּתִּי נָתַתִּי לְאִישׁ הַזֶּה אִלְמָא בִּידּוֹ לִתְּנָהּ לְמִי שֶׁיִּרְצֶה הִלְכָךְ בְּסֵפֶּה קִדּוּשִׁין נְמִי לְאָבִיהָ: **לֹא מְצִי חָבִיל בָּהּ.**

דאין

וְכֵן הָיָה רַבִּי יְהוּדָה פּוֹטְרוֹ מִכָּל דִּינִים שֶׁבַּתּוֹרָה מ"ט דְּרַבִּי יְהוּדָה אָמַר קְרָא וְשָׁפְטוּ הָעֵדָה בֵּין הַמַּכֶּה וּבֵין גּוֹאֵל הַדָּם עַל הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה כָּל שֶׁיֵּשְׁנוֹ בְּמַכֶּה וּבְגוֹאֵל הַדָּם אֵינוֹ בְּמִשְׁפָּטִים תַּנָּיֵא אִידָךְ ר' יְהוּדָה אוֹמֵר סוּמָא אֵין לוֹ בּוֹשֶׁת וְכֵן הָיָה רַבִּי יְהוּדָה פּוֹטְרוֹ מִכָּל מִצְוֹת הָאֲמוּרוֹת בְּתוֹרָה אָמַר רַב שֵׁישָׁא בְּרֵיהּ דְּרַב אִידִי מַאי טַעְמָא דְּר' יְהוּדָה אָמַר קְרָא וְאֵלֶּה הַמִּצְוֹת הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים כָּל שֶׁיֵּשְׁנוֹ בְּמִשְׁפָּטִים יֶשְׁנוֹ בְּמִצְוֹת וְחֻקִּים וְכָל שֶׁאֵינוֹ בְּמִשְׁפָּטִים אֵינוֹ בְּמִצְוֹת וְחֻקִּים אָמַר רַב יוֹסֵף מֵרִישׁ הָוֶה אָמִינָא מַאן דְּאָמַר חֲלָכָה פְּרִי' יְהוּדָה דְּאָמַר סוּמָא פְּטוּר מִן הַמִּצְוֹת קָא עָבְדִינָא יוֹמָא טָבָא לְרַבָּנַן מ"ט דְּלָא מַפְקְרִינָא וְקָא עָבְדִינָא מִצְוֹת וְהַשְׁתָּא דְּשַׁמְעִית לָהָא דְּר' חֲנִינָא דְּאָמַר ר' חֲנִינָא גְּדוֹל הַמְצַוֶּה וְעוֹשֶׂה מִמִּי שֶׁאֵינוֹ מְצַוֶּה וְעוֹשֶׂה מַאן דְּאָמַר לִי אֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה עָבְדִינָא יוֹמָא טָבָא לְרַבָּנַן מ"ט דִּכְי מַפְקְרִינָא אִית לִי אַגְרָא מִכְּי: **מתני'** זֶה חוֹמֶר בְּאָדָם מִבְּשׁוֹר שֶׁהָאָדָם מְשַׁלֵּם נֶזֶק צַעַר רִיפּוּי שֶׁבֶת וּבוֹשֶׁת וּמְשַׁלֵּם דְּמֵי וְלָדוֹת וְשׁוֹר אֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶלָּא נֶזֶק וּפָטוּר מִדְּמֵי וְלָדוֹת הַמַּכֶּה אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְלֹא עָשָׂה בָּהֶן חַבּוּרָה וְחוֹבֵל בַּחֲבֵירוֹ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים חַיָּיב בְּכוּלָּן הַחוֹבֵל בְּעַבְדּוֹ עִבְרִי חַיָּיב בְּכוּלָּן חוּץ מִן הַשֶּׁבֶת בְּזֹמֶן שֶׁהוּא שָׁלוּ הַחוֹבֵל בְּעַבְדֵּי כְּנַעֲנִי שֶׁל אֲחֵרִים חַיָּיב בְּכוּלָּן רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אֵין לַעֲבָדִים בּוֹשֶׁת חש"ו פְּגִיעָתָן רָעָה הַחוֹבֵל בָּהֶן חַיָּיב וְהֵם שֶׁחָבְלוּ בַּאֲחֵרִים פְּטוּרִין לְאַחַר זְמַן וְהָאִשָּׁה פְּגִיעָתָן רָעָה הַחוֹבֵל בָּהֶם חַיָּיב וְהֵם שֶׁחָבְלוּ בַּאֲחֵרִים פְּטוּרִין אֲבָל מְשַׁלְּמִין לְאַחַר זְמַן נִתְגָּרְשָׁה הָאִשָּׁה נִשְׁתַּחְרֵר הָעֶבֶד חַיָּיבִין לְשַׁלֵּם הַמַּכֶּה אָבִיו וְאִמּוֹ וְעָשָׂה בָּהֶן חַבּוּרָה וְחוֹבֵל בַּחֲבֵירוֹ בְּשַׁבָּת פָּטוּר מִכּוּלָּן מִפְּנֵי שֶׁהוּא נִזּוֹן בְּנַפְשׁוֹ וְהַחוֹבֵל בְּעַבְדּוֹ כְּנַעֲנִי שָׁלוּ פָּטוּר מִכּוּלָּן:

גמ' בָּעָא מִינֵּיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר מֵרַב הַחוֹבֵל בְּבַת קְטַנָּה שֶׁל אֲחֵרִים חֲבָלָה לְמִי מִי אַמְרִינַן דַּיְּינֵי לֵיהּ דְּאָבִיהָ רַחְמָנָא שֶׁבֶת נְעוּרִים לְאָב חֲבָלָה נְמֵי דְּאָבִיהָ חֲוֵי מַאי טַעְמָא דְּהָא אַפְחְתָהּ מִכַּסְפָּהּ אוֹ דִּילְמָא שֶׁבֶת נְעוּרִים הוּא דְּאָבִיהָ לֵיהּ רַחְמָנָא דְּאִי בָּעֵי לְמִסַּר לָהּ לְמוּחֶה שְׁחִין מְצִי מְסַר אֲבָל חֲבָלָה כֵּיוָן דְּאִי בָּעֵי מִתְחַבֵּל בָּהּ לֹא מְצִי חָבִיל לֹא קָנֵיהּ לֵיהּ רַחְמָנָא

אבר

וְכֵן הָיָה רַבִּי יְהוּדָה פּוֹטְרוֹ מִכָּל דִּינִים שֶׁבַּתּוֹרָה מ"ט דְּרַבִּי יְהוּדָה אָמַר קְרָא וְשָׁפְטוּ הָעֵדָה בֵּין הַמַּכֶּה וּבֵין גּוֹאֵל הַדָּם עַל הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה כָּל שֶׁיֵּשְׁנוֹ בְּמַכֶּה וּבְגוֹאֵל הַדָּם אֵינוֹ בְּמִשְׁפָּטִים תַּנָּיֵא אִידָךְ ר' יְהוּדָה אוֹמֵר סוּמָא אֵין לוֹ בּוֹשֶׁת וְכֵן הָיָה רַבִּי יְהוּדָה פּוֹטְרוֹ מִכָּל מִצְוֹת הָאֲמוּרוֹת בְּתוֹרָה אָמַר רַב שֵׁישָׁא בְּרֵיהּ דְּרַב אִידִי מַאי טַעְמָא דְּר' יְהוּדָה אָמַר קְרָא וְאֵלֶּה הַמִּצְוֹת הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים כָּל שֶׁיֵּשְׁנוֹ בְּמִשְׁפָּטִים יֶשְׁנוֹ בְּמִצְוֹת וְחֻקִּים וְכָל שֶׁאֵינוֹ בְּמִשְׁפָּטִים אֵינוֹ בְּמִצְוֹת וְחֻקִּים אָמַר רַב יוֹסֵף מֵרִישׁ הָוֶה אָמִינָא מַאן דְּאָמַר חֲלָכָה פְּרִי' יְהוּדָה דְּאָמַר סוּמָא פְּטוּר מִן הַמִּצְוֹת קָא עָבְדִינָא יוֹמָא טָבָא לְרַבָּנַן מ"ט דְּלָא מַפְקְרִינָא וְקָא עָבְדִינָא מִצְוֹת וְהַשְׁתָּא דְּשַׁמְעִית לָהָא דְּר' חֲנִינָא דְּאָמַר ר' חֲנִינָא גְּדוֹל הַמְצַוֶּה וְעוֹשֶׂה מִמִּי שֶׁאֵינוֹ מְצַוֶּה וְעוֹשֶׂה מַאן דְּאָמַר לִי אֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה עָבְדִינָא יוֹמָא טָבָא לְרַבָּנַן מ"ט דִּכְי מַפְקְרִינָא אִית לִי אַגְרָא מִכְּי: **מתני'** זֶה חוֹמֶר בְּאָדָם מִבְּשׁוֹר שֶׁהָאָדָם מְשַׁלֵּם נֶזֶק צַעַר רִיפּוּי שֶׁבֶת וּבוֹשֶׁת וּמְשַׁלֵּם דְּמֵי וְלָדוֹת וְשׁוֹר אֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶלָּא נֶזֶק וּפָטוּר מִדְּמֵי וְלָדוֹת הַמַּכֶּה אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְלֹא עָשָׂה בָּהֶן חַבּוּרָה וְחוֹבֵל בַּחֲבֵירוֹ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים חַיָּיב בְּכוּלָּן הַחוֹבֵל בְּעַבְדּוֹ עִבְרִי חַיָּיב בְּכוּלָּן חוּץ מִן הַשֶּׁבֶת בְּזֹמֶן שֶׁהוּא שָׁלוּ הַחוֹבֵל בְּעַבְדֵּי כְּנַעֲנִי שֶׁל אֲחֵרִים חַיָּיב בְּכוּלָּן רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אֵין לַעֲבָדִים בּוֹשֶׁת חש"ו פְּגִיעָתָן רָעָה הַחוֹבֵל בָּהֶן חַיָּיב וְהֵם שֶׁחָבְלוּ בַּאֲחֵרִים פְּטוּרִין לְאַחַר זְמַן וְהָאִשָּׁה פְּגִיעָתָן רָעָה הַחוֹבֵל בָּהֶם חַיָּיב וְהֵם שֶׁחָבְלוּ בַּאֲחֵרִים פְּטוּרִין אֲבָל מְשַׁלְּמִין לְאַחַר זְמַן נִתְגָּרְשָׁה הָאִשָּׁה נִשְׁתַּחְרֵר הָעֶבֶד חַיָּיבִין לְשַׁלֵּם הַמַּכֶּה אָבִיו וְאִמּוֹ וְעָשָׂה בָּהֶן חַבּוּרָה וְחוֹבֵל בַּחֲבֵירוֹ בְּשַׁבָּת פָּטוּר מִכּוּלָּן מִפְּנֵי שֶׁהוּא נִזּוֹן בְּנַפְשׁוֹ וְהַחוֹבֵל בְּעַבְדּוֹ כְּנַעֲנִי שָׁלוּ פָּטוּר מִכּוּלָּן:

גמ' בָּעָא מִינֵּיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר מֵרַב הַחוֹבֵל בְּבַת קְטַנָּה שֶׁל אֲחֵרִים חֲבָלָה לְמִי מִי אַמְרִינַן דַּיְּינֵי לֵיהּ דְּאָבִיהָ רַחְמָנָא שֶׁבֶת נְעוּרִים לְאָב חֲבָלָה נְמֵי דְּאָבִיהָ חֲוֵי מַאי טַעְמָא דְּהָא אַפְחְתָהּ מִכַּסְפָּהּ אוֹ דִּילְמָא שֶׁבֶת נְעוּרִים הוּא דְּאָבִיהָ לֵיהּ רַחְמָנָא דְּאִי בָּעֵי לְמִסַּר לָהּ לְמוּחֶה שְׁחִין מְצִי מְסַר אֲבָל חֲבָלָה כֵּיוָן דְּאִי בָּעֵי מִתְחַבֵּל בָּהּ לֹא מְצִי חָבִיל לֹא קָנֵיהּ לֵיהּ רַחְמָנָא

בְּעָבֶד כְּנַעֲנִי שָׁלוּ פְּטוּר מִכּוּלָּם. וא"ת וְהָא בְּרִפְאוֹתָו חַיָּיב כִּדְאָמַר בפ"ק דְּגִיטִּין (דף יב: ושם) גַּבֵּי קִיטֵּעַ יַד עַבְדּוֹ שֶׁל חֲבֵירוֹ נוֹתֵן שִׁבְתּוֹ וּרְפוּאָתוֹ לְרַבּוֹ וּפְרֵיקָה רְפוּאָתוֹ בִּדְיַדְיהּ הִיא דְּבָעֵי אִתְסוּיֵי בֵּיהּ וּמִשֵּׁנִי לֹא צְרִיכָא דְּאָמְדוּהוּ לֵהּ' יוֹמֵי דְּהוּ וְעַבְדוּ סָנָא חֲרֵיפָא וְאִיתְסִי בְּהֵילָא יוֹמֵי וְיל"ד דְּה"נ פָּטוּר מִכּוּלָּם הֵיינוּ מִן הַיִּתְרוֹן דְּאָמְדוּהוּ בֵּהּ וְאִיתְסִי בְּג' וְאם תאמר וְתִפְשׁוֹט מִמַּתְנִי' דְּיָכוֹל הָרֵב לוֹמַר לְעַבֵּד עֲשֵׂה עִמִּי וְאִינִי זָקֵף מִדַּפְשׁוֹט מִשְׁכָּח וְל"ל דְּהָכָא מִיירִי בְּזֵן אֶת הָעֶבֶד וּמִיהוּ קָשֶׁה מֵאי קָמ"ל רַבִּי יוֹחָנָן שׁוֹנֶה רְפוּאָתוֹ לְרַבּוֹ דְּהֵיינוּ הַיִּתְרוֹן דְּאִתְּמַר בְּג' מַתְנִי' הִיא דְּפָטוּר מִכּוּלָּם ע"כ נִרְאֶה שִׁיּוּ לְחַלֵּק בֵּין אֲחֵרִים חוֹבְלִין בּוֹ בֵּין לְהֶרֶב עַצְמוֹ חוֹבֵל בּוֹ שֶׁכְּבָר זָכָה בּוֹ בְּבֹל:

כֵּיוָן דְּאִצְטְרִיךְ לֵיהּ רַחְמָנָא שֶׁבֶת נְעוּרִים לְאָב. פי' בְּקוּנְטְרֵס דְּכְתִיב בִּנְעוּרֶיהָ בֵּית אָבִיהָ כָּל שִׁבְטֵי נְעוּרִים וּבְשִׁנּוּיֵי אוֹתְווֵין (ב"מ דף יב. ושם) גַּבֵּי מְצִיאַת בְּנוֹ וּבְתּוֹ הַקְּטַנִּים נְמֵי פִּי' דִּבְתוֹ מְצִיאָתָהּ לְאָבִיהָ מִשּׁוּם דִּשְׁבַח נְעוּרִים לְאָבִיהָ וְקָשֶׁה לְפִירוּשׁוֹ דִּבְרֵישׁ פֶּרֶק קַמָּא דְּקִדּוּשִׁין (דף ו: ושם) וּבְאֵלּוּ נְעָרוֹת (כתובות דף מ:) אָמַר דְּהַדְּהוּא בְּהֶפְקֵּר נִדְרִים הוּא דִּכְתִיב וְלֹא יַלְפִינַן מֵהָתָם שֶׁאַר דְּבָרִים וְנִרְאֶה דְּבִכְבָר הוּכְרַע שֶׁבֶת נְעוּרִים לִסְימָנָא בְּעָלְמָא נִקְטֵיהּ וְלֹא מִשּׁוּם דְּמַפֵּיק מִבְּנְעוּרֶיהָ וּבִשְׁמַעְתִּין נְמֵי פִּירֵשׁ בְּקוּנְטְרֵס בְּסוֹף דִּבְרֵיהֶם קִדּוּשִׁין שֶׁלּוֹ דְּאִי בָּעֵי מֵסַר לָהּ לְמִנּוּחַ וּמוּכָה שֶׁחִין וּמְצִיאָתָהּ נְמֵי לְאָב מִשּׁוּם אֵיבָה דְּמִסְתַּפֵּי גְּמָרָא בְּפֶרֶק נַעֲרָה שֶׁנִּתְפַּתְּתָה (שם דף מו: ושם) דְּחַיְישִׁינַן שֶׁמָּא מִתּוֹךְ שֶׁנִּרְאֶה שֶׁלּוֹ תְּהֵא לוֹ מְצִיאָתָהּ יִמְכֹּר לְמִנּוּחַ וּמוּכָה שֶׁחִין וּמְבַעֵיא לֵיהּ בְּחֲבָלָה לְרַבִּי אֶלְעָזָר דְּאָמַר ע"ג דְּאִית לְהוּ בְּנוּעֲיהוּ בְּדָאֲמַר לְקַמָּן מ"מ רָאוּי הוּא לִהְיוֹת שֶׁל אָב מִשּׁוּם דְּאִפְּחָתָה מִכַּסְפָּהּ:

תוספות

זו לָמָּה אָמַר לֵיהּ כָּל זְמַן שֶׁאֲבוּקָה זוֹ בְּיָדֵי בְּנֵי אָדָם רוֹאִין אוֹתִי וּמְצִילִין אוֹתִי מִן הַפְּחָתִים וְהַאי טַעְמָא לֹא שַׁיָּיךְ אֶלָּא בְּסוּמָא מֻמָּשׁ וְנִרְאֶה דְּאַף ע"ג דְּפָטֵר ר' יְהוּדָה סוּמָא מִכָּל הַמִּצְוֹת מ"מ מִדְּרַבָּנַן חַיָּיב דְּאע"ג דְּאִשְׁה מִיפְטְרָא בְּמִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָהּ וְלֹא מְחַיְּבִינַן אִפּוּלוּ מִדְּרַבָּנַן מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ מִצּוֹת הִרְבֵּה דְּמְחַיְּבֵי בְּהוּ אֲבָל סוּמָא אִי פְּטֵרַת לֵיהּ מִכָּל הַמִּצְוֹת אֲפִי' מִדְּרַבָּנַן נִתְגָּרְשָׁה הָאִשָּׁה נִשְׁתַּחְרֵר הָעֶבֶד חַיָּיבִין לְשַׁלֵּם הַמַּכֶּה אָבִיו וְאִמּוֹ וְעָשָׂה בָּהֶן חַבּוּרָה וְחוֹבֵל בַּחֲבֵירוֹ בְּשַׁבָּת פָּטוּר מִכּוּלָּן מִפְּנֵי שֶׁהוּא נִזּוֹן בְּנַפְשׁוֹ וְהַחוֹבֵל בְּעַבְדּוֹ כְּנַעֲנִי שָׁלוּ פָּטוּר מִכּוּלָּן: וּמוֹצִיא אֲחֵרִים יְדֵי חוֹבָתָן דְּאִי לָא מְחַיְּבֵי אֶלָּא מִדְּרַבָּנַן דס"ד דְּרַבָּנַן הִיא דְּאָמַר בְּמֵי שֶׁמֵּתוֹ (ברכות דף כא.) וְלָא דָּמֵי דְּסוּמָא לְחִיּוּב דְּקָטֵן שֶׁהִגִּיעַ לְחִינּוּךְ שֶׁאֵין אֶלָּא לְחַנְּכוֹ דְּאִי"ג דְּחַיָּיב מִדְּרַבָּנַן אֵין פּוֹרֵס מִשֶּׁמַע יְדֵי חוֹבָתָן:

בְּעָבֶד כְּנַעֲנִי שָׁלוּ פְּטוּר מִכּוּלָּם. וא"ת וְהָא בְּרִפְאוֹתָו חַיָּיב כִּדְאָמַר בפ"ק דְּגִיטִּין (דף יב: ושם) גַּבֵּי קִיטֵּעַ יַד עַבְדּוֹ שֶׁל חֲבֵירוֹ נוֹתֵן שִׁבְתּוֹ וּרְפוּאָתוֹ לְרַבּוֹ וּפְרֵיקָה רְפוּאָתוֹ בִּדְיַדְיהּ הִיא דְּבָעֵי אִתְסוּיֵי בֵּיהּ וּמִשֵּׁנִי לֹא צְרִיכָא דְּאָמְדוּהוּ לֵהּ' יוֹמֵי דְּהוּ וְעַבְדוּ סָנָא חֲרֵיפָא וְאִיתְסִי בְּהֵילָא יוֹמֵי וְיל"ד דְּה"נ פָּטוּר מִכּוּלָּם הֵיינוּ מִן הַיִּתְרוֹן דְּאָמְדוּהוּ בֵּהּ וְאִיתְסִי בְּג' וְאם תאמר וְתִפְשׁוֹט מִמַּתְנִי' דְּיָכוֹל הָרֵב לוֹמַר לְעַבֵּד עֲשֵׂה עִמִּי וְאִינִי זָקֵף מִדַּפְשׁוֹט מִשְׁכָּח וְל"ל דְּהָכָא מִיירִי בְּזֵן אֶת הָעֶבֶד וּמִיהוּ קָשֶׁה מֵאי קָמ"ל רַבִּי יוֹחָנָן שׁוֹנֶה רְפוּאָתוֹ לְרַבּוֹ דְּהֵיינוּ הַיִּתְרוֹן דְּאִתְּמַר בְּג' מַתְנִי' הִיא דְּפָטוּר מִכּוּלָּם ע"כ נִרְאֶה שִׁיּוּ לְחַלֵּק בֵּין אֲחֵרִים חוֹבְלִין בּוֹ בֵּין לְהֶרֶב עַצְמוֹ חוֹבֵל בּוֹ שֶׁכְּבָר זָכָה בּוֹ בְּבֹל:

כֵּיוָן דְּאִצְטְרִיךְ לֵיהּ רַחְמָנָא שֶׁבֶת נְעוּרִים לְאָב. פי' בְּקוּנְטְרֵס דִּכְתִיב בִּנְעוּרֶיהָ בֵּית אָבִיהָ כָּל שִׁבְטֵי נְעוּרִים וּבְשִׁנּוּיֵי אוֹתְווֵין (ב"מ דף יב. ושם) גַּבֵּי מְצִיאַת בְּנוֹ וּבְתּוֹ הַקְּטַנִּים נְמֵי פִּי' דִּבְתוֹ מְצִיאָתָהּ לְאָבִיהָ מִשּׁוּם דִּשְׁבַח נְעוּרִים לְאָבִיהָ וְקָשֶׁה לְפִירוּשׁוֹ דִּבְרֵישׁ פֶּרֶק קַמָּא דְּקִדּוּשִׁין (דף ו: ושם) וּבְאֵלּוּ נְעָרוֹת (כתובות דף מ:) אָמַר דְּהַדְּהוּא בְּהֶפְקֵּר נִדְרִים הוּא דִּכְתִיב וְלֹא יַלְפִינַן מֵהָתָם שֶׁאַר דְּבָרִים וְנִרְאֶה דְּבִכְבָר הוּכְרַע שֶׁבֶת נְעוּרִים לִסְימָנָא בְּעָלְמָא נִקְטֵיהּ וְלֹא מִשּׁוּם דְּמַפֵּיק מִבְּנְעוּרֶיהָ וּבִשְׁמַעְתִּין נְמֵי פִּירֵשׁ בְּקוּנְטְרֵס בְּסוֹף דִּבְרֵיהֶם קִדּוּשִׁין שֶׁלּוֹ דְּאִי בָּעֵי מֵסַר לָהּ לְמִנּוּחַ וּמוּכָה שֶׁחִין וּמְצִיאָתָהּ נְמֵי לְאָב מִשּׁוּם אֵיבָה דְּמִסְתַּפֵּי גְּמָרָא בְּפֶרֶק נַעֲנָרָה שֶׁנִּתְפַּתְּתָה (שם דף מו: ושם) דְּחַיְישִׁינַן שֶׁמָּא מִתּוֹךְ שֶׁנִּרְאֶה שֶׁלּוֹ תְּהֵא לוֹ מְצִיאָתָהּ יִמְכֹּר לְמִנּוּחַ וּמוּכָה שֶׁחִין וּמְבַעֵיא לֵיהּ בְּחֲבָלָה לְרַבִּי אֶלְעָזָר דְּאָמַר ע"ג דְּאִית לְהוּ בְּנוּעֲיהוּ בְּדָאֲמַר לְקַמָּן מ"מ רָאוּי הוּא לִהְיוֹת שֶׁל אָב מִשּׁוּם דְּאִפְּחָתָה מִכַּסְפָּהּ:

א"ל לא דיבתה תורה לאב אלא שבח בעורים בלבד. לסימנא בעלמא נקט האי לישנא כדפ"ה ואפ"ה פציעה בפניה דאפחתה מכסיפה קסבר רב דלית ליה לאב מידי וכן ר"ל לקמן ור"י פליג וס"ל דאם פציעה בפניה חבלתה של אב וא"ת והיכי פליגי רב ור"ל אר' יוחנן והא ברייש נערה ושנתפתתה (כתובות ד' מג: ושם) משמע בברייתא דחבלה דפניה הויא לאב ור"ל דהתם מיירי בפחיתה בסף שעד ימי בגרות שתצא מרשות אב שהיתה נפתחה דבר מועט אם היה רואה למוכרה אותו דבר מועט כ"ע מודו דלאב הויא דהיינו שבח בעורים גמורים והכא נחלקו בכל הפחיתה שהיא נפתחת כל ימיה בפציעה זו אף לאחר שכלו ימי הנעורים דס"ל לרב ולר"ל דדידה חיי ור' יוחנן סבר דהואיל ואירע פחיתה זו בנערותה תהא כולה לאב א"נ הכא במה שהיא נפתחת לקרושין דס"ל לרב ולר"ל דלא זכי ליה אלא קדושין ממש והתם בהבחה מעשה ידיה דלא תמצא לה קונים:

כאן בסמוכין על שלחנו כו'. אור"י למ"ד בפרק קמא דב"מ (ד' יב: ושם) גבי מציאת בנו ובתו התקנות שהוא לאב לא גדול גדול ממש ולא קטן קטן ממש אלא גדול וקמוך על שלחן אביו זה גדול אין חילוק בין חבלה שהאב חובל בו למציאה אבל חבלה שאחרים חוללין בהן דידהו ואפילו בסמוכים דמפקרא לקמן דכיון דאית להו עצרא דגופייהו ולא חסר לא קפיד אבל לשמואל דאמר התם קטן קטן ממש אלא עבד עברי דכתיב כי טוב לו קטן וקטן שאין סמוך על שולחנו דמפקרא טעמא דהם שבשעה שמוצאה מרימצה אצל אביו וגדול אפי' סמוך על שלחנו מציאתו לעצמו דכיון דלא חסר לא קפיד וגם אין מרימצה אצלו אבל הכא שהאב חובל אם הוא סמוך אפי' גדול הוי לאב דכיון דחסר קפיד ואם אין סמוך אפי' קטן הוי לעצמו דכיון דאית להו עצרא דגופא אין מרימצה אצלו ובחבלו בהן אחרים אפי' סמוכים וקטנים הוי דידיהו כיון דלא חסר וגם אין מרימצין:

דכתיב כי טוב לו עמך. לקמ"ל בפרק "א בהרי" היה גורס בכשיב בתושב יהיה עמך (ויקרא כה) דמהאי קרא דריש ליה בספרי וכן נראה דההוא קרא בעבוי כתיב אבל כי טוב לו עמך אינו אלא סיפור דברים בעלמא כדכתיב והיה כי יאמר העבד לא אצא מעמך כי אהבך ואת ביתך כי טוב לו עמך וק"ו אומר דאפילו

ברסי כי טוב לו עמך ניתא דמדקאמר כי טוב לו עמך ש"מ שכך צריך לעשות:

והא מציאה דמעלמא קאתי ורקפיד. האי פירכא לא תיי אלא למ"ד לא גדול גדול ממש אבל לשמואל איכא טעמי טובא גבי מציאה דמרימצה אצל אביו דגבי חבלה לא שייך האי טעמא כדה: **מן** השבת בזמן שהוא שלו אמר אביי מודה רב בשבת בזמן שהוא שלו אמר אביי מודה רב בשבת דמעשה ידיה שלו והי"נ כיון דבתו מעשה ידיה שלו לשקול שבת עברי שלו פטור הואיל ומעשה ידיו שלו והי"נ כיון דבתו מעשה ידיה שלו לא ירצענה אצלו: **ולקמן** ולא עוד אלא אחרים שחבלו בה חייבין ליתן לאביה. ואע"ג דשור מועד לא משלם אלא חצי נזק בכל מקום מעשה ידיה לאב תחת מזונות דגבי אשה ועבד עברי וכענעני ובתו שמזקיר בכל מקום עשה עמי ואיני זנך ופ"ה ש"מ דלא מצי לאוקמא בחבריית בשאר דברים חוץ מהשבת דבשאר דברים אפי' בניו ובנותיו שלו חייב וכן משמע דמשמע סמוכים על שלחנו אין לפוטרו אלא משבת דקריר לעיל אי בסמוכים גדולים יתן להם מיד וכו' לאביהן מיד בעי למימר מעשה דאחרים דמזמין לו זה אי משום דמרימצה ליה למציאה הא לשמואל אין מציאת גדול לאב אבל אי מיירי בשבת ניתא דסבר הוא כיון שהוא זן אותן דשבת שלהם יהיה לאב בדפרישית וסבור המקשה דאפי' לא יהיו מעשה גדולים לאב אע"פ שהוא זן אותן מ"מ היכא דאתי מעלמא בשבת סברא הוא שיהיה לאב והא דקריר והא מציאה דמשמע דאי הוי"א דשבת לאב הוה ניתא ולא הוה קשה ליה ממציאה אגזק ורצער וריפוי ובשבת דלא הוי לאב משום דמציאה דמיא טפי למעשה ידיה דבאמר ברייש מציאת האשה (כתובות יח סו. ושם) מציאתה כהשדפה שע"י הדחק דמי אך מצי למימר דהא דקאמר אי בסמוכים היינו אליבא דמ"ד לאו גדול גדול ממש ומדמי למציאה: **הכא** דלאו איניש דקפיד כו'. וא"ת ובין דמן הדין שבת לאב כדקאמר דבאיניש קפדנא חייבין ליתן שבת לאב אפילו בשאינם סמוכים לפחות להבדפה ומן התורה היא של אב כדבדרשינן ברייש קדושין (ד' ג:) ובסוף אלו נערות (כתובות ד' מג:) ובגערה שנתפתתה (שם ד' מה:) כי יסכור איש את בתו לאמה מה אמה מעשה ידיה לרבה אף בת מעשה ידיה לאביה א"כ מה ראו חכמים דבגברא דלא קפדן אמר בבת קטנה של אחרים יעשה לה סגולה אפילו בשבת ושמא אמודי חכמים דעתו של אב ויודעים שמוחל להם משום עגרה דגופייהו במידי דלא חסר ביה ואתו להו מעלמא:

אמר ליה לא זכתה התורה לאב אלא שבח נעורים בלבד איתיביה החובל בבתו דהא שבת נעורים בלבד עשה לו סגוללה קטנה פטור ולא עוד אלא אחרים שחבלו בה חייבין ליתן לאביה לדידה בעי למיתב ליה אי הכי אימא סיפא החובל בבתו

דאפחתיה

זהו קטן.

דאין אדם רשאי לחבול בבתו דהא ישראלית היא ועבד על לא יוסיף אף יוסיף (דברים כה:) מן השבת בזמן שהעבד שלו. ולא בעבד דאחר דנותן שבתו לרבו קתני מיהת דעבד עברי שלו פטור הואיל ומעשה ידיו שלו וה"נ כיון דבתו מעשה ידיה שלו לשקול שבת דידה ונקשה לרב דאמר לא זכתה תורה לאב אלא שבח נעורים בלבד דוודאי אפי' חבלות זכתה לו: **מודה** רב בשבת. דהיבנן ליה לאב: **בבנו**. לא זכי ליה דחמנא מידי אבל בבתו קטנה זכי ליה: **אפי'** לם"ד יבול חרב כו'. פלוגתא במסכת גיטין בפרק שני סחר. סבב ואבול חזור על הפתחים ול"א סחר סבב לפתחי העיר: **להעדפה**. המותר על מזונותיה: **דרבא** ברייה דיד עולא. בפ' נערה שנתפתתה (דף מג.): **לאביהן** בעי למיתב ליה. דמאי שנא כי חבל בהו איהו דמפקרא משכרת משום דסמוכין על שולחנו כי חבלי בהו אחרני נמי ליתבו ליה: **במידי דחסר** ביה. ממונא בגון הכיכה דחסר בהו איהו דניקא ליה אגן זיל שלים: **ותדי מציאה**. דתנן בשנים אוחזין (ב"מ דף יב:) מציאת בנו ובתו הקטנים תדי אלו שלו ואוקימנא התם גדול וקמוך על שולחנו

דְּאַפְּחָתֵיהּ מִכַּסְפֵּיהּ. וְהָכִי בֵּירְתִּי לְמוֹכְרָהּ: **יָצָא עֶבֶד שֶׁאֵין לוֹ אַחֲוָה.** עִם יִשְׂרָאֵל שֶׁאֵין לוֹ אַחֲוָה. בְּקָהָל: **בְּמִצְוֹת.** כָּל מִצְוָה שֶׁאִשָּׁה חַיֶּבֶת בָּהּ וְעֶבֶד לָהּ חַיָּב בָּהּ דְּגָמַר לָהּ מֵאִשָּׁה: **וּמִמֵּנִּי עֶבֶד.** עֵדִים שֶׁחִיְּבוּהוּ מִיתָה בֵּית דִּין וְנִמְצְאוּ זוֹמְמִין לֹא יֵהָרְגוּ אֶלָּמָּה קִים לָן דְּעֶבֶד כִּישְׂרָאֵל לְעִנְיַן מִיתָה בְּ״ד דִּתְנַן בְּמַסֶּכֶת מכות (דף ח:) וְיִשְׂרָאֵל לוֹקֶה וְגוֹלֶה] עַל יְדֵי עֶבֶד: תִּיקְשֵׁי לָךְ נַ״ב. שֶׁלֹּא יִרְהוֹרְנוּ בִּקְדוּשָׁה אֲפִילּוּ לְרִבְּי יְהוּדָה יֵשׁ לוֹ אַחֲוָה וּפְסוּל לְמַלְכוּת וַאֲפִילּוּ לְשׁוֹטֵר בְּעַלְמָא אַ״כ אַמַּוֹ מִישְׂרָאֵל בְּפֶרֶק הַחוֹלֵץ ביבמות (דף מה:) **עֲדוּת לֹא מְצִית אֲמַרְתְּ.** דְּאִי לֹא נִפְקָא לָן פְּסוּלָא מֵאֲחִיךָ תִּיתֵי מִק״ו: **פְּסוּלָה לְעֵדוּת.** דִּכְתִיב גַּבֵּי עֲדִים זוֹמְמִין וְעָמְדוּ שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים וְתִנְיָא בְּשִׁבְּוּעוֹת (דף כ.) בְּעֵדִים זוֹמְמִין הַכְּתוּב מְדַבֵּר דְּמִשְׁמַע אֲנָשִׁים וְלֹא נָשִׁים קָטָן נַמִּי נִפְקָא לָן דִּכְתִיב אֲנָשִׁים וְלֹא קְטַנִּים וְעוֹד דְּעֵדוּת שְׁאִי אַתָּה יָכוֹל לְהַזִּימָהּ הֵיא דְּלֵאו בַּר עונשין הוא: **אֵינוֹ בָּכָל תְּמִצְּוֹת.** אֶלָּא בְּמִקְצָת דְּהָא אִשָּׁה מְחַיֶּבֶת בְּלֹאוִין וְעוֹנְשִׁין וְקָטָן יְשֵׁנוֹ בְּמִילָה: **שֶׁאֵין אִישׁ.** וְלֹא קְרִינָא בֵּהּ שְׁנֵי אֲנָשִׁים: **מְגוֹלָּל:** דְּרְאוּי לִבָא בְּקָהָל וּפְסוּל לְעֵדוּת דִּכְתִיב (שמות כג) אַל תָּשֶׁת יָדְךָ וגו׳ בְּלוֹמַר אַל תָּשֶׁת רָשָׁע דְּחָמָס עד: **מְגוֹלָּל וְחִתּוּךְ.** וְהַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶן שֶׁאֵינָם זְהִירִים בְּכָל הַמִּצְוֹת וְהֵן מִפְּנֵי רִשְׁעוֹ וְזֶה מִפְּנֵי שְׁלֹא נִצְטַוָּה: **חַיִּים בָּנִים.** יְחֵס בָּנִים: **לֹא יומתו אבות על בנים.** לֹא יוּמְתוּ שׁוֹם אָדָם עַל פִּי מִי שֶׁאֵין בְּנוֹ מְיוּחָס וְנִקְרָא עַל שֵׁם אָבִיו וְהֵיינוּ עֶבֶד: **דְּאִי ס״ד.** כּוּלֵיהּ קְרָא לְכִדְאָמַר בְּסַנְהֶדְרִין (דף כז:) אָתָא לְפְסוֹל קְרוֹבִים: **לְכִתּוּב על בניהם.** מִדְּשָׁנֵי לְמִכְתַּב בָּנִים סְתָמָא ש״מ תַּרְתֵּי: **נַ״ב אֵין לוֹ חַיִּים דִּכְתִיב וְזֹרְחוּ סוּסִים זַרְתָּם.** וְאוֹ״נ דִּכְתִיב בִּלְאַדְנֵן בֶּן בִּלְאַדְנֵן ה״מ בְּגִיּוֹתָן אֲבָל נִתְגַּיְּירוּ הַבָּנִים לֹא נִתְחַסְּנוּ אַחַר אֲבִיהֶם בְּפֶרֶק הַבָּא עַל יְבִמְתּוֹ (יבמות דף מב.): **יֵשׁ לוֹ חַיִּים לְמַטָּה.** בְּנוֹ נִקְרָא עַל שְׁמוֹ: **דְּאִי ס״ד נַ״ב נְמֵי פְּסוּל.** דְּדִרְשִׁינַן עַל אָבוֹת עַל בָּנִים שֶׁאֵין לָהֶם חַיִּים אָבוֹת לְמָה לִי לְאַשְׁתְּנוּיֵי בְּתַרְוַיְיהוּ לְכִתּוּב בְּרִישֵׁיהּ עַל בְּנֵיהֶם לִפְסוֹל קְרוֹבִים וּבְסֵיפֵיהּ לִישְׁתַּנֵּי וּלְכִתּוּב סְתָמָא עַל אָבוֹת וְשָׁמַעְינַן תַּרְתֵּי מִדְּלָא כְּתִיב עַל אֲבוֹתֵיהֶם: **אֶלָּא מִדְּכָתַב רַחֲמָנָא עַל בָּנִים.** לְמִפְסַל לְעֵבֶד שֶׁמַע מִינָּהּ גַּר כְּשֵׁר דְּתוֹ לֵיכָא קַל וְחוֹמֶר: **כְּתִיבִי וְנִכְתְּבִי מִילּוֹ.** לְאַחַר שֶׁנִּישְׁאֵת לוֹ: אבא: בְּתַר דְּשַׁכִּיבָא אֲזַל רב שמואל בר׳ הבעל

יָצָא עֶבֶד שֶׁאֵין לוֹ אַחֲוָה. פֵּי׳ אֵין יוֹצְאִי חֶלְצָיו קְרוּיִין אַחִים מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּגֵר בְּיוֹצֵא מֵחֶלְצָיו רוֹצֶה הַקְּנְטְרֵס לְפָרֵשׁ:

וּמִמֵּנִּי עֶבֶד לֹא יֵהָרְגוּ. וְטַעַן דְּהֵם לֹא יֵהָרְגוּ גַּם הָעֶבֶד לֹא יֵהָרֵג דְּה״ל עֵדוּת שֶׁאֵין אַתָּה יָכוֹל לְהַזִּימָהּ:

דְּאַפְּחָתֵיהּ מִכַּסְפֵּיהּ אֲבָל פְּצִיעָה דְּלֹא אַפְּחָתָה מִכַּסְפֵּיהּ לֹא קָמַיְּעֵיָא לֵיהּ א״ר יוֹסֵי בַּר בְּרֵ״נ שֶׁפְּצִיעָה פְּנָיָה **וְאַפְּחָתָה מִכַּסְפֵּיהּ:** הַחוֹבֵל בְּעֶבֶד כְּנַעֲנִי שֶׁל אֲחֵרִים חַיָּב וְכוּ׳: מַאי מַעְמָא דְּרַבִּי יְהוּדָה אָמַר קְרָא כִּי יַנְצּוּ אֲנָשִׁים יַחְדָּיו אִישׁ וְאָחִיו בְּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אַחֲוָה **יָצָא עֶבֶד** שֶׁאֵין לוֹ אַחֲוָה וְרַבָּנַן אָחִיו הוּא בְּמִצְוֹת **אֶלָּא מַעֲתָּה** לְרִ׳ יְהוּדָה **וּמִמֵּנִּי** עֶבֶד לֹא יֵהָרְגוּ דִּכְתִיב **וַעֲשִׂיתֶם** לוֹ כַּאֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת לְאָחִיו אָמַר רָבָא **אָמַר** רַב **שֵׁשֶׁת אָמַר** קְרָא **וּבְעַרְתָּ** הָרָע מִקִּרְבֶּךָ מִכָּל **מָקוֹם אֶלָּא מַעֲתָּה** לְרַבָּנַן **עֶבֶד** יְהֵא כָּשֵׁר לְמִלְכוּת **אָמְרִי** וּלְמַעֲמֵיךְ תִּיקְשֵׁי לָךְ גֵּר לְדִבְרֵי הַכֹּל **אֶלָּא** אָמַר **קְרָא** אָחִיךָ מִמּוּבְחָר **שֶׁבְּאָחֶיךָ אֶלָּא מַעֲתָּה** לְרַבָּנַן יְהֵא **עֶבֶד** כָּשֵׁר לְעֵדוּת דִּכְתִיב **וְהִנֵּה** עַד שֶׁקֶר **הָעֵד** שֶׁקֶר **עָנָה** בְּאָחִיו אָמַר **עוֹף** עֵדוּת לֹא מָצִית **אַמְּרַת** אַתְיָא עֵדוּת בְּקַל **וְחוֹמֶר מֵאִשָּׁה** וּמָה אִשָּׁה **שֶׁהִיא רְאוּיָה לָבֹא** בְּקָהָל **פְּסוּלָה** לְעֵדוּת **עֶבֶד** שֶׁאֵינוֹ **רָאוּי לָבֹא** בְּקָהָל אֵינוֹ דִּין שֶׁפָּסוּל לְעֵדוּת **מַה** לְאִשָּׁה **שֶׁכֵּן אֵינָהּ רְאוּיָה לְמִילָה תֹּאמַר** בְּעֶבֶד **שֶׁהוּא רָאוּי לְמִילָה** קָטָן **יוֹכִיחַ שֶׁיִּשְׁנוֹ בְּמִילָה** וּפָסוּל לְעֵדוּת **מַה לְקָטָן שֶׁאֵינוֹ בְּמִצְוֹת תֹּאמַר** בְּעֶבֶד **שֶׁהוּא בְּמִצְוֹת אִשָּׁה תּוֹכִיחַ שֶׁיִּשְׁנָהּ בְּמִצְוֹת** וּפְסוּלָה לְעֵדוּת **וְחָזַר הַדִּין לֹא רָאִי זֶה כְּרָאִי זֶה וְלֹא רָאִי זֶה כְּרָאִי זֶה הַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶן שֶׁכָּפְתָן שֶׁכֵּן אֵינָן בְּכָל הַמִּצְוֹת** וּפְסוּלִין לְהָעִיד אַף אֲנִי **אֵבִיא אֶת הָעֶבֶד שֶׁאֵינוֹ בְּכָל הַמִּצְוֹת** וּפָסוּל לְהָעִיד **מַה לְהַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶם שֶׁכֵּן אֵינוֹ אִישׁ תֹּאמַר בְּעֶבֶד שֶׁהוּא אִישׁ אֶלָּא תֵּיתֵי מִגּוֹלָל מַה לְגוֹלָל שֶׁכֵּן מַעֲשָׂיו גָּרְמוּ לוֹ תֹּאמַר בְּעֶבֶד שֶׁאֵין מַעֲשָׂיו גָּרְמוּ לוֹ אֶלָּא תֵּיתֵי מִגּוֹלָל וּמֵחַד מֵהֲנָךְ מַר בְּרִיהּ דְּרָבִינָא אָמַר אָמַר קְרָא לֹא יוּמְתוּ אָבוֹת עַל בָּנִים לֹא יוּמְתוּ עַל פִּי**

אָבוֹת שֶׁאֵין לָהֶם חַיִּים בָּנִים דְּאִי ס״ד בְּדַאֲמַרִינַן לֹא יוּמְתוּ אָבוֹת עַל בָּנִים בְּעֵדוּת בָּנִים לְכִתּוּב רַחֲמָנָא לֹא יוּמְתוּ אָבוֹת עַל בְּנֵיהֶם מַאי בָּנִים שׁ״מ דְּלֹא יוּמְתוּ ע״פ אָבוֹת שֶׁאֵין לָהֶם חַיִּים בָּנִים אֶלָּא מַעֲתָּה חַיִּים בָּנִים לֹא יוּמְתוּ עַל אָבוֹת ה״נ לֹא יוּמְתוּ ע״פ בָּנִים שֶׁאֵין לָהֶם חַיִּים אָבוֹת אֶלָּא גֵּר ה״נ דְּפָסוּל לְעֵדוּת אִמְרִי הָכִי הַשְׁתָּא גֵּר נָחֵי דְּאֵין לוֹ חַיִּים לְמַטָּה יֵשׁ לוֹ חַיִּים לַאֲפוּקֵי עֶבֶד דְּאֵין לוֹ חַיִּים לֹא לְמַעְלָה וְלֹא לְמַטָּה דְּאִי סַלְקָא דַּעְתָּךְ גֵּר פָּסוּל לְעֵדוּת לְכִתּוּב רַחֲמָנָא לֹא יוּמְתוּ אָבוֹת עַל בְּנֵיהֶם לְכְדְאָמְרִינַן לֹא יוּמְתוּ בְּעֵדוּת בָּנִים וּבְכִתּוּב רַחֲמָנָא וּבְנִים לֹא יוּמְתוּ עַל אָבוֹת דִּשְׁמַעְתָּ מִינָּהּ תְּרֵי חָדָא לֹא יוּמְתוּ בָּנִים בְּעֵדוּת אָבוֹת וְאִידָךְ לֹא יוּמְתוּ עַל פִּי בָּנִים שֶׁאֵין לָהֶם חַיִּים אָבוֹת וְעֶבֶד נָמֵי נִפְקָא לֵיהּ בְּקַל וְחוֹמֶר מִגֵּר דִּלְמַעְלָה הוּא דְּאֵין לוֹ חַיִּים אֲבָל לְמַטָּה יֵשׁ לוֹ חַיִּים לֹא לְמַעְלָה וְלֹא לְמַטָּה אֵינוֹ דִּין שֶׁיְּהֵא פָּסוּל לְעֵדוּת אֶלָּא מִדְּכָתַב רַחֲמָנָא לֹא יוּמְתוּ אָבוֹת עַל בָּנִים דְּמַשְׁמַע לֹא יוּמְתוּ עַל פִּי אָבוֹת שֶׁאֵין לוֹ חַיִּים בָּנִים שֶׁמַּע מִינָּהּ עֶבֶד שֶׁאֵין לוֹ חַיִּים לֹא לְמַעְלָה וְלֹא לְמַטָּה הוּא דְּפָסוּל לְעֵדוּת אֲבָל גֵּר בֵּין יֵשׁ לוֹ חַיִּים לְמַטָּה כָּשֵׁר לְעֵדוּת וְכ״ת לִכְתּוֹב רַחֲמָנָא וּבְנִים לֹא יוּמְתוּ עַל אֲבוֹתֵיהֶם לְמָה לִי דִּכְתַב רַחֲמָנָא וּבָנִים לֹא יוּמְתוּ עַל אָבוֹת דְּמַשְׁמַע לֹא יוּמְתוּ עַל פִּי בָּנִים שֶׁאֵין לָהֶם חַיִּים אָבוֹת עַל בָּנִים כְּתַב נַמִּי וּבָנִים לֹא יוּמְתוּ עַל אָבוֹת: חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן פְּגֹעֲתָן רָעָה: אִיתְּמַר דְּרַב שְׁמוּאֵל בַּר אַבָּא מְהַגְרוֹנְיָא הֲוָת נְסִיבָא לֵיהּ לְר׳ אַבָּא כְּתַבְתִּינְהוּ לְגַבְּכִי לְרַב שְׁמוּאֵל בַּר אַבָּא בְּרֵהּ בְּתַר דְּשַׁכִּיבָא

אוֹל

רַבִּי יִרְמְיָה בַּר אַבָּא וְרַב יְהוּדָה בַּר־ל ס"ל. דִּכְוָותֵיהּ פְּסִקְינָן בְּרֵישׁ הַחוֹלֵץ (יבמות דף לו.):

חֲכֵי אָמַר שְׁמוּאֵל זוֹ אֵינוֹ דּוֹמֶה לְמִשְׁנָתֵנוּ. בְּדַמְסֵיק מִשּׁוּם תַּקָּנַת אוּשָׁא מְשַׁמַּע דְּאִי לָאו תַּקָּנַת אוּשָׁא מוֹדֶה שְׁמוּאֵל דְּאֵין הַבְעֵל מוֹצִיא מִיַּד הַלְקוּחוֹת דְּקִנְיַן פֵּירוֹת לָאו בְּקִנְיַן הַגּוּף דְּמֵי וא"ת וְהֵיאַךְ מָצָא יָדָיו וְרַגְלָיו דְּס"ל לְעִיל פ"ק (דף ט.), הָאוֹחֵז שֶׁחָלְקוּ לְקוּחוֹת הֵן וס"ל הָכָא דְּלָאו בְּקִנְיַן הַגּוּף דְּמֵי א"כ לֹא מַשְׁכַּחַת דְּמֵיתֵי בִּיבוּרִים אֶלָּא חַד בַּר חַד עַד יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן כְּדַקָאָמַר בְּסוֹף הַשּׁוֹלֵחַ (גיטין דף מח. ושם) וְכֵן קָשֶׁה לְרָבָּה דְּפָסַק כַּר־ל בְּרֵישׁ הַחוֹלֵץ (יבמות דף לו. ושם) דְּקִנְיַן פֵּירוֹת לָאו בְּקִנְיַן הַגּוּף דְּמֵי וס"ל הָאוֹחֵז שֶׁחָלְקוּ לְקוּחוֹת הֵן בְּפֶרֶק ב' דְּקִדּוּשִׁין (דף מב:) הֵיאַךְ מָצָא יָדָיו וְרַגְלָיו דְּקִיי"ל כַּר־ל וְקִיי"ל דְּאֵין מָצְאנוּ יָדָיו וְרַגְלָיו דְּקִיי"ל כַּר־ל בְּרֵירָה (דף לח.) פְּסִקְינָן כַּר' אוּשַׁעְיָא דְּבַרְאוֹרַיְיתָא אֵין בְּרֵירָה וּמִפֻּרָשׁ ר"י דְּכָל הַנִּדּוֹן דְּאִית לְהוּ דְּאֵין בְּרֵירָה לֹא יֹאמַרוּ הָכָא דְּשֶׁחָלְקוּ מְחֻלָּקִין זֶה לְזֶה בְּיוֹבֵל רַק ר' יוֹחָנָן לְחוּדֵיהּ לְהֵכִי דַּיֵּיק עֲלָהּ רַבִּי יוֹחָנָן דְּלֹא מָצָא יָדָיו וְרַגְלָיו אֲבָל אֲנַן לָא ס"ל שֶׁהֵיכָא תְּלָהּ חֲזָרַת יוֹבֵל בְּכָךְ הָיָה רַבִּי יוֹחָנָן גּוֹפֵיהּ מוֹדֶה דְּבִימֵי יְהוֹשֻׁעַ הָיוּ מְבִיאִין בִּיכּוּרִים אֲפִילּוּ אָמְרִינַן דְּלָאו כְּקִנְיַן הַגּוּף דְּמֵי כְּדְאָמְרִינַן אֶלָּא חַד בַּר חַד עַד יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן וְתַלּוּקוֹת יְהוֹשֻׁעַ נַמִּי אָמַר בְּיֹשׁ נוֹתְלִין (ב"ב דף קיט:) דִּירוּשָׁה הִיא לָהֶם מֵאֲבוֹתֵיהֶם וְאַפ"ה לֹא חָזְרָה אוֹתָהּ חֲלוּקָה בְּיוֹבֵל דְּסִבְרָא הוּא בֵּין שֶׁחָלְקוּ עַל פִּי נְבִיא וְאוּרִים וְתֻמִּים וּבִגְזֵרַת הַכָּתוּב וְלִפֵּיכָךְ הֵבִיאוּ בִּיכּוּרִים וְהִשְׁתָּא בְּהָא גּוּפָהּ דְּמֵי פְּלִיגִי ר' יוֹחָנָן וְשֵׁאר אָמוֹרָאֵי דְּבֵי יוֹחָנָן סָבַר דְּמֵהֲדֵי לֹא יְלִפִינַן דִּגְזֵרַת הַכָּתוּב הָיְתָה וְשֵׁאר אָמוֹרָאֵי סְבְרֵי דְּמֵהֲדֵי יְלִפִינַן בְּכָל חֲלוּקָה יְרוּשָׁה דְּאִין מְחַזְּרִין בְּיוֹבֵל אַף עַל גַּב דִּלְקוּחוֹת הֵן:

בְּאוּשָׁא הִתְקִינוּ הָאִשּׁה שְׁמָכְרָה. וא"ת לר' יוֹחָנָן לְמָה הוּצְרְכוּ לְתַקֵּן בְּיִנּוֹ דִּכְקִנְיַן הַגּוּף דְּמֵי ר"ל דְּאִצְטְרִיךְ לְהֵיכָא דְּכָתַב לָהּ דִּין וּדְבָרִים אֵין לִי בְּנִכְסֵיךְ וּבְפֵירוֹתֵיהֶן וּבְפֵירֵי פֵּירוֹתֵיהֶן עַד סוֹף הָעוֹלָם דְּאִין זֶה אוֹכֵל פֵּירוֹת כִּדְאָמַר בְּהֶחָזוֹת (כתובות דף פג.) וּמִיהוּ אִם לֹא כָּתַב אֶלָּא דִּין וּדְבָרִים אֵין לִי בְּנִכְסֵיךְ וּבְפֵירוֹתֵיהֶן לֹא סָנֵי בְּהֵכִי דְּאִבְּדִי בְּפֵירוֹת עִצְמָן יִלְקֶה בְּזֶה קַרְקַע וְהוּא אוֹכֵל פֵּירוֹת:

אָמַר רַב אִידִי בַּר אָבִין אַף אֲנַן נַמִּי כו'. תִּימְהּ לְר"י דְּשָׁבִיק מַתְנִיתִין דְּמַסֶּכֶת מכות (דף ג. ושם) וּמְיַיתֵי בְּרֵישָׁא דְּתַנְיָא מְעִידִין אָנוּ אֶת אִישׁ פְּלוֹנִי שֶׁגֵּירֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וְהָלַךְ בֵּין הַיּוֹם בֵּין מָחָר סוֹפוֹ לִיתֵּן לָהּ כְּתוּבָּה (ולא נָתַן לָהּ כְּתוּבָּה) אוֹמְדִין כַּמָּה אָדָם רוֹצֶה לִיתֵּן בִּכְתוּבָּתָהּ שֶׁל זוֹ שֶׁאִם נִתְאַרְמְלָה אוֹ נִתְגָּרְשָׁה וְאִם מֵתָה יְרֻשָּׁתָהּ בְּעָלָהּ וּפְלִיגִי אָמוֹרָאֵי בְּגֶמָרָא דְּאִיבָּא מ"ד שָׁמִין בְּאִשָּׁה כַּמָּה אָדָם רוֹצֶה לִיתֵּן עַל זְכוּת סְפִיקָהּ שֶׁל אִשָּׁה וְהַמּוֹתָר יְשַׁלְמוּ הָעֲדִים וְאִיבָּא לְמ"ד שָׁמִין בְּבַעַל כַּמָּה הָיָה אָדָם נוֹתֵן עַל זְכוּת סְפֵיקוֹ שֶׁל בַּעַל וּמ"מ לְכוּלְהוּ יֵשׁ לְדַקְדֵּק אַמַּאי בְּטוּבַת הֲנָאָה דְּאִם מֵתָה יְרֻשָּׁתָהּ בְּעָלָהּ דְּשָׁמָא הִיא תִּמְכּוֹר וְלֹא יְרֻשָּׁתָהּ וי"ל דְּהוֹיָא אֲמָנָה וְאָמְנָתִים קַאֲמַר דְּפִשִׁיטָא בְּהַנְהוּ דְּאָמְרִי מְכָרָהּ אֵין הַלְקוּחוֹת גּוֹבִין מִמֶּנָּה מִבַּעַל מֵאַחַר שֶׁמֻּתָּר בְּחַיֵּי בְּעָלָהּ אֲבָל הָךְ דְּהָכָא אֵין לְדַחְמֵנָהּ דְּאָמְנָה וּמְאַתַּיִם קַאֲדִישׁ

הַבָּעל מוֹצִיא. שֶׁהַבָּעל יוֹרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וְהוּא הָיָה לוֹקֵחַ רִאשׁוֹן: **לְאֵחַר מוֹתוֹ.** מֵהֵיכָן וּלְאַחַר מוֹתוֹ שֶׁהַבָּעל קָנוּי לוֹ מֵהֵיכָן אֶלָּא שֶׁהָאִב אוֹכֵל הַפֵּירוֹת עַד יוֹם מוֹתוֹ: **מִכּוֹרְיוֹ עַד שֶׁיָּמוּת.** לוֹקֵחַ אוֹכֵל פֵּירוֹת עַד שֶׁיָּמוּת הָאִב וּכְשֶׁיָּמוּת הָאִב הוֹלֵךְ הַבֵּן וּמוֹצִיא מִיַּד הַלְקוּחוֹת: **דִּילְמָא** מוּת הַבֵּן בְּחַיֵּי הָאִב דְּאָתוּ לְיָדֵיהּ הַבֵּן. דְּמוּת מֻכָּר לוֹ רִאשׁוֹן לְשֵׁנִי כָּל זְכוּת שֶׁתָּבַע לְיָדוֹ: **קְנִין פֵּירוֹת.** שֶׁהָיוּ קְנוּיִן לָאָב לְפֵירוֹת: **בְּרֵישׁ לָקִישׁ מְבִיאָ** לָן. דְּפָסְקִינָן הִלְכְתָא בְּרֵישׁ לָקִישׁ בִּתְלַת חְדָא הָא וְהִלּוֹלֵךְ לְמִעוּבְּרַת וּמַתָּנָה בְּאַמְצַע בְּפֶרֶק הַחוֹלֵץ (יבמות דף לו.): **אֶלָּא לָאו שָׁמַע מִינַּהּ** [בו'] לָאו בְּקִנְיַן הַגּוּף דְּמֵי. הָנֵי נְכָסִי מְלוֹג הַקְּנוּיִין בְּחַיֵּיהָ לְבַעַל לְפֵירוֹת לָאו בְּקִנְיַן הַגּוּף דְּמֵי וּמִתְנָתָה מַתָּנָה וְאוֹ"נ דְּמֻתָּה בְּחַיֶּיהָ: **הֵבִיאוּכָן נְכָסִיו לְאֵבִי.** לְאַחַר מוֹתוֹ וּמִכֹּחַ הָאִב בְּחַיֵּי הַבֵּן וּמִת הָאִב בְּחַיֵּי הַבֵּן וְאָמַר לָן רֵישׁ לָקִישׁ הֲקָנָה לוֹקֵחַ שֶׁמִּעִינָן מִינַּהּ מִשּׁוּם דְּקִנְיַן פֵּירוֹת שֶׁהַן קְנוּיִין לַבֵּן לָאו בְּקִנְיַן הַגּוּף דְּמֵי אֲבָל הַשְׁתָּא דִּלְמָא הַיְינוּ טַעְמָא דְּהֲקָנָה לוֹקֵחַ אע"ג דְּלָא אָתֵי לִידֵי דִּבּוּן מִשּׁוּם דְּרָאוּי לִיוָּרְשׁוֹ הוּא וְאע"ג דְּבִלְמָא בְּקִנְיַן הַגּוּף דְּמֵי הָכָא גּוּפָא וְדַאי אַקְנֵי אַבֵּן בְּחַיֶּיהָ לְמוֹכְרָן כְּשֶׁיִּרְצֶה דְּאִי מִשּׁוּם לְאַחַר מִיתָה בְּלָאו הָכֵי הָוֵה יָרֵית לֵיהּ אֲבָל רַב שְׁמוּאֵל אַבָּא לֹא הָיָה רָאוּי לִירֵשׁ אֶת אִמּוֹ אֶלָּא רַבִּי אַבָּא בְּעִלָּה הָיָה רָאוּי לִיוָּרְשָׁהּ: **אַבָּא לֹא יָרֵית בָּרֵיהּ.** וְאִי הָוֵה יָתֵי נַמִּי אֵיפְּכָא הָוֵה אָמְרַתְּ נַמִּי טַעְמָא מִשּׁוּם דְּרָאוּי לִיוָּרְשָׁהּ הוּא: **אֶלָּא.** עַל כָּרְחָךְ בְּרָא דְּכָתַב נְכָסִי לְאָבִיהּ בְּנֵי אִית לֵיהּ וְהָאִי דְּכָתַב נְכָסִי לְאָבִיהּ לְאַבְרוּחֵינְהוּ מִבְּנֵי קָאָתֵי דִּכְמַיִּית לֹא יָרְתוּ לֵיהּ בְּנֵי אֶלָּא אֲבִיהּ וְכִי הָוֵה יָתֵי נַמִּי אֵיפְּכָא הָוֵה אָמְרַתְּ הָכִי הָוֵה דְּקָנֵי לוֹקֵחַ שֶׁלְּקָחוֹ מִן הָאִב הָוֵה טַעְמָא מִשּׁוּם דְּקִנְיַן פֵּירוֹת שַׁיֵּיךְ לוֹ לְבֵן לְאוֹ בְּקִנְיַן הַגּוּף הוּא וְכִי יָבִין אָב בְּדִידֵיהּ קָנְיָן: **הָבָא** נַמִּי. הָכוֹתֵב נְכָסָיו לִבְנוֹ וְדַאי בְּנֵי אַחֲרִינֵי אִית לֵיהּ וּלְאַבְרוּחֵינְהוּ מֵאֲחֵיהֶן מִשְּׁאָר בָּנָיו שֶׁל אָב הוּא דְּכָתַב לֵיהּ וּמִדְאָמְרִינַן קָנָה לוֹקֵחַ שֶׁמָּא מִינַּהּ קְנִין פֵּירוֹת לָאו בְּקִנְיַן הַגּוּף דְּמֵי: **בְּאוּשָׁא** הִתְקִינוּ: דְּאִי לָאו בְּקִנְיַן הַגּוּף דְּמֵי בְּעִלְמָא לָאו בְּקִנְיַן הַגּוּף דְּמֵי בְּעַל בְּנִכְסֵי אִשְׁתּוֹ אִלְמְהוּ רַבָּנָן לְשִׁעְבּוּדֵיהּ מִשּׁוּם אֵיבָה וְהַוֵי כְּלוֹקֵחַ רִאשׁוֹן:

וְהרי

וְאוֹקֵימְנָא בְּנִכְסֵי אַחֵר ר' אַבָּא אָמַר לְמִילְתָא קַמָּיהּ דָּרֵי הוֹשַׁעְיָא אַזְלָא ר' אַבָּא אָמַר לְמִילְתָא קַמָּיהּ דָּרֵי יְהוּדָה א"ל הָכֵי אָמַר שְׁמוּאֵל הָאִשָּׁה שֶׁמָּכְרָה בְּנִכְסֵי מְלוֹג בְּחַיֵּי בַּעְלָהּ וּמָתָה הַבַּעַל מוֹצִיא מִיַּד הַלְקוּחוֹת אֲמַרוּהָ קַמָּיהּ דְּרַבִּי יִרְמְיָה בַּר אַבָּא אָמַר לְהוּ אֲנָא מִתְנְיֶתָא יָדַעְנָא דְּתַנֵּן הַסּוֹתֵב נְכָסָיו לִבְנוֹ לְאַחַר מוֹתוֹ הַבֵּן אֵינוֹ יָכוֹל לְמִכּוֹר מִפְּנֵי שֶׁהַן בִּרְשׁוּת הָאָב וְהָאָב אֵינוֹ יָכוֹל לְמִכּוֹר מִפְּנֵי שֶׁהַן כְּתוּבִין לַבֵּן מָכַר הָאָב מְכוּרִים עַד שֶׁיָּמוּת מָכַר הַבֵּן אֵין לוֹ לְלוֹקֵחַ עַד שֶׁיָּמוּת הָאָב כִּי מַיְיתֵי אֲמַר לְהוּ אֲנָא מִתְנְיֶתָא יָדַעְנָא דְּתַנֵּן מָכַר הַבֵּן בְּחַיֵּי הָאָב וּמֵת הַבֵּן בְּחַיֵּי הָאָב רַבִּי אוֹמֵר אֵינוֹ חוֹזֵר אֶלָּא לְיוֹרְשֵׁי הָאָב וַחֲכָמִים אוֹמְרִים חוֹזֵר לְיוֹרְשֵׁי הָאָב וְהָא אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה בַּר אַבָּא אֲמַר לְהוּ אֲנָא מִתְנְיֶתָא יָדַעְנָא דְּתַנֵּן הַסּוֹתֵב נְכָסָיו לִבְנוֹ לְאַחַר מוֹתוֹ הַבֵּן אֵינוֹ יָכוֹל לְמִכּוֹר מִפְּנֵי שֶׁהַן כְּתוּבִין לַבֵּן מָכַר הָאָב מְכוּרִים עַד שֶׁיָּמוּת מָכַר הַבֵּן אֵין לוֹ לְלוֹקֵחַ עַד שֶׁיָּמוּת הָאָב כִּי מַיְיתֵי אֲמַר לְהוּ אֲנָא מִתְנְיֶתָא יָדַעְנָא דְּתַנֵּן מָכַר הַבֵּן בְּחַיֵּי הָאָב וּמֵת הַבֵּן בְּחַיֵּי הָאָב רַבִּי אוֹמֵר אֵינוֹ חוֹזֵר אֶלָּא לְיוֹרְשֵׁי הָאָב וַחֲכָמִים אוֹמְרִים חוֹזֵר לְיוֹרְשֵׁי הָאָב וְהָא אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה בַּר אַבָּא אֲמַר לְהוּ אֲנָא מִתְנְיֶתָא יָדַעְנָא דְּתַנֵּן הַסּוֹתֵב נְכָסָיו לִבְנוֹ מִשּׁוּם דְּרָאוּי לִיוָּרְשׁוֹ הוּא אָמַר לֵיהּ אַבָּאי אָמְטוּ בָּרָא יָרִית אַבָּא אֲבָא לֹא יָרִית בָּרָא אֶלָּא לְאַבְרוּחֵינְהוּ לְנִכְסֵי מִבְּרִיהּ קָא אָתֵי הָכָא נַמִּי לְאַבְרוּחֵינְהוּ לְנִכְסֵי מֵאֲחוֹהִי קָא אָתֵי אֶלָּא מַאי אִינָהּ דּוֹמָה לְמִשְׁנָתֵנוּ מִשּׁוּם תַּקָּנַת אוּשָׁא דְּאָמַר רַבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא בְּאוּשָׁא הִתְקִינוּ הָאִשָּׁה שֶׁמָּכְרָה בְּנִכְסֵי מְלוֹג בְּחַיֵּי בַּעְלָהּ וּמֵתָה הַבַּעַל מוֹצִיא מִיַּד הַלְקוּחוֹת אֲמַר רַב אִידִי בַּר אָבִין נַמִּי תְּנִינָא מְעִידִים אָנוּ בְּאִישׁ פְּלוֹנִי שֶׁגֵּירֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וְנָתַן כְּתוּבָּתָהּ

וְהרי

וְחֵרֵי הִיא תַּחְתָּיו וּמְשַׁמְּשָׁתוֹ וְנִמְצְאוּ זוֹמְמִין אֵין אוֹמְרִים יְשַׁלְּמוּ כָּל כְּתוּבָּתָהּ אֶלָּא טוֹבַת הֲנָאַת כְּתוּבָּתָהּ אֵיזֶהוּ טוֹבַת הֲנָאַת כְּתוּבָּתָהּ אָדָם רוֹצֶה לִיתֵּן בְּכְתוּבָּתָהּ שֶׁל זוֹ שֶׁאִם נִתְאָרְמְלָה אוֹ נִתְגָּרְשָׁה וְאִם מַתָּה יִרְשָׁנָּה בַּעֲלָהּ וְאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ לֵיתָא לְתַקָּנַת אוּשָּׁא אַמַּאי יִרְשָׁנָּה בַּעֲלָהּ תְּוָבַּן פְּרוּתְבָּתָהּ לְגַמְרֵי אָמַר אַבַּיֵי אִם אָמְרוּ בְּנִכְסֵי מְלוֹג יֹאמְרוּ בְּנִכְסֵי צֹאן בָּרְזֶל וְאָתָא לְיָדָן נַיְמָא בָּהּ מֵילְתָא טוֹבַת הֲנָאָה לְאִשָּׁה הַוְיָא דְּאִי ס"ד לַבַּעַל הַוְיָא לֵימְרוּ לָהּ עֲדִים מַאי אַפַּסְדִּינָךְ אִי הָוֹת מְזַבְּנָת לָהּ לְטוֹבַת הֲנָאָה בַּעַל הָוֹה שָׁקִיל מִינָּךְ אָמַר רַב שַׁלְמָן מִשּׁוּם דְּאִיכָּא רֵווּחָ בֵּיתָא אָמַר רָבָא הִלְכְתָא טוֹבַת הֲנָאָה לְאִשָּׁה וְאֵין הַבַּעַל אוֹכֵל פֵּירוֹת מַאי טַעְמָא פֵּירָא תַּקִּינוּ לֵיהּ רַבָּנַן כִּי אָתָא רַב אַחָא בְּרֵיהּ דְּרָבִינָא הוֹנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ מִבֵּי רַב אַמְרֵי הִנְיָנָא לְתַקָּנַת אוּשָּׁא הָעֲבָד וְהָאִשָּׁה פְּגִיעָתָן רָעָה הַחוֹבֵל בָּהֶן חַיָּיב וְהֵם שֶׁהֶבְלוּ בָּאֲחֵרִים פְּטוּרִין וְאִי ס"ד לֵיתָא לְתַקָּנַת אוּשָּׁא תְּוָבַּן נְכְסֵי מְלוֹג וְתִתַּן לֵיהּ וְלִטַעֲמָיךְ נְהִי נַמִּי דְּאִיתֵּיהּ לְתַקָּנַת אוּשָּׁא וְלֹא מָצֵי מְזַבְּנָה לְגַמְרֵי תְּוָבַּן לְגַבֵּי מְלוֹג בְּטוֹבַת הֲנָאָה וְתִתַּן לֵיהּ אֶלָּא דִּילְמָא בְּטוֹבַת הֲנָאָה וְתִתַּן לָהּ וְתִתַּן לָהּ כְּתוּבָּתָהּ בְּטוֹבַת הֲנָאָה

ה"ג

הֵיכָא דְּאָמַר הֵיכָא אִסּוּר לוֹ לְאָדָם שֶׁיְּשַׁהֶּא אֶת אִשְׁתּוֹ אֲפִילּוּ שָׁעָה אַחַת בִּלְא כְּתוּבָּה וְטַעְמָא מַאי כְּדֵי שֶׁלֹּא תְּהֵא קַלָּה בְּעֵינָיו לְהוֹצִיאָהּ הָכָא לֹא מְגָרֵשׁ לָהּ דְּאִי מְגָרֵשׁ לָהּ אִתּוֹ הָנָךְ דִּיבְנֵי גָּבוּ לָהּ לְכְתוּבָּתָהּ מִינֵּיהּ אֶלָּא טוֹבַת הֲנָאָה מֵילֵי נִינְהוּ וּמֵילֵי לֹא מְשַׁתַּעְבְּדֵי אֶלָּמָה לֹא מֵילֵי דְּמִזְדַּבְּנֵי בִּדְיָרֵי נִינְהוּ אֶלָּא מִשּׁוּם דְּשָׁמוּאֵל דְּאָמַר שְׁמוּאֵל הַמּוֹכֵר שֶׁטַר חוֹב לַחֲבִירוֹ וְחָזַר וּמְחָלוֹ מָחוּל וַאֲפִי' יוֹרֵשׁ מוֹחֵל אָמְרֵי זְבוּנֵי זַבֵּן וְתִתַּן לֵיהּ וְאִי מָחַלָה לֵיהּ לְגַבֵּי בַּעַל תְּמִיהָא אָמְרֵי כֹּל לְגַבֵּי בַּעַל וְדַאי מָחַלָה לֵיהּ וְאַפְסְדִינְהוּ לְהַהוּא וְבְנָא בְּיָדִים לֹא אַפְסְדִינְהוּ וְכִי תֵּימָא וְבִינָא נִיהֲלֵיהּ לְהַהוּא דְּחַבְלָה בֵּיהּ בְּטוֹבַת הֲנָאָה

דאי

בְּאוֹתוֹ עִנְיָן שֶׁיֵּשׁ לָהּ כֹּחַ בְּסוּף בֵּיאָה דְּאָמַר הָתָם בְּסוּף שְׁמַעְתָּתָא דִּדְבָרֵי הַכֹּל אֵינָהּ מוֹחֶלֶת וְי"ל דִּשְׁלוֹן כָּל הַפּוֹחֵת מִשָּׁמָע שֶׁהוּא פּוֹחֵת לָהּ וּבְסוּף בֵּיאָה אֵין יָכוֹל לִפְחוֹת אֶלָּא הֵיא פּוֹחֶתֶת לְעַצְמָהּ וְלֹא שַׁיָּךְ לְשׁוֹן פּוֹחֵת אֶלָּא בְּתוֹךְ בֵּיאָה אִי נָמֵי מִדְּנָקֵט כָּל דְּיֵיהּ:

כָּל לְגַבֵּי בַּעֲלָהּ וְדַאי מְחֻלָּה. וְא"ת תְּוַבֵּן לְבַעַל גּוּפֵיהּ וְתִיתְיֵב לֵיהּ לְנַחְבָּךְ וְי"ל שֶׁהַבַּעַל לֹא יִרְצֶה לְקַנּוֹת שֶׁלֹּא לְהַפְסִיד לְאִשְׁתּוֹ א"נ הָא מוֹקְמִי לָהּ בְּסָמוּךְ בְּר"מ דְּאָמַר לְשַׁחוֹת עִם אִשְׁתּוֹ בִּלְא כְּתוּבָּה אָסוּר וְא"ת וְהֵיאַךְ יְכוֹלָה לְמִחֹל לְהַ"מ דְּאָמַר בְּרֵישׁ אע"פ (כתובות דף נ.) דְּבִסּוּף בֵּיאָה אֵינָהּ יְכוֹלָה לְמִחֹל וכ"ת דְּבִתְּבָה לֵיהּ הִתְקַבְּלִתְּי מִמְּךָ הֵא מִשְּׁמַע בְּפֶרֶק נַעֲרָה (שם דף נא.) דְּלֹא אָפֵי' בְּהִתְקַבְּלִתְּי אֵין יְכוֹלָה לְמִחֹל וְי"ל דְּה"מ בְּתְחִילַּת הַסּוּגְיָא אֲבָל לְפִי הַמַּסְקָנָא דְּהָתָם דְּמַפְלֵיג ר' יְהוּדָה בֵּין כְּתָבָהּ לֵיהּ הִתְקַבְּלִתְּי וּבֵין לֹא כְּתָבָהּ לֵיהּ הִתְקַבְּלִתְּי ה"ה לְר"מ וְא"ת וְאַבַּיֵי הֵיאַךְ תְּמַחֵל הָא מוֹקְמִינַן לָהּ בְּר"מ דְּאָמַר אָסוּר לְשַׁחוֹת עִם אִשְׁתּוֹ בִּלְא כְּתוּבָּה וְי"ל לְאַחַר שֶׁתְּמַחֵל יְחַזֵּר וְיִכְתּוֹב לָהּ כְּתוּבָּה וְעַיְ"ל דְּאַפִּילּוּ אַתְּ שֶׁאֵין יְכוֹלָה לְמִחֹל בְּעוֹדָהּ תַּחְתָּיו אֲבָל מִשּׁוּם דְּעֹשֶׁר קְנִינָא וְיִרְשָׁנָּה וְתִמְחֹל לוֹ וְאח"כ יַחְזִירֶנָּה וְא"ת בְּר"מ דְּאָמַר דְּעֹשֶׁר קְנִינָא אי"כ לֹא תְּהֵא רְשָׁאָה לְמִחֹל מִפְּנֵי שֶׁתַּעֲטֶרְךָ לְשֶׁלֶם לְתִקּוּנוֹת כִּדְאָמַר בְּהֶמּוֹצִיא שֶׁטַר חוֹב לַחֲבִירוֹ וְחָזַר וּמְחָלוֹ מָחוּל וַאֲפִי' יוֹרֵשׁ מוֹחֵל אָמְרֵי זְבוּנֵי זַבֵּן וְתִתַּן לֵיהּ וְאִי מָחַלָה לֵיהּ לְגַבֵּי בַּעַל תְּמִיהָא אָמְרֵי כֹּל לְגַבֵּי בַּעַל וְדַאי מָחַלָה לֵיהּ וְאַפְסְדִינְהוּ לְהַהוּא וְבְנָא בְּיָדִים לֹא אַפְסְדִינְהוּ וְכִי תֵּימָא וְבִינָא נִיהֲלֵיהּ לְהַהוּא דְּחַבְלָה בֵּיהּ בְּטוֹבַת הֲנָאָה מְזַבְּנָה לְגַבֵּי מְלוֹג בְּטוֹבַת הֲנָאָה וְתִתַּן לֵיהּ וְתִתַּן לָהּ כְּתוּבָּתָהּ בְּטוֹבַת הֲנָאָה

ה"נ הֵיכָא דְּאָמַר אִסּוּר לוֹ לְאָדָם שֶׁיְּשַׁהֶּא אֶת אִשְׁתּוֹ אֲפִילּוּ שָׁעָה אַחַת בִּלְא כְּתוּבָּה וְטַעְמָא מַאי כְּדֵי שֶׁלֹּא תְּהֵא קַלָּה בְּעֵינָיו לְהוֹצִיאָהּ הָכָא לֹא מְגָרֵשׁ לָהּ דְּאִי מְגָרֵשׁ לָהּ אִתּוֹ הָנָךְ דִּיבְנֵי גָּבוּ לָהּ לְכְתוּבָּתָהּ מִינֵּיהּ אֶלָּא טוֹבַת הֲנָאָה מֵילֵי נִינְהוּ וּמֵילֵי לֹא מְשַׁתַּעְבְּדֵי אֶלָּמָה לֹא מֵילֵי דְּמִזְדַּבְּנֵי בִּדְיָרֵי נִינְהוּ אֶלָּא מִשּׁוּם דְּשָׁמוּאֵל דְּאָמַר שְׁמוּאֵל הַמּוֹכֵר שֶׁטַר חוֹב לַחֲבִירוֹ וְחָזַר וּמְחָלוֹ מָחוּל וַאֲפִי' יוֹרֵשׁ מוֹחֵל אָמְרֵי זְבוּנֵי זַבֵּן וְתִתַּן לֵיהּ וְאִי מָחַלָה לֵיהּ לְגַבֵּי בַּעַל תְּמִיהָא אָמְרֵי כֹּל לְגַבֵּי בַּעַל וְדַאי מָחַלָה לֵיהּ וְאַפְסְדִינְהוּ לְהַהוּא וְבְנָא בְּיָדִים לֹא אַפְסְדִינְהוּ וְכִי תֵּימָא וְבִינָא נִיהֲלֵיהּ לְהַהוּא דְּחַבְלָה בֵּיהּ בְּטוֹבַת הֲנָאָה

דאי

תוספות

דִּיש לוֹ לְהַנָּא לְשַׁנּוֹת רִבּוּיֵי תְּשַׁלּוּמִין גְּבֵי עֲדִים זוֹמְמִין כְּמוֹ שֶׁיִּכּוֹל לְהַרְבּוֹת אֶצְלָם וְאִי"ל דִּנְכְסֵי צֹאן בָּרְזֶל יְכוֹלָה לְמכּוֹר אם כן יותר הָיוּ מְפַסִּידִים הַזּוֹמְמִין לְאִשָּׁה כְּשֶׁהִיא אוֹמֶרֶת שִׁגּוּרִשָּׁה וְנָתַן לָהּ כְּתוּבָּתָהּ עַל נִכְסֵי צאן בָּרְזֶל שֶׁהֲרֵי יְכוֹלָה לְמכּוֹר לְגַמְרֵי מֵעַל בַּעְלָהּ וּמְאֹתַיִם שֶׁאֵין יְכוֹלָה לְמכּוֹר לְגַמְרֵי אֲבָל בְּהֶדְיא וְדַמְכוּתָא) (דמכורה) שֶׁבָּאִין לְהַעִיד וּלְהַפְסִיד לְבַעַל שֶׁאוֹמְרִין שְׁגִרְשָׁהּ וְלֹא נָתַן כְּתוּבָּתָהּ יוֹתֵר הָיוּ מְפַסִּידִין לוֹ עַל מָנָה וּמְאֹתַיִם שֶׁהֲרֵי מְחֻיָּבִין אוֹתוֹ לִיתֵּן וְשָׁמָּא הָיְתָה נִפְטֶרֶת מִלִּיתֵּן הָאִשָּׁה בְּחַיֶּיו מֵעַל נִכְסֵי תְּמוּת הָאִשָּׁה וְלֹא עַל נִכְסֵי צאן בָּרְזֶל דְּשָׁמָא תִּמְכּוֹר הָאִשָּׁה וְלֹא יִפָּטֵר בְּמִיתָתָהּ וְלִכְךְ נָקֵט הַזּוֹמְמִין עַל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רִיבּוּי תְּשַׁלּוּמִין מִצַּד אַחֵר:

פֵּירָא דְּפִירָא לֹא תִּיקְּנוּ לֵיהּ רַבָּנַן. הַיְינוּ בְּמִילֵי דְּאִתְּמַעֲלְמָא בְּגוֹן טוֹבַת הֲנָאָה דִּכְתוּבָּה בְּגוֹן וְגוֹנֵב וְלֹוֶה בְּהֶמְּתָהּ מְלוֹג דְּמִשְׁלַם בְּפֵל לְאִשָּׁה דְּאַשְׁמָעִינַן בְּרֵישׁ הָאִשָּׁה שֶׁנִּפְּלוּ לָהּ נְכָסִים (כתובות דף עט:) מְשׁוּם דְּלֹא תְּקִינוּ לֵיהּ רַבָּנַן פֵּירָא דְּפִירָא אֲבָל פֵּירָא דְּאִתְּמַעֲלְמָא מִגּוּפֵיהּ כְּגוֹן וָלָד וּלְדוֹת בְּהֶמְּתָהּ מְלוֹג פְּשִׁיטָא דְּתִקִּינוּ לֵיהּ רַבָּנַן דְּדִתְנַן לְעוֹלָם הוּא אוֹכֵל פֵּירוֹת פֵּירוֹת וְנִרְאֶה דְּפֵירֵי דְּפֵירֵי לֹא תִּקִּינוּ לֵיהּ רַבָּנַן דְּהָתָם לֹא הָוֵי כִּי הַאי דְּהָכָא דִּנְהִי דְּמִשְׁלַם בְּפֵל לְאִשָּׁה נִרְאֶה דְּבַאוֹתוֹ שָׁעָה אוֹכֵל פֵּירוֹת וְנִרְאֶה נַמִּי דְּכ"ש וְלָקַח קַרְקַע וְהוּא אוֹכֵל פֵּירוֹת וְנִרְאֶה נַמִּי דְּכ"ש גּוֹנֵב בְּהֶמְּתָהּ מְלוֹג עַצְמָהּ דְּמִשְׁלַם בְּפֵל לְאִשָּׁה:

מַעֲמָא מַאי שְׁלָא תְּהֵא קַלָּה בְּעֵינָיו לְהוֹצִיאָהּ. וְתִימְהַ דְּבְרֵישׁ אע"פ (כתובות ד' נד:) מְשַׁמַע דְּלֹאו הַיְינוּ טַעֲמָא דְּר"מ גַּבֵּי הָא דְּתָנֵן רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר כָּל הַפּוֹחֵת לְבִתּוֹ מִמָּאתַיִם וּלְאַלְמָנָה מִמָּנֶה הֲרֵי זֶה בְּעִילְּתוֹ בְּעִילַת זְנוּת וְדַיְיקִינַן בְּגְמָרָא כָּל הַפּוֹחֵת אֲפִילּוּ בְּתְנָאָה אַלְמָנָה קָסָבַר תְּנָאוֹ בָּטֵל וְאִית לָהּ וְכִיוָן דְּאָמַר לָהּ לֵית לָךְ אֶלָּא מָנֶה לֹא סָמְכָה דִּעְתָּהּ וְהֲוֵי בְּעִילַּתוֹ בְּעִילַת זְנוּת הָא שְׁמַעְתָּן לֵיהּ לר"מ דִּבְדִבְרֵיהֶן תְּנָאוֹ קַיָּים מִשְּׁמַע דְּמִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ לָהּ וְלֹא סָמְכָה דַּעְתָּהּ כְּשֶׁאָמַר לָהּ לֵית לָךְ אֶלָּא מָנֶה הוּא דְּהַוְיָא בְּעִילַּתוֹ בְּעִילַת זְנוּת וְלֹא הָיְתָה לָהּ כְּלָל לָא הֲוֵי בְּעִילַּתוֹ בְּעִילַת זְנוּת וְי"ל דְּס"ש אִי תְּנָאוֹ קַיָּים וְלִית לָהּ דְּהַוְיָא בְּעִילַּתוֹ בְּעִילַת זְנוּת אֶלָּא הָתָם דְּיֵיק דְּקָסָבַר תְּנָאוֹ בָּטֵל מִדְּלֹא קָתָנֵי בְּתוֹלָה שֶׁאֵין לָהּ מֵאתַיִם וְאַלְמָנָה שֶׁאֵין לָהּ מָנֶה כו' ש"מ דְּה"ק כָּל הַפּוֹחֵת אֲפִי' בְּאוֹתוֹ עִנְיָן שֶׁיֵּשׁ לָהּ אֲפִי' בְּתוֹלָה אֵין לָהּ אֶלָּא מָנֶה וְאִי"ל דְּלְשׁוֹן פּוֹחֵת אֵין לוֹ לְשׁוֹן זֶה בְּעִילַת זְנוּת וְא"ת מִנַּיִן לְהַ"ה דְּהָכָא מִיירֵי בְּתְנָאָה דִּלְמָא מוֹדָה ר"מ דִּתְנָאוֹ קַיָּים וה"ק כָּל הַפּוֹחֵת אֲפִי'

היא שְׁחִבְּלָה בִּבְעָלָהּ קְשֶׁה דְּתַזִּיק לְאַחֵר וְהַבַּעַל יִכְתּוֹב בְּרֵצוֹן שְׁטָר בִּשְׁמוֹ כִּדֵי שִׁיּוּבְּה חִבְּלָתוֹ וְתִירֵץ ר"י דְּיכוֹן שֶׁאֵין הַכְּתוּבָּה בְּשֵׁם הָאִשָּׁה מַהוּ שֶׁתְּהֵא כְּאִילּוּ מְשֻׁהָה בִּלְא כְּתוּבָּה אע"פ שֶׁאֵין קְלָה בְּעֵינָיו לְהוֹצִיאָהּ וְא"ת בֵּיוָן דְּכָל גַּבֵּי בַּעַל מְחִלָּה מַאי קָאָמַר לְעִיל מְחִלָּה וְתוֹרַת עֲדִים לוֹמַר מַאי אַפַּסְדְּנָךְ כִּדְקָאָמַר לְעִיל אִם טוֹבַת הֲנָאָה לְבַעַל וְי"ל דִּיכּוֹלָה לְעֲשׂוֹת קִיּוּם בְּמִשְׁכּוֹנוֹת אוֹ בְּעֵרָבוּת אוֹ בְּנֶדֶר אוֹ בְּשִׁבּוּעָה שֶׁלֹּא תִּמְחוֹל אֲבָל כָּאן אִם יֵשׁ לָהּ תְּשֻׁלַּם וְאִם אֵין לָהּ אֵין מְשַׁעְבְּדִין לְנִיזָּק לְעֲשׂוֹת לוֹ קִיּוּמִים ע"ש.

וְאַפִּי' מְחִלָּה לְגַבֵּי בַּעַל לֹא מִיפַּסֵּד קָמִפַּסֵּד. וְא"ת וְהָא וַדַּאי מִיפַּסֵּד דְּכִי לֹא תִּמְכּוֹר יִגְבֶּה חֻבָּלְתּוֹ אִם תִּתְאַלְמֶן אוֹ תִּתְגָּרֵשׁ וּכְשֶׁתִּמְכּוֹר וְתִמְחוֹל לְבַעְלָהּ יִפַּסֵּד הַכֹּל וְי"ל בְּיָוֹן שֶׁעַכְשָׁיו לֹא הָיְתָה נוֹתֶנֶת לוֹ כְּלוּם אֲפִילּוּ לֹא מְחִלָּה מִמֶּה שֶׁמְּחִלָּה אֵינוֹ כְּלוּם כֵּן הַפְּסֵד מִיּוָן שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ כְּלוּם עַכְשָׁיו וּלְאַחַר זְמַן נַמִּי שָׁמָא תָּמוּת וְיִרָּשֶׁנָּה בַּעְלָהּ.

בִּדְנָפְשָׁא כְּתוּבָּתָהּ מְחִלָּה. וְא"ת מַעִיקָּרָא נַמִּי אֵיירֵי בִּנְפָשָׁא כְּתוּבָּתָהּ מְחִלָּה דְּאָמְרָה תְּנוּיִן בְּכְתוּבָּתָהּ בְּטוֹבַת הֲנָאָה וְתִיתֵּיב לֵיהּ בְּחֻבָּלָה וְי"ל דְּבִמְקֹמֵת חֻבָּלָה קָאָמַר וְאִם תִּתְאַלְמֶן אוֹ תִּתְגָּרֵשׁ יִגְבֶּה הַשְׁאָר מִמְּקוֹם אַחֵר:

בְּגוֹן דְּלָא נְפִישָׁא כְּתוּבָּתָהּ מִכְּתוּבָּה דְּאוּרַיְיתָא. וְא"ת הַשְׁתָּא הֵיכִי מְתַקְּנָא בְּרֵ"מ וְהָלְא פּוֹחֶתֶת לָהּ מִמָּנֶה אוֹ מֵאָמְנִים וּבְעִילְתּוֹ בְּעִילַת זְנוּת לְרַבִּי מֵאִיר (כתובות דף נד:) וְי"ל (בְּגוֹן) דְּהוּא גּוֹרְמַת לְהַפְסֵד לְעַצְמָהּ:

לֹא מִפַּסְיָא עֲשָׂרִים וְחֲמִשָּׁה זוּזֵי. ל"ג זוּזֵי דִּלְמַאי דְּגַרְסִי זוּזֵי צ"ל דְּאֵיירֵי בִּכְתוּבַּת כְּתוּבָּה וכ"ה זוּזֵי צוֹרְיִים הֵם מְאתַיִם זוּז מְדִינָה וְלֵיכָא דְּגָרְסִי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה (לעיל ד' ה: ושם) הוֹכְחָנוּ דְּמָאתַיִם שֶׁל כְּתוּבָּה הֵם מָאתַיִם זוּזֵי צוֹרִי (וְהֵכָא ל"ג זוּזֵי) וְלֹא מִפַּסְיָא כ"ה הַיְינוּ כ"ה סְלָעִים שֶׁל אֶלְמָנָה וְאַף עַל גַּב דִּכְתוּבָּתָהּ דְּרַבָּנָן אֵין לְהַקְפִּיד עַל הָא דְּנָקֵט כְּתוּבָּתָהּ דְּאוּרַיְיתָא.

כְּשֵׁם שֶׁלֹּא תִּמְכּוֹר וְהֵיא תִּתְחַיֵּי. פֵּרוּשׁ כְּשֵׁם שֶׁאֵין יְכוֹלָה לִמְכּוֹר כְּתוּבָּתָהּ בְּעוֹדָהּ תְּחַיֵּיו כָּךְ לֹא תַּפְסִיד מִכְּתוּבָּתָהּ כְּלוּם בְּשָׁבִיל שׁוּם חֻבָּלָה וְנֶזֶק בְּעוֹדָהּ תְּחַיֵּיו וְאִין נִרְאֶה לְרַ"י דְּהָא לְעִיל אָמַר וּבְכָל דּוֹכְתָּ' תְּזִבֵּין לְכְתוּבָּתָהּ בְּטוֹבַת הֲנָאָה וַאֲפִילּוּ כְּשֶׁהִיא תַּחַת בַּעְלָהּ וְנִרְאֶה לְרַ"י כְּשֵׁם שֶׁלֹּא תִּמְכּוֹר בְּשָׁבִיל שְׁחִבְּלָה בַּאֲחֵרִים בְּעוֹדָהּ תְּחַיֵּיו כְּדְאָמַר לְעִיל דְּלִגְבֵּי בַּעְלָהּ וְדַאי מְחִלָּה כָּךְ לֹא תַּפְסִיד וְהֵיא תְּחַיֵּיו כְּלוֹמַר לֹא תִּמְכּוֹר כְּתוּבָּתָהּ לְבַעְלָהּ בְּשָׁבִיל שְׁחִבְּלָה בּוֹ וְהָא דִּנְקֵט מְכִירָה גַּבֵּי בַּעְלָהּ מִשּׁוּם דְּלִגְבֵּי אֲחֵרִים אֵין יְכוֹלָה לְהַפְסִיד כְּשֶׁמּוֹכֶרֶת לָהֶן בְּטוֹבַת הֲנָאָה שֶׁל כְּתוּבָּה אֲבָל לְגַבֵּי בַּעַל שֶׁמְּכִירָה בְּטוֹבַת הֲנָאָה יְכוֹלָה לְהַפְסִיד: **אֲמַר** רָבָא סֵיפָא אַתְּאֵן לְכְתוּבַּת בְּנֵין דִּכְרִין. תֵּימָה דְּלֹא מַיְיתֵי כָּךְ בְּרַיְיתָא בְּסוֹף עֲרֵכָה שֶׁנִּתְפַּתְּחָה (כתובות דף נג.) דְּבָעֵי שְׁמָכְרָה כְּתוּבָּתָהּ לְבַעְלָהּ בְּטוֹבַת הֲנָאָה יְכוֹלָה וְהֵיכִי תִּפְסִיד. וְיֵשׁ לוֹמַר דְּלֹא הָוֵי בְּרַיְיתָא כְּסוֹף עֲרֵכָה שֶׁנִּתְפַּתְּחָה (כתובות דף נג.) דְּבָעֵי רָבָא מוֹכֶרֶת כְּתוּבָּתָהּ לְבַעְלָהּ בְּטוֹבַת הֲנָאָה יְכוֹלָה לְאַחֵרִים דְּמִי אוֹ לֹא מִיהוּ תֵּיתֵי נַמִּי קָאָמַר בְּתַר דְּבָעֵי יְדַד פְּשִׁטָה דְּמִכּוֹרֶת לְאַחֵרִים דְּמֵי וְשַׁמָּא מִתּוֹךְ בְּרַיְיתָא זוֹ פְּשִׁטָה וְלֹפֵי פְּשׁוּטָה לֹא הֲבִיאָה שָׁם: **כַּךְ** מוֹכֶרֶת כְּתוּבָּתָהּ לְבַעְלָהּ כְּמוֹכֶרֶת לְאַחֵרִים דְּמֵי. אע"ג דְּאִיתָא יְכוֹלָה לְמִמְחֹל כְּתוּבָּתָהּ לְבַעְלָהּ לְרַבִּי מֵאִיר מ"מ יְכוֹלָה הִיא לְמִכּוֹר וְאע"ג דְּאִסּוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְרַבִּי מֵאִיר בְּלֹא כְּתוּבָּה וְכָן כ"ל מ"מ הִשְׁתַּמִּישׁוֹ בִּבְרִייָתָא אֶת הַדִּין דְּאִם אֵירַע בֵּן שֶׁמְּכְרָתָהּ לְבַעְלָהּ לֹא הַפְסִידָה כְּתוּבַּת בְּנֵין דִּכְרִין אַ"נ בְּמַכְרָה לְבַעְלָהּ אַחַר מִיתַת בַּעְלָהּ וְכָן דִּיָּקִינַן בְּסוֹף עֲרֵכָה גַּבֵּי מִיתַת בַּעְלָהּ וְשַׁמָּא אוֹתוֹ שֶׁהֵבִיא תַּנָּא בְּוַותֵּיהּ דְּר' אַמֵּי הָיָה חוֹשֵׁבָה תַּנָּא בְּרֵישָׁא דְּרָבָא שֶׁלֹּא הָיָה מְחֻסָּרָה גּוּבְיָינָא כֵּיוָן דְּאִין יְכוֹלִין לְסַלְּקָהּ בְּמִילְּתָא אַחֲרִיתִי:

הקדש

דִּי מָחֲלָה לְגַבֵּי בַּעַל לֹא קָא מַפְסִיד דְּהַשְׁתָּא נַמִּי לֹא מַפְסִיד דְּמֵידֵי קָא חָבְבָה לֵיהּ: אִי הָנֵי בְּרֵצוֹן בְּתוּבָּתָהּ מִכְּתוּבָּה דְּאוּרַיְיתָא. שֶׁכְּתָב לְבַתּוּלָה יוֹתֵר מִמַּאתַיִם וְלְאַלְמָנָה יוֹתֵר מִמָּאתַיִם הָרְאוּיָה לָהּ מִן הַתּוֹרָה אַמַּאי לֹא הַפְסִידָה: נוֹקְמָא אִכְּתוּבָּה דְּאוּרַיְיתָא. מִשּׁוּם דְּרַבִּי מֵאִיר אָסַר לְשַׁהוֹת עִם אִשְׁתּוֹ אֲפִילּוּ שָׁעָה אַחַת בִּלֹא כְּתוּבָּה וְתוֹסֶפֶת תְּזִבֵּין לְבַעְלָהּ בְּטוֹבַת הֲנָאָה וְתִיתֵּיב לֵיהּ בַּחֻבָּלָה: **ב"ח.** סְלָעִים וְהוּא מָנֶה מֵאָה זוּז בְּתוּבַּת אֶלְמָנָה וּפְחוּתָה שֶׁבְּכְתוּבוֹת נָקִט: **כְּשֵׁם שֶׁלֹּא תִּמְכּוֹר.** קס"ד הָכִי קָאָמַר כְּשֵׁם שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לִמְכּוֹר בְּעוֹדָהּ תְּחַיֵּיו כָּךְ לֹא תַּפְסִיד מִכְּתוּבָּתָהּ כְּלוּם בְּשָׁבִיל שׁוּם חֻבָּלָה וְנֶזֶק שֶׁתַּזִּיק בְּעוֹדָהּ תְּחַיֵּיו: **כְּתוּבַּת בְּנֵין דִּכְרִין.** בְּפֶרֶק נַעֲרָה שֶׁנִּתְפַּתְּחָה (כתובות ד' נב:) בְּנֵין דִּכְרִין דִּיהוּדָה לֵיכִי מִנָּאי אִינוּן יְהוּדִין יִרְתוּן כֻּלָּם כְּתוּבַּתְיְהוּ יֵהָרֵר עַל חוֹלְקֵיהוֹן דְּעַם אַחֲוֹהוֹן הָיוּ לוֹ שְׁתֵּי נָשִׁים וּכְתוּבַּת הָאַחַת גְּדוֹלָה מִשֶּׁל חֲבֵירְתָּהּ וּמֵתוּ שְׁתֵּיהֶן בְּחַיָּיו וְיָרְשָׁן אוֹ אֵחַת בְּחַיָּיו וְיָרְשָׁה אע"פ כ"א לֹא בְּטֵלָה כְּתוּבָּתָהּ אֲצֶל בְּנֵיהֶן אִם יֵשׁ לָהּ בֵּן זָכָר הַיְמֵנִי וּכְשֶׁבָּאִין לְחַלֵּק בָּנָיו בִּנְכָסָיו אַחַר מוֹתוֹ נוֹטְלִין אֵלּוּ בִּכְתוּבַּת אִמָּן וְאֵלּוּ בִּכְתוּבַּת אִמָּן וְהַשְׁאָר חוֹלְקִין בְּשָׁוֶה וְאִין יְכוֹלִין בְּנֵי הַקַּיְימִת לוֹמַר אֲנוּ נִיטּוֹל כִּכְתוּבַּת אִמֵּנוּ שֶׁהִיא כְּבֵלָה חוֹב וְאִתּוֹם אֵל תִּטּוֹל שֶׁאִין לְאִמֵּנוּ כְּתוּבָּה שֶׁהֲרֵי בְּעִלָּה יְרֵשָׁה וְקַיֵּיל לֵיהּ דְּהַמּוֹכֶרֶת כְּתוּבָּתָהּ לְאַחַר בְּטוֹבַת הֲנָאָה וּמֵתָה בְּחַיֵּי בַּעְלָהּ וְיָרְשָׁה מַפְסִיד הַלּוֹקֵחַ אעפ"כ לֹא הַפְסִידוּ בְּנֵיהָ כִּכְתוּבַּת בְּנֵין דִּכְרִין וְלֹא יֹאמְרוּ בְּנֵי חֲבֵירְתָּהּ אִמֵּנוּ פְּשִׁעָה בָּהּ שֶׁאִילּוּ הָיְתָה קַיֶּימֶת לֹא הָיְתָה גּוֹבָה שֶׁהֲרֵי לְקוּחוֹת הָיוּ גּוֹבִין אוֹתָהּ מִשּׁוּם דְּאָמְרִי לְהוּ זוּזֵי אֲנַסוּהָ שֶׁהָיְתָה צְרִיכָה לְמָעוֹת וְלֹא הָיָה אֶפְשָׁרִינוּהוּ נִתְבַּזְּוּנָה: **בְּשֵׁן וְעֵין לְאִשָּׁה.** הִפְּילָה הִיא אֶת שִׁינּוֹ וְסִימָּאָה אֶת עֵינוֹ: **אֲבָל לֹא לְאִישׁ.** סִימָּא בַּעְלָהּ אֶת עֵין הָעֶבֶד אוֹ הִפִּיל אֶת שִׁינּוֹ לֹא יָצָא לְחֵרוּת לְפִי שֶׁאֵין גּוּפוֹ קָנוּי לוֹ: **סַבְרוּהּ.** בְּעַלְמָא תַּרְוַיְיהוּ הָנֵי תְּנָאֵי סְבִירָא לְהוּ קִנְיַן פֵּירוֹת לָאו כְּקִנְיַן הַגּוּף דְּמֵי וְהָכָא הַיְינוּ טַעְמָא דְּמָאן דְּאָמַר לֹא לְאִישׁ וְלֹא לְאִשָּׁה דְּאִית לֵיהּ תַּקָּנַת אוּשָּׁא הִלְכָךְ מְשׁוּם אִישׁ לֹא נִפְקֵי דִּלְא קָנֵי לְהֶם לְגוּפַיְיהוּ מִמָּשׁ מְשׁוּם אִשָּׁה נַמִּי לֹא נִפְקֵי דְּאֵלִים שְׁעִבּוּדַיְיהוּ לְמֵקְנֵי קִנְיַן הַגּוּף קוֹדֵם תַּקָּנָה. דְּוַי שְׁעִבּוּדַיְיהוּ קִיל כְּשֶׁאֵר קִנְיַן פֵּירוֹת דְּקִיל דְּלֹא כְּקִנְיַן הַגּוּף דְּמֵי:

הקדש

ה"נ דְּהַשְׁתָּא נַמִּי לֹא מִידֵי קָא חָבְבָה לֵיהּ: אִי הָנֵי בְּרֵצוֹן בְּתוּבָּתָהּ מִכְּתוּבָּה דְּאוּרַיְיתָא. שֶׁכְּתָב לְבַתּוּלָה יוֹתֵר מִמָּאתַיִם וְלְאַלְמָנָה יוֹתֵר מִמָּאתַיִם הָרְאוּיָה לָהּ מִן הַתּוֹרָה אַמַּאי לֹא הַפְסִידָה: נוֹקְמָא אִכְּתוּבָּה דְּאוּרַיְיתָא. מִשּׁוּם דְּרַבִּי מֵאִיר אָסַר לְשַׁהוֹת עִם אִשְׁתּוֹ אֲפִילּוּ שָׁעָה אַחַת בִּלֹא כְּתוּבָּה וְתוֹסֶפֶת תְּזִבֵּין לְבַעְלָהּ בְּטוֹבַת הֲנָאָה וְתִיתֵּיב לֵיהּ בַּחֻבָּלָה: **ב"ח.** סְלָעִים וְהוּא מָנֶה מֵאָה זוּז בְּתוּבַּת אֶלְמָנָה וּפְחוּתָה שֶׁבְּכְתוּבוֹת נָקִט: **כְּשֵׁם שֶׁלֹּא תִּמְכּוֹר.** קס"ד הָכִי קָאָמַר כְּשֵׁם שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לִמְכּוֹר בְּעוֹדָהּ תְּחַיֵּיו כָּךְ לֹא תַּפְסִיד מִכְּתוּבָּתָהּ כְּלוּם בְּשָׁבִיל שׁוּם חֻבָּלָה וְנֶזֶק שֶׁתַּזִּיק בְּעוֹדָהּ תְּחַיֵּיו: **כְּתוּבַּת בְּנֵין דִּכְרִין.** בְּפֶרֶק נַעֲרָה שֶׁנִּתְפַּתְּחָה (כתובות ד' נב:) בְּנֵין דִּכְרִין דִּיהוּדָה לֵיכִי מִנָּאי אִינוּן יְהוּדִין יִרְתוּן כֻּלָּם כְּתוּבַּתְיְהוּ יֵהָרֵר עַל חוֹלְקֵיהוֹן דְּעַם אַחֲוֹהוֹן הָיוּ לוֹ שְׁתֵּי נָשִׁים וּכְתוּבַּת הָאַחַת גְּדוֹלָה מִשֶּׁל חֲבֵירְתָּהּ וּמֵתוּ שְׁתֵּיהֶן בְּחַיָּיו וְיָרְשָׁן אוֹ אֵחַת בְּחַיָּיו וְיָרְשָׁה אע"פ כ"א לֹא בְּטֵלָה כְּתוּבָּתָהּ אֲצֶל בְּנֵיהֶן אִם יֵשׁ לָהּ בֵּן זָכָר הַיְמֵנִי וּכְשֶׁבָּאִין לְחַלֵּק בָּנָיו בִּנְכָסָיו אַחַר מוֹתוֹ נוֹטְלִין אֵלּוּ בִּכְתוּבַּת אִמָּן וְאֵלּוּ בִּכְתוּבַּת אִמָּן וְהַשְׁאָר חוֹלְקִין בְּשָׁוֶה וְאִין יְכוֹלִין בְּנֵי הַקַּיְימִת לוֹמַר אֲנוּ נִיטּוֹל כִּכְתוּבַּת אִמֵּנוּ שֶׁהִיא כְּבֵלָה חוֹב וְאִתּוֹם אֵל תִּטּוֹל שֶׁאִין לְאִמֵּנוּ כְּתוּבָּה שֶׁהֲרֵי בְּעִלָּה יְרֵשָׁה וְקַיֵּיל לֵיהּ דְּהַמּוֹכֶרֶת כְּתוּבָּתָהּ לְאַחַר בְּטוֹבַת הֲנָאָה וּמֵתָה בְּחַיֵּי בַּעְלָהּ וְיָרְשָׁה מַפְסִיד הַלּוֹקֵחַ אעפ"כ לֹא הַפְסִידוּ בְּנֵיהָ כִּכְתוּבַּת בְּנֵין דִּכְרִין וְלֹא יֹאמְרוּ בְּנֵי חֲבֵירְתָּהּ אִמֵּנוּ פְּשִׁעָה בָּהּ שֶׁאִילּוּ הָיְתָה קַיֶּימֶת לֹא הָיְתָה גּוֹבָה שֶׁהֲרֵי לְקוּחוֹת הָיוּ גּוֹבִין אוֹתָהּ מִשּׁוּם דְּאָמְרִי לְהוּ זוּזֵי אֲנַסוּהָ שֶׁהָיְתָה צְרִיכָה לְמָעוֹת וְלֹא הָיָה אֶפְשָׁרִינוּהוּ נִתְבַּזְּוּנָה: **בְּשֵׁן וְעֵין לְאִשָּׁה.** הִפְּילָה הִיא אֶת שִׁינּוֹ וְסִימָּאָה אֶת עֵינוֹ: **אֲבָל לֹא לְאִישׁ.** סִימָּא בַּעְלָהּ אֶת עֵין הָעֶבֶד אוֹ הִפִּיל אֶת שִׁינּוֹ לֹא יָצָא לְחֵרוּת לְפִי שֶׁאֵין גּוּפוֹ קָנוּי לוֹ: **סַבְרוּהּ.** בְּעַלְמָא תַּרְוַיְיהוּ הָנֵי תְּנָאֵי סְבִירָא לְהוּ קִנְיַן פֵּירוֹת לָאו כְּקִנְיַן הַגּוּף דְּמֵי וְהָכָא הַיְינוּ טַעְמָא דְּמָאן דְּאָמַר לֹא לְאִישׁ וְלֹא לְאִשָּׁה דְּאִית לֵיהּ תַּקָּנַת אוּשָּׁא הִלְכָךְ מְשׁוּם אִישׁ לֹא נִפְקֵי דִּלְא קָנֵי לְהֶם לְגוּפַיְיהוּ מִמָּשׁ מְשׁוּם אִשָּׁה נַמִּי לֹא נִפְקֵי דְּאֵלִים שְׁעִבּוּדַיְיהוּ לְמֵקְנֵי קִנְיַן הַגּוּף קוֹדֵם תַּקָּנָה. דְּוַי שְׁעִבּוּדַיְיהוּ קִיל כְּשֶׁאֵר קִנְיַן פֵּירוֹת דְּקִיל דְּלֹא כְּקִנְיַן הַגּוּף דְּמֵי:

דִּי מָחֲלָה לְגַבֵּי בַּעַל לֹא קָא מַפְסִיד דְּהַשְׁתָּא נַמִּי לֹא מַפְסִיד דְּמֵידֵי קָא חָבְבָה לֵיהּ סוֹף סוֹף כָּל לְגַבֵּי בַּעַל וַדַּאי מָחֲלָה וְאַטְרוּחֵי בֵּי דִּינָא בִּכְדֵי לֹא מַטְרְחִינַן אֶלָּא הָא דְּתַנְיָא וְכֵן הִיא שֶׁחָבְלָה בִּבְעָלָהּ לֹא הִפְסִידָה כְּתוּבָּתָהּ אֲמַאי תְּזִבֵּינֵיהּ נִיהֲלֵיהּ לִכְתוּבָּתָהּ לְבַעְלָהּ בְּטוֹבַת הֲנָאָה בָּהּ חֲבַל הַבַּעַל בְּאִשְׁתּוֹ דְּאִי מָחֲלָה לְגַבֵּי בַּעַל וַדַּאי ר"מ הִיא דְּאָמַר אָסוּר לְאָדָם שֶׁיְּשַׁהֵא אֶת אִשְׁתּוֹ אֲפִילּוּ שָׁעָה אַחַת בִּלֹא כְּתוּבָּה וְעַכְשָׁיו לֹא הָיְתָה נוֹתֶנֶת לוֹ כְּלוּם אֲפִילּוּ הָכָא מַעֲרִים לָהּ וְגָבֵי לֵיהּ בַּחֻבָּלָה מִינָּהּ אִי הָכִי הַשְׁתָּא נַמִּי מַעֲרִים לָהּ וְגָבֵי לֵיהּ בַּחֻבָּלָה מִינָּהּ דְּנָפְשׁ כְּתוּבָּתָהּ דְּמֵשׁוּם הָהוּא פּוֹרְתָּא לֹא מַפְסִיד כְּתוּבָּתָהּ טוֹבָא וְאִי דְּנָפְשָׁא כְּתוּבָּתָהּ מְכוּתֶּבֶת דְּאוּרַיְיתָא נוֹקְמָא אִכְּתוּבָּה דְּאוּרַיְיתָא וְהָוֵי לֵיהּ מַפְסִיד כְּתוּבָּתָהּ בְּחֻבָּלָה כְּגוֹן דְּלֹא נְפִישָׁא כְּתוּבָּתָהּ מִכְּתוּבָּה דְּאוּרַיְיתָא דַּהֲוֵי חֻבָּלָה אַרְבָּעָה זוּזֵי דְּמֵשׁוּם אַרְבָּעָה זוּזֵי לֹא מַפְסִיד עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה אֶלָּא הָא דְּתַנְיָא בְּשֵׁם שֶׁלֹּא תִּמְכּוֹר וְהֵיא תִּתְחַיֵּיו כָּךְ לֹא תַּפְסִיד וְהִיא תַּחֲבִיל בְּמַה שֶׁתַּזִּיק וְהָא מַשְׁכּוֹן לָהּ בְּמַפְסִיד כְּתוּבָּתָהּ לְאַחֵרִים לֹא הִפְסִידָה כְּתוּבַּת בְּנֵין דִּכְרִין מַאי טַעְמָא דְּמֵי מִשּׁוּם דְּאִנְּסוּהָ כַּד מוֹכֶרֶת כְּתוּבָּתָהּ לְבַעְלָהּ לֹא הִפְסִידָה כְּתוּבַּת בְּנֵין דִּכְרִין מ"ט וְזוּזֵי הָוֵי הָא דְּאִנְּסוּהָ לֵימָא תַּקָּנַת אוּשָּׁא תַּנָּאֵי הִיא דְּתָנֵי מ"ט חָבַל עַבְדֵי מְלוֹג יוֹצִיאַן בְּשֵׁן וְעֵין לְאִישָׁה אֲבָל לֹא לְאִישׁ וְאִי לְאִישָׁה סַבְרוּהּ כְּרִבּוּיֵי לְאִישׁ וְאִי לְאִישׁ וְלֹא לְאִשָּׁה אִית לֵיהּ תַּקָּנַת אוּשָּׁא וְאִי לְאִישׁ וְלֹא לְאִשָּׁה אִית לֵיהּ תַּקָּנַת אוּשָּׁא לֹא דְּכוּלֵּי עָלְמָא אִית לְהוּ תַּקָּנַת אוּשָּׁא אֶלָּא כָּאן קוֹדֶם תַּקָּנָה כָּאן לְאַחַר תַּקָּנָה וְאִי בָּעֵית אֵימָא אִידֵי וְאִידֵי לְאַחַר תַּקָּנָה וְאִית לְהוּ תַּקָּנַת אוּשָּׁא אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר לְאִשָּׁה וְלֹא לְאִישׁ מַאי טַעְמָא כְּדְרָבָה דְּאָמַר רָבָא

הקדש

הֶחָקֵשׁ חָמֵץ וְשִׁחְרוּר מִפְקִיעִין מִידֵי שִׁיעְבּוּד. אם עָשָׂה שׁוּרוֹ אִפּוֹתִיקִי וְהִקְדִּישׁוֹ לְמִזְבֵּחַ וְלֹאו דְּוֹקָא הֶקְדֵּשׁ דְּה"ה כָּל אִיפּוֹתִיקִי שֶׁהָן רְאוּיִים לְפִקּוֹחַ גַּבָּן אִיצְטְלָא דְּמַלְיָא דְּפַרְסוּהּ אַמִּימָנָא דְּיָבְמוֹת (ד' סה: ושם) וּכְגוֹן קוֹנָמוֹת דְּפָרָק אע"פ (כתובות ד' נט: ושם) דְּבִיזּוּן שֶׁיֵּשׁ לְאֶחָד כֹּחַ לְחַלֵּל שָׁעָה אַחַת דְּרָבָא לְטַעְמֵיהּ דְּאָמַר בְּפֶרֶק כָּל שָׁעָה (פסחים ד' לא.), ב"ח מִכָּאן וּלְהַבָּא הוּא גּוֹבֶה וּשְׁפִיר מִקְּדִישׁ וְהַלְוֹוֶה

חֶקְדֵּשׁ חָמֵץ וְשִׁחְרוּר מַפְקִיעִין מִידֵי שִׁיעְבּוּד יָלְמָא
דְּרָבָא תַּנָּאֵי הִיא לֹא דִכְוֹלֵי עָלְמָא אִית לְהוּ דְּרָבָא
וְהָכָא אַלְמוֹהּ רַבָּנַן לְשִׁיעְבּוּדָא דְּבַעַל וְאִיבָּעְיָא אֵימָא
דְּכוֹלֵי עָלְמָא לֵית לְהוּ לְהַנֵּי תַּנָּאֵי תַּקָּנַת אוּשָׁא וְהָכָא
בְּקַרְנָן פֵּירוֹת בְּקַרְנָן הַגּוּף דְּמֵי קָמִיפְלְגֵי וּבְפַלּוּגְתָּא דְּהַנֵּי
תַּנָּאֵי דְּתַנְיָא הַמּוֹכֵר עֲבָדוֹ לְאַחַר וּפָסַק עִמּוֹ עַל מְנָת
שֶׁיְּשַׁמְּשֶׁנּוּ שָׁלֹשִׁים יוֹם ר"מ אוֹמֵר רִאשׁוֹן יָשָׁנוֹ בְּדִין
יוֹם אוֹ יוֹמַיִם מִפְּנֵי שֶׁהוּא תַּחְתָּיו קָסָבַר קַרְנָן פֵּירוֹת
בְּקַרְנָן הַגּוּף דְּמֵי רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר שֵׁנִי יָשָׁנוֹ בְּדִין יוֹם
אוֹ יוֹמַיִם מִפְּנֵי שֶׁהוּא בְּמַפְקָא לֵיהּ קָסָבַר קַרְנָן פֵּירוֹת לָאו
בְּקַרְנָן הַגּוּף דְּמֵי רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר שְׁנֵיהֶם יְשָׁנוֹ בְּדִין
יוֹם אוֹ יוֹמַיִם זֶה מִפְּנֵי שֶׁהוּא תַּחְתָּיו וְזֶה מִפְּנֵי שֶׁהוּא
כְּסָפוֹ מְסַפְּקָא לֵיהּ קַרְנָן פֵּירוֹת אִי בְּקַרְנָן הַגּוּף דְּמֵי אִי
לָאו בְּקַרְנָן הַגּוּף דְּמֵי וְסָפֵק נְפָשׁוֹת לְהָקֵל רַבִּי אֶלְעָזָר
אוֹמֵר שְׁנֵיהֶם אֵינָן בְּדִין יוֹם אוֹ יוֹמַיִם זֶה לְפִי שֶׁאֵינוֹ
תַּחְתָּיו וְזֶה לְפִי שֶׁאֵינוֹ כְּסָפוֹ אָמַר רָבָא מ"ט דְּרַבִּי
אֶלְעָזָר אָמַר קְרָא כִּי כַסְפּוֹ הוּא כַּסְפּוֹ הַמְיוּחָד לוֹ
כְּמַאן אוֹלָא הָא דְּאָמַר אֲמִימַר אִישׁ וְאִשָּׁה שֶׁמָּכְרוּ
בְּנִכְסֵי מְלוֹג לֹא עָשׂוּ וְלֹא כְלוּם כְּמַאן כְּרַבִּי אֶלְעָזָר
מַאן תָּנָא לָהָא דְּח"ר מִי שֶׁחָצְיוֹ עֶבֶד וְחָצָיו בֶּן חוֹרִין
וְכֵן עֶבֶד שֶׁל שְׁנֵי שׁוּתָפִין אֵין יוֹצְאִין בְּרֵאשֵׁי אֲבָרִים
שֶׁאֵינָן חוֹזְרִין אָמַר לֵיהּ רַב מְרַדְכַי לְרַב אַשֵׁי הָכֵי
אָמְרִי מְשֵׁמֵיהּ דְּרָבָא ר' אֶלְעָזָר הִיא מִי לֹא אָמַר ר'
אֶלְעָזָר כְּסָפוֹ הַמְיוּחָד לוֹ הָכָא נַמִּי עֲבָדוֹ הַמְיוּחָד
לוֹ: **מתני'** הַתּוֹקֵעַ לַחֲבֵירוֹ נוֹתֵן לוֹ סֶלַע רַבִּי יְהוּדָה
אוֹמֵר מְשׁוּם ר' יוֹסֵי הַגְּלִילִי מָנֶה סָטְרוֹ נוֹתֵן לוֹ
מָאתַיִם זוּז לְאַחַר יָדוֹ נוֹתֵן לוֹ אַרְבַּע מֵאוֹת זוּז צָרַם
בְּאָזְנוֹ תְּלַת בִּשְׁעָרוֹ רָקַק וְהִגִּיעַ בּוֹ רוֹקוֹ הָעֲבִיר טַלִּיתוֹ
מִמֶּנּוּ פָּרַע רֹאשׁ הָאִשָּׁה בַּשּׁוּק נוֹתֵן לוֹ אַרְבַּע מֵאוֹת זוּז

זה

בכאן אזלא הא דאמר אמימר כו'. נראה דמכירה יליף משחרור דשחרור הוא בעין מכירה דאי מדין יום או יומים יליף אמאי אצטריך בסמוך גבי שחרור עבדו המיוחד לו: **אי"ש** ואשה שמכרו בנכסי מלוג. פירש בקונטרס ולא דמי לשותפות דעלמא דהתם יש לזה חלק בכולו לישול חצי זה לזה אבל הכא בולן קנויין ולא לפירות ולהביא מיוחד לו ולא לזה ובעינן לה י"ל עבד של שני שותפין דבסמוך שלקח הגוף ולזה הפירות וכן חציו עבד וחציו בן חורין נמי בגון שנתן לו כל דמיו ואין מעכב אלא גט שחרור להיות מותר בבת חורין:

גמ' זֶה הַכְּלָל הֶבֵל לְפִי כְּבוֹדוֹ. בְּגִמָּרָא מְפָרֵשׁ קוֹקֵא הִיא אוֹ חוֹמְרָא. הַמּוּתָּן לָהּ עַד שֶׁתַּרְאֶה עוֹמֶדֶת עַל פֶּתַח חֲצֵירָהּ: **וכו' כאיסר שָׁוֶה.** שֶׁמֶן קָנוּי בְּאִיסָּר: **אע"פ שאינו רָשָׁאי.** כִּדְמְפָרֵשׁ טַעֲמָא בְּגִמָּרָא וְכֵן קוֹצֵץ בְּנְטִיעוֹת אֵין רְשָׁאִי דְּעוֹבֵר בְּבַל תַּשְׁחִית (דברים כ):

גמ' פָּנָה צוֹרִי. ס"ה סְלָעִים חֲיֵיבִין. נִטִּיעָה בַּת שָׁנָה שְׁתֵּי פְּסָקִים כִּדְאָמַר בְּהַמּוֹנֵס (לעיל נח:) ק' זוּז: פָּנָה שְׁדֵמָה. שְׁמִינִית שְׁבְּמָנָה צוֹרִי סָלָע שֶׁל שְׁדֵמָה חֲצִי זוּז כִּדְאָמַר בְּשׁוֹר שֶׁנָּגַח (לעיל לו.)

חָנָן בִּישְׁא הָקֵל לֵיהּ כו': **שֶׁרָאוּ בַּלַּיְלָה.** וּלְמָחָרָת בְּשֶׁבָּאִין לְדוֹן אֵין דָּנִין אֶלָּא ע"פ שְׁמוּעָה לְפִיכָךְ צָרִיךְ לְמִקְצָתָן לְהָעִיד וְאִם אֵין שָׁם אֶלָּא ג' צָרִיךְ לְהוֹשִׁיב אֲחֵרִים וּלְהָעִיד בְּפָנֵיהֶם אֲבָל רָאוּ בַּיּוֹם עוֹשִׂין ע"פ הָרְאָיָה לְרַבּוֹ טַרְפוֹן מֵיד וְרַבִּי יְהוּדָה הַנָּשִׂיא כְּרַבּוֹ טַרְפוֹן ס"ל: **שֶׁפּוֹטֵר לְעֵדָה וּלְעֵדִים.** שֶׁיְּכוֹל לְהֵבִיאוֹ לב"ד לְאוֹמְדוֹ אִם רָאוּי אֲגַרוּף זֶה לַעֲשׂוֹת חֲבָלָה זוֹ וְאִם אֵין רָאוּי לֹא יְשַׁלֵּם שֶׁמְּחֻמֶּת חֲבָלָתוֹ שֶׁל זֶה וְרִכּוּתוֹ נֶחְבָּל: **לְשַׁיְּצָתָהּ אֲבָן מִתַּחַת יְדֵי עֵדִים.** שֶׁנַּאֲבֶדֶת מֵהֶן וּב"ד לֹא רָאוּהָ אע"פ שֶׁרָאוּהָ עֵדִים פְּטוּר דִּבְעִינַן אוּמְדָּנָא בב"ד: **א"ל** ר"ע. וּנְהִי נְמֵי דְּאָבְדָן בָּא בב"ד: **וְכִי בְּפָנֵי ב"ד הָכְהוּ שֶׁיּוֹדְעִין בַּמֶּה הָכְהוּ.** כְּלוֹמַר חִשְׁבּוּן הַמַּכּוֹת שֶׁהִכָּה שֶׁיָּכוֹל לְאָמוּת: **אוֹ עַל מַה.** עַל אֵיזֶה מַאֲבָרִין: **צִיפֹּר נְפָשׁוֹ.** תְּנוּךְ שֶׁבְּגֻבְרִי הַלֵּב וְנוֹחַ הוּא לְחַבֵּל מִשָּׁם: ב"ר הוֹלְכִין אַצֵּל בֵּירָה. בְּתַחְמִיהָ כְּיָכוֹל הַכְּתוּב ב"ד לְצֵאת מִלִּשְׁכָּה וְלִרְאוֹת אוֹתָהּ: **אוֹ אם נִפְלָה הַבֵּירָה.** קוֹדֶם שֶׁרָאוּהָ בֵּית דִּין בְּלוּם מִצְרִיךְ הַכְּתוּב לְחַזֵּר וּלְבַטֵּל לְהָרֵאוֹת פְּהָהּ לב"ד אֶלָּא אֶעֱדִים סְמוּכִין וְכֵיוָן דְּרָאוּ עֵדִים סְמוּכִין אֲעֵדוּתֵיהֶן שֶׁאוֹמְרִים לָנוּ כָּךְ וְכָךְ הָיָה וְלֹא בְּעִינַן מְסוּר לְעֵדָה אֶלָּא לְעֵדִים: **פָּרַט לְשַׁיְּצָתָהּ אֲבָן מִתַּחַת יְדֵי מַכָּה.** כְּלוֹמַר שֶׁנַּאֲבַד מִיָּד וְלֹא רָאוּהָ עֵדִים: **וְהוֹצִיא הֵלָה אֶת רֹאשׁוֹ וְקִבְּלָה** ל"ג: **שֶׁהַמִּית אָדָם.** וְאַחַר כָּךְ הוֹזִיק: **וְאֵין דָּנִין אוֹתוֹ** מִגּוֹפוֹ **וְהַרֵי הוּא כְּנִסְקָל:** וְחוֹזְרִין וְדָנִין אוֹתוֹ **דִּינֵי נְפָשׁוֹת.** וּמְשַׁלֵּם מִן הָעֲלִיָּיה:

אלמא

גְּנוֹן שֶׁרָאוּהָ בַּלַּיְלָה. אִם רָאוּהָ בַּיּוֹם דָּנִין ע"פ רְאִיָּה דִּלְא תֵּיהֲא שְׁמִיעָה גְּדוֹלָה מִרְאִיָּיה אֲבָל רָאוּ בַּלַּיְלָה אֵין יְכוֹלִין לְדוֹן ע"פ רְאִיָּית לַיְלָה דִּרְאִיָּיה בְּקַבָּלַת עֵדוּת וְקַבָּלַת עֵדוּת בְּתַחִילַּת דִּין כִּדְמוֹכַח בְּרֵ"ה (ד' כה: ושם ד"ה גנון) וּתְחִילַּת דִּין בַּיּוֹם אֲפִי' בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת כִּדְאָמַר בְּפ' אֶחָד דִּינֵי מָמוֹנוֹת (סנהדרין ד' לד:) הִלְכָךְ צְרִיכִין לְחַזֵּר וּלְהָעִיד בַּיּוֹם וְכֵיוָן שֶׁצְּרִיכִין לְהָעִיד אֵין הַמַּעִיד עֲשָׂאוֹ גְּדוֹלָה דַּיָּין אֲבָל עַד הֲרוֹאֶה שֶׁאֵין מֵעִיד כְּגוֹן שֵׁיָּשׁ עֵדִים אֲחֵרִים מְעִידִין לְפָנֵיהֶם עֲשָׂאוֹ דַּיָּין וּלְ"ע אֲפִי' בְּדִינֵי נְפָשׁוֹת לְרַבָּנָן הִלְכָּא כְּרַשְׁב"ם בְּרֵישׁ גּוֹנְהִלִּין (ב"ב ד ד"ה לרבנן) וְטַעְמָא דְּמַפְרֵשׁ בְּפ"ב דְּמַכּוֹת (ד' יב.) ר"ע אוֹמֵר מִנַּיִן לְסַנְהֶדְרִין שֶׁרָאוּ בְּאֶחָד שֶׁהָרַג אֶת הַנֶּפֶשׁ שֶׁאֵין מַמִּיתִין אוֹתוֹ מִיָּד עַד שֶׁיַּעֲמוֹד בב"ד ת"ל עַד עָמְדוֹ לִפְנֵי הָעֵדָה לְמִשְׁפָּט עַד שֶׁיַּעֲמוֹד בב"ד אַחַר וְא"ת וְהָא בְּפֶרֶק רְאוּהוּ (ר"ה ד' כו. ושם) מְפָרֵשׁ טַעְמָא מִשּׁוּם דִּכְתִיב וְשָׁפְטוּ הָעֵדָה וְהִצִּילוּ הָעֵדָה וְכֵיוָן דִּיחוּי לֵיהּ דִּקְטִילָיה לֹא חָזוּ לֵיהּ זְכוּתָא וְלֵ"ל דְּהָהִיא דְּמַכּוֹת עִיקָּר אֲבָל בר"ה בָּא לְפָרֵשׁ דְּלָא גְּמִירִנַן מִינֵּהּ דְּשֵׁאנֵי דִּינֵי נְפָשׁוֹת דִּבְעִינַן וְהִצִּילוּ הָעֵדָה וּבְרַבָּנָן אֲפִילּוּ עַד הַמַּעִיד נַעֲשֶׂה דַּיָּין כִּדְמוֹכַח בְּפ"ק דְּגִיטִּין (ד' לה:) וּבְפֶרֶק שְׁנֵי דִּכְתוּבוֹת (ד' כא: ושם) וְטַעַם דְּאֵין הַמַּעִיד נַעֲשֶׂה דַּיָּין מִשּׁוּם דְּהוֹ"ל כְּעֵדוּת שְׁאֵי אַתָּה יָכוֹל לְהַזִּימָם אֶלָּא ע"כ יְכוֹלִין לְהַזִּימָם בב"ד אַחַר ה"נ בְּנֵי הֲזָמָה נִינְהוּ בב"ד אַחַר וְרִשְׁב"ם מְפָרֵשׁ מִשּׁוּם דִּכְתִיב וְעָמְדוּ שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים דְּאִמְּרִינַן שְׁבוּעוֹת (ד' ל.) אֲלוּ הֵעֲדוּת לְפָנֵי ה' אֲלוּ דַּיָּנִין מִשְׁמַע שֶׁיַּעַמְדוּ הָעֵדוּת לְפָנֵי הַדַּיָּנִין וְלֹא שֶׁיִּהְיוּ עֵדִים בְּעִצְמָן יוֹשְׁבִין וְדָנִין וְעוֹד פִּי' ר"י טַעַם אַחַר דְּאֵין עַד נַעֲשֶׂה דַּיָּן מִשּׁוּם דְּנִפְקָא לָן מִבְּנֵי הַנֶּחְלוֹת אֵם בָּנִין דִּינָם כְּנֶחְלַת יוֹם שֶׁשְּׁמָעוֹ מִבְּקֵרֵי הַחוֹלֶה שֶׁנֶּחְלַת לְכָל אֶחָד מִבָּנָיו יַעֲמִידוּ בְּנֵי אֶחָד בְּחֶלְקוֹ אֲבָל ע"מ שְׁמוּעָתוֹ בַּלַּיְלָה לֹא יַעֲמִידוּ כָּל אֶחָד בְּחֶלְקוֹ לְפִי שֶׁשְּׁמִיעָתוֹ בַּלַּיְלָה אֵין רְאוּיָה לָדוּן עַל פִּיהֶם בְּדִפְּי וְכֵיוָן שֶׁאֵין יָכוֹל לָדוּן ע"פ רְאִיַּית לַיְלָה עַד שֶׁיַּעִידוּ עֲלֵיהֶם בַּיּוֹם ה"ל עֵדִים וְלֹכָךְ אֵין יָכוֹל לָדוּן דַּאֲזַן עַד נַעֲשֶׂה דַּיָּן מֵעַצְמוֹ וְאֵין נַעֲשֶׂה דַּיָּן אֶלָּא מִשּׁוּם דְּאִי אֶפְשָׁר לְהַעִיד בְּפָנָיו דְּשַׁמְעִינַן דַּאֲזַן עַד נַעֲשֶׂה דַּיָּן וְהָכִי אָמְרִינַן בְּפֶרֶק אֶחָד דִּינֵי מָמוֹנוֹת (סנהדרין ד' לד:) וְר"מ דְּנַפְקָא לֵיהּ שֶׁאֵין דָּנִין אֶפְשִׁי גְּמַר דִּין אֶלָּא בְּיוֹם מִדְּאִיתְקַשׁ דִּינִין לְנִגְעִים בְּיוֹם הַנֶּחְלוֹ מָאי עֲבִיד בֵּיהּ וּמוֹקֵי לֵיהּ בְּיוֹם אַתָּה מְפֵיל נְחָלוֹת וְאִי אַתָּה מְפֵיל נְחָלוֹת בַּלַּיְלָה דִּבְלַּיְלָה כּוֹתְבִין וְאֵין עוֹשִׂין דִּין וּמְסִיק וְאָזֵיל כּוֹפֶה סוֹגְיָא עַד ה"ל עֵדִים וְאֵין עוֹד עַד נַעֲשֶׂה דַּיָּן וְלִקְבֵּי אִיצְטְרִיךְ לְאַתּוּיֵי עֲלָה אָמַר רַב חִסְדָּא דְּבָל עִיקָּר לָא מַיְיתֵי דְּרָשָׁה דְּבִיּוֹם הַנֶּחְלוֹ אֶלָּא מִשּׁוּם דְּבָעֵי לְאַפּוֹקֵי מִינַּהּ דְּאֵין עַד נַעֲשֶׂה דַּיָּן כְּדְמְפָרֵשׁ רַב חִסְדָּא דְּאִי לָאו דִּלְקֵבֵּי אָתָא אַמַּאי אִיצְטְרִיךְ כְּלָל (בְּיוֹם הַנֶּחְלוֹ) לְר"מ וְא"ש הָא דְּמַיְיתֵי עֲלָה אָמַר רַב חִסְדָּא וְלֹא קָאָמַר מֵהָא דְּאָמַר רַב חִסְדָּא בְּלֹא נ"ז: **גְּנוֹן** שֶׁרָאוּהָ בַּלַּיְלָה. פִּי' בְּקוּנְטְרֵס וְרַבִּי יְהוּדָה נְשִׂיאָה כְּרַבִּי טַרְפוֹן ס"ל וּבְתַחְמִּם פֵּירֵשׁ בֶּן דַּאֲפִילּוּ כְּרַבִּי טַרְפוֹן עֵקִיבָא נִיתְּא דִּלְא גָּמַר מִדִּינֵי נְפָשׁוֹת בְּדִפֵּירֵשְׁתִּי לְעֵיל:

זאת

אַלְמָא בְּעֵינָן אוּמְדָנָא דְּבֵי דִינָא וְהָא הָאי קְרָא בְּנִזְקִין קָאֵי דִּכְתִיב וְהִכָּה אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ בְּאֶבֶן אוֹ בְּאֶגְרוֹף וְלֹא יָמוּת וְנ"ב צָרִיךְ לְאוּמְדוֹ אִם רָאוּי לִנְזִיחוֹת זוֹ: בְּגוֹן שֶׁכֵּרַי. בְּעֵלִיו וְאֵין חֲבֵרָן לוֹ לְאָדָם שֶׁלֹּא בְּפָנָיו: דְּקָבֵיל סַהֲדֵי. עַל נְזִיחוֹת וּבְרֵה הִלְכָךְ אֵין לָנוּ מְמָה לְשַׁלֵּם וּכְגוֹן דְּלֵית לֵיהּ נְכָסִים: סוֹף סוֹף. כִּי לֹא דַּנְהוּ דִּינֵי נְפָשׁוֹת מֵהֵיכָא מִשְׁתַּלֵּם הוֹאִיל וּבְרֵה: וּמִשֶּׁנֵּי מְרִירָיָא. מִשְׁהֵרֵן אֶת הַשּׁוֹר לְחָרִישָׁה לִשְׁבִירוֹת וּמִשְׁלֵם לְנִיזָק וְאַחֲרֵי כֵן יְדִינְהוּ דִּינֵי נְפָשׁוֹת אֲבָל קֹדֶם וְדָנְהוּ אֵין מְשַׁלֵּם אִם רָאוּי לְנִזְקִין לֹא מְעַנְּנִן בְּדִינֵיהּ לְשַׁהוּיֵי לֵירְדֵיהּ: עָלְיוֹ דִּבְרָה הוּא. וְאֵין בְּגוּפוֹ שֶׁל שׁוֹר אֶלָּא כְּשֵׁאָר נְכְסֵי בַּעֲלָיו וְתָם אֵין מִשְׁלֵם מִן הָעֲלִיָּה: לְקִבְלָא הוּא דְּאִתְיָין. דִּכְתִיב בְּאֶבֶן יַד אֲשֶׁר יָמוּת בָּהּ הִכָּהוּ (במדבר לה): אֲבָל לְנִזְקִין. אֵין אוֹמְדִין דְּאִפּי' אֵין חַפָּץ זֶה רָאוּי לְהֶזֵּק זֶה חַיִּיב דּוֹמְנִין דְּאִתְּקַע בְּכָל דְּהוּ: וְמָה נזיר]. סְתָם בּוֹר ר' טַפְּחִים: מַאי לָאו. הָא דְּקָתָנֵי אִם הָיוּ פְּחוּתִים אִם הוֹזִּק בּוֹ חַיִּיב: מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה קְחֻשִּׁים. אִלְמָא בְּטִפָּח חֲזֵי לְהֶזֵּק: כְּגֶנֶב עֵינוֹ. הַכֵּהוּ בְּבוֹתֵל כְּגֶנֶב עֵינוֹ שֶׁל זֶה: דִּבְעֵינָן אוּמְדָנָא. וּבְהָכֵי לֹא בָּעֵי לְאִסְתְּמוּיֵי אֶלָּא מַזִּיקוֹ הוּא דְּאִתְרַע לֵיהּ: אֶחָזוּ. מַעֲשֶׂה דִּידֵיהּ הוּא: ת"ש חֲמִשָּׁה דְּבָרִים אוֹמְדִין וְנוֹתְנִין לוֹ כו'. לֹא גַּרְסִינַן נֶזֶק וְצַעַר וּבוּשָׁת: וְרִיפּוּי וְשֶׁבֶת עַד שֶׁיִּתְרַפֵּא. בְּלוֹמַר צָרִיכִין ב"ד לֶאֱמוֹד כַּמָּה רָאוּי לִהְיוֹת נוֹפֵל לִמְשָׁכֵב בְּחוֹלִי זֶה וּמְחַיְּבִין אֶת זֶה לִיתֵּן לוֹ מִיָּד כָּל רִיפּוּי וְשִׁבְתּוֹ וּמְזוֹנוֹתָיו הַצְּרִיכִין לוֹ עַד שֶׁיִּתְרַפֵּא: וְהַבְּרִיא. לְזוֹמַן מוּעָט יְהֵא אֶמְדוּתוֹ לְזוֹמַן מְרוּבֶּה: נוֹתֵן לוֹ כָּל מַה שֶּׁאֶמְדוּהוּ. דְּמִשְׁמַיָּא רְחִימוּ עֲלֵיהּ: מִקְצָב. נוֹפֵל לְמִשְׁכָּב כְּמוֹ אַקְצִירֵי (ר"ה דף טז.): אִתַּפּ. נִתְרַפֵּא: מִדְּקָאָמַר ר"ע אַפּ' לָעֲנִיִּים כו'. וְחָזִינַן דְּלֹא חַיִּיב לְתֵת לְפוֹרֵעַ רֹאשׁ הָאִשָּׁה אֶלָּא אַרְבַּע מְאוֹת זוּז בְּת"ק שְׁמַע מִינָּהּ תְּנָא נָמֵי יְהֵבִינְהוּ כְּדֵי וְהָאֲמַר לֵיהּ ר' עֲקִיבָא לְעָנִי נְמֵי יְהֵבִינְהוּ כְּדֵי וּמַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁפָּרַע רֹאשׁ הָאִשָּׁה עֲנִיָּה כו' דְּאִי ס"ד הָאִי שִׁיעוּרָא דְּאַרְבַּע מְאוֹת דְּת"ק אַפְּרוֹת שֶׁבָּעֲנִיִּים קָאָמַר וְהָכִי קָאָמַר לְמִיתֵּב טְפֵי לְעַשִּׁירִים וְקָאָתֵי ר"ע לְמִימַר אֲפִילּוּ עָנִי שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל יְשׁוֹל מֵאַרְבַּע מְאוֹת זוּז אִמַּאי לֹא מְחַיֵּב לֵיהּ לְפוֹרֵעַ רֹאשׁ הָאִשָּׁה לְמִיתֵּב טְפֵי: צְלֻלֹּת בְּנֵים אִידִּיתִים. כְּלוֹמַר יְגִיעַת לְפִטּוּר עַצְמָן וְלֹא הָעֲלִיָּה בְּיָדָהּ כְּלוּם שֶׁכְּרֵי חֲרָסִים אֵין רְאוּיִים לְכְלוּם: חֲבָלָה. אֵין רְשָׁאִי:

לֹא

זֹאת אוֹמֶרֶת רִידְיָא עֲלֵיהָ דְּמָרָה הוּא. תֵּימָה לֵיגְבּוֹ אֶת הַשּׁוֹר לְגַמְרֵי לְנִיזָק וְלֹא תִּקְרֵי יוֹתֵר עֲלֵיהָ דְּמָרָהּ ר"ל דְּאִם הוּא גּוֹבֶהּ לְגַמְרֵי לֹא הָיוּ מְמַתִּינִין לוֹ עַד שֶׁיִּשָּׁלֵם מִן הָרִידְיָא כְּמוֹ שֶׁאֵין מְמַתִּינִין לְבַעֲלִים אִם הָיוּ אוֹמְרִים הַמְתִּינוּ לִי עַד שֶׁאֶחֱרשׁ בּוֹ מָעוֹת (ואח"כ תִּסְתַּלְּחוּהּ: **לֹא** מְשׁוּם דְּאָמְרִי' אִיהִי דְּאִבְעִיתָ אַנַּפְשֵׁיהּ. תֵּימָה א"כ אַמַּאי נָקְט עַל עִינוֹ וְעַל אָזְנוֹ אֲפִילּוּ בְּנֶגֶד עֵינוֹ וְאָזְנוֹ נָמֵי אִם אָחֲזוּ וְעָד תְּנֵיא בְּתוֹסֶפְתָּא (פ"ט) הַכֵּהוּ בְּנֶגֶד אָזְנוֹ וְעֵינוֹ לֹא יָצָא בֶּן חוֹרִין שֶׁנֶּאֱמַר וְהִכָּה עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה בּוֹ מַעֲשֶׂה מְשֻׁמָּע דְּטַעַם מְשׁוּם גְּזֵירָת הַכָּתוּב הִיא וְלֹא מְשׁוּם דְּאִיבְּעִית אַנַּפְשֵׁיהּ:

חֲמִשָּׁה דְּבָרִים אוֹמְדִים וְנוֹתְנִין לוֹ מִיָּד רִפּוּי וְשֶׁבֶת עַד שֶׁיִּתְרַפֵּא. זוֹ הִיא גִּירְסָא נְכוֹנָה וְקַמ"ל שֶׁאוֹמְדִים אוֹתוֹ כַּמָּה רָאוּי לַעֲלוֹת שִׁבְתּוֹ וְרִפּוּאָתוֹ עַד שֶׁיִּתְרַפֵּא וְנוֹתְנִין לוֹ מִיָּד וְכֵן ה' דְּבָרִים כְּמוֹ שְׁפִ' בְּקוֹנְטְרֵס וְכֵן מוֹכִיחַ בְּתוֹסֶפְתָּא (פ"ט) דְּתָנֵי אֶמְדוּהוּ וְהָיָה מִתְנַוֵּנָה וְהוֹלֵךְ אֵלְמָא יֵשׁ אוֹמֵד בְּרִיפּוּי:

החובל

אַלְמָא בְּעֵינָן אוּמְדָנָא דְּבֵי דִינָא וְהָא בְּיָנִן דְּגָמַר דִּינָא לְקִטְלָא לֹא מַשְׁהֲנָן לֵיהּ לְאוּמְדָנָא דְּבֵי דִינָא וְלֹא מְעַנְּנִן לְדִינֵיהּ וְאָמְרִינַן לְהוּ אֲנָא אֲפִילּוּ תֵּימָא רַבִּי עֲקִיבָא הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן כְּגוֹן שֶׁבָּרַח אִי בָּרַח כִּי לֹא דָּנוּהוּ דִּינֵי נְפָשׁוֹת הֵיכִי דַּיְינִינַן לֵיהּ דִּינֵי מָמוֹנוֹת בְּלֹא בָּעֲלִים דְּקָבֵיל סַהֲדֵי וּבָרַח סוֹף סוֹף מֵהֵיכָא מִשְׁתַּלֵּם מִשֶּׁנֵּי מְרִירָיָא וְאָמְרִינַן לְהוּ אֲנָא אֲפִילּוּ תֵּימָא רַבִּי עֲקִיבָא הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן כְּגוֹן שֶׁבָּרַח אִי בָּרַח כִּי לֹא דָּנוּהוּ דִּינֵי נְפָשׁוֹת הֵיכִי דַּיְינִינַן לֵיהּ דִּינֵי מָמוֹנוֹת בְּלֹא בָּעֲלִים דְּקָבֵיל סַהֲדֵי וּבָרַח סוֹף סוֹף מֵהֵיכָא מִשְׁתַּלֵּם מִשֶּׁנֵּי מְרִירָיָא וְהָדַר גְּדַיְינִיהּ דִּינֵי נְפָשׁוֹת אָמַר רַב מָרִי בְּרֵיהּ דְּרַב פַּנְחָס זֹאת אוֹמֶרֶת רִידְיָא עָלֶיהָ דְּמָרָהּ הוּא: אִיבְּעֵיָא לְהוּ יֵשׁ אוֹמֵד לְנִזְקִין אוֹ אֵין אוֹמֵד לְנִזְקִין מִי אָמְרִינַן לְקִטְלָא הוּא דְּאָמְדִינַן בְּהָכֵי נַפְקָא נְשָׁמָה בְּהָכֵי לֹא נַפְקָא נְשָׁמָה אֲבָל לְנִזְקִין כָּל דְּהוּ אוֹ דִלְמָא לֹא שָׁנָא ת"ש מַה בּוֹר שֵׁשׁ בּוֹ בְּדֵי לְהָמִית עֲשָׂרָה טְפָחִים אַף כָּל שֵׁשׁ בּוֹ בְּדֵי לְהָמִית עֲשָׂרָה טְפָחִים הָיוּ פְּחוּתִין מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים וְנָפַל לְתוֹכוֹ שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר וּמֵת פָּטוּר הוֹזִּק בּוֹ חַיִּיב מַאי לָאו מִמַּטָּה לְמַעְלָה קָא חָשֵׁיב וְהָכִי קָאָמַר מִטְּפָח וְעַד עֲשָׂרָה מִיתָּה לֵיכָּא נֶזֶק אֲבָל לְנִזְקִין כָּל דְּהוּ שְׁמַע מִינָּהּ אֵין אוֹמְדִין לְנִזְקִין לֹא מְמַעְלָה לְמַטָּה קָא חָשֵׁיב וְהָכִי קָאָמַר מֵעֲשָׂרָה מִיתָּה אֵיכָּא פְּחוֹת מֵעֲשָׂרָה מִיתָּה אֵיכָּא פּוֹרְתָּא נֶזֶק אֵיתָא מִיתָּה לֵיכָּא וּלְעוֹלָם אֵימָא לָךְ יֵשׁ אוֹמֵד לְנִזְקִין וְכָל מִידֵי וּמִידֵי כִּי הֵיכִי דְּמִיתְזָקָה בִּיהּ בְּעֵינָן תָּא שְׁמַע הַכֵּהוּ עַל עֵינוֹ וְסִימְאוֹ עַל אָזְנוֹ וְחֵירְשׁוֹ עֶבֶד יוֹצֵא בָּהֶן לְחֵירוּת כְּגֶנֶב עֵינוֹ וְאָזְנוֹ רוֹאֶה כְּגֶנֶב אָזְנוֹ וְאָזְנוֹ שׁוֹמַע אִין עֶבֶד יוֹצֵא בָּהֶן לְחֵירוּת מַאי טַעְמָא לָאו מִשּׁוּם דִּבְעֵינָן אוּמְדָנָא וְשָׁמַע מִינָּהּ יֵשׁ אוֹמְדָנָא לְנִזְקִין לֹא מִשּׁוּם דְּאָמְרִינַן הוּא דְּאִבְעִיתָ נַפְשֵׁיהּ כִּדְתָנְיָא הַמַּבְעִית אֶת חֲבֵרוֹ פָּטוּר מִדִּינֵי אָדָם וְחַיָּב בְּדִינֵי שָׁמַיִם תִּקַּע בְּאָזְנוֹ וְחֵירְשׁוֹ פָּטוּר אֲחֵרוֹ וְתָקַע בְּאָזְנוֹ וְחֵירְשׁוֹ חַיָּב ת"ש חֲמִשָּׁה דְּבָרִים אוֹמְדִין אוֹתוֹ וְנוֹתְנִין לוֹ מִיָּד רִיפּוּי וְשֶׁבֶת עַד שֶׁיִּתְרַפֵּא אֲמַאי הֵיכָא דְּלָא מָתְנַוֵּנָא וְהָיָה מִתְנַוֵּנָא וְהוֹלֵךְ אֵין נוֹתְנִין לוֹ אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁאָמְדוּהוּ אֲמַאי וְהָכְתִיב עַד שֶׁיִּתְרַפֵּא אֲמְדוּהוּ וְהָכְתִיב וְהִכָּה אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ וְלֹא יָמוּת אֶלָּא נוֹתְנִין לוֹ כָּל מַה שֶּׁאָמְדוּהוּ שׁ"מ יֵשׁ אוֹמֵד לְנִזְקִין שְׁמַע מִינָּהּ תְּנָא קָמָא לְקוּלָּא קָאָמַר לְמִיסַּב נְבָרָא מִפַּמָּה לֵיקַצֵּר מִיָּמָא מַכָּה בְּפַמָּה לֹא מְקַצֵּר לֹא קָא מַכְעֲיָא לָן דְּוַדַּאי אֲמַדִינַן כִּי קָא מַכְעֲיָא לָן לְמִיסַּב חָפְצָא אִי עָבִיד הָאי נִזְקָא אוֹ לֹא מַאי ת"ש שֶׁמָּעוֹן הַתֵּימָנִי אוֹמֵר מָה אֲגוֹרוֹף מְיוּחָד שֶׁפָּטוּר לְעָדָה וְלָעֲדָרִים אַף כָּל מְיוּחָד שֶׁפָּטוּר לְעָדָה וְלָעֲדָרִים שְׁמַע מִינָּהּ יֵשׁ אוֹמֵד לְנִזְקִין שְׁמַע מִינָּהּ: אָמַר מַר אֲמַדוּהוּ וְהִבְרִיא נוֹתְנִין לוֹ כָּל מַה שֶּׁאָמְדוּהוּ מְסַיֵּיע לֵיהּ לְרָבָא דְּאָמַר רָבָא הָאי מַאן דְּאָמְדוּהוּ לְכוּלֵּי יוֹמָא וְאִיתְּפַח לְפַלְגָא דְּיוֹמָא וְקָא עָבִיד עֲבִידְתָּא יַחֲבִינָן לֵיהּ דְּכוּלֵּי יוֹמָא מִן שְׁמַיָּא הוּא דְּרַחֲמֵי עֲלֵיהּ: רָקַק וְהִגִּיעַ בּוֹ הָרוֹק וְהֶעֱבִיר כו': אָמַר רַב פָּפָּא לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בּוֹ אֲבָל בִּבְגָדוֹ לֹא וְיֵהֵוי כִּי בַּיִּישׁ בִּדְבָרִים אָמְרִי בְּמַעֲרָבָא מִשְׁמֵיהּ דְּרַבִּי יוֹסֵי בַּר אֶבְיָן זֹאת אוֹמֶרֶת בְּיִישׁ בִּדְבָרִים פָּטוּר מִכְּלוּם: הָכֹל לְפִי כְּבוֹדוֹ [וְכוּ']: אִיבְּעֵיָא לְהוּ הָנָא קַמָּא לְקוּלָּא קָאָמַר אוֹ לְחוּמְרָא קָאָמַר לְקוּלָּא קָאָמַר דְּאִיקָא עָנִי דִּלְא קָאָמַר לְמִשְׁקַל כּוּלֵּי הָאי אוֹ דִלְמָא לְחוּמְרָא קָאָמַר דְּאִיקָא עָשִׁיר דְּבָעֵי לְמִיתַב טְפֵי לֵיהּ מִטְּפֵי דְּאִיקָא עָנִי שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל רוֹאִין אוֹתָן כְּאִילּוּ הֵן בְּנֵי חוֹרִין שֶׁיָּרְדוּ מִנִּכְסֵיהֶם שֶׁהֵם בְּנֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שְׁמַע מִינָּהּ תָּנָא קַמָּא לְקוּלָּא קָאָמַר ש"מ: וַעֲשָׂה בְּאַחַד שֶׁפָּרַע רֹאשׁ הָאִשָּׁה [וְכוּ']: וּמִי יַהֲבִינַן וְהָאֲמַר רַבִּי חֲנִינָא אֵין נוֹתְנִין זְמַן לְחַבָּלוֹת כִּי לֹא יַהֲבִינַן לֵיהּ זְמַן לְחַבָּלָה דְּחַסְרִיהּ מְמוֹנָא אֲבָל לְבוּשָׁה דְּלָא חַסְרִיהּ מְמוֹנָא יַהֲבִינַן: שְׁמָרָהּ עוֹמֶדֶת עַל פֶּתַח חֲצֵירָהּ וכו': וְהָתַנְיָא אָמַר לוֹ ר' עֲקִיבָא צְלֻלֹּתָךְ בְּמַיִם אַדִּירִים וְהֶעֱלִיתָ חֶרֶס בְּיָדֶךָ אָדָם רַשָּׁאִי לְחַבֵּל בְּעַצְמוֹ אָמַר רָבָא לֹא קַשְׁיָא כָּאן בְּחַבָּלָה כָּאן בְּבוּשָׁה וְהָא מַתְנִיתִין בְּבוּשָׁה הוּא וקתני

הַחוֹבֵל בְּעַצְמוֹ אע"פ שֶׁאֵין רַשַּׁאי פָּטוּר. תִּימְהּ מַאי חִיּוּב וְאי פָּטוּר מִמַּלְקוּת קָאָמַר ע"כ הַקּוֹרֵץ נְטִיעוֹתָיו אע"פ שֶׁאֵין רַשַּׁאי פָּטוּר לֵאו הַיְינוּ פָּטוּר מִמַּלְקוּת וְהָא חַיִּיב מִשּׁוּם קוֹרֵץ אֵילָנוֹת טוֹבוֹת וְאַזְהָרָתוֹ מִוַּאוֹתוֹ לֹא תַּכְרוֹת כְּדַאִיתָא בְּפ' בָּתְרָא דְּמַכּוֹת (דף כב.) וְצָרִיךְ לְדָחוֹק וְלוֹמַר פָּטוּר אע"פ שֶׁאֵין בּוֹ צַד חִיּוּב שֶׁאֵין חֵט עַל גּוּפוֹ אֲחֵרִים שֶׁחָבְלוּ בּוֹ חַיָּיבִין צָרִיךְ לְאוֹקְמָהּ כְּר"מ דְּאָמַר (כתובות דף לב:) לוֹקֶה וּמִשְׁלַם דִּלּוֹקֶה מִשּׁוּם לא תַּכְרוֹת אי נַמִּי בְּדִלֹא אַתְרוּ בֵּיהּ:

אֶלָּא תַּנַּאי הִיא. בְּלוֹמַר ר' עֲקִיבָא דְּמַתְנִי' וְרַבִּי עֲקִיבָא דִּבְרַיְיתָא פְּלִיגִי וּשְׁנַיִּי דִּלְעֵיל לֵיתְנְהוּ דְּבְרַיְיתָא נִיקְא דְּמִשּׁוּם דְּאָמַר תְּרֵי תַּנָּאֵי וְאִילֵּיבָא דְּרַבִּי עֲקִיבָא קָבָעֵי מַאן תַּנָּא דְּמַתְנִי' דְּאָמַר אִילֵּיבָא דִּי' עֲקִיבָא אֵין אָדָם רַשַּׁאי לַחֲבוֹל בְּעַצְמוֹ:

אֶלָּא הַאי תַּנָּא הוּא דְּתַנְיָא מְקָרְעִין כו'. וא"ת וּמַאי ס"ד דְּמְקָרֵע בְּגָדִים עוֹבֵר מִשּׁוּם בַּל תַּשְׁחִית רְאָיָה דְּמְקָרֵע בְּגָדִים עוֹבֵר מִשּׁוּם בַּל תַּשְׁחִית וְאוֹר"י דְּאֵין מֵבִיא רְאָיָה אֶלָּא שֶׁאִסּוּר לַחֲבוֹל אַפִּי' לְצוֹרֶךְ כְּגוֹן אִשָּׁה שֶׁמַּפְחָה עַל רֹאשָׁהּ וְכֵן הַדִּיוֹט דְּאֵף אִי דְּמָכְחָה שְׁרֵי אֵין עַצְמוֹ בִּכְשֵׁבִיל שׁוּם דָּבָר שֶׁיֵּרֵא וְכֵן מְקָרֵע עַל הַמֵּת וְהוּ לְצוֹרְכוֹ:

עוֹבֵר מִשּׁוּם בַּל תַּשְׁחִית. וְהָא דְּאָמַר בְּמוֹ"ק (דף כד.) שְׁמוּאֵל קָרֵע עֲלֵיהּ דֶּרֶךְ תִּלְיסַר אֲצִטְלִי דְּמִילְתָא יֵשׁ לוֹמַר דְּצוֹרְבָא מִדְּרַבָּנָן שָׁאנֵי וְלֹא הָיָה יוֹתֵר מִדַּאי:

אֶלָּא שֶׁצִּיער עַצְמוֹ מִן הַיַּיִן. לְכְאוֹרָה מִשְׁמַע דִּבְנָזִיר טָהוֹר נַמִּי קָאָמַר דְּנִקְרָא חוֹטֵא בְּפֶרֶק מִי שֶׁאָמַר הָרֵינִי נָזִיר מְגִלָּה (נזיר דף יט.) קָסָבַר רַבִּי אֶלְיֶעֶזֶר הַקָּפָּה נָזִיר טָהוֹר חוֹטֵא וְהַיְינוּ טַעְמָא דִּכְתִיב קְרָא בְּנָזִיר טָמֵא מִפְּנֵי שֶׁשָּׁנָה בְּחַטָּא וְכֵן בְּפ"ק דִּנְדָרִים (דף י.) וְתִימְהּ דִּבְפ"ק דְּנָזִיר (דף ג.) פֶּרֶק נְזִירוּת מִילְתָא דְּעֵבִירָה וְאָמְרִינַן לֵיהּ נָאָה וּמְשֻׁנֵּי אַפִּי' לְרַבִּי אֶלְיֶעֶזֶר הַקָּפָּה דְּאָמַר נָזִיר חוֹטֵא הוּא ה"מ טָמֵא דְּאִיידֵי דְּבָעֵי מֵיסַר דִּלְמָא אָתֵי לְמֵעֲבַד עַל נְזִירוּתֵיהּ אֲבָל נָזִיר טָהוֹר לֵאו חוֹטֵא קָרֵי לֵיהּ וְאוֹר"ת דְּהָא דְּקָאָמַר דִּלְא חַיֵּי חוֹטֵא הַיְינוּ שְׁמִצְוָה גְּדוֹלָה מִן הָעֲבִידָה דְּמִצְוָה לֵידוֹר בִּדְאָמַר (רישׁ סוֹטָה) הָרוֹאֶה סוֹטָה בְּקִלְקוּלָהּ יִזּוֹר עַצְמוֹ מִן הַיַּיִן וּמִכָּל מִקּוֹם קָצַת יֵשׁ חֵטְא מִידֵי דַּהֲוֵי אִמּוּתְעָנֵה תַּעֲנִית חֲלוֹם בְּשַׁבָּת שֶׁקּוֹרְעִין גְּזַר דִּינוֹ וּנְפָרְעִין מִמֶּנּוּ תַּעֲנִית שֶׁל שַׁבָּת מַאי תִּקָּנְתֵיהּ לֵיתֵיב תַּעֲנִית לְתַעֲנִיתָא שֶׁהַמִּצְוָה גְּדוֹלָה מִן הָעֲבִידָה וְה"ק בְּנָזִיר אַפִּי' ר' אֶלְיֶעֶזֶר דְּאָמַר נָזִיר חוֹטֵא ה"מ נָזִיר טָמֵא שֶׁהוּא עִיקַּר חוֹטֵא אֲבָל נָזִיר טָהוֹר לֹא חָשִׁיב רַבִּי אֶלְיֶעֶזֶר כ"כ חוֹטֵא: **כָּל** בְּמַשְׁמָע כו'. וְהָא דְּאָמַר בְּחוֹלִין הַבַּיִת (כ"ב דף לו.) הָאי מַאן דְּנָקִט מְגִלָּא וּתוּבִילָא וְאָמַר אֵיזִיל וְאַגְוְרֵיהּ לְדֵיקְלָא דִּפְלָנְיָא נֵיהֲלֵי מֵהֵימָן דִּלְא חָצֵיף אִינִישׁ לְמִיגְזַר דִּיקְלָא דִּלְאו דִּילֵיהּ הָתָם בִּלְקִיטַת פֵּירוֹת אִיידֵי מְדָמֵיךְ גּוּיְרֵיהּ וְנָקִט נַמִּי מְגִלָּא וְתוּבִילָא שֶׁהֵם כְּלֵי אוּמָנוּת שֶׁל לוֹקְטֵי תְּמָרִים וְדָרֵךְ אָדָם לְמִכּוֹר פֵּירוֹת אֲבָל אִין דֶּרֶךְ לִמְכּוֹר הַדֵּקֶל לְקוֹרֵץ וְאִם בְּקִצִּיצַת הַדֵּקֶל הָיָה מְדַבֵּר הֵנָּה לֵיהּ לְמִינְקָט נַרְגָּא וְה"ל לְמֵימַר וְאִקְטְלֵיהּ דְּאַמַּאי הָתָם בְּפֶרֶק כָּל הַנִּשְׁבָּעִין (שבועות דף מו: ושם) אָמַר רַב נַחְמָן הָאי מַאן דְּנָקִט נַרְגָּא וְאָמַר אִיזִיל וְאִקְטְלֵיהּ דְּדִיקְלָא דִּפְלָנְיָא וְאִשְׁכַּח דְּקָטֵיל וְשָׁדֵי לֵיהּ אָמְרִינַן הָהוּא סְטִיהָא דְּעַבְדִי אִינִישׁ דְּגִזְמֵי וְלֹא עֲבִידִי: **וְחִיְּבוּ** רַבָּן גַּמְלִיאֵל לְיתֵן י' זְהוּבִים. בְּפֶרֶק כְּסוּי הַדָּם (חולין דף פז. ושם) מוּכָח שֶׁזֶּהוּ שִׁכַּר בְּרָכָה וְאם תֹּאמַר שֶׁכַּר דְּמִצְוָה עַצְמָהּ הֵיכָא אָזִיל וְי' דְּמִצְוָה וּבְרָכָה הַכֹּל אֶחָד וְאע"ג דְּשׁוֹר הַמּוּעָד לְהַרְגִּיעָה וְאִילּוֹ הַמּוּעָד לְקִצִּיצָה יֵשׁ שֵׂכַר מִצְוָה אע"פ שֶׁאֵין בְּרָכָה מִבְּלֵי מָקוֹם הָתָם שֵׂכַר מִצְוֹת כִּיסּוּי וּבְרָכָה לֹא הָיָה כִּי אִם י' זְהוּבִים וּשְׁכַר בְּרָכַת הַמְּזוֹן אַרְבַּע בְּרָכוֹת מ' זְהוּבִים וּמַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁקָּרָאוּ שי"צ לִקְרוֹת בס"ת וּבָא אֶחָד וְקָדַם וְקָרָא וְשָׁאַל לר"ת וְאָמַר לוֹ שֶׁיִּתֵּן לוֹ תַּרְגְּמֹלֶת לְשׁוֹחֵט תַּחַת אוֹתָהּ שְׁתֵּי בְּרָכוֹת וְאֵין נִרְאֶה לר"י טַעַם זֶה דְּאִם בֵּן לְמָּה חִיְּבוּ ר"ג עֲשָׂרָה זְהוּבִים וְעוֹד פְּטָרוּ ר"ת מִשּׁוּם שֶׁיֵּעָנֵה אָמֵן יְתוֹמָה מִן הַמִּבְרָךְ וְעוֹד אָמַר ר"ת דְּבַבָּבֶל אֵין דָּנִין מִילְתָא דְּלֵיתָא בְּיהּ חִסָּרוֹן כִּיס כְּדְאָמַר לְעֵיל (דף פד:):

לֹא מְצָיֵּעַ בְּשֹׁת. דְּהוֹאִיל וְאָדָם רַשַּׁאי לְחַבּוֹל בְּעַצְמוֹ בְּיֵיש בְּעַצְמוֹ בְּיֵיש אֲחֵרִים לֹא מִפְּטְרִי בְּהָכִי: **אֶלָּא אַפִּי'** הַחוֹבֵל **בְּעַצְמוֹ**. חֲבָלָה מִמָּשׁ דְּאִין רַשַּׁאי בָּהּ וְאֵיכָא לְמֵימַר הוֹאִיל וּמִקּוֹלְקָל הוּא דְּאִין מְקַפִּיד לֹא נַחְיְבוּ אֲחֵרִינִי עֲלוֹי אפ"ה חַיְּיבִין: **מָה חֲבָטָה רִאשׁוֹנָה**. בִּשְׁבוּעוֹת (דף כו.) מְפָרֵשׁ לֵיהּ לְקַמָּן דְּלֹא מִתּוֹקֶם אֶלָּא בְּדָבָר הָרְאשׁוֹן: **דְּבָרוּיֵי נַמִּי הָרֵעוּת אֲחֵרִים**. דְּקָתָנֵי הָתָם יָכוֹל נִשְׁבַּע לְהָרֵע לַאֲחֵרִים וְלֹא עֲשָׂה יְהֵא חַיָּיב ת"ל לְהָרֵע אוֹ לְהֵטִיב מַה הַטָּבָה רִאשׁוֹנָה בִּשְׁבוּעוֹת (שם) כו': **דְּמַחַיַּיב לֵיהּ**. סוֹגֵרְן בְּחַדָּר וְאֵין לָהֶם מַה לֶּאֱכוֹל: **לְנַפְשׁוֹתֵיכֶם אַדְרוֹשׁ**. מִיד עַצְמְכֶם אֲדַרוֹשׁ: **וְכֹפֵר עָלָיו**. בְּנָזִיר כְּתִיב: **עַל הַנֶּפֶשׁ**. מִשְׁמַע שֶׁחְטְאָה בְּנֶפֶשׁ אָדָם: **מִכָּל דָּבָר**. הַמִּסְגַּף עַצְמוֹ בְּתַעֲנִית: **עוֹמֵד לְחָרִיפָה**. שׁוֹר שֶׁהַמִּיתוּ: **עוֹמֵד לְקִצִּיצָה**. אֲשֵׁירָה אוֹ בָּל עֵץ הַנּוֹטֶה לִרְה"ר וּמִתְיָירֵא שֶׁמָּא יִפּוֹל עַל אָדָם וְיָמוּת: **אֲנָא בְּעִינָא לְמֵיעֲבַד הָא מִצְוָה**. וְכִי טָעֵין לֵיהּ הֵיאַךְ אַתָּה אָמַרְתָּ לִי לְהָרֵגוֹ מִסְתַּמָּא קוֹשְׁטָא קָאָמַר דְּכִיוָן דִּלְכָתְבֵי קָאֵי לָא קָפִיד כּוּלֵּי הַאי וְאִינְשֵׁי הוּא דְּאִינְשֵׁי. **הוֹצֵן**. הַקֵּה: **וְאם הָיָה מְעוּלֶּה בְּדָמִים**. דְּמֵיוּ יְקָרִים לְבַעֲלָן יוֹתֵר מִשְּׁכָרָהּ פִּירוֹתֶיהָ. רַק עַיִן אֲשֶׁר תַּעֲ. קְרֵא יְתִירָא הוּא דְּהַוָּה לֵיהּ לְמִכְתַּב רַק אֲשֶׁר לֹא הוּא מְאֻכָּל: **וְזֶה** עַיִן מְאֻכָּל. וְזֶה"כ רַק עַיִן אֲשֶׁר תִּדַע אִם אֵינָךְ יוֹדֵע קְרוֹב לְמָצוֹר אֶלָּא הוּא קָחֲנוּ וַאֲפִילּוּ הוּא שֶׁל מְאֻכָּל:

יכול

וְקָתָנֵי הַחוֹבֵל בְּעַצְמוֹ אע"פ שֶׁאֵינוֹ רַשַּׁאי פָּטוּר הָכִי קָאָמַר לֵיהּ לֹא מְצָיֵּעַ בּוֹשֶׁת דְּאָדָם רַשַּׁאי לְבַיֵּיש אֶת עַצְמוֹ אֶלָּא אֲפִי' הָאִין אָדָם רַשַּׁאי לַחֲבֹל בְּעַצְמוֹ אֲחֵרִים שֶׁחָבְלוּ בּוֹ חַיָּבִין וְאֵין אָדָם רַשַּׁאי לַחֲבֹל בְּעַצְמוֹ וְהָכָא הָנֵי לֹא מְצָיֵּעַ בּוֹשֶׁת לְהָרֵע אוֹ לְהֵטִיב מַה הָטָּבָה ת"ל לְהָרֵע אוֹ רְשׁוּת אַף הָרָעָה רְשׁוּת אֲבִיא נִשְׁבַּע לְהָרֵע בְּעַצְמוֹ וְלֹא הָרַע אָמַר שְׁמוּאֵל בְּאִשָּׁה בְּתַעֲנִית דְּכִוְותָהּ גַּבֵּי הָרָעַת אֲחֵרִים לַהֲשִׁיבָם בְּתַעֲנִית אֲחֵרִים מִי מוֹתִיב לְהוּ בְּתַעֲנִיתָא אֵין דְּמִהַדַּק לְהוּ בְּאַנְדְּרוֹנָא וְהָתַנְיָא אֵיזֶהוּ הָרָעַת אֲחֵרִים אַפֵּה פְּלוֹנִי נִשְׁבַּע אֶת מוֹחִי אֶלָּא תַּנָּאי הִיא דְּאֵיכָא לְמ"ד אֵין אָדָם רַשַּׁאי לַחֲבֹל בְּעַצְמוֹ וְאֵיכָא מ"ד אָדָם רַשַּׁאי לַחֲבֹל בְּעַצְמוֹ מַאן תַּנָּא דְּשַׁמְעָת לֵיהּ דְּאָמַר אֵין אָדָם רַשַּׁאי לַחֲבֹל בְּעַצְמוֹ אִילֵימָא הַאי תַּנָּא הוּא דְּתַנְיָא וְאַף אֶת דִּמְכֶם לְנַפְשׁוֹתֵיכֶם אֶדְרֹשׁ ר' אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִיד נַפְשׁוֹתֵיכֶם אֶדְרֹשׁ אֶת דִּמְכֶם וְדִלְמָא קָמַלָּא שַׁאנִי אֶלָּא הַאי תַּנָּא הוּא דְּתַנְיָא מְקָרְעִין עַל הַמֵּת וְלֹא מְדַרְכִי הָאֲמוֹרִי אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר שָׁמַעְתִּי שֶׁהַמְקָרֵע עַל הַמֵּת יוֹתֵר מִדַּאי לוֹקֶה מִשּׁוּם בַּל תַּשְׁחִית וְכ"ש גּוּפוֹ וְדִלְמָא בְּגָדִים שַׁאנֵי דְּפִסְיְדָא דִּלְא הֲדַר הוּא כִּי הָא דְּרַבִּי יוֹחָנָן קָרֵי לְמָאנֵי מְכַבְּדוּתָא וְרַב חִסְדָּא כַּד הֲוָה מְסַנֵּי בֵּינֵי הֵיזֵמִי וְהַגָּא מְדַלֵּי לְהוּ לְמָאנֵיהּ אָמַר זֶה מַעֲלָה אַרוּכָה וְזֶה אֵינוֹ מַעֲלֶה אַרוּכָה אֶלָּא הַאי תַּנָּא הוּא דְּתַנְיָא אָמַר ר"א הַקַּפָּה בְּרֵבִי מַה ת"ל וְכֹפֶר עָלָיו מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל הַנֶּפֶשׁ וְכִי בְּאֵיזֶה נֶפֶשׁ חָטָא זֶה אֶלָּא שֶׁצִּיער עַצְמוֹ מִן הַיַּיִן וְהֲלֹא דִּבְרִים ק"ו וּמַה זֶּה שֶׁלֹּא צִיער עַצְמוֹ אֶלָּא מִן הַיַּיִן נִקְרָא חוֹטֵא הַמְצַעֵר עַצְמוֹ מִכָּל דָּבָר עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה: הַקּוֹנֵץ נְטִיעוֹתָיו [וְכו']: תָּנֵי רַבָּה בַּר בַּר חָנָה קַמֵּיהּ דִּירְמְיָה שׁוֹרֵי הָרַגְתָּ נְטִיעוֹתַי אַתָּה אָמַרְתָּ לִי לְהוֹרֹג אַתָּה אָמַרְתָּ לִי לִקְוֹצְצוֹ פָּטוּר א"ל א"כ לֹא שַׁבָּקְתָּ חַיֵּי לְבְרִייָתָא כָּל כְּמִינַיְיהוּ א"ל אֶסְמְיֵיהּ א"ל לֹא תַּרְגְּמֵנִי בְּשׁוֹר הָעוֹמֵד לְהֲרִיגָה וּבְאִילּוֹ הָעוֹמֵד לְקִצִּיצָה אִי הָכִי מַאי קָא טָעֵין לֵיהּ דִּא"ל אֲנָא בְּעִינָא לְמֵיעֲבַד הָא מִצְוָה הָתַנְיָא וְשָׁפַךְ וְכִסָּה מִי שֶׁשָּׁפַךְ יְכַסֶּה וּמַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁשָּׁחַט וְקָדַם חֲבֵירוֹ וְכִסָּה וְחִיְּבוּ ר"ג עֲשָׂרָה זְהוּבִים: אָמַר רַב דִּיקְלָא דְּתַמָּן אַסּוּר לְמִקְצָיְיהּ מִיתִיבִי כְּמָה יְהֵא בָּזִית וְלֹא יְקַצְּנוּ רוֹבֵע שֶׁאנִי זִיתִים דְּחַשְׁבִי א"ר חֲנִינָא לֹא שָׁכִיב שִׁיבְחַת בְּרִי אֶלָּא דְּקֵין תְּאֵינָתָא בְּלָא זְמַנָּהּ אָמַר רַבִּינָא וְאִם הָיָה מְעוּלֶּה בְּדָמִים מוּתָּר תַּנְיָא נַמִּי הָכֵי רַק עַיִן אֲשֶׁר תֵּדַע זֶה אֵילָן מְאֻכָּל כִּי לֹא עַיִן מְאֻכָּל לְהַקְּדִים קָרֵם לְמְאֻכָּל

יכול

למחר

יכול אפי' מעוללו בדמים. לקורה יותר מפירות יהא סרק קודם לו: ת"ל רק. מיעט הקדימה:
מקורייהו. מקור שלקן ועיקרן ל"א הבא לי קור שהוא רך לאכול וגדל סביב שרשיו
בלומר כלה עיקרם מפני שמפסיד ואנאכל את הקור. נופני קני דיקלי. מדמי היין יכולין
אנו לקנות קרקעות ואילו דקלי לא קני גופני אין שבחן עולה אלא לדבר מועט: **מתני'**

אע"פ שהוא נותן לו כו'. קמתמה היא ולא ר'
עקיבא קאמר לה: **על מנת לפטור.** בגמ' מפרש
לה: **גמ'** כל **אלו שאמרו.** סלע מנה ומאתים
וד' מאות דמי בושת הזן: **אבל צערי.** שדואג על
בושתו אינו נמחל לו: שהיה לו ללמוד. דרך ארץ
ולא למד מדקאמר ליה רחמנא נביא הוא
דמשמע אין ממש בדבריך וראוי אתה ליהרג:
שכבת זרע. שבמעי אשה לא יכולה לפלוט: **פי**
מבעה. נקב הגדולים לפנות: **פקר.** מדלא כתיב
ויפקוד את שרה וכתיב פקד משמע פקד בבר
תחילה לאבימלך: **בחדי הוצא** לקי **ברבא.** קרן
הגדל אצל הכרוב כשכא לעקרו פעמים שנשבר
הכרוב עמו ונמצא לוקה בשבילו: בולמוס שבעילו
רשע ולוקין עמו: **בולכם פשעתם.** אף הנביא
במשמע: **עד אנה מאנתם.** ומשה ואהרן בכלל:
אותם שהובפלו שמותם. בברכת משה דן זבולון
גד ואשר ונמצא הודעיך הכתוב שחלשים
שבבולן היו וצריכין חיזוק לפיקר בפל את שמם
לחזקם ואותן הביא יוסף לפני פרעה בדי שלא
יבהלו אותם להיות ראשי גייסות ולהטרידם: כל
השבטים יצאו עצמותיהם ממצרים ונקברו
בארץ ישראל שנאמר ויעלו את עצמות
מזה שתבם (שמות יג) משמע שאף עצמותם
העלו ולא נכתב יוסף אלא להודיעך שכחו של
משה שכל ישראל נתעסקו בביזה והוא עסק
במצוה: מגולגלין בארון. לא היה שלדו קיימת
ומתוברת מפני נידוי דקאמר ליה לעיקבא אם לא
אביאנו אליך וחטאתי לך כל הימים (בראשית
מג) ואע"פ שנתקיים התנאי נפקא לן במסכת
מכות (דף יא:) קללת חכם אפי' על תנאי היא
באה: **מי נדים לראובן** כו'. מדרש אגדה הוא
בתנחומא מכיון שהודה יהודה ואמר צדקה
ממני עמד ראובן ואמר אני בלבלתי יצועי אבי:
לשפא. נכנס כל עצם ונתחבר למקומו ששם
משם לשפא אשלהייה שדוגא בלע"ז כמו שף
מדוכתיא (הוליז דף מב:): **אליבא דהלכתא.** לא
הוה מסתייעא מילתא למימר מילתא דתתרי
הלכתא בהדיתיה: **לא הוה בלקא ליה.** כלומר לא
היה עולה בידו למימר שמעתתא אליבא
דהלכתא: **הפלין והבדורין** נותנין לכהן:
והעשירים לא היו נותנין קלתותיהן לכהן:
נצרים. שבטים:

תוספות

למחר אייתי לי מקורייהו. משמע דגופני עדיפי מדיקלי ותימה דבהאשה שנפלו לה נכסים
(כתובות עט. ושם ד"ה אילימי) אמר גבי נפלו לה כספים ילקח בהן קרקע דיקלי
ואילני דקלי אילני וגופני אילני אלמא גופני גריעי מאילני דגריעי מדיקלי וי"ל
דבגופנים בשאדם טורח לזמר ולתקן הכרם יש בהן ריוח גדול אבל בנכסי אשתו אם היה
קונה גפנים מתוך שצריכים הוא לה היה הבעל חושש להוציא על נכסי' והיו הולכין
לאיבוד לפיקר טוב לקנות דקלים שאין צריכין יציאה ומפילא אתי בהו שבחא וטוב הוא
לשנויהם ועוד מפרש ר"ת בהמוכר את הספינה (ב"ב פב. ושם ד"ה מתקיף) דפירי דדיקלא
מתקיימין טפי מאילני וגופני ובנכסי מלוג של אשה בעינן דבר המתקיים יותר:

כאשר אמר אברהם אל אבימלך. לאו בהדיון משתעי שהרי המולאכים בישרו את
שרה מפסח שלפניו אלא לדה בריוח כמו שהתפלל על אבימלך: **אלו** הנבפלין בשמות.
בבראשית רבה יש איפכא שהנבפלים גבורים היו כמו יהודה שנבפל: **מי** גרם לראובן שהודה
יהודה. ע"ג דאמר במדרש ויבא ראובן אל הבור
מלמד ששם משלו ומתעניתו שבלבל יצועי אביו
וזה היה קודם המעשה תמר מכל מקום לא הודה
ברבים עד אחר שהודה יהודה:

שיתין

יָכוֹל אֲפִילּוּ מְעוֹלְלָהּ בְּדָמִים ת"ל רַק שְׁמוּאֵל אָיְתֵי לֵיהּ אַרְיֵסֵיהּ תַּמְרֵי אָכֵיל טָעֲמָא דְּהַמְרָא א"ל מַאי הַאי א"ל בֵּינִי גּוּפְנֵי קַיְימֵי אָמַר מַכְּחִישׁ בְּחַמְרָא כּוּלֵּי הַאי אָיְתֵי לִי מִקּוֹרְיֵיהוּ: רַב חִסְדָּא חָזֵי הָאלֵי בֵּי גּוּפְנֵי אָמַר לֵיהּ לַאֲרִיסֵיהּ עָקְרִינְהוּ גּוּפְנֵי קַנֵי דְּקֵלֵי דְּקֵלֵי לָא קַנֵי גּוּפְנֵי: **מתני'** אע"פ שֶׁהוּא נוֹתֵן לוֹ אֵין נִמְחָל לוֹ עַד שֶׁיְּבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ שֶׁנֶּאֱמַר וְעַתָּה הָשֵׁב אֵשֶׁת וְגוֹ' וּמְנַיִן שֶׁאִם לֹא מָחַל לוֹ שֶׁהוּא אֲצוֹרֵי שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּתְפַּלֵּל אַבְרָהָם אֶל הָאֱלֹהִים וַיִּרְפָּא אֱלֹהִים אֶת אֲבִימֶלֶךְ וְגוֹ' הָאוֹמֵר פְּסַח אֶת עֵינִי קְטֹן אֶת יָדִי שַׁבֵּר אֶת רַגְלִי חַיֵּיב ע"מ לְפַטֵּר חַיֵּיב קְרַע אֶת כְּסוּתִי שַׁבֵּר אֶת כַּדִּי חַיֵּיב ע"מ לְפַטֵּר פָּטוּר עָשָׂה כֵּן לְאִישׁ פְּלוֹנִי עַל מְנָת לְפַטֵּר חַיֵּיב בֵּין בְּגוּפוֹ בֵּין בְּמָמוֹנוֹ: **גמ'** ת"ר כָּל אִלּוּ שֶׁאָמְרוּ דְּמֵי בוּשְׁתּוֹ אֲבָל צְעָרוֹ אֲפִי' הֵבִיא כָּל אִילֵּי נְבִיוֹת שֶׁבָּעוֹלָם אֵין נִמְחָל לוֹ עַד שֶׁיְּבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ שֶׁנֶּאֱמַר הָשֵׁב אֵשֶׁת הָאִישׁ כִּי נָבִיא הוּא וְיִתְפַּלֵּל בַּעַדְךָ וְחֵיה וְהֵיכָן מָצִינוּ שֶׁהוּא נָבִיא בְּעֵי אַהֲדוּרֵי אֵשֶׁת אַחַר לֹא בְּעֵי אַהֲדוּרֵי אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָנִי אָמַר ר' יוֹנָתָן הָשֵׁב אֵשֶׁת הָאִישׁ מִכָּל מָקוֹם וּרְקָא אָמְרַת הָגוֹי גַּם צַדִּיק תַּהֲרוֹג הָלֹא הוּא אָמַר לִי אֲחוֹתִי הִיא וְהִיא גַּם הִיא אָמְרָה אָחִי הוּא נְבִיא הוּא וְכִבֵּר לִימֵּד אֶכְסְנַאי שֶׁבָּא לָעִיר עַל עִסְקֵי אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה שׁוֹאֲלִין אוֹתוֹ אוֹ עַל עִסְקֵי אִשְׁתּוֹ שׁוֹאֲלִין אוֹתוֹ אִשְׁתְּךָ הִיא אֲחוֹתְךָ הִיא מִכָּאן לָבָן נַהּ שֶׁהֲחֲרִ שֶׁהָיָה לוֹ לִלְמוֹד וְלֹא לָמַד: כִּי עָצֹר עָצַר ה' אָמַר ר' אֶלְעָזָר שֶׁתֵּי עֲצִירוֹת הָלְלוּ לָמָּה אַחַת בְּאִישׁ שֶׁכְּבַת זֶרַע שְׁתַּיִם בְּאִשָּׁה שֶׁכְּבַת זֶרַע וְלֵידָה בְּמַתְנִיתָא תָּנָא שְׁתַּיִם בְּאִישׁ שֶׁכְּבַת זֶרַע וּקְטַנִּים שְׁלֹשָׁה בְּאִשָּׁה שֶׁכְּבַת זֶרַע וְלֵידָה רָבִינָא אָמַר שָׁלֹשׁ בְּאִישׁ שֶׁכְּבַת זֶרַע וּקְטַנִּים וּפִי טַבַּעַת בְּאִשָּׁה שֶׁכְּבַת זֶרַע וְלֵידָה וּקְטַנִּים: בְּעֵד כָּל רֶחֶם אָמְרֵי דְּבֵי ר' נַאי אֲפִילּוּ תַּרְנְגוֹלֶת שֶׁל בֵּית אֲבִימֶלֶךְ לֹא הֵטִילָה בֵּיצָתָהּ א"ל רָבָא לְרִבָּה בַּר מָרִי מָנָא הָא מִילְּתָא דְּאָמוּר רַבָּנָן כָּל הַמְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עַל חֲבֵירוֹ וְהוּא צָרִיךְ לְאוֹתוֹ דָּבָר הוּא נַעֲנֶה תְּחִילָּה א"ל דִּכְתִיב וְה' שָׁב אֶת שְׁבוּת אִיּוֹב בְּהִתְפַּלְלוֹ בְּעַד רֵעֵהוּ אָמַר לֵיהּ אַתְּ אָמְרַת מֵהָתָם וַאֲנָא אֶמְינָא מֵהָכָא וַיִּתְפַּלֵּל אַבְרָהָם אֶל הָאֱלֹהִים וַיִּרְפָּא אֱלֹהִים אֶת אֲבִימֶלֶךְ וְאֶת אִשְׁתּוֹ וְאַמְהוֹתָיו [וְגוֹ'] וּכְתִיב וְה' פָּקַד אֶת שָׂרָה כַּאֲשֶׁר אָמַר וְגוֹ' כַּאֲשֶׁר אָמַר אַבְרָהָם אֶל אֲבִימֶלֶךְ אָמַר לֵיהּ רָבָא לְרִבָּה בַּר מָרִי מָנָא הָא מִילְּתָא דְּאָמְרִי אִינְשֵׁי בְּהָדֵי הוּצָא לָקֵי כְּרָבָא א"ל דִּכְתִיב לָמָּה תְּרִיבוּ אֲלֵי כֻּלְּכֶם פְּשַׁעְתֶּם בִּי נְאֻם ה' אָמַר לֵיהּ אַתְּ אָמְרַת מֵהָתָם וַאֲנָא אֶמְינָא מֵהָכָא מָאנְתֶּם לִשְׁמוֹר מִצְוֹתַי וְתוֹרוֹתַי אָמַר לֵיהּ רָבָא לְרִבָּה בַּר מָרִי כְּתִיב וּמִקְצֵה אֶחָיו לָקַח חֲמִשָּׁה אֲנָשִׁים מֵאַיִן נִינְהוּ חֲמִשָּׁה א"ל הָכֵי א"ר יוֹחָנָן אוֹתָן אַרְבָּעִים שָׁנָה שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר בְּשֵׁמוֹת יְהוּדָה נְשִׂיאֵי הַשְּׁבָטִים עָמְדוּ וְאָמְרוּ לְהוֹדִיעַ כָּל אוֹתָן אַרְבָּעִים שָׁנָה שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר נַחְמָנִי אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן מַאי דִּכְתִיב וְיִהְיוּ מְגוֹלְגָּלִין בָּאָרוֹן עַד שֶׁבָּא מֹשֶׁה וּבִקֵּשׁ רַחֲמִים אָמַר לְפָנָיו רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם מִי גָּרַם לִרְאוּבֵן שֶׁיּוֹדֶה יְהוּדָה מִיָּד שָׁמַע ה' קוֹל יְהוּדָה עַל אֵיבְרֵיהּ לְשָׁפָא לֹא הָוֵי קָא מִפְּקֵי לְמִתְיְבְתָא דְּרָקִיעָא וְאֵל עַמּוֹ תְּבִיאֵנוּ לֹא הָוֶה יָדַע מַאי קָאָמְרֵי רַבָּנַן וְלִמְשְׁקָל וּמִטְרַח בַּהֲדֵי רַבָּנַן יָדֵיע רַב לוֹ לֹא הָוֶה סָלִיק לֵיהּ שְׁמַעְתָּתָא אַלִּיבָּא דְּהִלְכְתָא וְעוֹד מִצְרַיִם תִּהְיֶה אָמַר לֵיהּ רָבָא לְרִבָּה בַּר מָרִי מָנָא הָא מִילְּתָא דְּאָמְרִי אִינְשֵׁי בְּתַר עַנְיָא אַזְלָא עַנְיוּתָא אָמַר לֵיהּ דִּתְנַן עֲשִׂירִים מְבִיאִין בִּכּוּרִים בְּקַלָּתוֹת שֶׁל זָהָב וְשֶׁל כֶּסֶף וַעֲנִיִּים בְּסַלֵּי נְצָרִים שֶׁל עֲרָבָה קְלוּפָה הַפְּלִים וְהַבִּכּוּרִים נוֹתְנִים לַכֹּהֲנִים אָמַר לֵיהּ אוֹתָהּ אַרְבָּעִים שָׁנָה שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר הָיוּ אַבְרָהָם וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב וְשִׁבְטֵי יָהּ וְהָיוּ נוֹתְנִים לָהֶם בִּכּוּרִים בְּקַלָּתוֹת שֶׁל זָהָב וְשֶׁל כֶּסֶף וְעַכְשָׁיו שֶׁהֵן עֲנִיִּים אֵינָן נוֹתְנִין אֶלָּא בְּסַלֵּי נְצָרִים שֶׁל עֲרָבָה קְלוּפָה הַפְּלִים וְהַבִּכּוּרִים נוֹתְנִים לַכֹּהֲנִים אָמַר לֵיהּ אוֹתָהּ אַרְבָּעִים שָׁנָה שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר הָיוּ אַבְרָהָם וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב וְשִׁבְטֵי יָהּ וְהָיוּ נוֹתְנִים לָהֶם בִּכּוּרִים בְּקַלָּתוֹת שֶׁל זָהָב וְשֶׁל כֶּסֶף וְעַכְשָׁיו שֶׁהֵן עֲנִיִּים אֵינָן נוֹתְנִין אֶלָּא בְּסַלֵּי נְצָרִים שֶׁל עֲרָבָה קְלוּפָה הַפְּלִים וְהַבִּכּוּרִים נוֹתְנִים לַכֹּהֲנִים אָמַר לֵיהּ אוֹתָהּ אַרְבָּעִים שָׁנָה שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר נַחְמָנִי אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן מַאי דִּכְתִיב וְיִהְיוּ מְגוֹלְגָּלִין בָּאָרוֹן עַד שֶׁבָּא מֹשֶׁה וּבִקֵּשׁ רַחֲמִים אָמַר לְפָנָיו רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם מִי גָּרַם לִרְאוּבֵן שֶׁיּוֹדֶה יְהוּדָה מִיָּד שָׁמַע ה' קוֹל יְהוּדָה עַל אֵיבְרֵיהּ לְשָׁפָא לֹא הָוֵי קָא מִפְּקֵי לְמִתְיְבְתָא דְּרָקִיעָא וְאֵל עַמּוֹ תְּבִיאֵנוּ לֹא הָוֶה יָדַע מַאי קָאָמְרֵי רַבָּנַן וְלִמְשְׁקָל וּמִטְרַח בַּהֲדֵי רַבָּנַן יָדֵיע רַב לוֹ לֹא הָוֶה סָלִיק לֵיהּ שְׁמַעְתָּתָא אַלִּיבָּא דְּהִלְכְתָא וְעוֹד מִצְרַיִם תִּהְיֶה אָמַר לֵיהּ רָבָא לְרִבָּה בַּר מָרִי מָנָא הָא מִילְּתָא דְּאָמְרִי אִינְשֵׁי בְּתַר עַנְיָא אַזְלָא עַנְיוּתָא אָמַר לֵיהּ דִּתְנַן עֲשִׂירִים מְבִיאִין בִּכּוּרִים בְּקַלָּתוֹת שֶׁל זָהָב וְשֶׁל כֶּסֶף וַעֲנִיִּים בְּסַלֵּי נְצָרִים שֶׁל עֲרָבָה קְלוּפָה הַפְּלִים וְהַבִּכּוּרִים נוֹתְנִים לַכֹּהֲנִים אָמַר לֵיהּ אוֹתָהּ אַרְבָּעִים שָׁנָה שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר הָיוּ אַבְרָהָם וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב וְשִׁבְטֵי יָהּ וְהָיוּ נוֹתְנִים לָהֶם בִּכּוּרִים בְּקַלָּתוֹת שֶׁל זָהָב וְשֶׁל כֶּסֶף וְעַכְשָׁיו שֶׁהֵן עֲנִיִּים אֵינָן נוֹתְנִין אֶלָּא בְּסַלֵּי נְצָרִים שֶׁל עֲרָבָה קְלוּפָה הַפְּלִים וְהַבִּכּוּרִים נוֹתְנִים לַכֹּהֲנִים אָמַר לֵיהּ אוֹתָהּ אַרְבָּעִים שָׁנָה שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר

שיתין רהוטי"ר רהוט. פירש הר"ר משולם שיש בשנה ששה עתים זרע וקציר וקור וחום וקיץ וחורף ומפרש בפרק המפקל (ב"מ דף קו:) שפל אחד שני חדשים והם ס' יום ובחנם דחק דאורחא דגמרא בהכי כמו שיתין תיכלי מטי לכבא דבסמוך ובאלו טריפות (חולין דף נח:) שיתין מאני דפרזלא תלו ליה בקורנסיה:

חמרא למרפא המשקה נותן בעין יפה למי שהוא רוצה לו בחמר במדרש טוב עין יבורך זה משה רבינו ע"ה שא"ל הקב"ה ומסמכת ידך והוא שמך בב' ידיו בדברתיב ויסמוך ידיו עליו ובקונטרס פי' בע"א: **גבי** קינא דשרבי. בלומר מקום הבטלנים ופי' קינא היינו מקום כמו תלתא בחדא קינא דהבונם (לעיל דף נח:) וכן מקרא בסוכה (דף לב: ושם) תלתא טרפי בחד קינא במקום אחד שלשה עלין כמותכן זה על זה שכן דרך הזדמנים ובקונטי' פי' שבל ג' עלים בקנה אחד ואם כן לא ימצא לעולם חזר כשר:

דשרבי. בטלנים וכן בשרבא בסוף יש נוחלין (ב"ב דף קלט. ושם) במו איש יודע ציד (בראשית כה) ומתרגמינן גברא שושיבכין ומפ' ר"ח נח ובטל ובערוך גורס שידכן בדליית ומפרש לשון שקט ושתשקוט הארץ תרגומו ושדוכט ארעא (שופטים יח:) ועי' תוס' ב"ב קלט.)

משולש בבתובים. כל עוף בנה למינהו ישכון אין זה מקרא בכל התורה ושמא בספר בן סירא הוא וכן סלסלה ותרומנך ובן נדיבים תושיבוך:

דאיבא

1 וְטָמֵא טָמֵא יִקָּרֵא א"ל רָבָא לְרִבְּה בַּר מָרִי מָנָא הָא מִילְתָא דְּאָמוּר רַבָּנַן הַשְׁכֵּם וֶאֱכוֹל בַּקַּיִץ מִפְּנֵי הַחַמָּה וּבַחוֹרֶף מִפְּנֵי הַצִּנָּה וְאָמְרֵי אִינְשֵׁי שִׁיתֵּי רְהוּטֵי רְהוּטֵי וְלֹא קָטוּ לְגַבְרָא דְּמַצְפְּרָא דְּרָךְ דִּכְתִיב לֹא יִרְעֲבוּ וְלֹא יִצְמָאוּ וְלֹא יַכֵּם שָׁרָב וְשָׁמֶשׁ א"ל אַתְּ אֲמַרְתְּ מֵהָהֶם וַאֲנָא אֲמִינָא מֵהָכָא וַעֲבַרְתֶּם אֶת ה' אֱלֹהֵיכֶם וז קְרִיַּת שְׁמַע וְתִפְלָּה וּבֵרַךְ [את] לַחְמְךָ וְאֶת מֵימֶיךָ וז פַּת בְּמֶלַח וְקִרְטוֹן שֶׁל מַיִם מַצָּא שָׁרֵב וְאִידָּךְ וַהֲסִרוֹתִי מַחֲלָה מִקִּרְבֶּךָ וְתָנֵיא אִידָּךְ מַחֲלָה זוּ מָרָה וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמָהּ מַחֲלָה שֶׁשְּׁמוֹנִים וּשְׁלֹשָׁה חֻלָּאִין יֵשׁ בָּהּ מַחֲלָה בִּגִימַטְרִיָּא הָכֵי הֲוֵי וכוֹ' פַּת בְּמֶלַח שַׁחֲרִית וְקִרְטוֹן שֶׁל מַיִם מִבְּטְלָן א"ל רָבָא לְרִבְּה בַּר מָרִי מָנָא הָא מִילְתָא דְּאָמוּר רַבָּנַן חִבְרָךְ וְחַיֶּיךָ חַמְרָא אוּכְּפָא לְגַבְּיךְ מוּשׁ א"ל דִּכְתִיב וְיֹאמַר הָגֶר שִׁפְחַת שָׂרַי אֵי מִזֶּה בָּאת וְאָנָה תֵלֵכִי וְהַאֲמַר מִפְּנֵי שָׂרַי גְּבִרְתִּי אֲנֹכִי בּוֹרַחַת אָמַר לֵיהּ רָבָא לְרִבְּה בַּר מָרִי מָנָא הָא מִילְתָא דְּאָמְרֵי אֵינְשֵׁי מִילְתָא גְּנָאָה דְּאִית בֵּיהּ קָרִים אָמְרָה א"ל דִּכְתִיב וַיֹּאמֶר עֶבֶד אַבְרָהָם אֲנֹכִי א"ל רָבָא לְרִבְּה בַּר מָרִי מָנָא הָא מִילְתָא דְּאָמְרֵי אִינְשֵׁי שָׁפִיל וְאָזִיל בַּר אִוְוִזָּא וְעִיזֵּיהּ מְצַיְּיצֵי אָמַר לֵיהּ דִּכְתִיב וְהַטֵּיִב ה' לַאֲדֹנִי וְזָקַרְתָּ [את] אָמַתְּ לֵיהּ רָבָא לְרִבְּה בַּר מָרִי מָנָא הָא מִילְתָא דְּאָמְרֵי אִינְשֵׁי שִׁיתֵּי תַּכְלֵי מְטַיְיהּ לְכָבָא דְּקַל חַבְרֵיהּ שָׁמַע וְלֹא אָכַל אָמַר לֵיהּ דִּכְתִיב וְלִי אֲנִי עַבְדְּךָ וְלִבְרוֹנִי הַכֹּהֵן וְלִבְרוֹנֵיהוּ בֶּן יְהוֹיָדָע וּלְשִׁלֹּמֹה עַבְדְּךָ לֹא קָרָא א"ל אַתְּ אֲמַרְתְּ מֵהָהֶם וַאֲנָא אֲמִינָא מֵהָכָא וַיִּבְאֲשׁ יִצְחָק הָאֲהֵלָה שָׂרָה אִמּוֹ וַיִּקַּח אֶת רִבְקָה וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה וַיֶּאֱהָבֶהָ וַיִּנָּחֶם יִצְחָק אַחֲרֵי אִמּוֹ וכתיב בַּתְּרֵיהּ וַיֹּסֶף אַבְרָהָם וַיִּקַּח אִשָּׁה וּשְׁמָהּ קְטוּרָה אָמַר לֵיהּ רָבָא לְרִבְּה בַּר מָרִי מָנָא הָא מִילְתָא דְּאָמְרֵי אִינְשֵׁי חֲמָרָא לְמָרֵיהּ טִיבוּתָא לְשַׁקְרֵיהּ אָמַר לֵיהּ דִּכְתִיב וְסָמַכְתָּ אֶת יָדְךָ עָלָיו לְמַעַן יִשְׁמְעוּן וְיִרְאוּן כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וכתיב וְיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן מָלֵא רוּחַ חָכְמָה כִּי סָמַךְ מֹשֶׁה אֶת יָדָיו עָלָיו וַיִּשְׁמְעוּ אֵלָיו כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וגו' אָמַר לֵיהּ רָבָא לְרִבְּה בַּר מָרִי מָנָא הָא מִילְתָא דְּאָמְרֵי אִינְשֵׁי כַּלָּבָא בִּכְפֵּיהּ גְּלֵלֵי מַבְלַע דִּכְתִיב נֶפֶשׁ שָׂבָעָה תָּבוּס נוֹפֶת וְנֶפֶשׁ רְעֵבָה כָּל מַר מָתוֹק א"ל רָבָא לְרִבְּה בַּר מָרִי מָנָא הָא מִילְתָא דְּאָמְרֵי אִינְשֵׁי מְטַיֵּיל וְאָזִיל דֵּיקְלָא בִּישָׁא גַּבֵּי קִינָּא דְּשַׂרְבֵי אָמַר לֵיהּ דָּבָר זֶה כָּתוּב בַּתּוֹרָה שָׁנוּי בַּנְּבִיאִים וּמְשׁוּלָּשׁ בַּכְּתוּבִים וּתְנַן בְּמַתְנִיתִין וְתָנֵינָא בְּבְרַיְיתָא כָּתוּב בַּתּוֹרָה דִּכְתִיב וַיֵּלֶךְ עֵשָׂו אֶל יִשְׁמָעֵאל שָׁנוּי בַּנְּבִיאִים דִּכְתִיב וַיִּתְקַלְקֵטוּ אֶל יִפְתָּח אֲנָשִׁים רֵקִים וַיֵּלְכוּ עִמּוֹ וּמְשׁוּלָּשׁ בַּכְּתוּבִים דִּכְתִיב כָּל עוֹף לְמִינוֹ יִשְׁכּוֹן וּבְנֵי אָדָם לַחֲמֹה לוֹ תֵּנֶן בְּמַחְנֵי' כָּל הַמְּחוּבָּר לְטֻמְאָה טָמֵא כָּל הַמְּחוּבָּר לְטָהוֹר טָהוֹר וּתְנֵינָא בְּבְרַיְיתָא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר לֹא לְחֻמָּם הָלַךְ וְזִיר לֹא אָצָל עוֹרֵב אֶלָּא מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִינוֹ אָמַר לֵיהּ רָבָא לְרִבְּה בַּר מָרִי מָנָא הָא מִילְתָא דְּאָמְרֵי אִינְשֵׁי קְרִיַּת חֲבֵרְךָ וְלֹא עָנָךְ רָמֵי גּוּדְיָא רַבָּה שָׁדֵי בֵּיהּ א"ל יַעַן טַהֲרִיתִיךְ וְלֹא טְהַרְתְּ מְטוּמְאָתֵךְ לֹא תִטַּהֲרִי עוֹד אָמַר לֵיהּ רָבָא לְרִבְּה בַּר מָרִי מָנָא הָא מִילְתָא דְּאָמְרֵי אִינְשֵׁי בִּירָא דְּשַׁתִּית מִינַּיהּ לֹא תִּשְׁתֵּי בֵּיהּ קָלָא א"ל דִּכְתִיב לֹא תַתְעֵב אֲדוֹמִי כִּי אָחִיךָ הוּא וְלֹא תְתַעֵב מִצְרִי כִּי גֵר הָיִיתָ בְּאַרְצוֹ אָמַר לֵיהּ רָבָא לְרִבְּה בַּר מָרִי מָנָא הָא מִילְתָא דְּאָמְרֵי אִינְשֵׁי אִי דְּלִית דּוּרָא דְּלִינָא וְאִי לֹא לֹא דְּלִינָא וַיֹּאמֶר אָמַר לֵיהּ דִּכְתִיב וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ בָּרֶךְ אִם תַּלְכִי עִמִּי וְתֵלְכִתִּי וְאִם לֹא תֵלְכִי עִמִּי לֹא אֵלֵךְ א"ל רָבָא לְרִבְּה בַּר מָרִי מָנָא הָא מִילְתָא דְּאָמְרֵי אִינְשֵׁי כַּד חֲוִינָן זוּטְרֵי לְגַבְרֵי הַשְׁתָּא דְּקַשְׁיָא שְׁנָא לְדִרְדְּקֵי אָמַר לֵיהּ מַעֲקָרָא כְּתִיב וְהִ' הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן לַנְחוֹתָם הַדֶּרֶךְ וְלַיְלָה בְּעַמּוּד אֵשׁ לְהָאִיר לָהֶם וּלְבַסּוֹף כְּתִיב

הנה

וְטָמֵא טָמֵא. לא דֵּי לוֹ נגעו אֶלָּא שֶׁמְּבַיֵּישׁ אֶת עַצְמוֹ עַל בְּרָכוֹ הַטֵּיל עָלָיו הַכָּתוּב חוֹבָה: **שיתין רהוטי רהוט.** שִׁשִּׁים אִישׁ רָצוּ וְלֹא הִגִּיעוּ לְאוֹכֵל שְׁתָרֵיהּ. **אוּכְּפָא לְגַבֵּיךְ מוּשׁ.** כְּלוֹמַר טוֹל אוּכְּפָה שֶׁל חֲמוֹר וְהַסְתִּירֵהוּ אֶלְיָךְ וְשִׁים אוֹתוֹ עַל גַּבֵּיךְ כְּלוֹמַר הוֹדֵה לְדִבָרָיו וְאַל תַּעֲנֶנּה מוּשׁ לְשׁוֹן לֹא יָמִישׁ (שמות יג) כְּלוֹמַר הַסְתִּירֵהוּ אֶלְיָךְ כְּמוֹ סורו נָא (בראשית יט): **שְׁפִיל שָׁפִיל.** אַמַּה לָהּ הֵיא עַנְתָּה שָׁרַי בִּגְבִרְתִּי: **וְעִיזֵּיהּ מְצַיְּיצֵי.** עֵינָיו מְצִפּוֹת לְמַעְלָה לְמַרְחוֹק לְמְזוֹנוֹתָיו וְחִבְּרוֹ בְּכִתּוּבוֹת (דף ס.) נְטוּף עֵינָיִךְ: **שָׁפִיל וְאָזִיל.** כְּלוֹמַר מַחְמֵת עִנְתָּנוּתוֹ שֶׁל אָדָם לֹא יֵהא בּוּשׁ מִלִּשְׁאוֹל דָּבָר הַצָּרִיךְ לוֹ בֵּין לְתוֹרָה בֵּין לְפַרְנָסָתוֹ וְלִתְבּוֹעַ חוֹבוֹ: **כְּאֲשֶׁר יְיַסֵּר.** וגו'. בְּאַבְיגַיל כתיב שֶׁהִיְתָה מִתְנַבֵּאת שִׁימוֹת נָבָל בְּעִלָּהּ וּבְתוֹךְ דִּבְרֵיהָ מְרַמֶּזֶת לְדוֹד שֶׁיְּזַכּוּהָ אֶת יְפִיָּהּ: **תִּבְלִי.** אֲבֵלוּת וּמְכָאוֹבוֹת: **וְלִי אֲנִי עַבְדְּךָ.** אִלְמָלֵא קוֹבֵל הָיָה עָלָיו שֶׁלֹּא דִּימּוֹ לְמִשְׁתֶּה: **שיתין.** לְאוֹ מִקְרֵא נִפְקַד אֶלָּא מִילְתָא בְּעִלְמָא הוּא דְּקָאֲמְרֵי אִינְשֵׁי וְלֹאו דְּוַקָא הוּא: **וַיִּסַּף אַבְרָהָם.** נִתְקַנֵּא בְּיִצְחָק: **חַמְרָא לְמָרֵיהּ טִיבוּתָא לְשַׁקְרֵיהּ.** הַיַּיִן שֶׁל מָלֵךְ הוּא מְשַׁקֶּה לְשׁוֹנְאָיו: **וְהַשְׁוותין אותו מְחַזִּיקִין טוֹבָה לְשֵׁר הַמַּשְׁקֶה וְלֹא לַמֶּלֶךְ: וַיְסַפֵּר אֶת יָיִר.** תְּלָה הַחַכְמָה וְהַגְּדוּלָּה בְּמשֶׁה בְּאִילּוּ הוּא נוֹתְנָהּ לִיהוֹשֻׁעַ וְהִיא אֵינָהּ אֶלָּא מִפִּי הַקב"ה: **גְּלֵלִי.** אֲבָנִים לְשׁוֹן מורי ל"א גְּלָלִים מִמָּש וּרְאשׁוֹן יָשָׁר דְּגְלָלִים מִמָּש אוֹרְחֵיהּ הוּא: **קִינָּא דְּשַׂרְבֵי.** אִילְנוֹת בְּטֵלִים וְאֵין עוֹשִׂים פְּרִי כְּמוֹ גַּבְרָא דְּשַׂרְבָא בְּטֵל כְּלוֹמַר דֶּרֶךְ דֶּקֶל רע לְיַגְדֵּל בְּצַד אִילָן קָרֹב: **מְחוּבָּר לְטֻמְאָה טָמֵא כו'.** בְּמַסֶּכֶת כֵּלִים הִיא בְּפֶרֶק טְבִלַת אָדָם דְּקָתָנֵי אוּנְקְלִי שֶׁל דֶּרֶגֶשׁ וְשֶׁל שׁוּלְחָן טְמֵאָה וְשֶׁל מְנוֹרָת עֵץ טְהוֹרָה זֶה הַכְּלָל הַמְּחוּבָּר לְטֻמְאָה טָמֵא לְטַהֵר טָהוֹר אוּנְקְלִי מִסְמֵר שֶׁל מַחֲבַת עֲשׂוּי כְּמוֹזֵג לְתֹלוֹת שָׁם בְּתְמִיד בְּשׁעַת הַפְּשָׁטָה וְתַחוּב בְּכוֹתֶל כְּדַאֲמְרִינַן בְּתָמִיד נִשְׁחַט (פסחים סד.) אוּנְקְלָיוֹת שֶׁל בֶּרֶזֶל הָיוּ תּוֹחְבִין בְּעֲמוּדִים כו' וְאִם תָּחֲבוּ בְּמְנוֹרַת עֵץ דִּפְשׁוּטֵי כְּלֵי עֵץ בָּטֵל מִסְמֵר לְגַבֵּי וְאֵינָהּ מְקַבֶּלֶת טוּמְאָה וְאִפּוּ נָגְעָה בּוֹ טוּמְאָה אֲבָל בְּדִרְבּוֹן וּבְשׁוּלְחָן שֶׁמְּקַבְּלִין טוּמְאָה הֵן אַף הוּא מְקַבֵּל טוּמְאָה: **לֹא לְחֻמָּם הָלַךְ וְזִיר.** רַבִּי אֱלִיעֶזֶר סָבַר זְרִיזִין עוֹף טָמֵא הוּא וְרַבָּנָן פְּלִיגִי עֲלֵיהּ בְּשׁחִיטַת חוּלִּין בְּאֵלּוּ טְרֵיפוֹת (ר' סה.): **וְזִיזִיר.** אִשְׁטוּרְנוּ"ל: קְרִיַּת חֲבֵרְךָ. לְהוֹכִיחוֹ וְלֹא עָנָךְ: **דְּחִי גּוּדְא.** כּוֹתֵל הַפֵּל עָלָיו בְּלוֹמַר הַנִּיחוּ וְיִפּוֹל בְּרִשְׁעוֹ דְּחוּהוּ בְּיָדִים: **דְּשָׁרִית טִינָּיךְ.** שֶׁשָּׁתִיתָ מִימָיו כְּבָר בְּצַמָּא: **לֹא תִשְׁתֵּי בֵּיהּ קָלָא.** מוּט"א בְּלַע"ז כְּלוֹמַר דָּבָר הַנִּצְרָךְ לְךָ פַּעַם אַחַת שׁוּב לֹא תְבַזֶּהוּ: **אי דְּלִית דּוּרָא דְּלִינָא.** אם תְּדִירָה וְתַגְבִּיהָ הַמִּשְׁוֹי עִמִּי דְּלִינָא דּוּרָא מִשּׁוֹי מְשָׁל הוּא שֶׁאֵין אָדָם רוֹצֶה לִיבָּנֵם בְּסִבְכַת הַיְּזִיק מִמּוֹן וְתַחַת עוֹל דָּבָר אֶלָּא אם כֵּן מְשׁתַּתֵּף חֲבֵירוֹ עִמּוֹ: **כי חֲוִינָן וזוטרי לְגַבְרֵי.** כְּשֶׁהָיִינוּ קְטַנִּים הָיִינוּ חְשׁוּבִים בְּגַבְרֵי: **הַשְׁתָּא דְּקַשְׁיָא שְׁנָא.** עַכְשָׁיו שֶׁהִתְקַנְּנוּ הָנוּ שְׁפָלִים כְּתִינוֹקוֹת:

אחר

אחד הצועק ואחד הנצעק בשמעמע. וחרגתי אפי׳ והרגתני אתכם (שמות כב) שנים במשמע: אלא שמבחרין מן הצועק תחילה. כדאשכחן בשרפי׳ מתני׳ ב״א אחד הצועק ואחד שאין צועק בשמעמע פירוש בין אותו שהצועק עליו בין אותו שאין הצועק עליו שניהם בעשים עליו משחברא בין שאין משחברא עבוטו זה כמו זה אלא להכי כתיב שמוע נחבל לחובל קטע את ידי על מנת שתהא פטור אלא קטע את ידי סתמא וא״ל חובל על מנת לפטור. כדאשכחן בשרפי׳ מתני׳ ב״א אחד הצועק ואחד שאין צועק בשמעמע פירוש בין אותו שהצועק עליו בין אותו שאין הצועק עליו שניהם בעשים עליו משחברא בין שאין משחברא עבוטו זה כמו זה אלא להכי כתיב שמוע

דאיכא אחד דיינא בארעא. ובימי שרה היה ב״ד של שם קיים: הצועק ואחד הנצעק. אומר רבינו שמואל דבסרפי׳ מתני בע״א אחד הצועק ואחד

משום פגם משפחה. ומשלם הכל אפילו צער:

ורבי יוחנן אמר יש לאו שהוא כהן ויש הן שהוא בלאו. לשנויי מתני׳ קאתי מ״ש רישא ומ״ש סיפא ופירש בקונטרס בין רישא ובין סיפא אם א״ל לאו בתמיה הרי כהן ואם א״ל הן בתמיה הרי בלאו והוא״מ למיתני ברישא תרוייהו נזקי גופו ומממונו וכן בסיפא אלא אורחא דמילתא נקט שדרך למחול על נזקי ממון ואין דרך למחול על נזקי גוף ורוחק הוא אלא נראה לפרש דנזקי גופו אפי׳ א״ל הן שדומה כאומר בניחותא מסתמא בתמיה קאמר ובנזקי ממונא אמר ליה לאו ודומה באומר בניחותא מסתמא קאמר כיון שמתחילה א״ל קרע את בסותי׳ ושבור את בדי ר״ש שבתוב בהן כיצד ול״ג ליה:

ורמינהי לשמור ולא לאבד לשמור ולא לקרוע. תימה מאי קפריך נהי דפטר ליה קרא משפיעה לא מצינו שפטרו אם קרע ואיבד בידים ר״ל דדייק מדקתני ולא לקרוע דאי לא בעי אלא לפטור כשנאבד בפשיעה מאי אריא דא״ל ע״מ לקרוע אפילו לא א״ל ע״מ לקרוע אלא שלא אמר ליה בלשון שמירה פטור בדדריש במכלתין לשמור ר״ש אומר עד שיפקיד אצלו ויאמר הילך ושמור לי אבל אם אמר ליה עיניך בו פטור ומשני מתני׳ בדאתרא לידיה וכי תקני ע״מ לפטור פטור ה״ה בלא על מנת הר״מ לאשמועינן דפטור בדלא אתא לידיה אלא כל שעיקר התנאה לא בא אלא להשמיענו דבנזקי ממונו מתני׳ ע״מ לפטור ובנזקי גופו לא מהדרי ור״מ מקי דה״ם לשמור ולא לקרוע פי׳ בשנתן לו לשמור ולא הרשהו לא לקרוע ולא לאבד אז חייב בכל דין שומר אבל אם הרשהו לקרוע ולאבד אם ירצה אין עליו דין שומר להתחייב בכופלים במה שמקבלו לשמור כיון שנותן לו רשות גם לקרוע ולאבד אם ירצה ואם נתינת רשות לקרוע אין פוטרתו מן הקריעה א״כ היה לו ליקשה שומר כשנתן לו רשות גם לקרוע כאילו לא נתן לו אלא לשמור סתם: **הא** דאתרא לידיה. פי׳ מתני׳ שנתן לידו ואל״ש שמור ואם תרצה לקרוע עשה כרצונך דיכין שחס על החפץ שלא אל״ש קרעו עד שבא לידו שהפקידו אצלו תחילה מה שנותן לו רשות לקרעו בסיום דבריו אין אומר כן בדי לפטרו אלא פטומי מילי הוא דהוי כדי שישמור לו ברצון ולא

הִנֵּה אֲנֹכִי שֹׁולֵחַ מַלְאָךְ לְפָנֶיךָ לִשְׁמָרְךָ בַּדָּרֶךְ א״ל רָבָא לְרַבָּה בַּר מָרִי מָנָא הָא מִילְּתָא דְּאָמְרֵי אִינְשֵׁי בָּתַר מָרֵי נִיכְסֵי צְיֵי מְשָׁךְ א״ל דִּכְתִיב וְגַם לְלוֹט הַהֹלֵךְ אֶת אַבְרָם הָיָה צֹאן וּבָקָר וְאֹהָלִים אָמַר רַב חָנָן הַמּוֹסֵר דִּין עַל חֲבֵירוֹ הוּא נֶעֱנָשׁ תְּחִילָּה שֶׁנֶּאֱמַר וַתֹּאמֶר שָׂרַי אֶל אַבְרָם חֲמָסִי עָלֶיךָ וּכְתִיב וַיֵּרַע אַבְרָהָם לְסָפוֹד לְשָׂרָה וְלִבְכֹּתָהּ וְהֵנִי מִילֵּי דְּאִית לֵיהּ דִּינָא בְּאַרְעָא אָמַר רַבִּי יִצְחָק אוֹי לוֹ לַצּוֹעֵק יוֹתֵר מִן הַנִּצְעָק הֲנָיָא נַמִּי הָכֵי אָחָד הַצּוֹעֵק וְאָחָד הַנִּצְעָק בְּמַשְׁמַע אֶלָּא שֶׁמְּמַהֲרִין לְצּוֹעֵק יוֹתֵר מִן הַנִּצְעָק וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק לְעוֹלָם אַל תְּהִי קְלֹלַת הֲדְיוֹט קַלָּה בְּעֵינֶיךָ שֶׁהֲרֵי אֲבִימֶלֶךְ קִלֵּל אֶת שָׂרָה וְנִתְקַיְּמוּ בּוֹ זַרְעָהּ שֶׁנֶּאֱמַר הִנֵּה הוּא לְךָ כְּסוּת עֵינַיִם אָמַר לָהּ הוֹאִיל וְכִסִּית מֻמָּנִי וְלֹא גִּילִית שֶׁהוּא אִישֵׁךְ וְגַרְמְתְּ אֲלֵי הַצָּעַר הַזֶּה יְהִי רָצוֹן שֶׁיְּהֵא לָךְ בְּנֵי כְּסוּיֵי עֵינַיִם וְנִתְקַיְּמוּ בְּזַרְעָהּ דִּכְתִיב וַיִּרְא כִּי אֵין בָּהּ וְגוֹ׳ וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו מֵרְאוֹת אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ לְעוֹלָם יֶהֱא אָדָם מִן הַנִּדְנָדִין וְלֹא מִן הָרוֹדְפִין שֶׁאֵין לְךָ נִרְדָּף בְּעוֹפוֹת יוֹתֵר מִתּוֹרִים וּבְנֵי יוֹנָה וְהִכְשִׁירָן הַכָּתוּב לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ: הָאוֹמֵר סְמֵא אֶת עֵינִי כו׳: א״ל רַב אַסִּי בַּר חָמָא לְרַבָּא מַאי שְׁנָא רֵישָׁא וּמַאי שְׁנָא סֵיפָא אָמַר לֵיהּ אָדָם מִן הַנִּדְנָדִין וְלֹא מִן הָרוֹדְפִין שֶׁאֵין לְךָ נִרְדָּף בְּעוֹפוֹת יוֹתֵר מִתּוֹרִים וּבְנֵי יוֹנָה וְהִכְשִׁירָן הַכָּתוּב לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ: רֵישָׁא לְפִי שֶׁאֵין אָדָם מוֹחֵל עַל רְאֹשׁוֹ אֲבָרִים אָמַר לֵיהּ אָדָם מוֹחֵל עַל עֲצָמוֹ דְּתָנֵיא הַבְּנִי פְּצָעָנִי עַל מְנָת לִפְטוֹר וְאָמַר לוֹ לַאו שֶׁהוּא כְּבֵנִי לְפִיכָךְ אֵינוֹ חַיָּב בְּכָל דִּין שׁוֹמֵר אֲבָל אִם הִרְשָׁהוּ לְקָרוֹעַ וְלֶאֱבֹד

הַגּוֹזֵל עֵצִים תנא דידן תנא שינוי דרבנן. וא"ת ולרבה דאית ליה אפילו שינוי החזור לברייתו חזי דאורייתא כדפי' במרובה (לעיל דף סה: ושם) היכי משני מתניתין כדאביי לא מצי לשנויי וברב אשי נמי לא דרב אשי בשינוי שאין חוזר ויש לומר דהכא משני דמתני' לרבותא נקט עצים משופים ועשאן כלים לאשמועינן דאפי' שינוי החוזר לברייתו קני וברייתא קמשמע לן דשינוי בעלמא חזי שינוי אף על פי שאין שם כלי עליהן:

עצים ועשאן כלים בוכבי. דוקא שיפוי כי האי שנעשה בכך בוכבי מועיל דחשוב שינוי מעשה וכן עבדיה נסרים נמי מהני אבל שיפוי שאין משתמה שמו בכך לא מהני וכן אמרינן לקמן (דף צז.) גזל דיקלא וקטליה לא קני דיקלא ועבדיה גובי לא קני דגובי דיקלא מקרי אבל גובי ועבדינהו בשורי קני מעיקרא גובי והשתא בשורי:

לא הספיק ליתנו לו עד שצבעו. פירשתי במרובה (לעיל דף סו.):

טָוָוהּ וארגו. וא"ת ארגו תיפוק ליה משום טווה ול"ל מאי ארגה תיבי דבה"ג מפרש בסוף מכילתין (דף קיט:) **הָא** דתוזרייה חוזרי והא דכורייה בכורוי. ותרוייהו אליבא דש"י דתרוייהו חוזרי אפילו לר"ש לא חזי שינוי בכורייה בורייי אפי' לרבנן חזי שינוי ורבא לא רצה לתרץ כן דסקבר כורייה בורייי לא מקרי ליבון אלא צביעה והא דלא נקט רבי חייא בר אבין הא דנפצייה נפוצי הא דכורייה בכורייי דקא משהין זה אחר זה דקודם סירוק עושין ניפוץ ואין משהין זה אחר זה אלא מיד מקרקין וקודם בוורייה עושין חיוורי והשתא בנפוצי חיוורי לכ"ע לא חזי שינוי ובכוורי לכולי עלמא חזי שינוי ובסירוק פליגי ור"ס שכתוב בהן במילתיה דרבי חייא בר אבין הא והא רבנן ולגיר' זו צריך לומר דבחיוורי נמי פליגי כמו בסרוקי ותימה למה לא העמיד תרוייהו בכ"ע והא דנפציה נפוצי והא דכורייה בכוורי ושמא קסבר רבי חייא בר אבין בדנפוצי נמי פליגי:

הַשְׁתָּא צבעו לר"ש לא חזי שינוי. לרבא דשני הא והא בר"ש חזי מצי למיפרך מצבע אצבוע:

בְּקָלָא אילן דלא עבר. והא דמפליג בין ליבון לצביעה בצביעה גופא הר"מ לפלוגי בין עוברת לשאין עוברת אלא דעדיפא ליה לאיפלוגי בין קלא אילן לליבון דתרוייהו לא הדרי לברייתו ולרבא לרבי שמעון עדיף ליבון דלא הדר מצבע דהדר ורבנן עדיף להו צבע אע"ג דהדרא לפי שהוא שינוי מרובה מליבון שהוא שינוי מעט אע"ג דלא הדר:

רַבִּי שמעון בן יהודה הא דאמרן. תימה הא בטווהו ואמרו מודה ולא פליג אלא בצבעו משום דלא חשיב ליה שינוי לפי שלא נשתנה גוף הצמר ור"ל דלאו דוקא אמרו דבר אחד אלא כלומר בשישה אחת הן וכה"ג בכמה דוכתי:

ואפאה

הַגּוֹזֵל עֵצִים בְּשִׁשָּׁה מַעֲשִׂים הַגְּזֵלָה. דמי עצים וצמר ואין חייב להחזיר לו כלים דקני בשינוי: ודמי רחל המעונה ליוונו. והעוקר ששוטח הלבד והגיזה יותר שלו הוא דקנה בשינוי: **גמ' שפוי שייך בעצים וסתימה באבנים ושניהן לשון תיקון שמתקנן ומחליקן: וגזזהו. מן הגיזה: **מְשֻׁלָּם בְּשֵׁשֶׁת הַגְּזֵלָה**. ומתניתין אמאי נקט כלים ובגדים הא אינו חוקקם עד שישפם תחלה וכן צמר מלבנו תחילה ואחרי כן טווהו ומשעת שפוי וליבון קנה מיד ולמה לי כולי האי: ת"ש **אמר אביי תנא דידן תני שינוי דרבנן. עצים ועשאן כלים בעצים משופים ומאי ניתנה כו': **וכ"ש שינוי דאורייתא.** כלומר לחכי נקט כלים לאשמועינן דהני עצים דקתני בנסרים משופים עסקינן ועשאן תיבות וקתרא דדהוי שינוי קל שחוזר לברייתו דאי בעי משלים ומנתק הנסרים זו מזו וחרי הן נסרים בהתחילה ואפי' הכי קני וכ"ש עצים ושיפן דהוי שינוי גמור ומדאורייתא קני כדאמר במרובה (לעיל דף סו.) שינוי קונה בתיבה ותנינא והשיב את הגוזל מה תלמוד לומר אשר גזל אם בעין שגזל יחזיר ואם לאו דמי בעלמא בעי לשלומי: **צמר ועשאן בגדים.** לחכי לא נקט ליבנו דלא מבעיר צמר וליבנו דשינוי שאין חוזר הוא אלא אפילו גזל צמר טווי וארגו דהדר לברייתו דאי בעי סתר לה והוי חוטין במעיקרא אפי' הכי קני: **נמי שינוי דאורייתא.** דלא הדר קתני דקני אבל שינוי דרבנן לא קני ודקשיא לך משיפוי וליבון הוא דקתני וכלים ובגדים למה לי הכי נמי קאמר: **כלים בוכאבי.** לכתושי דהכינו שיפן וליבה חקיקה: **בגדים נמטי.** פלטר"ר בלע"ז דאין מלבנים אותו הצמר אבל היכא דלבנן קנייה: **נמטי.** אין הצמר חוזר עוד לברייתו להיות כל נימא ונימא ונימא בפני עצמה: **לא הספיק ליתנו.** לראשית הגז לכהן עד שצבעה: **פטור.** דקנייה בשינוי ודמים נמי לא משלם דלאו גזל גמור הוא דלא מקא לדידיה: **אין מצטרף.** דתנן בשחיטת חולין חמש רחלות גוזזות כל אחת מהן נפרס חייבות בראשית הגז וראשית הגז מהו הגוזז רחל לאחר שגזזה נותן מן הגיזה לכהן לפי מה שירצה ובלבד שתהא נתינה חשובה וקתני דאם גזז אחת ורצבה וכן שניה וכן שלישית אין מצטרפות למנה ופרס להתחייב דקנוהו בשינוי: **נַעֲצִיו.** ביד ירפי"ר בלע"ז ולא הוי שינוי כולי האי: **פרקיה.** במסרק: **דכברי.** בנפרית להתלבן יפה: **גזז ראשון ראשון וצבעו.** לבד או שגזז ראשון ראשון וטווהו וכל שעה בשהוא גוזז היה קלא אילן. שיר"ן אבל ליבון לא הדר לברייתו: **אסור.** מדרשות בעלים הראשונים ואפילו נשתנה:

למזבח:

מאספורק

הַגּוֹזֵל עֵצִים בְּשִׁשָּׁה מַעֲשִׂים הַגְּזֵלָה וְעָשָׂאָן כֵּלִים צֶמֶר וְעָשָׂאָן בְּגָדִים מְשַׁלֵּם כְּשִׁשַּׁת הַגְּזֵלָה טְעוּנָה וְגָזוּזָה מְשַׁלֵּם דְּמֵי פָּרָה הָעוֹמֶדֶת לִילֵד וּדְמֵי רָחֵל הָעוֹמֶדֶת לְיוֹנוֹ גָּזַל פָּרָה וְנִתְעַבְּרָה אֲצָלוֹ וְיָלְדָה רָחֵל וְנִטְעֲנָה אֲצָלוֹ וְגָזוּזָה מְשַׁלֵּם כְּשִׁשַּׁת הַגְּזֵלָה זֶה הַכְּלָל כָּל הַגְּזֵלוֹת מְשַׁלֵּמִין כְּשִׁשַּׁת הַגְּזֵלָה: **גמ' אָמְרֵי עֵצִים וְעָשָׂאָן כֵּלִים אִין שִׁפָּן לֹא צָמֶר וְעָשָׂאָן בְּגָדִים אֵין לִיבְּנָן לֹא יִרְמִינְהִי גָּזַל עֵצִים וְשִׁיפָּן אֲבָנִים וְסִיתָתָן צֶמֶר וְלִיבְּנָן פְּשִׁיטָא וְנִקְדְּמָה מְשַׁלֵּם כְּשִׁשַּׁת הַגְּזֵלָה אָמַר אַבַּיֵי תְּנָא דִּידַן קָתָנֵי שִׁינּוּי דִּרְבָּנָן דְּהַדְּרָא וְכָל שֶׁכֵּן שִׁינּוּי דְּאוֹרַיְיתָא עֵצִים וְעָשָׂאָן כֵּלִים בְּעֵצִים מְשׁוּפִּין וּמַאי נִיתְּנָה בְּעֵי מִשְׁלַח לְהוּ אִיהְיֵי עֲצֵי וְלָא אֲתוּ וְאָכְלִי עִתָּא דְּאָתוּ וְלָא אָכְלִי אֲמַר לָךְ אַבַּיֵי תְּנָא דִּידַן דְּהַדְּרָא לְבַרְיַיתָא הוּא דְּאִי בְּעֵי מְשַׁלַּח לְהוּ אִיהְיֵי עֲצֵי וְלָא אֲתוּ וְאָכְלִי עִתָּא דְּאָתוּ וְלָא אָכְלִי צֶמֶר וְעָשָׂאָן בְּגָדִים מְשׁוּפִּין וּמַאי נִיתְּנָה בְּעֵי מִשְׁלַח לְהוּ אִיהְיֵי צֶמֶר וְלָא אֲתוּ וְאָכְלִי עִתָּא דְּאָתוּ וְלָא אָכְלִי אֲמַר לָךְ אַבַּיֵי תְּנָא דִּידַן דְּהַדְּרָא לְבַרְיַיתָא הוּא דְּאִי בְּעֵי סָתַר לָהּ וַהֲוֵי חוּטִין בְּמֵעִיקָּרָא אֲפִי' הָכֵי קָנֵי: **נמי שינוי דאורייתא.** דלא הדר קתני דקני אבל שינוי דרבנן לא קני ודקשיא לך משיפוי וליבון הוא דקתני וכלים ובגדים למה לי הכי נמי קאמר: **כלים בוכאבי.** לכתושי דהכינו שיפן וליבה חקיקה: **בגדים נמטי.** פלטר"ר בלע"ז דאין מלבנים אותו הצמר אבל היכא דלבנן קנייה: **נמטי.** אין הצמר חוזר עוד לברייתו להיות כל נימא ונימא ונימא בפני עצמה: **לא הספיק ליתנו.** לראשית הגז לכהן עד שצבעה: **פטור.** דקנייה בשינוי ודמים נמי לא משלם דלאו גזל גמור הוא דלא מקא לדידיה: **אין מצטרף.** דתנן בשחיטת חולין חמש רחלות גוזזות כל אחת מהן נפרס חייבות בראשית הגז וראשית הגז מהו הגוזז רחל לאחר שגזזה נותן מן הגיזה לכהן לפי מה שירצה ובלבד שתהא נתינה חשובה וקתני דאם גזז אחת ורצבה וכן שניה וכן שלישית אין מצטרפות למנה ופרס להתחייב דקנוהו בשינוי: **נַעֲצִיו.** ביד ירפי"ר בלע"ז ולא הוי שינוי כולי האי: **פרקיה.** במסרק: **דכברי.** בנפרית להתלבן יפה: **גזז ראשון ראשון וצבעו.** לבד או שגזז ראשון ראשון וטווהו וכל שעה בשהוא גוזז היה קלא אילן. שיר"ן אבל ליבון לא הדר לברייתו: **אסור.** מדרשות בעלים הראשונים ואפילו נשתנה: **אָמַר עֵבֶד אָמַר אַבַּיֵי ר' אֶלְעָזָר בֶּן יַעֲקֹב וְר"ש בֶּן אֶלְעָזָר וְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל כּוּלָּהוּ סְבִירָא לְהוּ שִׁינּוּי בְּמָקוֹמוֹ עוֹמֵד רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה הָא דְּאָמַרְתָּ ב"ש מַאי הִיא דְּתָנֵי' נָתַן לָהּ חִטִּין בְּאָתְנָהּ וַעֲשָׂאָן סוֹלֶת יֵיתִים עֲשָׂאָן שֶׁמֶן עֲנָבִים וַעֲשָׂאָן יַיִן תְּנִי חָדָא אֲסוּר וְתַנְיָא אִידָךְ מוּתָּר וְאָמַר רַב יוֹסֵף תְּנֵי גּוּרְיוֹן**

דמאספורק

דּוֹדָתוֹ – לְצוֹרֶךְ יָצָאת. לְמַעֵט אֶת אֵשֶׁת אָחִיו מֵאִמּוֹ. נֶאֱמַר כָּאן **דּוֹדָתוֹ**, וְנֶאֱמַר לְהַלָּן (ויקרא כה) **אוֹ דֹדוֹ אוֹ בֶן דֹּדוֹ יִגְאָלֶנּוּ.** מַה דּוֹדוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לְהַלָּן – בַּאֲחִי אָבִיו מֵאָבִיו הַכָּתוּב מְדַבֵּר. אַף **דּוֹדָתוֹ** שֶׁנֶּאֱמַר לְהַלָּן – בַּאֲחוֹת אָבִיו מֵאָבִיו הַכָּתוּב מְדַבֵּר.

אַף אֶת אֵשֶׁת אָחִיו לְמֵידָה מִדּוֹדָתוֹ, מַה **דּוֹדָתוֹ** שֶׁנֶּאֱמַר לְהַלָּן – בַּאֲחוֹת אָבִיו מֵאָבִיו הַכָּתוּב מְדַבֵּר, אַף **אֵשֶׁת אָחִיו** שֶׁנֶּאֱמַר כָּאן – בְּאֵשֶׁת אָחִיו מֵאָבִיו הַכָּתוּב מְדַבֵּר.

עַד כְּדוֹן כְּרַבִּי עֲקִיבָה. כְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל? דְּתָנֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: נֶאֱמַר כָּאן **אֵשֶׁת אָחִיו.** וְנֶאֱמַר לְהַלָּן (ויקרא כ, כא) **אִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אֵשֶׁת אָחִיו נִדָּה הִיא.** מַה נִּדָּה – יֵשׁ לָהּ הֶיתֵּר לְאַחַר אִיסּוּרָהּ.

אַף אֵשֶׁת אָחִיו מֵאָבִיו – יֵשׁ לָהּ הֶיתֵּר לְאַחַר אִיסּוּרָהּ. יָצְאַת אֵשֶׁת אָחִיו מֵאִמּוֹ – שֶׁאֵין לָהּ הֶיתֵּר לְאַחַר אִיסּוּרָהּ.

הָא רַבִּי אֶלְעָזָר מַקְשֵׁי לָהּ, מִנָּן תֵּיתֵי לֵיהּ? רַבִּי אַבָּהוּ, רַבִּי אֶלְעָזָר בְּשֵׁם רַבִּי הוֹשַׁעְיָא: שְׁנֵי לָאוִין וְכָרֵת אַחַת לָאוִין חוֹלְקִין כְּרִיתוֹת מַה טַּעֲמָא? (שמות ל) **עַל בְּשַׂר אָדָם לֹא יִיסָךְ וּבְמַתְכַּנְתּוֹ לֹא תַעֲשׂוּ כָּמֹהוּ.** וּכְתִיב (שם): **אִישׁ אֲשֶׁר יִרְקַח כָּמֹהוּ וַאֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ עַל זָר וְנִכְרַת מֵעַמָּיו.** הֲרֵי יֵשׁ כָּאן שְׁנֵי לָאוִין וְכָרֵת אַחַת, לָאוִין חוֹלְקִין כְּרִיתוֹת.

מַה עָבִיד לָהּ רַבִּי יוֹחָנָן? בַּאֲנָשִׁים הַכָּתוּב מְדַבֵּר, וּבָאת אֲחוֹתוֹ לְלַמֵּד עַל כָּל הַנָּשִׁים. וְלֵית לְרַבִּי אֶלְיֶעֶזֶר בֵּן? אִית לֵיהּ (ויקרא יח, ו) **לֹא תִקְרְבוּ –** אֶחָד הָאִישׁ וְאֶחָד הָאִשָּׁה. וּמַה עָבַד לָהּ רַבִּי יוֹחָנָן? פְּתַר לָהּ, וְאֵינוֹ מְחֻוָּור, וְעוֹד מִן הָדָא.

שְׁמוּאֵל בַּר אַבָּא בְּעָא קוֹמֵי רַבִּי זְעִירָא: וַיֵּצְאוּ שְׁלָמִים וַיַּחְלוֹקוּ לָאוִין עַל כָּל הַקָּדָשִׁים לְטוּמְאָה! אָמַר לֵיהּ: לְצוֹרֶךְ יָצְאוּ לְמַעֵט אֶת קָדְשֵׁי בֶדֶק הַבַּיִת וּמְעִילָה – שֶׁלֹּא יְהוּ חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פִּיגּוּל וְנוֹתָר וְטָמֵא.

וְלֹא מַתְנִיתָא הִיא? קָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ – מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה לִמְעִילָה, לְחַיֵּיב עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פִּיגּוּל וְנוֹתָר וְטָמֵא, מַה שֶׁאֵין כֵּן בְּקָדְשֵׁי בֶדֶק הַבַּיִת! אָמַר לֵיהּ: מִכֵּיוָן שֶׁהֵן מִצְטָרְפִין חוֹלְקִין? אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: וְכֵינִי! וַיַּחְלוֹקוּ וְלֹא יִצְטָרְפוּ.

[דף מ"ו ע"ב]

כְּלָל בַּעֲשֵׂה וּפָרַט בְּלֹא תַעֲשֶׂה? מֵילְתֵיהּ דְּרַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר: כְּלָל וּפָרַט הוּא. דְּאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: לוֹקִין עַל הַחֲרִישָׁה בַּשְּׁבִיעִית. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֵין לוֹקִין עַל הַחֲרִישָׁה בַּשְּׁבִיעִית.

וּמַה טַּעֲמָא דְּרַבִּי אֶלְעָזָר? (ויקרא כה) **וְשַׁבְתָה הָאָרֶץ שַׁבָּת לַה'** – כְּלָל. **שָׂדְךָ לֹא תִזְרָע וְכַרְמְךָ לֹא תִזְמֹר** – פְּרָט. הַזֶּרַע וְהַזְּמִיר אַף הֵן בִּכְלָל הָיוּ, וְלָמָּה יָצְאוּ? לְהַקִּישׁ אֲלֵיהֶן, לוֹמַר לְךָ: מַה הַזֶּרַע וְהַזְּמִיר – מְיוּחָדִין שֶׁהֵן עֲבוֹדָה בָּאָרֶץ וּבְאֵילָן, אַף אֵין לִי אֶלָּא דָּבָר שֶׁהוּא עֲבוֹדָה בָּאָרֶץ וּבְאֵילָן.

מַה עָבַד לָהּ רַבִּי יוֹחָנָן? שְׁנֵי דְבָרִים הֵן, וּשְׁנֵי דְבָרִים שֶׁיָּצְאוּ מִן הַכְּלָל – אֵינָן חוֹלְקִין. וְלֵית לְרַבִּי אֶלְעָזָר חוֹלְקִין? אִית לֵיהּ, לַחֲלוֹק – אֵינָן חוֹלְקִין, הָא לְלַמֵּד – מְלַמְּדִין.

וְלֵית לְרַבִּי יוֹחָנָן מְלַמְּדִין? שַׁנְיָיא הִיא שֶׁכְּלַל בַּעֲשֵׂה וּפָרַט בְּלֹא תַעֲשֶׂה, וְאֵין עֲשֵׂה מְלַמֵּד עַל לֹא תַעֲשֶׂה, וְאֵין לֹא תַעֲשֶׂה מְלַמֵּד עַל עֲשֵׂה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: וַעֲשֵׂה מְלַמֵּד עַל לֹא תַעֲשֶׂה, וְאֵין לֹא תַעֲשֶׂה מְלַמֵּד עַל עֲשֵׂה?

עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי אֶלְעָזָר – נִיחָא מוּתָּר לַחֲפוֹר בָּהּ בּוֹרוֹת שִׁיחִין וּמְעָרוֹת.

עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן מַהוּ לַחֲפוֹר בָּהּ בּוֹרוֹת שִׁיחִין וּמְעָרוֹת? כְּשֵׁם שֶׁאֵין מְלַמְּדִין לְעָנְיָן אִיסּוּר, כֵּן לְעָנְיָן הֶיתֵּר לֹא יְלַמְּדוּ!

אָמַר רַבִּי בָּא קַרְטִיגְנָאָה: טַעֲמָא דְּרַבִּי יוֹחָנָן, **שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע –** וְלֹא בַּשְּׁבִיעִית. **שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמֹר כַּרְמֶךָ –** וְלֹא בַּשְּׁבִיעִית. כָּל לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁהוּא בָּא מִכֹּחַ עֲשֵׂה – הוּא עוֹבֵר בַּעֲשֵׂה.

רַבִּי יוֹסֵה אוֹמֵר: אֲפִילּוּ עֲשֵׂה אֵין בּוֹ. רַבִּי יִרְמְיָה אוֹמֵר: עוֹבֵר בַּעֲשֵׂה. וּלְיֵידָא מִילָּה כְּתִיב **וְשָׁבְתָה הָאָרֶץ שַׁבָּת לַה׳**? לְעָנְיָן לֹא תַעֲשֶׂה שָׁבוּ.

יָכוֹל יְהוּ לוֹקִין עַל הַתּוֹסֶפֶת? רַבִּי יוֹחָנָן פָּתַר מַתְנִיתָא, יָכוֹל יְהוּ לוֹקִין עַל יְדֵי חֲרִישָׁה בַּשְּׁבִיעִית. רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַר לָהּ מַתְנִיתָא, יָכוֹל יְהוּ לוֹקִין עַל אִיסּוּר שְׁנֵי פְּרָקִים הָרִאשׁוֹנִים.

[דף מ"ז ע"א]

אִית תַּנַּיי תְּנֵי: **שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שָׂדֶךָ וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמֹר כַּרְמֶךָ. וְאִית תַּנַּיי תְּנֵי: שָׂדֶךָ לֹא תִזְרָע וְכַרְמְךָ לֹא תִזְמֹר.** מַאן דָּמַר שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שָׂדֶךָ וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמֹר כַּרְמֶךָ – מְסַייֵע לְרַבִּי יוֹחָנָן. וּמַאן דָּמַר שָׂדֶךָ לֹא תִזְרָע וְכַרְמְךָ לֹא תִזְמֹר – מְסַייֵע לְרַבִּי אֶלְעָזָר.

מַתְנִיתָא פְּלִיגָא לְרַבִּי אֶלְעָזָר! (דברים יב, יג–יד) **הִשָּׁמֶר** – בְּלֹא תַעֲשֶׂה. **פֶּן** – בְּלֹא תַעֲשֶׂה. וּכְתִיב: **שָׁם תַּעֲלֶה עֹלֹתֶיךָ וְשָׁם תַּעֲשֶׂה.** שָׁם תַּעֲלֶה – זוֹ הַעֲלָייָה. וְשָׁם תַּעֲשֶׂה – זוֹ שְׁחִיטָה וּזְרִיקָה. מַה הַעֲלָייָה שֶׁהִיא בַּעֲשֵׂה – חֲרֵי הוּא בְּלֹא תַעֲשֶׂה, אַף שְׁחִיטָה וּזְרִיקָה שֶׁהֵן בַּעֲשֵׂה – יְהוּ בְּלֹא תַעֲשֶׂה!

בְּגִין דִּכְתִיב **שָׁם תַּעֲלֶה וְשָׁם תַּעֲשֶׂה.** הָא אִילּוּלֵא הֲוָה כְּתִיב שָׁם תַּעֲלֶה וְשָׁם תַּעֲשֶׂה – אֵין עֲשֵׂה מְלַמֵּד עַל לֹא תַעֲשֶׂה, וְאֵין לֹא תַעֲשֶׂה מְלַמֵּד עַל עֲשֵׂה! מַה עָבַד לָהּ רַבִּי אֶלְעָזָר? שֶׁלֹּא תֹאמַר, בְּמָה דְּתִימַר גַּבֵּי שַׁבָּת, חָפַר חָרֵץ נָעַץ – אֵינוֹ חַייָב אֶלָּא אַחַת, וְדִכְוָותַהּ שָׁחַט זָרַק וְהֶעֱלָה – אֵינוֹ חַייָב אֶלָּא אַחַת! לְפוּם כֵּן צָרִיךְ מֵימַר: חַייָב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת.

כָּל הֵן דְּתָנֵינָן **אָבוֹת** – יֵשׁ לָהֶן תּוֹלְדוֹת. תַּמָּן תָּנֵינָן: אַרְבַּע אָבוֹת נְזִיקִין. הַשּׁוֹר – זֶה הַמַּקֶּרֶן. נְגִיחָה וּדְחִיפָה – אָב. תָּנֵי רַבִּי חִייָה: נָשַׁךְ רָבַץ בָּעַט – תּוֹלְדוֹת לַמַּקֶּרֶן.

תַּמָּן תָּנֵינַן: אָבוֹת הַטּוּמְאָה – הַשֶּׁרֶץ. וְשִׁכְבַת זֶרַע. תּוֹלָדוֹת הַשֶּׁרֶץ אֵי זֶהוּ? רַבִּי יוּדָה בְּשֵׁם רַבִּי נַחוּם: מַדָּפוֹת. מַהוּ מַדָּפוֹת? מַגָּעוֹת. אַב הַטּוּמְאָה – מְטַמֵּא אֶת הַכֹּל. וָולָד הַטּוּמְאָה – אֵינוֹ מְטַמֵּא אֶלָּא אוֹכָלִין וּמַשְׁקִין. אוֹכָלִין וּמַשְׁקִין וּכְלִי – אֵינָן נַעֲשִׂין אַב הַטּוּמְאָה לְטַמֵּא זִיבָה. וְהָכָא תָּנֵינַן: אָבוֹת מְלָאכוֹת אַרְבָּעִים חָסֵר אַחַת. חֲרִישָׁה אָב.

תָּנֵי רַבִּי חִיָּיה: חָפַר חָרִץ נָעַץ תּוֹלָדוֹת לְהַחֲרִישָׁה. כָּל אָבוֹת מְלָאכוֹת מִן הַמִּשְׁכָּן לָמְדוּ. מַה חֲרִישָׁה הָיְתָה בַּמִּשְׁכָּן? שָׁהָיוּ חוֹרְשִׁין לִיטַע סַמָּנִין.

כַּמָּה יַחֲרוֹשׁ וְיֵהָא חַיָּיב? רַבִּי מַתַּנְיָה אָמַר: כְּדֵי לִיטַע כְּרִישָׁה. רַבִּי אַחָא בַּר רַב: כְּדֵי לִיטַע זַכְרוּתָהּ שֶׁל חִיטִּין. תַּמָּן תָּנֵינַן: זֶרַע קִישׁוּאִין שְׁנַיִם – חַיָּיב. זֶרַע דִּילוּעִים – שְׁנַיִם. זֶרַע פּוּל מִצְרִי – שְׁנַיִם. תָּנֵי

[דף מ"ז ע"ב]

חִטִּים מָדִיּוֹת שְׁתַּיִם. רַבִּי שְׁמוּאֵל בְּשֵׁם רַבִּי זְעֵירָא: חִיטִּין, עַל יְדֵי שֶׁהֵן חֲבִיבוֹת – עָשׂוּ אוֹתָן כְּשֶׁאָר זֵרְעוֹנֵי גִינָּה שֶׁאֵינָן נֶאֱכָלִין.

לְכָל דָּבָר שֶׁהוּא לְהַנָּיַת קַרְקַע – חַיָּיב מִשּׁוּם חוֹרֵשׁ. הַחוֹפֵר, הַחוֹרֵץ, הַנּוֹעֵץ, הַמְדַיֵּיר, הַמְעַדֵּיר, הַמְזַבֵּל, הַמְכַבֵּד, הַמְרַבֵּץ הַמְפַעְפֵּעַ גּוּשִׁים, הַמַּבְרֶה בֶּהָרִשִׁים, הַמַּצִּית אֶת הָאוּר בְּחִישַׁת קָנִים וּבְאֶגֶד תְּמָרִים.

וּכְרַבִּי זְעֵירָא, אֲמַת הַמַּיִם שֶׁהִיא מַכְשֶׁרֶת צְדָדֶיהָ לִזְרִיעָה.

הַמְסַקֵּל. הַבּוֹנֶה מַדְרֵיגוֹת. הַמְמַלֵּא אֶת הַנְּקָעִים שֶׁתַּחַת הַזֵּיתִים. וְהָעוֹשֶׂה עוּגִיּוֹת לַגְּפָנִים, וְכָל דָּבָר שֶׁהוּא לְהַנָּיַת קַרְקַע – חַיָּיב מִשּׁוּם חוֹרֵשׁ.

רַבִּי חִיָּיה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: הַמְבַשֵּׁל נְבֵילָה בְּיוֹם טוֹב – אֵינוֹ לוֹקֶה שֶׁהוּתָּר מִכְּלָל בִּישׁוּל בְּיוֹם טוֹב. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: לוֹקֶה, שֶׁלֹּא הוּתָּר מִכְּלָל בִּישׁוּל אֶלָּא לַאֲכִילָה בִּלְבַד.

חֲתִיב רַבִּי בָּא בַּר מַמָּל עַל דְּרַבִּי יוֹחָנָן: מֵעַתָּה, הַחוֹרֵשׁ בְּיוֹם טוֹב – אֵינוֹ לוֹקֶה, שֶׁהוּתָּר מִכְּלָל חֲרִישָׁה בְּיוֹם טוֹב!

רַבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רַבִּי אִילָא: לֹא הוּתְּרָה חֲרִישָׁה בְּדַרְכָּהּ.

רַבִּי שַׁמַּי אָמַר קוֹמֵי רַבִּי יֶסֶה, רַבִּי אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי אִילָא: דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא. דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר: עַד שֶׁיְּהֵא לוֹ צוֹרֶךְ בְּגוּפוֹ שֶׁל דָּבָר.

קָם רַבִּי יוֹסֵה עִם רַבִּי אַחָא, אָמַר לֵיהּ: אַתְּ אָמַרְתְּ דָּא מִילְתָא? וְלֹא כֵּן אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר, עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע דְּבָרִים מִקּוּלֵי בֵּית שַׁמַּאי וּמֵחוּמְרֵי בֵּית הִלֵּל, וְזֶה חַד מֵהֶם, נֵימַר עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה!

[דף מ"ח ע"א]

אֶלָּא רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי שִׁמְעוֹן שְׁנֵיהֶן אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד! וְלָכֵן סַבְרִינָן מֵימַר: רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי שִׁמְעוֹן – שְׁנֵיהֶן אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד. נֵימַר רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי שִׁמְעוֹן – שְׁלָשְׁתָּן אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד!

אֶלָּא מִילִּין דִּצְרִיכִין לְרַבָּנָן – פְּשִׁיטִין לְכוֹן. פְּשִׁיטִין לְרַבָּנָן – צְרִיכִין לְכוֹן. קָצַר לְצוֹרֶךְ עֲשָׂבִים – חַיָּיב מִשּׁוּם קוֹצֵר, וְאֵינוֹ חַיָּיב מִשּׁוּם מְיַפֶּה אֶת הַקַּרְקַע.

לָא צוֹרְכָהּ דְּלָא, קָצַר לְיַיפּוֹת אֶת הַקַּרְקַע, מַהוּ שֶׁיְּהֵא חַיָּיב מִשּׁוּם קוֹצֵר וּמִשּׁוּם מְיַפֶּה אֶת הַקַּרְקַע? וַאֲפִילּוּ תֵּימַר דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן הוּא, בְּרַם כְּרַבָּנָן, מִכָּל מָקוֹם חֲרֵי חָרֵשׁ, מִכָּל מָקוֹם חֲרֵי קָצַר.

אָמַר רַבִּי מָנָא: מִילֵּיהוֹן דְּרַבָּנָן מְסַיְּיעִין לְרַבִּי יוֹסֵי! דָּמַר רַבִּי חִיָּיא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: דָּג שֶׁפִּחְתּוֹ, אִם לְגוּפוֹ – חֲרֵי זֶה פָּטוּר. אִם לְהוֹצִיא צִיר – חַיָּיב. וַאֲפִילּוּ תֵּימַר דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא דָּמַר. בְּרַם כְּרַבָּנָן – מִכָּל מָקוֹם חֲרֵי סָחַט, מִכָּל מָקוֹם חֲרֵי הוֹצִיא צִיר.

כָּל דָּבָר שֶׁהָיָה מַבְחִיל אֶת הַפֵּירוֹת – חַיָּיב מִשּׁוּם זוֹרֵעַ.

הַנּוֹטֵעַ, הַמַּבְרִיךְ, הַמַּרְכִּיב, הַמְקָרְקֵם, הַמְזָרֵד, הַמְפַסֵּל, הַמְזַהֵם, הַמְפַרֵק, וְהַמְאַבֵּק, הַמְעַשֵּׁן, הַמְתְלִיעַ, הַקּוֹטֵעַ, הַפָּזָּר, וְהַמַּשְׁקֶה, וְהַמְנַקֵּב, וְהָעוֹשֶׂה בָּתִּים, וְכָל דָּבָר שֶׁהוּא לְהַבְחִיל אֶת הַפֵּירוֹת – חַיָּיב מִשּׁוּם זוֹרֵעַ.

זְעֵירָא בַּר חִיָּיא בַּר אַשִׁי בְּשֵׁם בַּהֲנָא: הַנּוֹטֵעַ בַּשַּׁבָּת – חַיָּיב מִשּׁוּם זוֹרֵעַ. רַבִּי זְעֵירָא אָמַר:

[דף מ"ח ע"ב]

הַזּוֹמֵר – כְּנוֹטֵעַ. נָטַע וְזָמַר בַּשַּׁבָּת, עַל דַּעְתֵּיהּ דְּכַהֲנָא – חַיָּיב שְׁתַּיִם. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי זְעֵירָא – אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא אַחַת. כְּלוּם אָמַר רַבִּי זְעֵירָא, לֹא הַזּוֹמֵר כְּנוֹטֵעַ? וְלָמָּה הַנּוֹטֵעַ כְּזוֹמֵר? הַכֹּל הָיָה בַּכְּלָל זְרִיעָה, וְיָצְאָה זְמִירָה לְהַחְמִיר עַל עַצְמָהּ. מִפְּנֵי שֶׁיָּצְאוּ זְמִירָה לְהַחְמִיר עַל עַצְמָהּ, אַתְּ פּוֹטְרוֹ מִשּׁוּם זוֹרֵעַ?!

חֲיֵי, לָא שָׁנְיֵיא, נָטַע וְזָמַר בַּשַּׁבָּת, בֵּין עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי כַּהֲנָא, בֵּין עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי זְעֵירָא – חַיָּיב שְׁתַּיִם.

וְחַקּוֹצֵר. תָּנֵי רַבִּי חִיָּיא: חַקּוֹצֵר, חַבּוֹצֵר, חַמּוֹסֵק, חַגּוֹדֵר, חַתּוֹלֵשׁ, וְחָאוֹרֶה – כּוּלְהֶן מִשּׁוּם קוֹצֵר. חָהֵן דְּגָזַז סְפוֹג, גּוּמִי, קְרוּלִין – חַיָּיב מִשּׁוּם קוֹצֵר וּמִשּׁוּם נוֹטֵעַ. חָהֵן דְּגָזַז סְפוֹג גּוּמִי קְרוּלִין – חַיָּיב מִשּׁוּם קוֹצֵר, וּמִשּׁוּם נוֹטֵעַ.

חָהֵן דְּגָזַז כּוּסְבָּר, כַּרְתִּין, כַּרְפַּס, גַּרְגֵּר, טַרְקְסִימִין, כְּשׁוּמִין, נַעֲנַע – חַיָּיב מִשּׁוּם קוֹצֵר וּמִשּׁוּם זוֹרֵעַ.

רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בּוֹן בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: הַנּוֹתֵן עֲצִיץ נָקוּב עַל גַּבֵּי עֲצִיץ נָקוּבָה – חַיָּיב עָלֶיהָ מִשּׁוּם קוֹצֵר וּמִשּׁוּם זוֹרֵעַ.

רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בּוֹן בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: הַקּוֹצִין קוֹרַת שְׁקָמָה – חַיָּיב עָלֶיהָ מִשּׁוּם שָׁלֹשׁ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בּוֹן: וְלָא פְּלִיגִין, הַקּוֹצְצָהּ – חַיָּיב מִשּׁוּם קוֹצֵר וּמִשּׁוּם זוֹרֵעַ. הַמּוֹחֲקָהּ – חַיָּיב מִשּׁוּם מַכֶּה בְּפַטִּישׁ.

רַבָּנָן דְּקֵיסָרִין אָמְרִין: חָהֵן דְּצָיֵיד בַּוּוְרָא, וְכָל דָּבָר שֶׁאַתָּה מַבְדִּילוֹ מֵחֲיוּתוֹ – חַיָּיב מִשּׁוּם קוֹצֵר.

וְחַמְעַמֵּר. רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר סַמְרַטַאי בָּעֵי: תּוֹלְדוֹת הָעֵימוּר אֵי זוֹ הִיא? רַבִּי יוֹסֵי שְׁמַעְיַת טַעַם מִן דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בְּשֵׁם רַבִּי אַחָא. וְלֵית אֲנָא יָדַע מַה שְׁמַעַת. מַיי כְּדוֹן? חָהֵן דְּכָתֵית אוֹרֵז שְׁעָרִין חֲלוּקָה – חַיָּיב מִשּׁוּם דָּשׁ.

חָהֵן דְּשָׁטַח צְלִין צִימּוּקִין מְסוּפָלָה בּוּקְלָטָה – חַיָּיב מִשּׁוּם מְעַמֵּר. כָּל שֶׁהוּא נוֹגֵעַ בָּאוֹכֶל – חַיָּיב מִשּׁוּם מְעַמֵּר. בַּקְלִיפָּה מִשּׁוּם דָּשׁ.

הָדָא אֵיתְתָא, כַּד מְעַרְבָא בְּחִיטַיָּא – מִשּׁוּם מְרַקְּדָה.

כַּד מְפַרְכְיָיא בְּרֵאשַׁיָּיא – מִשּׁוּם דָּשָׁה.

כַּד מַתְבְּרָא בְּצִדָּדַיָּא – מִשּׁוּם בּוֹרֶרֶת.

כַּד מְסַפְיָיא – מִשּׁוּם טוֹחֶנֶת.

כַּד מְנַפְיָיא – מִשּׁוּם זוֹרֶה.

גְּמָרָה מְלַאכְתָּהּ – מִשּׁוּם מַכֶּה בְּפַטִּישׁ.

חָהֵן כִּיתְנָיָיא, בְּקוּפְנָה – מִשּׁוּם דָּשׁ. בְּמַעֲרוֹכָה – מִשּׁוּם טוֹחֵן. בְּאַפְטִיטָה – מִשּׁוּם זוֹרֶה. בְּכַף – מִשּׁוּם בּוֹרֵר.

כַּד מַפְלַג – מִשֵּׁם מְנַפֶּה. כַּד מַתְלַשׁ – מִשֵּׁם מְחַתֵּךְ. גְּמַר מְלַאכְתּוֹ – מִשֵּׁם מַכֶּה בְּפַטִּישׁ.

[דף מ"ט ע"א]

הָהֵן דְּשָׁחֵק תּוּמָא, כַּד מַפְרַךְ בְּרִישַׁיָּיא – מִשּׁוּם דָּשׁ. כַּד מְבָרֵר בְּקִלִּיפָיְתֵיהּ – מִשּׁוּם בּוֹרֵר. כַּד שָׁחֵיק בְּמְדוֹכְתָּה – מִשּׁוּם טוֹחֵן. כַּד יָהִיב מַשְׁקִין מִשּׁוּם לָשׁ. גְּמַר מְלַאכְתָּן – מִשּׁוּם מַכֶּה בְּפַטִּישׁ.

הָהֵן סִיקוֹרָה, כַּד מַכְחַר בְּגַרְרֵיהּ בְּקִלִּיפְיֵתֵיהּ מִשּׁוּם בּוֹרֵר.

כַּד מְכַתֵּת בְּמַרְגַּזֵיהּ – מִשּׁוּם דָּשׁ.

כַּד שָׁחֵיק בְּמְדוֹכְתֵּיהּ – מִשּׁוּם טוֹחֵן.

כַּד יָהִיב מַשְׁקִין – מִשּׁוּם לָשׁ.

כַּד מַשְׁקַע בְּאַנְטָרִין – מִשּׁוּם בּוֹנֶה.

כַּד מַקְטַע בְּגוּמָא – מִשּׁוּם מְחַתֵּךְ.

גְּמַר מְלַאכְתּוֹ – מִשּׁוּם מַכֶּה בְּפַטִּישׁ.

רַבִּי חִיָּיא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: דָּגִים שֶׁפְּחָתָן, אִם לְגוּפָן – פָּטוּר. וְאִם לְהוֹצִיא צִיר – חַיָּיב.

רַב אָמַר: כְּבָשִׂים שֶׁפְּחָתָן, אִם לְגוּפָן – מוּתָּר. וְאִם לְמֵימֵיהֶן – אָסוּר. שְׁלָקוֹת, בֵּין לְגוּפָן בֵּין לְמֵימֵיהֶן – מוּתָּר.

שְׁמוּאֵל אָמַר: אֶחָד כְּבָשִׂים אֶחָד שְׁלָקוֹת, בֵּין לְגוּפָן בֵּין לְמֵימֵיהֶן – אָסוּר.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה: הָדָא דְּרַב פְּלִיגָא עַל דְּרַבִּי יוֹחָנָן! אֲמַר לֵיהּ רַבִּי מָנָא: לָמָּה? דְּהָהֵן אָמַר אָסוּר וּמוּתָּר, דְּהָהֵן אָמַר חַיָּיב וּפָטוּר!

אָמַר רַבִּי בָּא בַּר מַמָּל: בָּצָל שֶׁרִיסְקוֹ, אִם לִיתֵּן טַעַם – אָסוּר. אִם לְהוֹצִיא שׁוֹרְפוֹ – מוּתָּר.

רַבִּי זְעֵירָא בְּשֵׁם רַב הוּנָא: צְנוֹן – טוֹמְנוֹ בְּמֶלַח, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַשְׁהֶא.

רַבִּי זְעֵירָא בְּשֵׁם רַב הוּנָא: בֵּילִי מִבֵּית הָאוּמָן – לוֹבְשָׁן, וְאִם יִתְקָרַע – יִתְקָרַע. רַבִּי זְעֵירָא בְּשֵׁם רַב הוּנָא: נִסְתַּבְּכוּ בְּגָדָיו בְּקוֹצִים– הֲרֵי זֶה מְפַשְׁרָן בִּמְקוֹם צִינְעָה, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִקָּרַע.

אָמַר רַבִּי זְעֵירָא בְּשֵׁם רַב הוּנָא: נָפַל טִיט עַל בְּגָדָיו – הֲרֵי זֶה מְמָרְחוֹ בְּיָדוֹ אַחַת, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְכַסְּפֶנּוּ. רַבִּי זְעֵירָא בְּשֵׁם רַב הוּנָא: חָהֵן נִנְעָר, בַּחֲדָא – שָׁרֵי, וּבְתִלַּת – אָסוּר, וּבְתַרְתֵּיי – צְרִיכָה.

הָהֵן דְּסָחֵי, רַב הוּנָא וְרַב יְהוּדָה. חַד אָמַר: הָכִין שָׁרֵי, וְהָכִין אָסוּר. וַהֲרָנָה אָמַר: בֵּין הָכִין וּבֵין הָכִין – אָסוּר.

רַבִּי אַבָּא בַּר זְמִינָא עָאל מִיסְחֵי עִם רַבִּי זְעֵירָא, וְלֹא שַׁבְקֵיהּ עָבַד דְּלָא הָכִין וּדְלָא הָכִין.

נָפְלוּ מַיִם עַל בְּגָדָיו, רַב הוּנָא וְרַב יִרְמְיָה, חַד אָמַר: מְנַעֲרָה – שָׁרֵי. וּמְמַחֲקָה – אָסוּר. וַהֲרָנָה מַחְלֹף.

רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַבִּי חִיָּיא בַּר אַשִׁי: זֶה שָׁרוֹקֵק – מַבְלִיעוֹ בִּכְסוּתוֹ וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ.

רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַבִּי חָיָיא בַּר אַשִׁי: אִיתְפַּלְגִין רַבִּי חָיָיא רוֹבָא וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בְּרַבִּי, חַד אָמַר: רוֹקֵק וְשָׁף. וַחֲרָנָה אָמַר: אֵינוֹ רוֹקֵק וְשָׁף.

מַה פְּלִיגִין? בְּשֶׁאֵין שָׁם פְּסִיפָס. אֲבָל יֵשׁ שָׁם פְּסִיפָס – רוֹקֵק וְשָׁף. רָקַק וְהִפְרִיחַתּוּ הָרוּחַ – חַיָּיב מִשּׁוּם זוֹרֶה.

[דף מ"ט ע"ב]

וְכָל דָּבָר שֶׁהוּא מְחוּפָּר לָרוּחַ – חַיָּיב מִשּׁוּם זוֹרֶה.

וְהַבּוֹרֵר. אָמַר רַבִּי יוּדָן: יֵשׁ שֶׁהוּא בּוֹרֵר צְרוֹרוֹת כָּל הַיּוֹם – וְאֵינוֹ מִתְחַיֵּיב. יֵשׁ שֶׁהוּא נוֹטֵל כִּגְרוֹגֶרֶת – וּמֵיָּד מִתְחַיֵּיבִש. הֵיךְ עֲבִידָא? הָיָה יוֹשֵׁב עַל גַּבֵּי כְּרִי וּבָרַר צְרוֹרוֹת כָּל הַיּוֹם – אֵינוֹ מִתְחַיֵּיב. נָטַל לְתוֹךְ יָדוֹ כִּגְרוֹגֶרֶת וּבֵירֵר – חַיָּיב.

רַבִּי יוֹנָה בָּעֵי: עָשָׂה בֵּן בַּשַּׁבָּת, עַל דַּעְתֵּיהּ דְּבֵית שַׁמַּאי מַהוּ שֶׁיְּהֵא חַיָּיב? אָמַר לֵיהּ רַבִּי יוֹסֵי: וְלָמָּה לֹא? אִילּוּ עָשָׂה בֵּן בַּשַּׁבָּת עַל דְּבֵית הִלֵּל שֶׁמָּא אֵינוֹ חַיָּיב? וְהָכָא חַיָּיב.

אָמַר רַבִּי מָנָא: יָאוּת אָמַר רַבִּי יוֹנָה אַבָּא. לָא אַתְיָא אֶלָּא עַל דְּבֵית שַׁמַּאי, לְמָה שֶׁהוּתַּר מִכְּלַל בְּרֵירָה בְּיוֹם טוֹב – לֹא הוּתַּר מִכְּלַל בְּרֵירָה בַּשַּׁבָּת.

בִּירֵר אוֹכָלִים מִתּוֹךְ אוֹכָלִים, חִזְקָיָה אָמַר: חַיָּיב. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: פָּטוּר. מַתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל חִזְקָיָה! בּוֹרֵר וְאוֹכֵל, בּוֹרֵר וּמַנִּיחַ עַל הַשּׁוּלְחָן. רַבִּי בּוֹן בַּר חִיָּיה בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק: תִּיפְתַּר שֶׁהָיוּ אוֹרְחִין אוֹכְלִין רִאשׁוֹנָה רִאשׁוֹנָה.

וְהָתָנֵי: וּבְלְבַד שֶׁלֹּא יָבוֹר אֶת כָּל אוֹתוֹ הַמִּין. אִם עָשָׂה בֵּן בַּשַּׁבָּת – חַיָּיב. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּחִזְקָיָה – שֶׁפֵּן הַבּוֹרֵר כְּדַרְכּוֹ בַּשַּׁבָּת חַיָּיב. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן – שֶׁפֵּן הַבּוֹרֵר כְּדַרְכּוֹ בְּמָקוֹם אֶחָד חַיָּיב.

עַל דַּעְתֵּיהּ דְּחִזְקָיָה – אֲפִילּוּ עִיגּוּלִין מִן גּוֹא עִיגּוּלִין, אֲפִילּוּ רִמּוֹנִים מִן גּוֹא רִמּוֹנִים. אוֹ כֵּינִי, אֲפִילּוּ בְּנֵי נָשׁ מִן גּוֹא בְּנֵי נָשׁ?

[דף נ' ע"א]

מַיי כְּדוֹן? כָּל עַמָּא מוֹדֵי לַהָדָא דְּרִבִּי אֵימֵי. דְּרַבִּי אֵימֵי הֲוָה לֵהּ אוֹרְחִין, אַפֵּיק קוּמֵיהוֹן תּוּרְמוּסִין וּפִסְיוֹלִין. אָמַר לוֹן: הֲבוֹן דַּעֲתֵיכוֹן דְּאַתּוּן מֵיכוֹל קִיסָיָא בְּסוֹפָא.

תָּנֵי: אֵין בּוֹרְרִין, לֹא טוֹחֲנִין, וְלֹא מַרְקִידִין. הַבּוֹרֵר, הַטּוֹחֵן, הַמַּרְקִיד בְּשַׁבָּת – נִסְקָל. בְּיוֹם טוֹב – סוֹפֵג אֶת הָאַרְבָּעִים. וְהָא תָּנֵינַן: בּוֹרֵר כְּדַרְכּוֹ בְּחֵיקוֹ וּבְתַמְחוּי. אָמַר רַבִּי חֲנִינָא עַנְתּוֹנָיָא: דְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל הִיא. דְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אַף מְדִיחַ וְשׁוֹלֶה. וְהָא תָּנֵינַן: שֶׁל בֵּית רַבָּן גַּמְלִיאֵל הָיוּ שׁוֹחֲקִים אֶת הַפִּלְפְּלִים בָּרֵיחַיִם שֶׁלָּהֶן! מַתָּר לִטְחוֹן וְאָסוּר לָבוֹר. רַבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רַבִּי אֵילָא: לֹא הֻתְּרָה טְחִינָה כְּדַרְכָּהּ.

וּמִנַּיִן שֶׁאֵין בּוֹרְרִין וְלֹא טוֹחֲנִין וְלֹא מַרְקִידִין? רַבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: (שמות יב) **כָּל מְלָאכָה לֹא יֵעָשׂוּ בָּהֶם** עַד **וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַמַּצּוֹת.** תָּנֵי, רַבִּי יוֹסָה בָּעֵי: כְּלוּם לָמְדוּ לְתַבְשִׁיל אֶלָּא מִכַּן. רַבִּי יוֹסָה לֹא אָמַר כֵּן. אֶלָּא רַבִּי יוֹסָה בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ (שם) **אַךְ אֲשֶׁר יֵאָכֵל לְכָל נֶפֶשׁ הוּא לְבַדּוֹ יֵעָשֶׂה לָכֶם** עַד **וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַמַּצּוֹת.** תָּנֵי חִזְקִיָּה: וּפְלִיג, **אַךְ הוּא** חֲרֵי אֵלּוּ מְעוּטִין, שֶׁלֹּא לִקְצֹר וְלֹא לִטְחוֹן וְלֹא לְהַרְקִיד בְּיוֹם טוֹב.

רַבִּי זְעֵירָא, רַב חִיָּה בַּר אַשִּׁי בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל: הַמְשַׁמֵּר – חַיָּיב מִשּׁוּם בּוֹרֵר. אָמַר רַבִּי זְעֵירָא: לֹא מִסְתַּבְּרָא דְּלָא מִשּׁוּם מְרַקֵּד. רַבִּי יוֹנָה וְרַבִּי יוֹסָה תְּרֵיהוֹן אָמְרִין: בְּקַדְמֵיתָא הֲוֵינָן אָמְרִין, יָאוּת אָמַר רַבִּי זְעֵירָא. וּמַה הַמְּרַקֵּד קָמַח מִלְּמַטָּן וְסֹלֶת מִלְּמַעְלָן, אַף הַמְשַׁמֵּר יַיִן מִלְּמַטָּן וּשְׁמָרִין מִלְּמַעְלָן. וְלֹא הֲוֵינָן אָמְרִין כְּלוּם, לְמַה שֶׁהַתֶּבֶן מִכְּלַל בְּרֵירָה, הַתֶּבֶן מִכְּלַל שְׁמוּר. הַתֶּבֶן מִכְּלַל בְּרֵירָה בּוֹרֵר כְּדַרְכּוֹ בְּחֵיקוֹ וּבְתַמְחוּי, וְהַתֶּבֶן מִכְּלַל שְׁמוּר אַף נוֹתְנִין לְתַלוּיָה בְּיוֹם טוֹב. וְלֹא הַתֶּבֶן מִכְּלַל הַרְקָדָה, דְּמַר רַבִּי חֲנִינָא בֶּן יָקָא [יָקָא] בְּשֵׁם רַב יְהוּדָה:

[דף נ' ע"ב]

אֵין שׁוֹנִין אֶת הַקֶּמַח, אֲבָל מַרְקִידִין לַאֲחוֹרֵי הַנָּפָה. אֵין תֵּימַר מִשּׁוּם מְרַקֵּד הוּא, יְהֵא אָסוּר! אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֵּי רַבִּי בּוֹן: וּדְלֹא כְּרַבִּי יוּדָה, דְּתָנֵי בְּשֵׁם רַבִּי יוּדָה: אֲבָל בְּמַכְשִׁירֵי אוֹכֶל נֶפֶשׁ הִתִּירוּ. בָּעְיָא דָּא מִילְּתָא מַהוּ לִשְׁנוֹת אֶת הַקֶּמַח לַאֲחוֹרֵי הַנָּפָה כְּרַבָּנָן:

וְהַטּוֹחֵן. הֶהֵן דְּשָׁחַק מֶלַח, חֲסַף פִּלְפְּלִין – חַיָּיב מִשּׁוּם טוֹחֵן. הֶהֵן דְּחָשַׁר גּוּרְגְּבְטִין, מוֹץ, חוֹל, עָפָר – חַיָּיב בּוֹ מִשּׁוּם מְרַקֵּד. הֶהֵן דְּגָבַל גִּירְגְּבְטִין עָפָר קִילּוֹרִין מָלוּגְמָא סַמְמָנִין – חַיָּיב מִשּׁוּם לָשׁ.

הַלָּשׁ וְהַמְקַטֵּף וְהָעוֹרֵךְ – כּוּלָּהֶן מִשּׁוּם לָשׁ. רַבִּי בָּא בַּר מַמָּל בָּעֵי: תַּמָּן אָמַר חַיָּיב עַל לִישָׁתָהּ וְעַל עֲרִיכָתָהּ וְעַל אַפְיָיתָהּ. וְהָכָא אַתְּ אָמַר הָכֵן! אֶלָּא תַּמָּן יֵשׁ לוֹ לַחְלֵק, חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. בְּרַם הָכָא אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא אַחַת.

אַתְּ חָמֵי אֲפִיָּה תּוֹלֶדֶת לְבִשּׁוּל, וְאַתְּ אָמַר הָכֵן? אֶלָּא בְּגִין דְּתָנֵינַן סֵדֶר עִפָּה תָּנֵינְתָּה עִמָּהֶן. וְהָהֵן דַּאֲזַיִן גִּירְקְדָרִין, מְשִׁיחַ כִּילוּם, שָׁרֵי זִיפּוּת, שָׁרֵי מוֹסְרִין. רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסָה בַּר חֲנִינָה: הַמַּתִּיךְ אָבָר – חַיָּיב מִשּׁוּם מְבַשֵּׁל. הַצּוֹלֶה וְהַמְטַגֵּן, הַשּׁוֹלֵק וְהַמְעַשֵּׁן – כּוּלָּהֶן מִשּׁוּם מְבַשֵּׁל.

בְּשֵׁל בְּחַמֵּי טְבֶרְיָא מַהוּ? חִזְקִיָּה אָמַר: אָסוּר. רַבִּי יוֹנָתָן אָמַר: מֻתָּר. אָמַר רַב מָנָא: אַזְלִית לְקֵיסְרִין וּשְׁמַעִית רַבִּי זְרִיקָן בְּשֵׁם חִזְקִיָּה, לְחִזְקִיָּה צְרִיכָה לֵיהּ.

פֻּסַּח שֶׁנִּתְבַּשֵּׁל בְּחַמֵּי טְבֶרְיָא מַהוּ? תְּרֵין אָמוֹרִין, חַד אָמַר אָסוּר, וְחָרָנָה אָמַר מֻתָּר. מַאן דְּמַר אָסוּר, (שְׁמוֹת י״ב) **אַל תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא וּבָשֵׁל מְבֻשָּׁל בַּמָּיִם.** וּמַאן דְּמַר מֻתָּר, (שָׁם) **כִּי אִם צְלִי רֹאשׁוֹ עַל כְּרָעָיו וְעַל קִרְבּוֹ.**

כָּל אִילֵּין שִׁיעוּרַיָּא, אִם לְאוֹכְלִין – כִּגְרוֹגֶרֶת. אִם לִבְהֵמָה – כְּמִלֹּא פִּי גְדִי. אִם לְבַשֵּׁל – כְּדֵי לְבַשֵּׁל בֵּיצָה קַלָּה. אִם לָאֳרֹג – כְּמִלֹּא רֹחַב הַסִּיט כָּפוּל. אִם לִטְווֹת – כְּמִלֹּא רֹחַב סִיט כָּפוּל:

הַגּוֹזֵז אֶת הַצֶּמֶר. גָּזַז סְתָם מַהוּ? נִשְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא. הוֹצִיא דְיוֹ, אִם בְּקַלְמוּס – כְּדֵי לִכְתֹּב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת. אִם לְהַגִּיהַּ – כְּדֵי לְהַגִּיהַּ אוֹת אַחַת. תַּמָּן תָּנֵינַן: הַשּׁוֹחֵט אֶת הַבְּכוֹר – עוֹשֶׂה מָקוֹם לְקוֹפִּין מִכַּן וּמִכַּן וְתוֹלֵשׁ אֶת הַשֵּׂעָר. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְזִיזֶנּוּ מִמְּקוֹמוֹ.

וְכֵן הַתּוֹלֵשׁ אֶת הַשֵּׂעָר

[דף נ״א ע״א]

לְרֹאוֹת מָקוֹם מוּם. רַבִּי אֵילָא בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן: הַתּוֹלֵשׁ מִן הַקְּדָשִׁים – פָּטוּר. אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא: רֵישׁ לָקִישׁ – כְּדַעְתֵּיהּ. דְּאִיתְפַּלְגוּן, הַתּוֹלֵשׁ בְּקָדָשִׁים, רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: חַיָּיב. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: פָּטוּר.

רַבִּי יִרְמְיָה בָּעֵי: מַחְלְפָה שִׁיטָתֵיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ! דְּאִיתְפַּלְגוּן, הַתּוֹלֵשׁ כָּנָף בְּעוֹף, הַמּוֹרְטָהּ וְהַקּוֹטְמָהּ – חַיָּיב מִשּׁוּם מוֹחֵק. הַקּוֹטְמָהּ – חַיָּיב מִשּׁוּם מַכֶּה בְּפַטִּישׁ. וְלֹא דַמְיָיא, עוֹף שֶׁאֵין גִּזָּה, תְּלִישָׁתָהּ – הִיא גִּזָּתָהּ. בְּרַם הָכָא, אֵינוֹ חַיָּיב עַד שֶׁיְּגַזֵּז. תֵּדַע לְךָ שֶׁהוּא כֵּן. דְּתָנֵי: תָּלַשׁ מִן הַמֵּתָה – חַיָּיב, תְּלִישָׁתָהּ זוֹ הִיא גִּזָּתָהּ:

הַמְלַבְּנוֹ. הָהֵין דִּמְנַפֵּר עַאל מָנִין נָחְבָּלִין אֲלִיקָה. הָדָא אֵיתְתָא דְשָׁרְקָא אַפָּהּ, דְשָׁרְקָא מַעֲזָקָהּ. הָהֵן חַיְטָא דְיָהֵב חוּטָא גּוֹ פּוּמֵיהּ. רַב כַּהֵן בְּשֵׁם רַבָּנָן דְּקֵיסָרִין: הֶמְיֵינְטוֹן – חַיָּיב מִשּׁוּם מְלַבֵּן:

הַמְנַפְּסוֹ. הָהֵן דְּנָפִים סִיב, הוּצִין, גּוֹמָא – חַיָּיב מִשּׁוּם מְנַפֵּם:

הַצּוֹבְעוֹ. מַה צְבִיעָה הָיְתָה בַּמִּשְׁכָּן? שָׁהוּ מְשַׁרְבְּטִין בִּבְהֵמָה בְּעוֹרוֹת אֵלִים מָאָדָמִים. אָמַר רַבִּי יוֹסָה: הָדָא אָמַר הָעוֹשֶׂה חַבּוּרָה וְנִצְרַר בָּהּ דָּם – חַיָּיב. הַמְאַדֵּם אוֹדֶם בְּשָׂפָה – חַיָּיב. הַמּוֹצִיא דָּם –

חַיָּיב מִשּׁוּם נְטִילַת נְשָׁמָה שֶׁבְּאוֹתוֹ מָקוֹם. הַצָּר צוּרָה, רָאשׁוֹן – חַיָּיב מִשּׁוּם כּוֹתֵב, וְהַשֵּׁנִי – חַיָּיב מִשּׁוּם צוֹבֵעַ. חִפֵּר בָּהּ אֵבֶר וּבָא אַחֵר וּגְמָרָהּ – חַיָּיב מִשּׁוּם מַכֶּה בְּפַטִּישׁ.

וְהַסּוֹחֵט וְהַמְכַבֵּם – מְלָאכָה אַחַת הִיא. תָּנֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אוֹמֵר: הַצַּבָּעִים שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם הָיוּ עוֹשִׂין מְלָאכָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה, אַרְבָּעִים מְלָאכוֹת אינון. וְנִיתְנֵי. לֹא אֲתֵינָן מִיתְנֵי אֶלָּא מִילִּין דְּכָל עָלְמָא מוֹדֵי בָּהֶן.

הָהֵן דְּעָבִיד חֲבָלִין, הָהֵן דְּעָבִיד מַמְזוֹר – חַיָּיב מִשּׁוּם טוֹוֶה. הָהֵן דַּעֲבַד קוּנְטָרָן נָפָן וּמַחְצְלָן – חַיָּיב מִשּׁוּם מֵסִיךְ.

הֲדָא אִיתְמַר כַּד מַשְׁתְּיֶיהּ בְּקוּבַּיָּה – מִשּׁוּם מֵיסֶכֶת. כַּד יְהָבָהּ קֳדָמֵהּ – מִשּׁוּם עוֹשֶׂה בַּתִּין. כַּד מְקִימָהּ לוֹן – מִשּׁוּם בּוֹנֶה. כַּד מַחְיֶיא – מִשּׁוּם אוֹרֶגֶת. כַּד מְקַטְּעָא בְּנִימַיָּא – מִשּׁוּם מְחַתֶּכֶת. כַּד נָמְרָה מְלַאכְתָּהּ – מִשּׁוּם מַכֶּה בְּפַטִּישׁ.

הָהֵן דְּעָבַד קוּפִּין, כַּד צָפַר – מִשּׁוּם מֵסֵךְ. כַּד מְחַיֵּיט – מִשּׁוּם תּוֹפֵר. כַּף – מִשּׁוּם בּוֹנֶה. כַּד מְקַטַּע – מִשּׁוּם מְחַתֵּךְ. גָּמַר מְלַאכְתּוֹ – מִשּׁוּם מַכֶּה בְּפַטִּישׁ.

[דף נ"א ע"ב]

הָהֵן דְּעָבִיד מִילִּין עַרְסָיָין, לְאֹרֶךְ – מִשּׁוּם מֵסֵךְ, לְרֹחַב – מִשּׁוּם אוֹרֵג. קַנְקַלְטִין – מִשּׁוּם עוֹשֶׂה בָּתִּים. כַּד מְקַטַּע – מִשּׁוּם מְחַתֵּךְ. גָּמַר מְלַאכְתּוֹ – מִשּׁוּם מַכֶּה בְּפַטִּישׁ. שְׁנֵי נִירִין בְּהָךְ אֶחָד, וּשְׁנֵי חָפִין בְּנִיר אֶחָד:

הָאוֹרֵג שְׁנֵי חוּטִין, וְהַפּוֹצֵעַ שְׁנֵי חוּטִין, הַקּוֹשֵׁר וְהַמַּתִּיר. מַה קְּשִׁירָה הָיְתָה בַּמִּשְׁכָּן? שֶׁהָיוּ קוֹשְׁרִין אֶת הַמֵּיתָרִים. וְלֹא לְשָׁעָה הָיְתָה?! אָמַר רַבִּי יֵסָה: מִכַּיָּן שֶׁהָיוּ חוֹנִין וְנוֹסְעִין עַל פִּי הַדִּבּוּר – כְּמִי שֶׁהוּא לְעוֹלָם. אָמַר רַבִּי יוֹסָה: מִכַּיָּן שֶׁהִבְטִיחָן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא מַכְנִיסָן לָאָרֶץ – כְּמִי שֶׁהִיא לְשָׁעָה.

אָמַר רַבִּי פִּינְחָס: מִתּוֹפְרֵי יְרִיעוֹת לָמְדוּ. נִפְסַק – הָיָה קוֹשְׁרוֹ, חָזַר וְנִפְסַק, לַעֲשׂוֹתָן קְשָׁרִים קְשָׁרִים אִי אֶפְשָׁר, אֶלָּא חוֹזֵר וּמַתִּיר אֶת הָרִאשׁוֹן. אָמַר חִזְקִיָּה: הָהֵן חַיָּיטָא אַמְנָא מַבְלַע תְּרִין רָאשֵׁיהּ. וְהַיְידָא אָמְרָה דָּא? דְּאָמַר רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי חֲנִינָא: מֵאוֹרְגֵי יְרִיעוֹת לָמְדוּ, מַה טַּעֲמָא? **אוֹרֶךְ הַיְרִיעָה הָאַחַת** – כְּדֵי שֶׁתְּהֵא כֻּלָּהּ אַחַת. נִפְסַק הָיָה קוֹשְׁרוֹ. מִכַּיָּן שֶׁהָיָה מַגִּיעַ לָאָרִיג הֲוֵי שָׁרֵי לֵיהּ וּמֵעַל לָהּ. רַבִּי תַּנְחוּמָא בְּשֵׁם רַב הוּנָא: אֲפִילּוּ עֵרֶב שֶׁבָּהּ לֹא הָיָה בּוֹ לֹא קֶשֶׁר וְלֹא תַּיֶּיטֶת.

תָּנֵי רַבִּי הוֹשַׁעְיָא: חוֹסֶל שֶׁל תְּמָרִים וּפַטִּילְיָיא שֶׁל תְּמָרִים – קוֹרֵעַ וּמַתִּיר. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִקְשֹׁר. וְאֵין זוֹ הַתָּרָה נַעֲשֶׂה כְּשׁוֹבֵר אֶת הֶחָבִית לוֹכַל מִמֶּנָּה גְּרוֹגֶרֶת. אָזְנַיִם שֶׁל דּוּסִיקְיָא – קוֹשֵׁר וּמַתִּיר, נַעֲשֶׂה כְּפוֹתֵחַ וּכְנוֹעֵל בְּשַׁבָּת. רַבִּי חֲנִינָא אָמַר: עַד יֵחוּת כָּל סִיטְרָהּ. אָמַר רַבִּי יַנַּיי: אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי חֲנִינָא

צֵא וּקְרָא. וְהָא תָּנֵינַן עָשָׂה שְׁנֵי רָאשֶׁיהָ לְצַד אֶחָד, מֵעַתָּה עַד יַסּוֹק וְיֵחוּת וְיַסּוֹק. וְהָתָנֵינַן רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר עַד שֶׁיְּשַׁלֵּשׁ, מֵעַתָּה עַד יֵחוּת וְיַסּוֹק וְיָחִית, אֶלָּא הָכֵן וְהָכֵן.

[דף נ"ב ע"א]

חוּט שֶׁהִשְׁחִילוֹ בְּמַחַט, אֲפִילוּ קָשׁוּר מִכָּן וּמִיכָּן – אֵינוֹ חִבּוּר. תְּפָרוֹ לַבֶּגֶד, הַחוּט חִבּוּר לַבֶּגֶד וְאֵינוֹ חִבּוּר לְמַחַט.

רַבִּי יוֹנָה וְרַבִּי יוֹסֵי תְּרֵיהוֹן אָמְרֵי: בְּקָשׁוּר מִכָּן וּמִיכָּן. מִילֵיהוֹן דְּרַבָּנָן פְּלִיגִין! דְּאָמַר רַבִּי בָּא רַב יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַב: הַמְמַתֵּחַ צְדָדָיו בְּשַׁבָּת – חַיָּיב מִשּׁוּם תּוֹפֵר. נֹאמַר מִשּׁוּם תּוֹפֵר וּמִשּׁוּם קוֹשֵׁר.

קְלִיעָה בִּבְגָדִים, וְחִתּוּךְ בְּעוֹרוֹת. קְרִיעָה בִּבְגָדִים בְּאֶמְצַע. וְחִתּוּךְ בְּעוֹרוֹת מִן הַצַּד. וְאִית דְּמְחַלְּפִין קְרִיעָה בְּעוֹרוֹת וְחִתּוּךְ בִּבְגָדִים. קְרִיעָה בְּעוֹרוֹת בְּאִילֵּין רַבְכָיָא. וְחִתּוּךְ בִּבְגָדִים בְּאִילֵּין לִיבְדַיָּיא.

הַצָּד חִלְּזוֹן וּפְצָעוֹ, אִית תַּנֵּי תְּנֵי: חַיָּיב שְׁתַּיִם. אִית תַּנֵּי תְּנֵי: אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא אַחַת. מַאן דְּאָמַר שְׁתַּיִם, אַחַת מִשּׁוּם צָד וְאַחַת מִשּׁוּם נְטִילַת נְשָׁמָה. מַאן דְּאָמַר אַחַת, חַיְידָא? מִשּׁוּם נְטִילַת נְשָׁמָה. וְלֵית לָהּ צֵידָה.

וְאָתְיָא כְּהֵיא דְּאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֵּי רַבִּי יוֹסָה, רַבִּי אַבָּהוּ וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ בְּשֵׁם רַבִּי מֵאִיר. מִין הַיָּה טְהוֹרָה בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר. בֵּינוֹן שֶׁעָשָׂה בָּהּ מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן נִגְנְזָה. רַבִּי אָבוּן אָמַר: קֶרֶשׁ הָיָה שְׁמָהּ. תָּנֵי רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: דְּחָדָא קֶרֶן (תהלים סט) **וְתִיטַב לַה׳ מִשּׁוֹר פָּר מַקְרִין וּמַפְרִיס.** מְקֶרֶן כְּתִיב:

הַשּׁוֹחֲטוֹ. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: לֵית כַּאן שְׁחִיטָה. שְׁחִיטָה תּוֹלֶדֶת חַבּוּרָה הִיא, וְלָמָּה לֹא תָּנִינְתָּה עִמְּהוֹן? אֶלָּא בְּגִין דְּתָנֵינַן סֵדֶר סְעוּדָה תָּנֵינְתָּה עִמְּהוֹן:

הַמְעַבְּדוֹ. מַה עִבּוּד הָיָה בַּמִּשְׁכָּן? שָׁהָיוּ מְשַׁרְטְטִין בְּעוֹרוֹת. מַה מְשַׁרְטְטִין לוֹן. מְסַרְגְּלִין לוֹן. וְאַתְיָא כְּהֵיא דְּאָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בְּשֵׁם רַבִּי אַבָּהוּ: מֻתָּר לַעֲשׂוֹת אֹהָלִים מֵעוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה:

הַמְמַחְקוֹ. מַה מְחִיקָה הָיְתָה בַּמִּשְׁכָּן. זְעֵירָא בַּר חִינְנָא בְּשֵׁם רַבִּי חֲנִינָא: שָׁהָיוּ שָׂפִין אֶת הָעוֹר עַל גַּבֵּי הָעַמּוּד.

הַשָּׂף אֶת הָעוֹר עַל גַּבֵּי הָעַמּוּד חַיָּיב. מִשּׁוּם מַה הוּא חַיָּיב? רַבִּי יוֹסָה בְּשֵׁם רַבִּי יְהוּדָה בֶּן לֵוִי, רַבִּי אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי יְהוּדָה בֶּן לֵוִי: מִשּׁוּם מוֹחֵק. הֲדָא דְּאַתְּ אָמַר בָּהֶדֶשׁ, אֲבָל בְּיָשָׁן מַהְלֹקֶת רַבִּי אֶלְיֶעֶזֶר וַחֲכָמִים, דְּאִתְפְּלְגוּן, הַמְכַבֵּד הַמַּרְבִּיץ הַמְנַבֵּן הַמְחַבֵּץ הַחוֹלֵב וְהָרוֹדֶה חַיָּיבוֹת דְּבָשׁ – חַיָּיב חַטָּאת; דִּבְרֵי רַבִּי אֶלְיֶעֶזֶר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מִשּׁוּם שְׁבוּת.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בּוֹן:

[דף נ"ב ע"ב]

וְלֹא פְלִיגִין! הַמְכַבֵּד הַמְרֵיץ – חַיָּיב מִשּׁוּם דָּשׁ. הַמְגַבֵּן וְהַמְחַבֵּץ – חַיָּיב מִשּׁוּם לָשׁ. הַחוֹלֵב וְהָרוֹדֶה חַלּוֹת דְּבַשׁ – חַיָּיב מִשּׁוּם קוֹצֵר. הַסּוֹחֵט זֵיתִים מֵאֲבִיהֶן – חַיָּיב מִשּׁוּם קוֹצֵר. לְמִי נִצְרְכָה? לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר.

רַבִּי חִיָּה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: הַגּוֹרֵד רָאשֵׁי כְּלוּנְסוֹת – חַיָּיב מִשּׁוּם מְחַתֵּךְ. הַמְמָרֵחַ אֶת הָאִיסְפְּלָנִית – חַיָּיב מִשּׁוּם מְמַחֵק.

מָחַק אוֹת אַחַת גְּדוֹלָה וְיֵשׁ בְּמְקוֹמָהּ כְּדֵי לִכְתֹּב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת – חַיָּיב. כָּתַב אוֹת אַחַת גְּדוֹלָה, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בְּמְקוֹמָהּ כְּדֵי לִכְתֹּב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת – פָּטוּר. רַבִּי מְנַחֵם בִּי רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: זֶה חֹמֶר בְּמוֹחֵק מִכּוֹתֵב, שֶׁהַמּוֹחֵק עַל מְנַת לְתַקֵּן – חַיָּיב, וְהַכּוֹתֵב עַל מְנַת לְקַלְקֵל – פָּטוּר.

יֵשׁ שֶׁהוּא כּוֹתֵב נְקוּדָה אַחַת, וְחַיָּיב עָלֶיהָ מִשּׁוּם כּוֹתֵב וּמִשּׁוּם מוֹחֵק. יֵשׁ שֶׁהוּא מוֹחֵק נְקוּדָה אַחַת, וְחַיָּיב עָלֶיהָ מִשּׁוּם כּוֹתֵב וּמִשּׁוּם מוֹחֵק. הֵיךְ עֲבִידָא? הָיָה דַּ"ת וַעֲשָׂאוֹ רֵי"ש. רֵי"ש וַעֲשָׂאוֹ דַּ"ת – חַיָּיב מִשּׁוּם כּוֹתֵב וּמִשּׁוּם מוֹחֵק.

מַה בְּנָיָן הָיָה בַּמִּשְׁכָּן? שָׁהָיוּ נוֹתְנִין קְרָשִׁים עַל גַּבֵּי אֲדָנִים. וְלֹא לְשָׁעָה הָיְתָה?! אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: מִבְּנָיָן שֶׁהָיוּ חוֹנִים וְנוֹסְעִים עַל פִּי הַדִּבּוּר – כְּמִי שֶׁהִיא לְעוֹלָם. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בוֹן: מִבְּנָיָן שֶׁהִבְטִיחָן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא מַכְנִיסָן לָאָרֶץ – כְּמִי שֶׁהוּא לְשָׁעָה. הָדָא אָמְרָה: בִּנְיָן לְשָׁעָה – בִּנְיָן. הָדָא אָמְרָה: אֲפִילּוּ מִן הַצַּד. הָדָא אָמְרָה: אֲפִילּוּ נָתוּן עַל גַּבֵּי דָּבָר אַחֵר. הָדָא אָמְרָה: בִּנְיָן עַל גַּבֵּי כֵּלִים – בִּנְיָן! אֲדָנִים – כְּקַרְקַע הֵן.

תָּנֵי: אֶחָד מֵבִיא אֶת הָאֶבֶן וְאֶחָד מֵבִיא אֶת הַטִּיט – הַמֵּבִיא אֶת הַטִּיט חַיָּיב. רַבִּי יוֹסֵה אוֹמֵר: שְׁנֵיהֶן חַיָּיבִין. סָבַר רַבִּי יוֹסֵה: אֶבֶן בְּלֹא טִיט – בִּנְיָן. הַכֹּל מוֹדִים שֶׁאִם נָתַן אֶת הַטִּיט תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ נָתַן אֶת הָאֶבֶן – שֶׁהוּא חַיָּיב.

הַבַּנַּאי שֶׁיִּשֵּׁב אֶת הָאֶבֶן בְּרֹאשׁ הַדִּימוּס – חַיָּיב. לְמִי נִצְרְכָה? לְרַבָּנָן.

וְהָהֵין דְּעָבַד דַּפִּין, וְהָהֵין דְּעָבַד סַפְּיָין – חַיָּיב מִשּׁוּם בּוֹנֶה:

וְהַסּוֹתֵר. וּבְלִבַּד לְצֹרֶךְ. רַבִּי חָמָא בַּר עוּקְבָא בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: הַגַּדָּל כְּלֵי צוּרָה – חַיָּיב מִשּׁוּם בּוֹנֶה. רַבִּי אִילָא בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: הַנּוֹפֵחַ כְּלֵי זְכוּכִית – חַיָּיב מִשּׁוּם בּוֹנֶה.

רַבָּנָן דְּקֵיסָרִין בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: יֵשׁ דְּבָרִים קְרוֹבִים וּרְחוֹקִים. הַגַּדָּל כְּלֵי צוּרָה, וְהַנּוֹפֵחַ כְּלֵי זְכוּכִית, הָעוֹשֶׂה כְּלֵי בַּדְּפוּס – כּוּלְּהוֹן מִשּׁוּם בּוֹנֶה. הַבּוֹרֵר וְהַמְשַׁמֵּר וְהַמְּמָרֵק – כּוּלְּהֶן מִשּׁוּם מַעֲבִיר פִּסֹּלֶת. כָּל אֶחָד וְאֶחָד חִיּוּבוֹ בִּפְנֵי עַצְמוֹ.

וְלָמָּה לֹא תָּנִינַן הוֹשָׁטָה עִמְּהוֹן? רַבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: מִפְּנֵי מַחְלֹקֶת רַבִּי עֲקִיבָה וַחֲכָמִים. רַבִּי חִזְקִיָּה רַבִּי יְהוּדָה בֶּן לֵוִי, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי בְּשֵׁם רַבִּי:

[דף נ"ג ע"א]

יָתֵר עֲלֵיהֶן הוֹשָׁטָה. וְלָמָּה לֹא תָּנִינְתָּה עִמְּהוֹן? כָּל הַמְּלָאכוֹת בְּאַחַת, וְזוֹ בִּשְׁתַּיִם. כָּל הַמְּלָאכוֹת יֵשׁ לָהֶן תּוֹלְדוֹת, וְזוֹ אֵין לָהּ תּוֹלְדוֹת:

הֲלָכָה ג' מתני' וְעוֹד כְּלַל אַחֵר אָמְרוּ, כָּל הַכָּשֵׁר לְהַצְנִיעוֹ וּמַצְנִיעִין כָּמוֹהוּ, וְהוֹצִיאוֹ בְּשַׁבָּת – חַיָּיב חַטָּאת עָלָיו. וְכָל שֶׁאֵינוֹ כָּשֵׁר לְהַצְנִיעוֹ וְאֵין מַצְנִיעִין כָּמוֹהוּ, וְהוֹצִיאוֹ בְּשַׁבָּת – אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא הַמַּצְנִיעַ:

גמרא רַבִּי חוֹנָה בְּשֵׁם רַבִּי אֶלְעָזָר: לְעַכּו"ם אִתְאֲמַרַת. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: לְאִסּוּרֵי הַנָּיָה אִתְאֲמַרַת. רַב חִסְדָּא אָמַר: לְשָׁעוּרֵי אִתְאֲמַרַת. אִית תַּנַּיי תָּנֵי: כָּל שֶׁהוּא. מַאן דְּאָמַר חַיָּיב חַטָּאת – מְסַיֵּעַ לְרַב חִסְדָּא. מַאן דְּאָמַר כָּל שֶׁהוּא – מְסַיֵּעַ לְרַבִּי אֶלְעָזָר וּלְרַבִּי יוֹחָנָן.

רַבָּנָן דְּקֵיסָרִין בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵי ב"ר חֲנִינָא: כְּגוֹן הַמּוֹךְ שֶׁהִתְקִינָה לְנִדָּתָהּ:

הֲלָכָה ד' מתני' הַמּוֹצִיא תֶּבֶן – כִּמְלֹא פִּי פָּרָה. עֵצָה – כִּמְלֹא פִּי גָּמָל. עָמִיר – כִּמְלֹא פִּי טָלֶה. עֲשָׂבִים – כִּמְלֹא פִּי גְּדִי. עֲלֵי שׁוּם וַעֲלֵי בְּצָלִים, לַחִים – כִּגְרוֹגֶרֶת, יְבֵשִׁים – כִּמְלֹא פִּי גְּדִי, וְאֵין מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא שָׁווּ בְּשִׁיעוּרֵיהֶן.

הַמּוֹצִיא אוֹכָלִים כִּגְרוֹגֶרֶת – חַיָּיב, וּמִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה מִפְּנֵי שֶׁשָּׁווּ בְּשִׁיעוּרֵיהֶן, חוּץ מִקְלִיפֵּיהֶן וְגַרְעִינֵיהֶן וְעוֹקְצֵיהֶן וְסוּבָּן וּמוּרְסָנָן, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: חוּץ מִקְלִיפֵּי עֲדָשִׁים שֶׁמִּתְבַּשְּׁלוֹת עִמָּהֶן:

גמרא רַבִּי יוֹנָה, רַבִּי יוֹסֵי גְּלִילָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה: חָמוּר מַשְׁלִים לְקַל, אֵין הַקַּל מַשְׁלִים לְחָמוּר. עֲשָׂבִים מַשְׁלִימִים לְתֶבֶן. אֵין הַתֶּבֶן מַשְׁלִים לַעֲשָׂבִים.

תַּמָּן תָּנִינַן: הַבֶּגֶד וְהַשַּׂק, הַשַּׂק וְהָעוֹר, הָעוֹר וְהַמַּפָּץ – מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר מִפְּנֵי שֶׁהֵן רְאוּיִין לְטַמֵּא מוֹשָׁב.

[דף נ"ג ע"ב]

רַבִּי יִרְמְיָה בָּעֵי: נִיחָא יִצְטָרְפוּ לְמוֹשָׁב שֶׁבֵּן שָׁווּ לְמוֹשָׁב בְּטֻמְאָה, בְּהֵיסֵק מִנַּיִן? אָמַר רַבִּי זְעִירָא קוּמִי רַבִּי מָנָא: שֶׁבֵּן שָׁווּ בְּהֵיסֵק. אָמַר לֵיהּ: אֲנַן בָּעֵי הוֹצָאָה וְאַתְּ אָמַר הֵיסֵק! אָמַר רַבִּי לְעָזָר בַּר יוֹסֵי קוּמִי רַבִּי יוֹסֵי: שֶׁבֵּן שָׁווּ בְּהֵיסֵק. אָמַר לֵיהּ: נִיתְנֵי בְּהוֹצָאַת כּוֹס קָטָן. אָמַר רַבִּי חֲנַנְיָה: קוֹפְדָה מַשְׁלִים לְפִיסְתָּה. וּפִיסְתָּה לֹא מַשְׁלְמָה לְקוֹפְדָה. עֲשָׂבִים מַשְׁלִימִים לְתֶבֶן. אֵין הַתֶּבֶן מַשְׁלִים לַעֲשָׂבִים.

תָּנֵי רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: הוֹצִיא תֶּבֶן לְפָרָה כִּמְלֹא פִּי פָּרָה. הוֹצִיא תֶּבֶן לִגְדִי כִּמְלֹא גְּדִי – חַיָּיב. רַבִּי אֵילָא

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת יְבָמוֹת פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א. אֵימָתַי אָמְרוּ: ׳אִם מֵתוּ אוֹ נִתְגָּרְשׁוּ – צָרוֹתֶיהָן מְתָרוֹת׳? בְּחַיֵּי הַבַּעַל. אֲבָל לְאַחַר מִיתַת הַבַּעַל – צָרוֹתֶיהָן אֲסוּרוֹת. מֵאֲנוּ בְּחַיֵּי הַבַּעַל – צָרוֹתֶיהָן מְתָרוֹת. לְאַחַר מִיתַת הַבַּעַל – צָרוֹתֶיהָן חוֹלְצוֹת וְלֹא מִתְיַבְּמוֹת. וְכֻלָּן שֶׁנִּמְצְאוּ אֵילוֹנִית, אוֹ שֶׁהָיוּ נְשׂוּאוֹת לַאֲחֵרִים, בֵּין בְּחַיֵּי הַבַּעַל וּבֵין לְאַחַר מִיתַת הַבַּעַל – צָרוֹתֶיהָן מְתָרוֹת. כָּל הַיְכוֹלָה לְמָאֵן וְלֹא מֵאֲנָה וָמֵת, צָרָתָהּ – חוֹלֶצֶת וְלֹא מִתְיַבֶּמֶת. כֵּיצַד ׳אִם מֵתוּ הֵן – צָרוֹתֶיהָן מְתָרוֹת׳? הָיְתָה בְתוֹ אוֹ אַחַת מִכָּל הָעֲרָיוֹת הַלָּלוּ נְשׂוּאָה לְאָחִיו, וְלוֹ אִשָּׁה אַחֶרֶת, מֵתָה בְתוֹ וְאַחַר כָּךְ מֵת אָחִיו – צָרָתָהּ מְתָרֶת. מֵת אָחִיו וְאַחַר כָּךְ מֵתָה הִיא – צָרָתָהּ אֲסוּרָה. הָלְכָה צָרַת בְּתוֹ וְנִשֵּׂאת לְאָחִיו הַשֵּׁנִי, וְלוֹ אִשָּׁה אַחֶרֶת, מֵת אָחִיו וְאַחַר כָּךְ צָרָתָהּ, אַף עַל פִּי שֶׁבְּתוֹ קַיֶּמֶת – צָרַת צָרָתָהּ מְתָרֶת. מֵתָה צָרַת צָרָתָהּ וְאַחַר כָּךְ מֵת אָחִיו, אַף עַל פִּי שֶׁבְּתוֹ קַיֶּמֶת – צָרָתָהּ אֲסוּרָה, אֲפִלּוּ הֵן מֵאָה. נִמְצֵאתָ אוֹמֵר: כָּל זְמַן שֶׁאַחַיִן מְרֻבִּין – צָרוֹת מְרֻבּוֹת, אַחַיִן מוּעָטִין – צָרוֹת מוּעָטוֹת. כֵּיצַד שֶׁאִם מֵתוּ אוֹ מְאֲנוּ אוֹ נִתְגָּרְשׁוּ אוֹ נִמְצְאוּ אֵילוֹנִית אוֹ שֶׁהָיוּ נְשׂוּאוֹת לַאֲחֵרִים – צָרוֹתֶיהָן מְתָרוֹת, כָּךְ צָרַת צָרוֹתֶיהָן שֶׁמֵּתוּ, אוֹ שֶׁמֵּאֲנוּ, אוֹ שֶׁנִּתְגָּרְשׁוּ, אוֹ שֶׁנִּמְצְאוּ אֵילוֹנִית, אוֹ שֶׁהָיוּ נְשׂוּאוֹת לַאֲחֵרִים – צָרוֹתֶיהָן מְתָרוֹת. כֵּיצַד שֶׁפּוֹטְרוֹת מִן הַנִּשּׂוּאִין – כָּךְ פּוֹטְרוֹת מִן הָאֵרוּסִין. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּאִשָּׁה שֶׁאֵין לָהּ בָּהּ קִדּוּשִׁין. אֲבָל בְּאִשָּׁה שֶׁיֵּשׁ לָהּ בָּהּ קִדּוּשִׁין – צָרוֹתֶיהָן חוֹלְצוֹת וְלֹא מִתְיַבְּמוֹת; דִּבְרֵי בֵּית הִלֵּל. בֵּית שַׁמַּאי מַתִּירִין אֶת הַצָּרוֹת לָאַחִין.

ב. שֵׁשׁ עֲרָיוֹת חֲמוּרוֹת מֵאֵלּוּ, מִפְּנֵי שֶׁהֵן נְשׂוּאוֹת לַאֲחֵרִים, צָרוֹתֵיהֶן מְתָרוֹת. אִמּוֹ, וְאֵשֶׁת אָבִיו, וַאֲחוֹת אָבִיו, וַאֲחוֹתוֹ מֵאָבִיו, וְאֵשֶׁת אָחִיו מֵאָבִיו, וְאֵשֶׁת אֲחִי אָבִיו, שֶׁאֵין צָרָה אֶלָּא מֵאָח. נִשְׂאוּ לְאַחַיִן שֶׁלֹּא בַּעֲבֵרָה – צָרוֹתֵיהֶן פְּטוּרוֹת. הָלְכוּ צָרוֹת אֵלּוּ וְנִשְׂאוּ – בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: הֵן פְּסוּלוֹת, וְהַוָּלָד פָּסוּל. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: הֵן כְּשֵׁרוֹת, וְהַוָּלָד כָּשֵׁר. נִתְיַבְּמוּ, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: הֵן כְּשֵׁרוֹת, וְהַוָּלָד כָּשֵׁר. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: הֵן פְּסוּלוֹת, וְהַוָּלָד מַמְזֵר. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי: בֹּא וּרְאֵה הֵיאַךְ הֲלָכָה זוֹ רוֹחֶשֶׁת בְּיִשְׂרָאֵל. נַעֲשָׂה כְּדִבְרֵי בֵּית שַׁמַּאי – הַוָּלָד מַמְזֵר לְדִבְרֵי בֵּית הִלֵּל. נַעֲשָׂה כְּדִבְרֵי בֵּית הִלֵּל הַוָּלָד פָּגוּם לְדִבְרֵי בֵּית שַׁמַּאי. אֶלָּא: בּוֹאוּ וְנִתְקַן שֶׁיְּהוּ הַצָּרוֹת חוֹלְצוֹת וְלֹא מִתְיַבְּמוֹת. לֹא הִסְפִּיקוּ לִגְמֹר אֶת הַדָּבָר עַד שֶׁנִּטְרְפָה הַשָּׁעָה. אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: מַה נַּעֲשֶׂה לָהֶם לַצָּרוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת מַעֲתָּה? שָׁאֲלוּ אֶת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: צָרַת הַבַּת מַהוּ? אָמַר לָהֶם: מַחֲלֹקֶת בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל. וַהֲלָכָה כְּדִבְרֵי מִי? אָמַר לָהֶם: מִפְּנֵי מָה אַתֶּם מַכְנִיסִין רֹאשִׁי בֵּין שְׁנֵי הָרִים גְּדוֹלִים, לְבֵין בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל, שֶׁיְּרוּצוּ אֶת רֹאשִׁי?! אֶלָּא מֵעִיד אֲנִי עַל שְׁתֵּי מִשְׁפָּחוֹת גְּדוֹלוֹת שֶׁהָיוּ בִּירוּשָׁלַיִם: מִשְׁפַּחַת בֵּית עִלּוּבַאי מִבֵּית צְבוּעִים[1], וּמִשְׁפַּחַת בֵּית קוּפַאי מִבֵּית מְקוֹשָׁשׁ – שֶׁהֵם בְּנֵי צָרוֹת, וּמֵהֶם כֹּהֲנִים, וְהָיוּ מַקְרִיבִין עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ. אָמַר רַבִּי טַרְפוֹן: תָּאֵב אֲנִי שֶׁיְּהֵא לִי צָרַת הַבַּת וְאַשִּׂיאֶנָּה לְכָהֲנָה. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אַף עַל פִּי שֶׁנֶּחְלְקוּ בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל בַּצָּרוֹת, מוֹדִים שֶׁאֵין הַוָּלָד מַמְזֵר, שֶׁאֵין מַמְזֵר אֶלָּא מִי שֶׁאָסוּרוֹ אָסוּר עֶרְוָה וְעָנוּשׁ כָּרֵת.

ג. אַף עַל פִּי שֶׁנֶּחְלְקוּ בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל בַּצָּרוֹת וּבָאֲחָיוֹת, וּבְסָפֵק אֵשֶׁת אִישׁ, וּבְגֵט יָשָׁן, וּבִמְקֻדֶּשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ בְּשָׁוֶה פְּרוּטָה, וּבַמְגָרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וְלָנָה עִמּוֹ בַּפּוּנְדָּק – לֹא נִמְנְעוּ בֵּית שַׁמַּאי לִישָּׂא אִשָּׁה מִבֵּית הִלֵּל, וְלֹא בֵּית הִלֵּל מִבֵּית שַׁמַּאי, אֶלָּא נָהֲגוּ הָאֻמָּה וְהַשָּׁלוֹם בֵּינֵיהֶן, לְקַיֵּם מַה שֶּׁנֶּאֱמַר

[1] בַּגְּמָרָא הַגִּירְסָא: מִשְׁפַּחַת בֵּית צְבוּעִים מִבֶּן עַכְמַאי (גָּר״א).

תּוֹסֶפְתָּא

(זְכַרְיָה ח, יט): ״הָאֱמֶת וְהַשָּׁלוֹם אֱהָבוּ״. אַף עַל פִּי שֶׁאֵלּוּ אוֹסְרִין וְאֵלּוּ מַתִּירִין – לֹא נִמְנְעוּ עוֹשִׂין טָהֳרוֹת אֵלּוּ עַל גַּב אֵלּוּ, לְקַיֵּם מַה שֶּׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי כא, ב): ״כָּל דֶּרֶךְ אִישׁ יָשָׁר בְּעֵינָיו וְתוֹכֵן לִבּוֹת ה׳״; רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: מִן הַסָּפֵק לֹא הָיוּ נִמְנָעִין, אֶלָּא מִן הַוַּדַּאי. לְעוֹלָם הֲלָכָה כְּבֵית הִלֵּל. וְהָרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת כְּבֵית שַׁמַּאי – עוֹשֶׂה. כְּבֵית הִלֵּל – עוֹשֶׂה. וְהָרוֹצֶה לְהַחְמִיר עַל עַצְמוֹ לְנָהֹג כְּחוּמְרֵי בֵית שַׁמַּאי וּכְחוּמְרֵי בֵּית הִלֵּל – עוֹשֶׂה (קֹהֶלֶת ב, יד): ״הַכְּסִיל בַּחֹשֶׁךְ הוֹלֵךְ״. הַתּוֹפֵס קוּלֵי בֵּית שַׁמַּאי וְקוּלֵי בֵּית הִלֵּל – רָשָׁע. אֶלָּא: אִם כִּדְבְרֵי בֵּית שַׁמַּאי – כְּקוּלֵיהֶן וּכְחוּמְרֵיהֶן, וְאִם כִּדְבְרֵי בֵּית הִלֵּל – כְּקוּלֵיהֶן וּכְחוּמְרֵיהֶן.

מַסֶּכֶת יְבָמוֹת פֶּרֶק שֵׁנִי

א. כֵּיצַד ׳אֶשֶׁת אָחִיו שֶׁלֹּא הָיָה בְּעוֹלָמוֹ׳? שְׁנֵי אַחִים בָּעוֹלָם, וּמֵת אֶחָד מֵהֶם בְּלֹא וָלָד, וְעָמַד הַשֵּׁנִי וְלֹא הִסְפִּיק לַעֲשׂוֹת מַאֲמָר בָּהּ עַד שֶׁנּוֹלַד לָהֶן אָח, וְאַחַר כָּךְ מֵת, הָרִאשׁוֹנָה – יוֹצֵאת מִשּׁוּם אֶשֶׁת אָחִיו שֶׁלֹּא הָיָה בְּעוֹלָמוֹ. וְהַשְּׁנִיָּה – אוֹ חוֹלֶצֶת אוֹ מִתְיַבֶּמֶת. עָשָׂה בָהּ מַאֲמָר, וְלֹא הִסְפִּיק לְכָנְסָהּ עַד שֶׁנּוֹלַד לָהֶם אָח, וְאַחַר כָּךְ מֵת. אוֹ שֶׁנּוֹלַד לָהֶם אָח וְעָשָׂה בָהּ מַאֲמָר, וְלֹא הִסְפִּיק לְכָנְסָהּ עַד שֶׁמֵּת הָרִאשׁוֹן, הָרִאשׁוֹנָה – יוֹצֵאת מִשּׁוּם אֶשֶׁת אָחִיו שֶׁלֹּא הָיָה בְּעוֹלָמוֹ. וְהַשְּׁנִיָּה – חוֹלֶצֶת וְלֹא מִתְיַבֶּמֶת. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: בִּיאָתָהּ אוֹ חֲלִיצָתָהּ שֶׁל אַחַת מֵהֶן פּוֹטֶרֶת צָרָתָהּ. אִם חָלַץ לְבַעֲלַת מַאֲמָר – לֹא נִפְטְרָה צָרָתָהּ. כְּנָסָהּ וָמֵת, וְאַחַר כָּךְ נוֹלַד לוֹ אָח, אוֹ שֶׁנּוֹלַד לוֹ אָח וְאַחַר כָּךְ כְּנָסָהּ וָמֵת – שְׁתֵּיהֶן פְּטוּרוֹת מִן הַחֲלִיצָה וּמִן הַיִּבּוּם; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הוֹאִיל וּבָא וּמְצָאָהּ בְּהֶתֵּר וְלֹא עָמְדָה עָלָיו שָׁעָה אַחַת בְּאִסּוּר – מְיַבֵּם לְאֵיזוֹ מֵהֶן שֶׁיִּרְצֶה, אוֹ חוֹלֵץ לְאֵיזוֹ מֵהֶן שֶׁיִּרְצֶה:

הַשָּׁלֵם

ב. אֵיזוֹ הִיא ׳מַאֲמָר׳? ׳הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת לִי בְּכֶסֶף בְּשָׁוֶה כֶּסֶף וּבְשְׁטָר׳. אֵיזֶהוּ ׳שְׁטָר׳? ׳אֲנִי פְּלוֹנִי בֶּן פְּלוֹנִי מְקַבֵּל אֲנִי עָלַי פְּלוֹנִית יְבִמְתִּי לְזוֹן וּלְפַרְנֵס כָּרָאוּי, וּבִלְבַד שֶׁתְּהֵא כְתֻבָּתָהּ עַל נִכְסֵי בַּעֲלָהּ הָרִאשׁוֹן׳. כְּשֵׁם שֶׁהַקִּדּוּשִׁין אֵין קוֹנִין בְּאִשָּׁה אֶלָּא מִדַּעַת שְׁנֵיהֶם, כָּךְ מַאֲמָר אֵין קוֹנֶה בִּיבָמָה אֶלָּא מִדַּעַת שְׁנֵיהֶם. מַה בֵּין קִדּוּשִׁין לְמַאֲמָר? שֶׁהַקִּדּוּשִׁין – גּוֹמְרִין, וּמַאֲמָר – אֵין גּוֹמְרִין:

ג. הָעֲרָיוֹת שֶׁאָמְרוּ: ׳אֵינָן כְּאִשְׁתּוֹ לְכָל דָּבָר׳ – אֵין לָהֶם כְּתֻבָּה, לֹא פֵּרוֹת, לֹא מְזוֹנוֹת, לֹא בְּלָאוֹת. וְאֵין זַכַּאי, לֹא בְּמַצִּיאָתָהּ, וְלֹא בְּמַעֲשֶׂה יָדֶיהָ, וְלֹא בַּהֲפָרַת נְדָרֶיהָ. יוֹרְשָׁהּ, וְאֵין מְטַמֵּא לָהּ. אֵין קְדוּשִׁין, וְאֵין מְטַמֵּא לָהּ, אֵין לוֹ בָּהּ קִדּוּשִׁין, וְאֵין צָרִיכָה הֵימֶנּוּ גֵּט, הִיא פְּסוּלָה, וְהַוָּלָד מַמְזֵר. אֶלְמָנָה לְכֹהֵן גָּדוֹל, גְּרוּשָׁה וַחֲלוּצָה לְכֹהֵן הֶדְיוֹט – הֲרֵי הֵן כְּאִשְׁתּוֹ לְכָל דָּבָר, וְיֵשׁ לָהּ כְּתֻבָּה וּפֵרוֹת מְזוֹנוֹת וּבְלָאוֹת, וְזַכַּאי בְּמַצִּיאָתָהּ וּבְמַעֲשֶׂה יָדֶיהָ וּבַהֲפָרַת נְדָרֶיהָ. יוֹרְשָׁהּ, וְאֵין מְטַמֵּא לָהּ. יֵשׁ בָּהּ קִדּוּשִׁין, וּצְרִיכָה הֵימֶנּוּ גֵּט, הִיא פְּסוּלָה, וְהַוָּלָד פָּסוּל. שְׁנִיּוֹת מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים – אֵינָן כְּאִשְׁתּוֹ לְכָל דָּבָר, אֵין לָהּ כְּתֻבָּה, לֹא פֵּרוֹת, וְלֹא מְזוֹנוֹת, וְלֹא בְּלָאוֹת. וְאֵין זַכַּאי לֹא בְּמַצִּיאָתָהּ וְלֹא בְּמַעֲשֶׂה יָדֶיהָ וְלֹא בַּהֲפָרַת נְדָרֶיהָ, אֵין יוֹרְשָׁהּ, וּמְטַמֵּא לָהּ, יֵשׁ לוֹ בָּהּ קִדּוּשִׁין, וּצְרִיכָה הֵימֶנּוּ גֵּט, וְהִיא כְּשֵׁרָה, וְוַלָּדָהּ כָּשֵׁר, וְכוֹפִין אוֹתוֹ לְהוֹצִיא. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַלְמָנָה לְכֹהֵן גָּדוֹל, גְּרוּשָׁה וַחֲלוּצָה לְכֹהֵן הֶדְיוֹט – אִסּוּר מִצְוָה. שְׁנִיּוֹת – מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים. אִסּוּר קְדֻשָּׁה – אֵין לָהֶם קִדּוּשִׁין. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר: מִפְּנֵי מַה אָמְרוּ: ׳אַלְמָנָה לְכֹהֵן גָּדוֹל – יֵשׁ לָהּ כְּתֻבָּה׳? מִפְּנֵי שֶׁהוּא כָּשֵׁר וְהִיא פְּסוּלָה. וְכָל מָקוֹם שֶׁהוּא כָּשֵׁר וְהִיא פְּסוּלָה – קָנְסוּ אוֹתוֹ לִתֵּן לָהּ כְּתֻבָּה. וּמִפְּנֵי מַה אָמְרוּ: ׳שְׁנִיּוֹת מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים – אֵין לָהֶן כְּתֻבָּה׳? מִפְּנֵי שֶׁהוּא כָּשֵׁר וְהִיא כְּשֵׁרָה, וְכָל מָקוֹם שֶׁהוּא כָּשֵׁר וְהִיא כְּשֵׁרָה – קָנְסוּ אוֹתָהּ כְּתֻבָּה, כְּדֵי שֶׁתְּהֵא קַלָּה בְּעֵינָיו לְהוֹצִיאָהּ. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: הַלְּלוּ דִּבְרֵי תוֹרָה, וְדִבְרֵי

תּוֹסֶפְתָּא

תּוֹרָה – אֵין צְרִיכִין חִזּוּק. וְהַלְּלוּ דִּבְרֵי סוֹפְרִים, וְדִבְרֵי סוֹפְרִים – צְרִיכִין חִזּוּק. דָּבָר אַחֵר: זוֹ – הוּא הִרְגִּילָהּ לְהִנָּשֵׂא לוֹ, וְזוֹ – הִרְגִּילָהּ אֶת עַצְמָהּ שֶׁתִּנָּשֵׂא לוֹ:

ד. יֵשׁ חוֹלְצוֹת אוֹ מִתְיַבְּמוֹת, מִתְיַבְּמוֹת וְלֹא חוֹלְצוֹת, חוֹלְצוֹת וְלֹא מִתְיַבְּמוֹת, לֹא חוֹלְצוֹת וְלֹא מִתְיַבְּמוֹת. הָעֲרָיוֹת שֶׁאָמַרְנוּ: ׳לֹא חוֹלְצוֹת וְלֹא מִתְיַבְּמוֹת׳ – מוֹסִיף עֲלֵיהֶן אֵשֶׁת סְרִיס חַמָּה, וְאֵשֶׁת אַנְדְּרוֹגִינוּס, וְאֵשֶׁת אָח מֵאֵם, וְאֵשֶׁת גֵּר, וְאֵשֶׁת עֶבֶד מְשֻׁחְרָר, וְאֵילוֹנִית – לֹא חוֹלְצוֹת וְלֹא מִתְיַבְּמוֹת. הַחֵרֶשֶׁת וְהַשּׁוֹטָה – מִתְיַבְּמוֹת וְלֹא חוֹלְצוֹת. אִסּוּר מִצְוָה וְאִסּוּר קְדֻשָּׁה – חוֹלְצוֹת וְלֹא מִתְיַבְּמוֹת. עֲקָרָה וּזְקֵנָה וּשְׁאָר כָּל הַנָּשִׁים – אוֹ חוֹלְצוֹת אוֹ מִתְיַבְּמוֹת. יֵשׁ אוֹ חוֹלְצִין אוֹ מְיַבְּמִין, מְיַבְּמִין וְלֹא חוֹלְצִין, חוֹלְצִין וְלֹא מְיַבְּמִין, לֹא מְיַבְּמִין וְלֹא חוֹלְצִין. הָעֲרָיוֹת שֶׁאָמַרְנוּ: ׳לֹא מְיַבְּמִין וְלֹא חוֹלְצִין׳ – מוֹסִיף עֲלֵיהֶן סְרִיס חַמָּה וְאַנְדְּרוֹגִינוּס, וְאָח מֵאֵם, וְגֵר וְעֶבֶד מְשֻׁחְרָר – לֹא חוֹלְצִין וְלֹא מְיַבְּמִין. הַחֵרֶשׁ וְהַשּׁוֹטֶה – מְיַבְּמִין וְלֹא חוֹלְצִין. פְּצוּעַ דַּכָּא וּכְרוּת שָׁפְכָה, סְרִיס אָדָם וְזָקֵן – חוֹלְצִין וְלֹא מְיַבְּמִין. וּשְׁאָר כָּל אָדָם – אוֹ חוֹלְצִין אוֹ מְיַבְּמִין:

מַסֶּכֶת יְבָמוֹת פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. שְׁנֵיּוֹת מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים: אֵם אִמּוֹ, וְאֵם אָבִיו, אֵשֶׁת אֲבִי אָבִיו, וְאֵשֶׁת אֲבִי אִמּוֹ, וְאֵשֶׁת הָאָב מִן הָאֵם, וְאֵשֶׁת אֲחִי הָאָב מִן הָאָב, וְכַלָּת בְּנוֹ, וְכַלַּת בִּתּוֹ. מֵתָה אָדָם בְּאִשָּׁה חָמִיו וּבְאֵשֶׁת חוֹרְגוֹ, וְאִסּוּר בְּבַת חוֹרְגוֹ. וְחוֹרְגוֹ – מֵתָה בְּאִשְׁתּוֹ וּבִתּוֹ וְאֵשֶׁת חוֹרְגוֹ. זֹאת אוֹמֶרֶת לוֹ: אֲנִי – מֻתֶּרֶת לְךָ, וּבִתִּי – אֲסוּרָה לְךָ:

ב. אֲחוֹתָהּ כְּשֶׁהִיא יְבִמְתָּהּ – אוֹ חוֹלֶצֶת אוֹ מִתְיַבֶּמֶת. כֵּיצַד? בִּתּוֹ מֵאֲנוּסָתוֹ נְשׂוּאָה לְאָחִיו, וְלָהּ אֲחוֹת מֵאֵם, וּמְאִישׁ אַחֵר נְשׂוּאָה לְאָחִיו הַשֵּׁנִי, וּמֵת בְּלֹא וָלָד – אוֹ חוֹלֶצֶת אוֹ מִתְיַבֶּמֶת, בַּת בִּתּוֹ נְשׂוּאָה לְאָחִיו הַשֵּׁנִי, וּמֵת בְּלֹא וָלָד – אוֹ חוֹלֶצֶת אוֹ מִתְיַבֶּמֶת. בַּת בִּתּוֹ נְשׂוּאָה לְאָחִיו, וְלָהּ אֲחוֹת מֵאֵם, וּמְאִישׁ אַחֵר נְשׂוּאָה לְאָחִיו הַשֵּׁנִי, וּמֵת בְּלֹא וָלָד – אוֹ חוֹלֶצֶת אוֹ מִתְיַבֶּמֶת. חֲמוֹתוֹ וְאֵם חֲמוֹתוֹ, וְאֵם חָמִיו, נְשׂוּאָה לְאָחִיו וְלָהּ אֲחוֹת, בֵּין מֵאָב בֵּין מֵאֵם, נְשׂוּאָה לְאָחִיו הַשֵּׁנִי, וּמֵת בְּלֹא וָלָד – אוֹ חוֹלְצוֹת אוֹ מִתְיַבְּמוֹת. אֲחוֹתוֹ מֵאִמּוֹ, אֲחוֹת אִמָּהּ מֵאִמָּהּ, וַאֲחוֹת אִשְׁתּוֹ מֵאִמָּהּ נְשׂוּאָה לְאָחִיו, וְלָהּ אֲחוֹת מֵאָב וּמְאִשָּׁה אַחֶרֶת נְשׂוּאָה לְאָחִיו הַשֵּׁנִי, וּמֵת בְּלֹא וָלָד – אוֹ חוֹלֶצֶת אוֹ מִתְיַבֶּמֶת. אֲחוֹת אִמּוֹ מֵאָבִיהָ, וַאֲחוֹת אִשְׁתּוֹ מֵאָבִיהָ נְשׂוּאָה לְאָחִיו, וְלָהּ אֲחוֹת מֵאֵם, וּמְאִישׁ אַחֵר נְשׂוּאָה לְאָחִיו הַשֵּׁנִי, וּמֵת בְּלֹא וָלָד – אוֹ חוֹלֶצֶת אוֹ מִתְיַבֶּמֶת. אֵשֶׁת אָחִיו מֵאִמּוֹ, וְאֵשֶׁת אָחִיו שֶׁלֹּא הָיָה בְּעוֹלָמוֹ, וְכַלָּתוֹ נְשׂוּאָה לְאָחִיו, וְלָהּ אֲחוֹת, בֵּין מִן הָאָב וּבֵין מִן הָאֵם, נְשׂוּאָה לְאָחִיו הַשֵּׁנִי, וּמֵת בְּלֹא וָלָד – אוֹ חוֹלֶצֶת אוֹ מִתְיַבֶּמֶת:

הַשָּׁלֵם

אֵשֶׁת נְשׂוּאָה לְאָחִיו, וְלָהּ אֲחוֹת מֵאָב, וּמְאִישׁ אַחֵר, נְשׂוּאָה לְאָחִיו הַשֵּׁנִי, וּמֵת בְּלֹא וָלָד – אוֹ חוֹלֶצֶת אוֹ מִתְיַבֶּמֶת. בַּת בְּנוֹ נְשׂוּאָה לְאָחִיו, וְלָהּ אֲחוֹת מֵאֵם וּמְאִישׁ אַחֵר נְשׂוּאָה לְאָחִיו הַשֵּׁנִי, וּמֵת בְּלֹא וָלָד – אוֹ חוֹלֶצֶת אוֹ מִתְיַבֶּמֶת. חֲמוֹתוֹ וְאֵם חֲמוֹתוֹ, וְאֵם חָמִיו, נְשׂוּאָה לְאָחִיו וְלָהּ אֲחוֹת, בֵּין מֵאָב בֵּין מֵאֵם, נְשׂוּאָה לְאָחִיו הַשֵּׁנִי, וּמֵת בְּלֹא וָלָד – אוֹ חוֹלְצוֹת אוֹ מִתְיַבְּמוֹת. אֲחוֹתוֹ מֵאִמּוֹ, אֲחוֹת אִמָּהּ מֵאִמָּהּ, וַאֲחוֹת אִשְׁתּוֹ מֵאִמָּהּ נְשׂוּאָה לְאָחִיו, וְלָהּ אֲחוֹת מֵאָב וּמְאִשָּׁה אַחֶרֶת נְשׂוּאָה לְאָחִיו הַשֵּׁנִי, וּמֵת בְּלֹא וָלָד – אוֹ חוֹלֶצֶת אוֹ מִתְיַבֶּמֶת. אֲחוֹת אִמּוֹ מֵאָבִיהָ, וַאֲחוֹת אִשְׁתּוֹ מֵאָבִיהָ נְשׂוּאָה לְאָחִיו, וְלָהּ אֲחוֹת מֵאֵם, וּמְאִישׁ אַחֵר נְשׂוּאָה לְאָחִיו הַשֵּׁנִי, וּמֵת בְּלֹא וָלָד – אוֹ חוֹלֶצֶת אוֹ מִתְיַבֶּמֶת. אֵשֶׁת אָחִיו מֵאִמּוֹ, וְאֵשֶׁת אָחִיו שֶׁלֹּא הָיָה בְּעוֹלָמוֹ, וְכַלָּתוֹ נְשׂוּאָה לְאָחִיו, וְלָהּ אֲחוֹת, בֵּין מִן הָאָב וּבֵין מִן הָאֵם, נְשׂוּאָה לְאָחִיו הַשֵּׁנִי, וּמֵת בְּלֹא וָלָד – אוֹ חוֹלֶצֶת אוֹ מִתְיַבֶּמֶת:

ג. שָׁאֲלוּ אֶת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: מִמְּזֵר מַהוּ לִירַשׁ? אָמַר לָהֶם: מַהוּ לַחֲלֹץ? וּמַהוּ לַחֲלֹץ? אָמַר לָהֶם: מַהוּ לִירַשׁ? אָמְרוּ לוֹ: מַהוּ לְסוֹד אֶת בֵּיתוֹ? אָמַר לָהֶם: מַהוּ לְסוֹד אֶת קִבְרוֹ? אָמְרוּ לוֹ: מַהוּ לְסוֹד אֶת קִבְרוֹ? אָמַר לָהֶם: מַהוּ לְסוֹד אֶת בֵּיתוֹ? אָמְרוּ לוֹ: מַהוּ לְגַדֵּל כְּלָבִים? אָמַר לָהֶם: מַהוּ לְגַדֵּל חֲזִירִים? מַהוּ לְגַדֵּל חֲזִירִים? אָמַר לָהֶם: מַהוּ לְגַדֵּל תַּרְנְגוֹלִים? מַהוּ לְגַדֵּל תַּרְנְגוֹלִים? אָמַר לָהֶם: מַהוּ לְגַדֵּל בְּהֵמָה דַּקָּה? אָמַר לָהֶם: מַה לְהַצִּיל אֶת הָרוֹעֶה מִיַּד הַזְּאֵב? מַהוּ לְהַצִּיל אֶת הָרוֹעֶה מִיַּד הַזְּאֵב? אָמַר לָהֶם: דּוֹמֶה אֲנִי שֶׁלֹּא שְׁאַלְתֶּם אֶלָּא עַל הַכִּבְשָׂה. וְאֶת הַכִּבְשָׂה מַהוּ לְהַצִּיל? אָמַר לָהֶן: דּוֹמָה שֶׁלֹּא שְׁאַלְתֶּם אֶלָּא עַל הָרוֹעֶה פְּלוֹנִי מַהוּ

תּוֹסֶפְתָּא

לְעוֹלָם הַבָּא? וּפְלוֹנִי[2] מַהוּ לְעוֹלָם הַבָּא? אָמַר לָהֶם: דּוֹמֶה אֲנִי שֶׁלֹּא שְׁאֲלָתֶם אֶלָּא עַל פְּלוֹנִי. וּפְלוֹנִי מַהוּ לְעוֹלָם הַבָּא? וְלֹא שֶׁהָיָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מַפְלִיגָן בִּדְבָרִים, אֶלָּא שֶׁלֹּא אָמַר דָּבָר שֶׁלֹּא שָׁמַע מִפִּי רַבּוֹ מִימֵיו.

מַסֶּכֶת יְבָמוֹת פֶּרֶק רְבִיעִי

א. שְׁנֵי נָכְרִים שֶׁקִּדְּשׁוּ שְׁתֵּי אֲחָיוֹת, זֶה אֵינוֹ יוֹדֵעַ לְאֵיזוֹ קִדֵּשׁ, וְזֶה אֵינוֹ יוֹדֵעַ לְאֵיזוֹ קִדֵּשׁ – זֶה נוֹתֵן שְׁנֵי גִּטִּין וְזֶה נוֹתֵן שְׁנֵי גִּטִּין. מֵת אֶחָד מֵהֶן – הַשֵּׁנִי אָסוּר בִּשְׁתֵּיהֶן. מֵתָה אַחַת מֵהֶן – שְׁנֵיהֶן אֲסוּרִין בַּשֵּׁנִי. מֵתוּ, וְלָהֶן אָח – אֶחָד חוֹלֵץ אֶת שְׁתֵּיהֶן. שְׁנֵי אַחִין חוֹלְצִין אֶת שְׁתֵּיהֶן. אִם קָדְמוּ וְכָנְסוּ – יוֹצִיאוּ. מִי שֶׁקִּדֵּשׁ אַחַת מִשְּׁתֵּי נָכְרִיּוֹת וְאֵין יָדוּעַ אֵיזוֹ קִדֵּשׁ, כּוֹנֵס אֶת שְׁתֵּיהֶן, מֵת וְלוֹ אָח אֶחָד כּוֹנֵס אֶת שְׁתֵּיהֶן. שְׁנֵי אַחִין כּוֹנְסִין אֶת שְׁתֵּיהֶן. שְׁנֵי אַחִים שֶׁקִּדְּשׁוּ שְׁתֵּי אֲחָיוֹת, זֶה אֵינוֹ יוֹדֵעַ לְאֵיזוֹ קִדֵּשׁ וְזֶה אֵינוֹ יוֹדֵעַ לְאֵיזוֹ קִדֵּשׁ, זֶה נוֹתֵן שְׁנֵי גִּטִּין וְזֶה נוֹתֵן שְׁנֵי גִּטִּין. מֵת אֶחָד מֵהֶם – הַשֵּׁנִי אָסוּר בִּשְׁתֵּיהֶן. מֵתָה אַחַת מֵהֶן – שְׁנֵיהֶן אֲסוּרִין בַּשֵּׁנִיָּה. מֵתוּ וְלָהֶן אָח, אֶחָד חוֹלֵץ אֶת שְׁתֵּיהֶן. שְׁנֵי אַחִין – שְׁנֵיהֶם חוֹלְצִין אֶת שְׁתֵּיהֶן. וְאִם קָדְמוּ וְכָנְסוּ – יוֹצִיאוּ. שְׁנֵי נָכְרִים שֶׁקִּדְּשׁוּ שְׁתֵּי נָכְרִיּוֹת, זֶה אֵין יוֹדֵעַ לְאֵיזוֹ קִדֵּשׁ וְזֶה אֵינוֹ יוֹדֵעַ לְאֵיזוֹ קִדֵּשׁ, זֶה נוֹתֵן שְׁנֵי גִּטִּין וְזֶה נוֹתֵן שְׁנֵי גִּטִּין. מֵת אֶחָד מֵהֶם – הַשֵּׁנִי מֻתָּר בִּשְׁתֵּיהֶן. מֻתָּרִין בַּשֵּׁנִיָּה. כֵּיצַד יַעֲשׂוּ? אֶחָד נוֹתֵן גֵּט וְאֶחָד כּוֹנֵס. מֵתוּ, לָזֶה אָח וְלָזֶה אָח, זֶה חוֹלֵץ לְזוֹ וְהַלָּז לְזוֹ וְהַלָּז כּוֹנֵס. מֵתוּ, לָזֶה אָח וְלָזֶה אָח, זֶה חוֹלֵץ לְזוֹ וְהַלָּז מְיַבֵּם. וְזֶה חוֹלֵץ לְזוֹ וְהַלָּז מְיַבֵּם. אִם קָדְמוּ וְכָנְסוּ – יוֹצִיאוּ, מִי שֶׁקִּדֵּשׁ אַחַת מִשְּׁתֵּי נָכְרִיּוֹת, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵיזוֹ קִדֵּשׁ – כּוֹנֵס אֶת שְׁתֵּיהֶן. מֵת וְלוֹ אָח – אֶחָד כּוֹנֵס אֶת שְׁתֵּיהֶן. שְׁנֵי אַחִים – כּוֹנְסִין אֶת שְׁתֵּיהֶן, מִצְוָה בַּגָּדוֹל לְיַבֵּם וְלֹא לַגְּדוֹלָה לְהִתְיַבֵּם, אֶלָּא מְיַבֵּם לְאֵיזֶה שֶׁיִּרְצֶה.

ב. בּוֹר הַקָּרוֹב לָאֵמָּה – מִתְמַלֵּא רִאשׁוֹן. אִם קָדַם שְׁנֵי וּמִלָּא – הֲרֵי זֶה זָרִיז וְנִשְׁכַּר. קָדַם זֶה וְהֶעֱבִיר אַמַּת הַמַּיִם עַל גַּבֵּי בּוֹרוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ – הֲרֵי זֶה זָרִיז וְנִשְׁכָּר.

ג. הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ: ׳צֵא וְקַדֵּשׁ לִי אִשָּׁה פְּלוֹנִית׳; הָלַךְ וְקִדְּשָׁהּ לְעַצְמוֹ. ׳צֵא וְקַח לִי מִפְּלוֹנִי׳; וְהָלַךְ וְלָקַח לְעַצְמוֹ – מַה שֶּׁעָשָׂה עָשׂוּי. אֶלָּא שֶׁנָּהַג דֶּרֶךְ רְמִיּוּת. הַפּוֹדֶה אֶת הַשִּׁבְוִיָּה – מָתַר לִישָּׂא אוֹתָהּ. הַמַּעִיד עַל הַשִּׁבְוִיָּה – הֲרֵי זֶה לֹא יִכְנֹס. וְאִם כָּנַס – לֹא יוֹצִיא.

ד. הַמֵּבִיא גֵּט מִמְּדִינַת הַיָּם, וְאָמַר: ׳בְּפָנַי נִכְתַּב בְּפָנַי נֶחְתַּם׳ – לֹא יִשָּׂא אֶת אִשְׁתּוֹ. ׳מֵת׳, ׳הֲרַגְתִּיו׳, ׳הֲרַגְנוּהוּ׳ – לֹא יִשָּׂא אֶת אִשְׁתּוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: ׳הֲרַגְתִּיו׳ – לֹא תִנָּשֵׂא אִשְׁתּוֹ. ׳הֲרַגְנוּהוּ׳ – תִּנָּשֵׂא אִשְׁתּוֹ. אָמְרוּ לוֹ: מַעֲשֶׂה בְּלִסְטִים אֶחָד שֶׁנִּתְפַּס בְּקַפּוֹטְקְיָא, וְהָיָה יוֹצֵא לֶהָרֵג, וְאָמַר: צְאוּ וְאִמְרוּ לְאִשְׁתּוֹ שֶׁל שִׁמְעוֹן בַּר כַּהֲנָא: ׳אֲנִי הָרַגְתִּיו בִּכְנִיסָתוֹ לְלוּד׳, וּבָא מַעֲשֶׂה לִפְנֵי חֲכָמִים וְהִשִּׂיאוּ אֶת אִשְׁתּוֹ. אָמַר לָהֶם: מִשָּׁם רְאָיָה? שֶׁלֹּא אָמַר אֶלָּא ׳הֲרַגְנוּהוּ׳.

ה. הַנִּטְעָן עַל אֵשֶׁת אִישׁ, וְהוֹצִיאוּהָ עַל יָדוֹ, וְנִתְגָּרְשָׁה מִתַּחַת יְדֵי אַחֵר – הֲרֵי זֶה לֹא יִכְנֹס. וְאִם כָּנַס – לֹא יוֹצִיא. הַנִּטְעָן מִן הָאִשָּׁה – לֹא יִשָּׂא אִמָּהּ וּבִתָּהּ וַאֲחוֹתָהּ, אִם כָּנַס – לֹא יוֹצִיא. גֵּר וְעוֹבֵד כּוֹכָבִים וְעֶבֶד הַבָּא עַל בַּת יִשְׂרָאֵל, אַף עַל פִּי שֶׁחָזְרוּ, עוֹבֵד כּוֹכָבִים וְנִתְגַּיֵּר, עֶבֶד וְנִשְׁתַּחְרֵר – הֲרֵי זֶה לֹא יִכְנֹס. וְאִם כָּנַס – לֹא יוֹצִיא. יִשְׂרָאֵל הַבָּא עַל הַשִּׁפְחָה, וְעַל הָעוֹבֶדֶת כּוֹכָבִים, אַף עַל פִּי שֶׁחָזְרָה, שִׁפְחָה וְנִשְׁתַּחְרְרָה, עוֹבֶדֶת כּוֹכָבִים וְנִתְגַּיְּרָה – הֲרֵי זֶה לֹא יִכְנֹס. וְאִם כָּנַס – לֹא יוֹצִיא. [אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה בְּלִסְטִים אֶחָד שֶׁנִּתְפַּס בְּקַפּוֹטְקְיָא, וְיָצָא לֵהָרֵג, וְאָמַר: צְאוּ וְאִמְרוּ לְאִשְׁתּוֹ שֶׁל שִׁמְעוֹן בֶּן כַּהֲנָא – אֲנִי הָרַגְתִּיו בִּכְנִיסָתוֹ לְלוּד, וּבָא מַעֲשֶׂה לִפְנֵי חֲכָמִים

הַשָּׁלֵם

---

[2] מַהוּ לָעוֹלָם הַבָּא? אָמַר לָהֶם: דּוֹמֶה שֶׁלֹּא שְׁאֲלָתֶם אֶלָּא עַל פְּלוֹנִי וּפְלוֹנִי מַה לָעוֹלָם הַבָּא. וּפְלוֹנִי מַהוּ וְכוּ׳ (הַגָּהוֹת הַבַּ״ח).

תּוֹסֶפְתָּא

וְהִשִּׁיאוּ אֶת אִשְׁתּוֹ. אָמַר לָהֶם: מִשָּׁם רְאָיָה? שֶׁלֹּא אָמַר אֶלָּא הֲרַגְנוּהוּ. הַפּוֹדֶה אֶת הַשָּׁבוּיָה – מַתָּר לִישָּׂא אוֹתָהּ. הַמַּעִיד עַל הַשָּׁבוּיָה – הֲרֵי זֶה לֹא יִכְנֹס, וְאִם כָּנַס – לֹא יוֹצִיא[3].

ו. חָכָם שֶׁאָסַר אֶת הָאִשָּׁה בִּנְדֶר עַל בַּעְלָהּ – הֲרֵי זֶה לֹא יְשָׁאֶנָּה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁלֹּא הָיְתָה לוֹ אִשָּׁה, אוֹ שֶׁהָיָה לוֹ וְגֵרְשָׁהּ מִפְּנֵי זֶה, אֲבָל אִם הָיָה לוֹ אִשָּׁה וָמֵתָה – מַתָּר לִישָּׂאֶנָּה. וְכֵלָּן שֶׁנִּשְׂאוּ לַאֲחֵרִים וָמֵתוּ – מֻתָּרוֹת לִנָּשֵׂא לָהֶן, וְכֵלָּן שֶׁהָיָה לָהֶם נָשִׁים וָמֵתוּ – מֻתָּרִין לִנָּשֵׂא לָהֶן. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: כֻּלָּם שֶׁנִּשְׂאוּ לַאֲחֵיהֶם וָמֵתוּ – מֻתָּרוֹת לְהִתְיַבֵּם לָהֶן, עֲדִים הַחְתּוּמִים עַל שְׁדֵה מֶקַח וְעַל גֵּט אִשָּׁה – לֹא חָשְׁשׁוּ חֲכָמִים לְדָבָר זֶה.

ז. חָכָם שֶׁדָּן אֶת הַדִּין, טִמֵּא וְטִהֵר, אָסַר וְהִתִּיר, וְכֵן הָעֵדִים שֶׁהֵעִידוּ – הֲרֵי אֵלּוּ מֻתָּרִין לִקַּח. אֲבָל אָמְרוּ חֲכָמִים: הַרְחֵק מִן הַכִּעוּר וּמִן הַדּוֹמֶה לַכִּעוּר. יֵשׁ זָרִיז וְנִשְׂכָּר, יֵשׁ זָרִיז וְנִפְסָד, שָׁפָל וְנִשְׂכָּר, שָׁפָל וְנִפְסָד, שָׁפָל לְעֶרֶב שַׁבָּת, לְשַׁבָּת, לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת, לְעֶרֶב שְׁבִיעִית, לַשְּׁבִיעִית, לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית, לִימֵי חוֹלוֹ שֶׁל מוֹעֵד. וְכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ נִדְנוּד עֲבֵרָה – הֲרֵי זֶה שָׁפָל וְנִשְׂכָּר.

מַסֶּכֶת יְבָמוֹת פֶּרֶק חֲמִישִׁי

א. אַרְבָּעָה אַחִין, שְׁנַיִם מֵהֶן נְשׂוּאִין שְׁתֵּי אֲחָיוֹת וָמֵתוּ, הַנִּשׂוּאִין אֶת הָאֲחָיוֹת – הֲרֵי אֵלּוּ חוֹלְצוֹת וְלֹא מִתְיַבְּמוֹת. וְאִם קָדְמוּ וְכָנְסוּ – יוֹצִיאוּ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר – בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: יְקַיְּמוּ, וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: יוֹצִיאוּ. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: יְקַיְּמוּ. אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר: קַל לָהֶם לְבֵית הִלֵּל בְּדָבָר זֶה, שֶׁבֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: יוֹצִיאוּ. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: יְקַיְּמוּ. הָיְתָה אַחַת מֵהֶן חָמוֹת לְאֶחָד מֵהֶן – אָסוּר בָּהּ וּמֻתָּר בַּאֲחוֹתָהּ.

הַשָּׁלֵם

וְהַשֵּׁנִי – אָסוּר בִּשְׁתֵּיהֶן. נִמְצָא, הָאָסוּר – מֻתָּר, וְהַמֻּתָּר – אָסוּר. הָיְתָה אַחַת מֵהֶן חָמוֹת לָזֶה, וְהַשְּׁנִיָּה חָמוֹת לָזֶה – זֶה אָסוּר בַּחֲמוֹתוֹ וּמֻתָּר בַּחֲמוֹת אָחִיו. וְזֶה אָסוּר בְּחָמוֹתוֹ וּמֻתָּר בַּחֲמוֹת אָחִיו. זֶהוּ שֶׁאָמְרוּ – הָאָסוּרָה לָזֶה – מֻתֶּרֶת לָזֶה, וְהָאָסוּרָה לָזֶה – מֻתֶּרֶת לָזֶה. הָיְתָה אַחַת מֵהֶן חָמוֹת לִשְׁנֵיהֶם, זֶה אָסוּר בָּהּ וּמֻתָּר בַּאֲחוֹתָהּ, וְזֶה אָסוּר בָּהּ וּמֻתָּר בַּאֲחוֹתָהּ, הָיוּ שְׁתֵּיהֶן חָמוֹת לְאֶחָד מֵהֶן, הַשֵּׁנִי – מֻתָּר בִּשְׁתֵּיהֶן. זֶה הַכְּלָל, כָּל זְמַן שֶׁאֵין רְאוּיוֹת לוֹ מִשּׁוּם אִסּוּר עֶרְוָה לוֹ, מִשּׁוּם (וַיִּקְרָא יח, יח): "וְאִשָּׁה אֶל אֲחֹתָהּ", אִם הָיוּ אֲסוּרוֹת לוֹ מִשּׁוּם אִסּוּר עֶרְוָה אַחֶרֶת – אָסוּר בָּהּ וּמֻתָּר בַּאֲחוֹתָהּ.

ב. שְׁלֹשָׁה אַחִין, שְׁנַיִם מֵהֶן נְשׂוּאִין שְׁתֵּי אֲחָיוֹת, אוֹ אִשָּׁה וּבִתָּהּ, אוֹ אִשָּׁה וּבַת בִּנָּהּ, אוֹ אִשָּׁה וּבַת בִּתָּהּ – הֲרֵי אֵלּוּ חוֹלְצוֹת וְלֹא מִתְיַבְּמוֹת. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר אֶת שְׁתֵּיהֶן מִן הַחֲלִיצָה וּמִן הַיִּבּוּם.

ג. שְׁלֹשָׁה אַחִין, שְׁנַיִם מֵהֶן נְשׂוּאִין שְׁתֵּי אֲחָיוֹת וְאֶחָד פָּנוּי, מֵת אֶחָד מִבַּעֲלֵי אֲחָיוֹת, וְעָמַד הַפָּנוּי הַזֶּה וְכָנָסָהּ, וְאַחַר כָּךְ מֵת אָחִיו הַשֵּׁנִי, אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ, וְהַלְּזוּ תֵּצֵא מִשּׁוּם אֲחוֹת אִשָּׁה. שְׁלֹשָׁה אַחִים, שְׁנַיִם מֵהֶן נְשׂוּאִין שְׁתֵּי אֲחָיוֹת וְאֶחָד פָּנוּי, מֵת אֶחָד מִבַּעֲלֵי אֲחָיוֹת, עָמַד פָּנוּי הַזֶּה וְלֹא הִסְפִּיק לְעָשׂוֹת מַאֲמָר בִּיבִמְתּוֹ עַד שֶׁמֵּתָה אִשְׁתּוֹ שֶׁל קַיָּם, וְאַחַר כָּךְ מֵת. עָשָׂה בָהּ מַאֲמָר וְלֹא הִסְפִּיק לְכָנְסָהּ עַד שֶׁמֵּתָה אִשְׁתּוֹ שֶׁל קַיָּם, וְאַחַר כָּךְ מֵת, כְּנָסָהּ וָמֵתָה אִשְׁתּוֹ שֶׁל קַיָּם וְאַחַר כָּךְ מֵת – הֲרֵי זֶה פְּטוּרָה מִן הַחֲלִיצָה וּמִן הַיִּבּוּם. שְׁלֹשָׁה אַחִין, שְׁנַיִם מֵהֶן נְשׂוּאִין שְׁתֵּי אֲחָיוֹת, וְאֶחָד נָשׂוּי נָכְרִית, מֵת אֶחָד מִבַּעֲלֵי אֲחָיוֹת, עָמַד נָשׂוּי נָכְרִית וְלֹא הִסְפִּיק לַעֲשׂוֹת מַאֲמָר בִּיבִמְתּוֹ עַד שֶׁמֵּת, נָכְרִית זוֹ – אוֹ חוֹלֶצֶת אוֹ מִתְיַבֶּמֶת. עָשָׂה בָהּ מַאֲמָר וְלֹא הִסְפִּיק לְכָנְסָהּ עַד שֶׁמֵּת, נָכְרִית זוֹ – חוֹלֶצֶת וְלֹא מִתְיַבֶּמֶת. כְּנָסָהּ וְאַחַר כָּךְ מֵת, נָכְרִית זוֹ – פְּטוּרָה מִן הַחֲלִיצָה וּמִן הַיִּבּוּם. מֵת נָשׂוּי נָכְרִית, עָמַד אֶחָד מִבַּעֲלֵי

---

[3] קָטַע זֶה אֵינוֹ בְּנֻסְחַת הַסְּפָרִים, וְהַצֵּג כָּאן עַל פִּי הַגָּהוֹת הַגְּרָ"א.

תּוֹסֶפְתָּא

אֲחָיוֹת, וְלֹא הִסְפִּיק לַעֲשׂוֹת מַאֲמָר בִּיבְמָתוֹ עַד שֶׁמֵּת, נְכָרִית זוֹ - אוֹ חוֹלֶצֶת אוֹ מְתַיַּבֶּמֶת. עָשָׂה בָהּ מַאֲמָר, וְלֹא הִסְפִּיק לְכָנְסָהּ עַד שֶׁמֵּת, נְכָרִית זוֹ - חוֹלֶצֶת וְלֹא מְתַיַּבֶּמֶת. כְּנָסָהּ וְאַחַר כָּךְ מֵת, נְכָרִית זוֹ - פְּטוּרָה מִן הַחֲלִיצָה וּמִן הַיִּבּוּם. שְׁלֹשָׁה אַחִין, שְׁנַיִם מֵהֶן נְשׂוּאִין שְׁתֵּי אֲחָיוֹת, וְאֶחָד נָשׂוּי נְכָרִית, מֵת אֶחָד מִבַּעֲלֵי אֲחָיוֹת, עָמַד נָשׂוּי נְכָרִית וְלֹא הִסְפִּיק לַעֲשׂוֹת מַאֲמָר בִּיבְמָתוֹ עַד שֶׁמֵּתָה אִשְׁתּוֹ שֶׁל קָיִם, וְאַחַר כָּךְ מֵת נָשׂוּי נְכָרִית, נְכָרִית זוֹ - אוֹ חוֹלֶצֶת אוֹ מְתַיַּבֶּמֶת. עָשָׂה בָהּ מַאֲמָר, וְלֹא הִסְפִּיק לַעֲשׂוֹת מַאֲמָר בִּיבְמָתוֹ, עַד שֶׁמֵּתָה אִשְׁתּוֹ שֶׁל קָיִם, וְאַחַר כָּךְ מֵת, נְכָרִית זוֹ - חוֹלֶצֶת וְלֹא מְתַיַּבֶּמֶת. כְּנָסָהּ, וָמֵתָה אִשְׁתּוֹ שֶׁל קָיִם, וְאַחַר כָּךְ מֵת - שְׁתֵּיהֶן פְּטוּרוֹת מִן הַחֲלִיצָה וּמִן הַיִּבּוּם. מֵת נָשׂוּי נְכָרִית, עָמַד אֶחָד מִבַּעֲלֵי אֲחָיוֹת, וְלֹא הִסְפִּיק לַעֲשׂוֹת מַאֲמָר בִּיבְמָתוֹ עַד שֶׁמֵּתָה אִשְׁתּוֹ שֶׁל קָיִם, וְאַחַר כָּךְ מֵת - שְׁתֵּיהֶן אוֹ חוֹלְצוֹת אוֹ מִתְיַבְּמוֹת. עָשָׂה בָהּ מַאֲמָר וְלֹא הִסְפִּיק לְכָנְסָהּ עַד שֶׁמֵּתָה אִשְׁתּוֹ שֶׁל קָיִם, וְאַחַר כָּךְ מֵת - שְׁתֵּיהֶן חוֹלְצוֹת וְלֹא מִתְיַבְּמוֹת. כְּנָסָהּ וָמֵתָה אִשְׁתּוֹ שֶׁל קָיִם, וְאַחַר כָּךְ מֵת, בִּיאָתָהּ אוֹ חֲלִיצָתָהּ שֶׁל אַחַת מֵהֶן פּוֹטֶרֶת אֶת צָרָתָהּ. אֵיזֶהוּ סָפֵק קָדוּשִׁין? קִדְּשָׁהּ בְּדָבָר, סָפֵק יֵשׁ בּוֹ שְׁוֶה פְּרוּטָה סָפֵק אֵין בּוֹ שְׁוֶה פְּרוּטָה.

ד. שְׁלֹשָׁה אַחִין נְשׂוּאִין שָׁלֹשׁ נָשִׁים נְכָרִיּוֹת, וָמֵת אֶחָד מֵהֶם, וְעָשָׂה בָהּ שֶׁנֵי מַאֲמָר וָמֵת - הָאַחַת חוֹלֶצֶת וְלֹא מִתְיַבֶּמֶת, זוֹ הִיא צָרַת אֵשֶׁת אָח מֵאָב - שֶׁחוֹלֶצֶת וְלֹא מִתְיַבֶּמֶת; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: מְיַבֵּם לְאֵיזוֹ שֶׁיִּרְצֶה וְחוֹלֵץ לַשְּׁנִיָּה. וּבִלְבַד שֶׁתַּקְדִּים בִּיאָה לַחֲלִיצָה. כְּנָסָהּ וְאַחַר כָּךְ מֵת - בִּיאָתָהּ אוֹ חֲלִיצָתָהּ שֶׁל אַחַת מֵהֶן פּוֹטֶרֶת צָרָתָהּ.

ה. שְׁנֵי אַחִים נְשׂוּאִין שְׁתֵּי אֲחָיוֹת, וָמֵת אֶחָד מֵהֶן, וְאַחַר כָּךְ מֵתָה אִשְׁתּוֹ שֶׁל שְׁנֵי - הֲרֵי זוֹ אֲסוּרָה עָלָיו עוֹלָמִית, הוֹאִיל וְנֶאֱסְרָה עָלָיו שָׁעָה אַחַת. אִם בָּא עָלֶיהָ - חַיָּב עָלֶיהָ מִשּׁוּם אֵשֶׁת אָח וּמִשּׁוּם אֲחוֹת אִשָּׁה; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמְרִים: אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא מִשּׁוּם אֵשֶׁת אָח בִּלְבַד.

הַשָּׁלֵם

ו. זָר שֶׁשִּׁמֵּשׁ בַּשַּׁבָּת בַּמִּקְדָּשׁ, וּבַעַל מוּם שֶׁשִּׁמֵּשׁ בְּטָמְאָה - חַיָּב מִשּׁוּם זָרוּת, וּמִשּׁוּם שַׁבָּת, וּמִשּׁוּם מִקְדָּשׁ, וּמִשּׁוּם טֻמְאָה; דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא מִשּׁוּם זָרוּת, וּמִשּׁוּם בַּעַל מוּם בִּלְבַד.

ז. שְׁנַיִם שֶׁקִּדְּשׁוּ שְׁתֵּי נָשִׁים, וּבִשְׁעַת כְּנִיסָתָם לַחֻפָּה, הֶחְלִיפוּ אֶת שֶׁל זֶה לָזֶה, וְאֶת שֶׁל זֶה לָזֶה - הֲרֵי אֵלּוּ חַיָּבִין. שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה חַטָּאוֹת: מִשּׁוּם אַחִים, וּמִשּׁוּם אֲחָיוֹת, וּמִשּׁוּם נִדּוֹת, וּמִשּׁוּם אֵשֶׁת אִישׁ. אִם אֵינָן אַחִים - חַיָּבִין שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה. אִם אֵינָן אֲחָיוֹת - חַיָּבִין שְׁמוֹנֶה. אִם אֵינָן נִדּוֹת - חַיָּבִין אַרְבַּע. הָיוּ הֵם גְּדוֹלִים וְהֵן קְטַנּוֹת - הֵן חַיָּבִין שְׁנַיִם. הֵן גְּדוֹלוֹת וְהֵם קְטַנִּים - הֵן חַיָּבוֹת אַרְבַּע. אִם הִשִּׂיאָן אֲבִיהֶן - חַיָּבִין שְׁמוֹנֶה. הָיָה אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטָן, הַנִּבְעֶלֶת לַקָּטָן - חַיֶּבֶת, שֶׁהִיא אִשְׁתּוֹ שֶׁל גָּדוֹל. וְהַנִּבְעֶלֶת לַגָּדוֹל - פְּטוּרָה שֶׁהִיא אִשְׁתּוֹ שֶׁל קָטָן.

מַסֶּכֶת יְבָמוֹת פֶּרֶק שִׁשִּׁי

א. הָעוֹשֶׂה מַאֲמָר בִּיבְמָתוֹ וְנִמְצֵאת מְעֻבֶּרֶת וְיָלְדָה, בִּזְמַן שֶׁהַוָּלָד שֶׁל קַיָּמָא - אֵין מַאֲמָרוֹ מַאֲמָר. הוּא מֵתֵר בְּקָרוֹבוֹתֶיהָ וְהִיא מֻתֶּרֶת בְּקָרוֹבָיו, וְלֹא פְסָלָהּ מִן הַכְּהוּנָּה. אֵין הַוָּלָד שֶׁל קַיָּמָא - מַאֲמָרוֹ מַאֲמָר, הוּא אָסוּר בְּקָרוֹבוֹתֶיהָ וְהִיא אֲסוּרָה בְּקָרוֹבָיו, וּפְסָלָהּ מִן הַכְּהוּנָּה. הַכּוֹנֵס אֶת יְבִמְתּוֹ וְנִמְצֵאת מְעֻבֶּרֶת וְיָלְדָה, בִּזְמַן שֶׁהַוָּלָד שֶׁל קַיָּמָא - יוֹצִיא, וְחַיָּבִין בְּקָרְבָּן. אֵין הַוָּלָד שֶׁל קַיָּמָא - יְקַיֵּם. סָפֵק שֶׁהוּא בֶּן קַיָּמָא סָפֵק שֶׁאֵינוֹ בֶּן קַיָּמָא - מַטִּילִין עָלָיו שְׁנֵי חוֹמְרִין. סָפֵק בֶּן תִּשְׁעָה לָרִאשׁוֹן, סָפֵק בֶּן שִׁבְעָה לָאַחֲרוֹן - הַוָּלָד הָרִאשׁוֹן כָּשֵׁר לַעֲשׂוֹת כֹּהֵן גָּדוֹל, וְהַשֵּׁנִי מַמְזֵר בְּסָפֵק. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: אֵין מַמְזֵר בְּסָפֵק. הָעוֹשֶׂה מַאֲמָר בִּיבְמָתוֹ, וְנִמְצֵאת מְעֻבֶּרֶת - הֲרֵי זוֹ לֹא תִנָּשֵׂא צָרָתָהּ, עַד שֶׁיִּוָּדַע שֶׁהוּא עֻבָּר שֶׁל

תּוֹסֶפְתָּא

קַיְמָא, שֶׁאֵין הַוָּלָד פּוֹטֵר עַד שֶׁיֵּצֵא לָאֲוִיר הָעוֹלָם.

ב. שׁוֹמֶרֶת יָבָם שֶׁמֵּתָה - מָתָר בְּאִמָּהּ, מַה הִיא לְמְזוֹנוֹת? כָּל זְמַן שֶׁנִּתְחַיֵּב הַבַּעַל - הַיְבָמִין חַיָּבִין. לֹא נִתְחַיֵּב הַבַּעַל - אֵין הַיְבָמִין חַיָּבִין. הַכּוֹנֵס אֶת יְבִמְתּוֹ - זָכָה בִּנְכָסֵי אָחִיו. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ, אִם יֵשׁ שָׁם אָב - הַנְּכָסִין שֶׁל אָב, אִם אֵין שָׁם אָב - הַנְּכָסִים שֶׁל אַחִין.

ג. אַרְבָּעָה חַיָּבִין מִן הַתּוֹרָה, וְאַרְבָּעָה שְׁנִיָּה לָהֶן. אָבִיו, וּבְנוֹ, אָחִיו וּבֶן אָחִיו - הֲרֵי אֵלּוּ חַיָּבִין עָלֶיהָ. אֲבִי אָבִיו וַאֲבִי אִמּוֹ, בֶּן בְּנוֹ וּבֶן בִּתּוֹ - הֲרֵי אֵלּוּ שְׁנִיָּה לָהֶן. חֹמֶר בִּגְרוּשָׁה שֶׁאֵין בַּחֲלוּצָה, וְחֹמֶר בַּחֲלוּצָה שֶׁאֵין בִּגְרוּשָׁה, גְּרוּשָׁה - מְתֻרֶת לַחֲזֹר לַמְּגָרֵשׁ, לְפִיכָךְ חַיָּב עַל קְרוֹבוֹתֶיהָ. חֲלוּצָה - אֲסוּרָה לַחֲזֹר לֶחָלוּץ, לְפִיכָךְ פְּטוּר עַל קְרוֹבוֹתֶיהָ.

ד. שׁוֹמֶרֶת יָבָם שֶׁקִּדֵּשׁ אָחִיו אֶת אֶחוֹתָהּ, אוֹ שֶׁקִּדְּשָׁהּ הִיא אֶת עַצְמָהּ, מֹשִׁיב רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָה אָמְרוּ, וְאוֹמְרִים לוֹ: הַמְתֵּן עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה אָחִיךָ מַעֲשֶׂה, אוֹ עַד שֶׁתַּחֲלֹץ אוֹ עַד שֶׁתִּתְיַבֵּם. מֵת הַמְקַדֵּשׁ - הַמְיַבֵּם חוֹלֵץ שְׁתֵּיהֶן. מֵת הַמְיַבֵּם - הַמְקַדֵּשׁ מוֹצִיא אֶת אִשְׁתּוֹ בְּגֵט, וְאֵשֶׁת אָחִיו בַּחֲלִיצָה. מֹשִׁיב רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמְרוּ: מוֹצִיא אֶת אִשְׁתּוֹ, חוֹלֵץ לִיבִמְתּוֹ, מֻתָּה יְבִמְתּוֹ - כּוֹנֵס אֶת אִשְׁתּוֹ.

ה. מִי שֶׁהָיָה נָשׂוּי שְׁתֵּי נָשִׁים וָמֵת, בִּיאָתָהּ אוֹ חֲלִיצָתָהּ שֶׁל אַחַת מֵהֶן פּוֹטֶרֶת אֶת צָרָתָהּ, הָיְתָה אַחַת מֵהֶן אֲסוּרָה לְאֶחָד מִן הָאַחִים אִסּוּר עֶרְוָה, וְחָלַץ לָהּ - לֹא עָשָׂה כְּלוּם, וְלֹא פָּטַר אֶת צָרָתָהּ, אֶלָּא הִיא אוֹ צָרָתָהּ מִתְיַבֶּמֶת לְשְׁאָר אַחִים. הָיְתָה אִסּוּר מִצְוָה וְאִסּוּר קְדֻשָּׁה, חָלַץ לָהּ אוֹ בָּא עָלֶיהָ - נִפְטְרָה צָרָתָהּ.

ו. הַמַּחֲזִיר אֶת גְּרוּשָׁתוֹ מִשֶּׁנִּשֵּׂאת, הַנּוֹשֵׂא אֶת חֲלוּצָתוֹ, וְהַנּוֹשֵׂא אֶת קְרוֹבַת חֲלוּצָתוֹ - אֵין לוֹ בָּהּ קִדּוּשִׁין, וְאֵין צָרִיכָה הֵימֶנּוּ גֵּט, הִיא פְּסוּלָה וְהַוָּלָד פָּסוּל; דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא.

הַשָּׁלֵם

וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: יֵשׁ לוֹ בָּהּ קִדּוּשִׁין, וְצָרִיכָה הֵימֶנּוּ גֵּט. הִיא כְּשֵׁרָה וְהַוָּלָד כָּשֵׁר - כּוֹפִין אוֹתוֹ לְהוֹצִיא.

ז. הֲרֵי שֶׁהָיְתָה רְדוּפָה לְיִלֵּךְ לְבֵית אָבִיהָ, אוֹ שֶׁהָיָה לָהּ כַּעַס מִבַּעֲלָהּ, אוֹ שֶׁהָיָה בַּעֲלָהּ זָקֵן אוֹ חוֹלֶה, אוֹ שֶׁהָלַךְ בַּעְלָהּ לִמְדִינַת הַיָּם, אוֹ שֶׁהָיָה בַּעְלָהּ חָבוּשׁ בְּבֵית הָאֲסוּרִים. הַמַּפֶּלֶת לְאַחַר מִיתַת בַּעְלָהּ, עֻקָּרָה, זְקֵנָה, אֲילוֹנִית, וּקְטַנָּה שֶׁאֵינָהּ רְאוּיָה לֵילֵד - צָרִיכָה לְהַמְתִּין שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מָתַר לְהִתְאָרֵס וּלְהִנָּשֵׂא מִיָּד. אָמַר רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה: אֲנִי שָׁמַעְתִּי בְּכֹרֶם בְּיַבְנֶה, שֶׁכָּל הַנָּשִׁים לֹא יִנָּשְׂאוּ וְלֹא יִתְאָרְסוּ עַד שֶׁיִּהוּ לָהֶן שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים. הַגִּיּוֹרֶת, וְהַשְּׁבוּיָה, וְהַמְשֻׁחְרֶרֶת - צְרִיכָה לְהַמְתִּין שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסֵי מַתִּיר לְנָשֵׂא מִיָּד. וְכֵן הָיָה רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: כָּל הַנָּשִׁים יִתְאָרְסוּ, חוּץ מֵאַלְמָנָה שְׁלוֹשִׁים יוֹם מִפְּנֵי הָאֵבוּל, וְכָלָן לֹא יִנָּשְׂאוּ עַד שֶׁיִּהוּ לָהֶן שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים. הַיְבָמָה שֶׁחָלְצוּ לָהּ אַחִין בְּתוֹךְ שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים - צְרִיכָה לְהַמְתִּין שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים. שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים שֶׁאָמְרוּ - לְאַחַר מִיתַת בַּעְלָהּ, וְלֹא לְאַחַר חֲלִיצַת יְבָמָהּ.

ח. הַמְשַׁלִּישׁ גֵּט לְאִשְׁתּוֹ, וְאָמַר לוֹ: ׳אַל תִּתְנַהוּ לָהּ, אֶלָּא לְאַחַר שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים׳, כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ גֵּט לְיָדָהּ - מָתֻרֶת לְנָשֵׂא מִיָּד, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא גֵּט יָשָׁן הוּא. בַּת כֹּהֵן שֶׁנִּשֵּׂאת לְיִשְׂרְאֵל וּמֵת בַּעְלָהּ - אוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה לָעֶרֶב, וְאֵינָהּ חוֹשֶׁשֶׁת שֶׁמָּא מְעֻבֶּרֶת הִיא.

ט. יְבָמָה, כָּל שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים הָרִאשׁוֹנִים - נְזוֹנֶית מִשֶּׁל בַּעְלָהּ. לְאַחַר שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים - אֵינָהּ נְזוֹנֶית, לֹא מִשֶּׁל בַּעְלָהּ, וְלֹא מִשֶּׁל יְבָמָהּ. אִם עָמַד יְבָמָהּ בְּבֵית דִּין וּבָרַח - הֲרֵי זוֹ נְזוֹנֶית מִנְּכָסָיו. מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁבָּא לִפְנֵי רַבִּי יוֹסֵי, אָמַר לוֹ רַבִּי: מֵהוּ לְחַלֵּץ בְּתוֹךְ שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים, קָרָא עָלָיו מִקְרָא הַזֶּה (דְּבָרִים כה, ז): ״וְאִם לֹא יַחְפֹּץ הָאִישׁ

תּוֹסֶפְתָּא

לְקַחַת״ וְגוֹ׳, הָרְאוּי לְיִבּוּם - רְאוּיָה לַחֲלִיצָה. בְּתוֹךְ שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים, הוֹאִיל וְאֵין רָאוּי לְיִבּוּם - אֵינוֹ רְאוּיָה לַחֲלִיצָה. הַיְבָמָה לֹא תַחֲלוֹץ וְלֹא תִתְיַבֵּם, עַד שֶׁיִּהוּ לָהּ שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים, וּכְשֵׁם שֶׁאֵין אוֹמְרִים לוֹ לַיְבָם, כָּךְ אֵין אוֹמְרִים לוֹ לַחֲלֹץ. וּמַעֲשֶׂה בְּחִיפָה, בְּאַחַת, שֶׁהָלַךְ בַּעְלָהּ לְמִדִּינַת הַיָּם, וְהָיָה לוֹ שׁוֹמֶרֶת יָבָם וְלוֹ אָח קָטָן, מִשּׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן רַבִּי צָדוֹק אָמְרוּ: תַּחֲלֹץ שֶׁמָּא יֶאֱרַע בּוֹ דָּבָר, וְנִמְצֵאת זְקוּקָה לְקָטָן. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: כְּשֵׁם שֶׁאֵין אוֹמְרִים לוֹ לַיְבָם - כָּךְ אֵין אוֹמְרִים לוֹ לַחֲלוֹץ. יִפַּת תֹּאַר - הַתּוֹרָה נָתְנָה לָהּ שְׁלוֹשִׁים יוֹם. אֲבָל אָמְרוּ חֲכָמִים: צְרִיכָה לְהַמְתִּין שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים, מִפְּנֵי תִּקּוּן הַוָּלָד. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר הָיָה מְבִיאוֹ מִן הַמִּקְרָא, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כא, יג): ״וְרַח יָמִים וְאַחַר כֵּן״ וְגוֹ׳.

י. אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר: הַבָּא עַל יְבִמְתּוֹ לְשֵׁם נוֹי, לְשֵׁם נְכָסִים, רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאִלּוּ פָּגַע בְּעֶרְוָה, וְקָרוֹב הַוָּלָד לִהְיוֹת מַמְזֵר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: ״יְבָמָהּ יָבֹא עָלֶיהָ״ (דְּבָרִים כה, ה) - מִכָּל מָקוֹם. הָיָה רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: לֹא יָבֹא אָדָם עַל יְבִמְתּוֹ עַד שֶׁתַּגִּיעַ לְפִרְקָהּ, וְכֵן צָרוֹת וְכֵן עֲרָיוֹת - לֹא יִנָּשְׂאוּ וְלֹא יִתְאָרְסוּ עַד שֶׁיַּגִּיעוּ לְפִרְקָן, שֶׁמָּא נִמְצְאוּ אֵלּוּ אֵילוֹנִית וְנִמְצְאוּ אֵלּוּ פְּסוּלוֹת. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: הֲרֵי הֵן בְּחֶזְקָתָן וּכְשֵׁרוֹת; מוֹדָה רַבִּי עֲקִיבָה בְּאַלְמָנָה לְכֹהֵן גָּדוֹל, גְּרוּשָׁה וַחֲלוּצָה לְכֹהֵן הֶדְיוֹט, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהִיא בְּ״לֹא יָבֹא״ - אֵין הַוָּלָד מַמְזֵר, שֶׁאֵין מַמְזֵר אֶלָּא מִשֹּׁאֵר בָּשָׂר. מוֹדֶה רַבִּי שִׁמְעוֹן הַתֵּימָנִי, בְּהַבָּא עַל אִשְׁתּוֹ נִדָּה, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בָּהּ כָּרֵת - שֶׁאֵין הַוָּלָד מַמְזֵר, שֶׁאֵין מַמְזֵר אֶלָּא מִשֹּׁאֵר בָּשָׂר.

מַסֶּכֶת יְבָמוֹת פֶּרֶק שְׁבִיעִי

ז. הָעוֹשֶׂה מַאֲמָר בִּיבִמְתּוֹ וָמֵת - חוֹלֶצֶת וְלֹא מִתְיַבֶּמֶת. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אוֹ חוֹלֶצֶת אוֹ מִתְיַבֶּמֶת, שֶׁאִם מַאֲמָרוֹ מַאֲמָר - תִּתְיַבֵּם, שֶׁהִיא אִשְׁתּוֹ שֶׁל רִאשׁוֹן. כֵּיצַד מְצָוֹת יִבּוּם? עוֹשֶׂה בָהּ מַאֲמָר וְאַחַר כָּךְ

הַשָּׁלֵם

כּוֹנְסָהּ, כְּנָסָהּ עַד שֶׁלֹּא עָשָׂה מַאֲמָר - קָנָה. הָעוֹשֶׂה מַאֲמָר בִּיבִמְתּוֹ - קָנְאָה לְעַצְמוֹ, וּפְסָלָהּ עַל יְדֵי אַחִים, בָּאוּ עָלֶיהָ אַחִים וְעָשׂוּ בָהּ מַאֲמָר, נָתְנוּ גֵּט וְחָלְצוּ - פּוֹסְלִים עַל יָדוֹ. הָעוֹשֶׂה מַאֲמָר בִּיבִמְתּוֹ - נִפְטָרָה צָרָתָהּ. הַנּוֹתֵן גֵּט לִיבִמְתּוֹ - נִפְטָרָה הִיא וְצָרָתָהּ, חָלַץ לָהּ - נִפְטָרָה צָרָתָהּ. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: יֵשׁ גֵּט אַחַר גֵּט וּמַאֲמָר אַחַר מַאֲמָר, מוֹדֶה רַבָּן גַּמְלִיאֵל לַחֲכָמִים, שֵׁשׁ גֵּט אַחַר מַאֲמָר, וּמַאֲמָר אַחַר גֵּט, גֵּט אַחַר בִּיאַת מַאֲמָר, וּבִיאַת מַאֲמָר אַחַר בִּיאַת גֵּט. כֵּיצַד הָיָה רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר אֵין גֵּט אַחַר גֵּט? שְׁתֵּי יְבָמוֹת שֶׁנָּפְלוּ לִפְנֵי יָבָם אֶחָד, וְנָתַן גֵּט לָזוֹ וְגֵט לָזוֹ. רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: חוֹלֵץ לָרִאשׁוֹנָה, וְאָסוּר בִּקְרוֹבוֹתֶיהָ, וּמֻתָּר בִּקְרוֹבוֹת שְׁנִיָּה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אָסוּר בִּקְרוֹבוֹת שְׁתֵּיהֶן, וּצְרִיכוֹת שְׁנֵי גִטִּין וַחֲלִיצָה לְאַחַת מֵהֶן. כֵּיצַד ׳אָמַר רַבָּן גַּמְלִיאֵל אֵין מַאֲמָר אַחַר מַאֲמָר׳? שְׁתֵּי יְבָמוֹת שֶׁנָּפְלוּ לִפְנֵי יָבָם אֶחָד, וְעָשָׂה מַאֲמָר בָּזוֹ וּמַאֲמָר בָּזוֹ, רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: נוֹתֵן גֵּט לָרִאשׁוֹנָה וְחוֹלֵץ לָהּ, וְאָסוּר בִּקְרוֹבוֹתֶיהָ, וּמֻתָּר בִּקְרוֹבוֹת שְׁנִיָּה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: נוֹתֵן גֵּט לִשְׁתֵּיהֶן, וְאָסוּר בִּקְרוֹבוֹת שְׁתֵּיהֶן וַחֲלִיצָה לְאַחַת מֵהֶן, וְכֵן אַתָּה אוֹמֵר בִּשְׁנֵי יְבָמִין, וְיִבְמָהּ אַחַת. בָּעַל אֶת זוֹ וּבָעַל אֶת זוֹ. בָּעַל אֶת זוֹ וְעָשָׂה מַאֲמָר לָזוֹ, בָּעַל אֶת זוֹ וְנָתַן גֵּט לָזוֹ, בָּעַל אֶת זוֹ וְחָלַץ לָזוֹ - אֵין אַחַר חֲלִיצָה כְּלוּם, חָלַץ לָזוֹ וְחָלַץ לָזוֹ, וְעָשָׂה מַאֲמָר בָּזוֹ, חָלַץ לָזוֹ וְנָתַן גֵּט לָזוֹ, חָלַץ לָזוֹ וּבָעַל אֶת זוֹ - אֵין אַחַר בְּעִילָה כְּלוּם. אַף עַל פִּי שֶׁאָמְרוּ: ׳אֵין אַחַר בְּעִילָה כְּלוּם׳ - חֲלִיצָה אַחַר בְּעִילָה פּוֹסֶלֶת בִּכְהוּנָה, כֵּיצַד? שָׁלֹשׁ יְבָמוֹת וְיָבָם אֶחָד, עָשָׂה מַאֲמָר בָּזוֹ וּבָעַל אֶת זוֹ, וְחָזַר וְעָשָׂה מַאֲמָר בָּזוֹ, רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר: רִאשׁוֹנָה צְרִיכָה גֵּט וְאֵין אַחַר בְּעִילָה כְּלוּם, מִקַּל וָחֹמֶר, וּמָה חֲלִיצָה שֶׁפּוֹסֶלֶת בִּכְהוּנָה, ׳חֲלִיצָה אַחַר בְּעִילָה׳ - אֵין אַחֲרֶיהָ כְּלוּם, בְּעִילָה שֶׁאֵין פּוֹסֶלֶת בִּכְהוּנָה - ׳בְּעִילָה אַחַר חֲלִיצָה׳, אֵינוֹ דִין שֶׁלֹּא יְהֵא אַחֲרֶיהָ כְּלוּם? וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: צְרִיכוֹת שְׁלֹשָׁה גִּטִּין

תּוֹסֶפְתָּא

הַשָּׁלֵם

וַחֲלִיצָה לְאַחַת מֵהֶן, אֵימָתַי אָמְרוּ ״אֵין אַחַר בְּעֵילָה כְּלוּם״? בְּזְמַן שֶׁהִיא בַּתְּחִלָּה, אֵינָהּ בַּתְּחִלָּה - הֲרֵי הִיא כְּמַאֲמָר.

יחזקאל פרק מז

א וַיְשִׁבֵנִי֙ אֶל־פֶּ֣תַח הַבַּ֔יִת וְהִנֵּה־מַ֥יִם יֹצְאִ֖ים
מִתַּ֣חַת מִפְתַּ֣ן הַבַּ֔יִת קָדִ֑ימָה כִּי־פְנֵ֤י הַבַּ֙יִת
קָדִ֔ים וְהַמַּ֗יִם יֹרְדִ֛ים מִתַּ֥חַת מִכֶּ֖תֶף הַבַּ֥יִת
הַיְמָנִ֑ית מִנֶּ֖גֶב לַמִּזְבֵּֽחַ׃ **ב** וַיּוֹצִאֵ֙נִי֙ דֶּ֣רֶךְ־שַׁ֔עַר
צָפ֖וֹנָה וַיְסֹבֵ֣נִי דֶּ֔רֶךְ חוּץ֙ אֶל־שַׁ֣עַר הַח֔וּץ דֶּ֖רֶךְ
הַפּוֹנָ֣ה קָדִ֑ים וְהִנֵּה־מַ֥יִם מְפַכִּ֖ים מִן־הַכָּתֵ֥ף
הַיְמָנִֽית׃ **ג** בְּצֵ֣את־הָאִ֗ישׁ קָדִ֛ים וְקָ֥ו בְּיָד֖וֹ וַיָּ֣מָד
אֶ֑לֶף בָּאַמָּ֔ה וַיַּעֲבִרֵ֖נִי בַּמַּ֥יִם מֵי אָפְסִֽים׃ **ד** וַיָּ֣מָד
אֶ֔לֶף וַיַּעֲבִרֵ֖נִי בַּמַּ֥יִם מַ֛יִם בִּרְכָּ֑יִם וַיָּ֣מָד אֶ֔לֶף
וַיַּעֲבִרֵ֖נִי מֵ֥י מָתְנָֽיִם׃ **ה** וַיָּ֣מָד אֶ֔לֶף נַ֖חַל אֲשֶׁ֣ר
לֹא־אוּכַ֑ל לָעֲבֹ֗ר כִּי־גָאֽוּ הַמַּ֙יִם֙ מֵ֣י שָׂחוּ֔ נַ֖חַל
אֲשֶׁ֥ר לֹא־יֵעָבֵֽר׃ **ו** וַיֹּ֥אמֶר אֵלַ֖י הָרָאִ֣יתָ בֶן־אָדָ֑ם
וַיּוֹלִכֵ֙נִי֙ וַיְשִׁבֵ֣נִי שְׂפַ֔ת הַנָּחַ֖ל׃ **ז** בְּשׁוּבִּ֙י֙ וְהִנֵּ֣ה
אֶל־שְׂפַ֣ת הַנַּ֔חַל עֵ֥ץ רַ֖ב מְאֹ֑ד מִזֶּ֥ה
וּמִזֶּֽה׃ **ח** וַיֹּ֣אמֶר אֵלַ֗י הַמַּ֙יִם֙ הָאֵ֣לֶּה יוֹצְאִ֔ים אֶל־
הַגְּלִילָ֖ה הַקַּדְמוֹנָ֑ה וְיָרְד֖וּ עַל־הָעֲרָבָ֥ה וּבָ֛אוּ
הַיָּ֖מָּה אֶל־הַיָּ֣מָה הַמּוּצָ֑אִים וְנִרְפְּא֖וּ
הַמָּֽיִם׃ **ט** וְהָיָ֗ה כָּל־נֶ֙פֶשׁ֙ חַיָּ֔ה | אֲשֶׁר־יִשְׁרֹ֥ץ אֶל
כָּל־אֲשֶׁ֛ר יָב֥וֹא שָׁ֖ם נַחֲלִ֑ים יִחְיֶ֗ה וְהָיָ֤ה הַדָּגָה֙
רַבָּ֣ה מְאֹ֔ד כִּ֚י בָּ֣אוּ שָׁ֔מָּה הַמַּ֖יִם הָאֵ֑לֶּה וְיֵרָפְא֖וּ
וָחָ֕י כֹּ֚ל אֲשֶׁר־יָב֣וֹא שָׁ֔מָּה הַנָּחַ֖ל׃ **י** וְהָיָ֣ה
יעמדו עָמְד֤וּ עָלָיו֙ דַּוָּגִ֔ים מֵעֵ֥ין גֶּ֖דִי וְעַד־עֵ֣ין
עֶגְלַ֑יִם מִשְׁטְ֥וֹחַ לַחֲרָמִ֖ים יִהְי֣וּ לְמִינָ֑הּ תִּהְיֶ֥ינָה
דְּגָתָ֛ם כִּדְגַ֥ת הַיָּ֖ם הַגָּד֥וֹל רַבָּ֖ה מְאֹֽד׃ **יא** בִּצְאֹתָ֥ו
וּגְבָאָ֖יו וְלֹ֣א יֵרָפְא֑וּ לְמֶ֖לַח נִתָּֽנוּ׃ **יב** וְעַל־הַנַּ֗חַל
יַעֲלֶ֤ה עַל־שְׂפָתוֹ֙ מִזֶּ֔ה | וּמִזֶּ֖ה כָּל־עֵ֣ץ־מַאֲכָ֑ל
לֹא־יִבּ֣וֹל עָלֵ֔הוּ וְלֹא־יִתֹּ֥ם פִּרְיוֹ֖ לָחֳדָשָׁ֑יו יְבַכֵּ֕ר כִּ֥י
מֵימָ֛יו מִן־הַמִּקְדָּ֥שׁ הֵ֖מָּה יוֹצְאִ֑ים
והיו וְהָיָ֥ה פִרְיוֹ֙ לְמַאֲכָ֔ל וְעָלֵ֖הוּ לִתְרוּפָֽה׃ {פ}
יג כֹּ֚ה אָמַ֣ר אֲדֹנָ֣י יְהוִ֔ה זֶ֚ה גְּב֣וּל אֲשֶׁ֔ר תִּתְנַחֲל֖וּ
אֶת־הָאָ֑רֶץ לִשְׁנֵ֥י עָשָׂ֖ר שִׁבְטֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל יוֹסֵ֖ף
חֲבָלִֽים׃ **יד** וּנְחַלְתֶּ֣ם אוֹתָ֔הּ אִ֥ישׁ כְּאָחִ֖יו אֲשֶׁ֣ר
נָשָׂ֣אתִי אֶת־יָדִ֗י לְתִתָּהּ֙ לַאֲבֹתֵיכֶ֔ם וְנָפְלָ֥ה
הָאָ֛רֶץ הַזֹּ֥את לָכֶ֖ם בְּנַחֲלָֽה׃ **טו** וְזֶ֖ה גְּב֣וּל הָאָ֑רֶץ
לִפְאַ֤ת צָפוֹנָה֙ מִן־הַיָּ֣ם הַגָּד֔וֹל הַדֶּ֖רֶךְ חֶתְלֹ֥ן
לְבֹ֖וא צְדָדָֽה׃ **טז** חֲמָ֣ת | בֵּרֹתָ֔ה סִבְרַ֖יִם אֲשֶׁ֣ר
בֵּין־גְּבוּל֙ דַּמֶּ֣שֶׂק וּבֵ֔ין גְּב֖וּל חֲמָ֑ת חָצֵ֥ר הַתִּיכ֖וֹן
אֲשֶׁ֥ר אֶל־גְּב֖וּל חוֹרָֽן׃ **יז** וְהָיָ֣ה גְבֻ֔ול מִן־הַיָּ֗ם
חֲצַר־עֵינוֹן֙ גְּב֣וּל דַּמֶּ֔שֶׂק וְצָפ֖וֹן | צָפ֣וֹנָה וּגְב֣וּל
חֲמָ֑ת וְזֹ֖את פְּאַ֥ת צָפֽוֹן׃ **יח** וּפְאַ֣ת קָדִ֔ים מִבֵּ֥ין
חוֹרָ֖ן וּמִבֵּין־דַּמֶּ֣שֶׂק וּמִבֵּ֣ין הַגִּלְעָ֔ד וּמִבֵּ֖ין אֶ֣רֶץ
יִשְׂרָאֵ֑ל הַיַּרְדֵּ֗ן מִגְּב֙וּל֙ עַל־הַיָּ֣ם הַקַּדְמוֹנִ֔י תָּמֹ֖דוּ
וְזֹ֥את פְּאַ֖ת קָדִֽימָה׃ **יט** וּפְאַ֣ת נֶ֔גֶב תֵּימָ֖נָה
מִתָּמָ֑ר עַד־מֵ֣י מְרִיבֹ֔ות קָדֵ֖שׁ נַחֲלָ֑ה אֶל־הַיָּ֗ם
הַגָּד֙וֹל֙ וְזֹ֣את פְּאַת־תֵּימָ֔נָה נֶ֖גְבָּה׃ **כ** וּפְאַת־יָ֗ם
הַיָּם֙ הַגָּד֔וֹל מִגְּב֖וּל עַד־נְכַ֣ח לְבֹ֑וא חֲמָ֥ת זֹ֖את
פְּאַת־יָֽם׃ **כא** וְחִלַּקְתֶּ֣ם אֶת־הָאָ֔רֶץ הַזֹּ֖את לָכֶ֑ם
לְשִׁבְטֵ֖י יִשְׂרָאֵֽל׃ **כב** וְהָיָ֣ה תַּפִּ֔ילוּ אוֹתָ֖הּ בְּנַחֲלָ֑ה
לָכֶ֗ם וּלְהַגֵּרִים֙ הַגָּרִ֣ים בְּתוֹכְכֶ֔ם אֲשֶׁר־הוֹלִ֥דוּ
בָנִ֖ים בְּתוֹכְכֶ֑ם וְהָי֤וּ לָכֶם֙ כְּאֶזְרָ֣ח בִּבְנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל
אִתְּכֶ֕ם יִפְּל֥וּ בְנַחֲלָ֖ה בְּתוֹךְ֙ שִׁבְטֵ֣י
יִשְׂרָאֵֽל׃ **כג** וְהָיָ֗ה בַּשֵּׁ֙בֶט֙ אֲשֶׁר־גֵּ֣ר הַגֵּ֔ר אִתּ֖וֹ
שָׁ֑ם תִּתְּנ֥וּ נַחֲלָתֹ֖ו נְאֻ֥ם אֲדֹנָ֖י יְהוִֽה׃ {פ}

יחזקאל פרק מח

א וְאֵ֖לֶּה שְׁמ֣וֹת הַשְּׁבָטִ֑ים מִקְצֵ֤ה צָפוֹנָה֙ אֶל־יַ֣ד
דֶּ֣רֶךְ־חֶתְלֹ֔ן | לְבֹוא־חֲמָ֖ת חֲצַ֣ר עֵינָ֑ן גְּב֤וּל
דַּמֶּשֶׂק֙ צָפוֹנָ֔ה אֶל־יַ֖ד חֲמָ֑ת וְהָי֥וּ לֹ֛ו פְּאַת־קָדִ֖ים

הַיָּם דָּן אֶחָד: **ב** וְעַל | גְּבוּל דָּן מִפְּאַת קָדֵים
עַד־פְּאַת־יָמָּה אָשֵׁר אֶחָד: **ג** וְעַל | גְּבוּל אָשֵׁר
מִפְּאַת קָדִימָה וְעַד־פְּאַת־יָמָּה נַפְתָּלִי
אֶחָד: **ד** וְעַל | גְּבוּל נַפְתָּלִי מִפְּאַת קָדִמָה עַד־
פְּאַת־יָמָּה מְנַשֶּׁה אֶחָד: **ה** וְעַל | גְּבוּל מְנַשֶּׁה
מִפְּאַת קָדְמָה עַד־פְּאַת־יָמָּה אֶפְרַיִם
אֶחָד: **ו** וְעַל | גְּבוּל אֶפְרַיִם מִפְּאַת קָדִים וְעַד־
פְּאַת־יָמָּה רְאוּבֵן אֶחָד: **ז** וְעַל | גְּבוּל רְאוּבֵן
מִפְּאַת קָדִים עַד־פְּאַת־יָמָּה יְהוּדָה
אֶחָד: **ח** וְעַל גְּבוּל יְהוּדָה מִפְּאַת קָדִים עַד־
פְּאַת־יָמָּה תִּהְיֶה הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר־תָּרִימוּ
חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף רֹחַב וְאֹרֶךְ כְּאַחַד
הַחֲלָקִים מִפְּאַת קָדְמָה עַד־פְּאַת־יָמָּה וְהָיָה
הַמִּקְדָּשׁ בְּתוֹכוֹ: **ט** הַתְּרוּמָּה אֲשֶׁר תָּרִימוּ
לַיהוָה אֹרֶךְ חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף וְרֹחַב עֲשֶׂרֶת
אֲלָפִים: **י** וּלְאֵלֶּה תִּהְיֶה תְּרוּמַת־הַקֹּדֶשׁ
לַכֹּהֲנִים צָפוֹנָה חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף וְיָמָּה
רֹחַב עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים וְקָדִימָה רֹחַב עֲשֶׂרֶת
אֲלָפִים וְנֶגְבָּה אֹרֶךְ חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אָלֶף וְהָיָה
מִקְדַּשׁ־יְהוָה בְּתוֹכוֹ: **יא** לַכֹּהֲנִים הַמְקֻדָּשׁ
מִבְּנֵי צָדוֹק אֲשֶׁר שָׁמְרוּ מִשְׁמַרְתִּי אֲשֶׁר לֹא־
תָעוּ בִּתְעוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר תָּעוּ
הַלְוִיִּם: **יב** וְהָיְתָה לָהֶם תְּרוּמִיָּה מִתְּרוּמַת
הָאָרֶץ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים אֶל־גְּבוּל
הַלְוִיִּם: **יג** וְהַלְוִיִּם לְעֻמַּת גְּבוּל הַכֹּהֲנִים חֲמִשָּׁה
וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אֹרֶךְ וְרֹחַב עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים כָּל־
אֹרֶךְ חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף וְרֹחַב עֲשֶׂרֶת
אֲלָפִים: **יד** וְלֹא־יִמְכְּרוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא יָמֵר וְלֹא
יעבור יַעֲבִיר רֵאשִׁית הָאָרֶץ כִּי־קֹדֶשׁ
לַיהוָה: **טו** וַחֲמֵשֶׁת אֲלָפִים הַנּוֹתָר בָּרֹחַב עַל־
פְּנֵי חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף חֹל־הוּא לָעִיר
לְמוֹשָׁב וּלְמִגְרָשׁ וְהָיְתָה הָעִיר
בְּתוֹכָה: **טז** וְאֵלֶּה מִדּוֹתֶיהָ פְּאַת צָפוֹן חֲמֵשׁ
מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים וּפְאַת־נֶגֶב חֲמֵשׁ
חמש מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים וּמִפְּאַת קָדִים
חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים וּפְאַת־יָמָּה חֲמֵשׁ
מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים: **יז** וְהָיָה מִגְרָשׁ לָעִיר
צָפוֹנָה חֲמִשִּׁים וּמָאתַיִם וְנֶגְבָּה חֲמִשִּׁים
וּמָאתָיִם וְקָדִימָה חֲמִשִּׁים וּמָאתַיִם וְיָמָּה
חֲמִשִּׁים וּמָאתָיִם: **יח** וְהַנּוֹתָר בָּאֹרֶךְ לְעֻמַּת |
תְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים קָדִימָה וַעֲשֶׂרֶת
אֲלָפִים יָמָּה וְהָיָה לְעֻמַּת תְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ וְהָיְתָה
תְּבוּאָתהּ לְלֶחֶם לְעֹבְדֵי הָעִיר: **יט** וְהָעֹבֵד
הָעִיר יַעַבְדֻּוהוּ מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל: **כ** כָּל־
הַתְּרוּמָה חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף בַּחֲמִשָּׁה
וְעֶשְׂרִים אֶלֶף רְבִיעִית תָּרִימוּ אֶת־תְּרוּמַת
הַקֹּדֶשׁ אֶל־אֲחֻזַּת הָעִיר: **כא** וְהַנּוֹתָר לַנָּשִׂיא
מִזֶּה | וּמִזֶּה | לִתְרוּמַת־הַקֹּדֶשׁ וְלַאֲחֻזַּת הָעִיר
אֶל־פְּנֵי חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אָלֶף | תְּרוּמָהּ עַד־
גְּבוּל קָדִימָה וְיָמָּה עַל־פְּנֵי חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים
אֶלֶף עַל־גְּבוּל יָמָּה לְעֻמַּת חֲלָקִים לַנָּשִׂיא
וְהָיְתָה תְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ וּמִקְדַּשׁ הַבַּיִת
בְּתוֹכָה: **כב** וּמֵאֲחֻזַּת הַלְוִיִּם וּמֵאֲחֻזַּת הָעִיר
בְּתוֹךְ אֲשֶׁר לַנָּשִׂיא יִהְיֶה בֵּין | גְּבוּל יְהוּדָה וּבֵין
גְּבוּל בִּנְיָמִן לַנָּשִׂיא יִהְיֶה: **כג** וְיֶתֶר הַשְּׁבָטִים
מִפְּאַת קָדִימָה עַד־פְּאַת־יָמָּה בִּנְיָמִן
אֶחָד: **כד** וְעַל | גְּבוּל בִּנְיָמִן מִפְּאַת קָדִימָה
עַד־פְּאַת־יָמָּה שִׁמְעוֹן אֶחָד: **כה** וְעַל | גְּבוּל
שִׁמְעוֹן מִפְּאַת קָדִימָה עַד־פְּאַת־יָמָּה יִשָּׂשכָר
אֶחָד: **כו** וְעַל | גְּבוּל יִשָּׂשכָר מִפְּאַת קָדִימָה

עַד־פִּאַת־יָמָּה זְבוּלֵן אֶחָד: **כז** וְעַל | גְּבוּל
זְבוּלֵן מִפְּאַת קָדְמָה עַד־פִּאַת־יָמָּה גָּד
אֶחָד: **כח** וְעַל גְּבוּל גָּד אֶל־פִּאַת נֶגֶב תֵּימָנָה
וְהָיָה גְּבוּל מִתָּמָר מֵי מְרִיבַת קָדֵשׁ נַחֲלָה עַל־
הַיָּם הַגָּדוֹל: **כט** זֹאת הָאָרֶץ אֲשֶׁר־תַּפִּילוּ
מְנַחֲלָה לְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל וְאֵלֶּה מַחְלְקוֹתָם נְאֻם
אֲדֹנָי יְהוִה: {ס} **ל** וְאֵלֶּה תּוֹצְאֹת הָעִיר מִפְּאַת
צָפוֹן חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים
מִדָּה: **לא** וְשַׁעֲרֵי הָעִיר עַל־שְׁמוֹת שִׁבְטֵי
יִשְׂרָאֵל שְׁעָרִים שְׁלוֹשָׁה צָפוֹנָה שַׁעַר רְאוּבֵן
אֶחָד שַׁעַר יְהוּדָה אֶחָד שַׁעַר לֵוִי
אֶחָד: **לב** וְאֶל־פִּאַת קָדִימָה חֲמֵשׁ מֵאוֹת
וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים וּשְׁעָרִים שְׁלֹשָׁה וְשַׁעַר יוֹסֵף
אֶחָד שַׁעַר בִּנְיָמִן אֶחָד שַׁעַר דָּן
אֶחָד: **לג** וּפְאַת־נֶגְבָּה חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת
אֲלָפִים מִדָּה וּשְׁעָרִים שְׁלֹשָׁה שַׁעַר שִׁמְעוֹן
אֶחָד שַׁעַר יִשָּׂשכָר אֶחָד שַׁעַר זְבוּלֵן
אֶחָד: **לד** פְּאַת־יָמָּה חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת
אֲלָפִים שַׁעֲרֵיהֶם שְׁלֹשָׁה שַׁעַר גָּד אֶחָד שַׁעַר
אָשֵׁר אֶחָד שַׁעַר נַפְתָּלִי אֶחָד: **לה** סָבִיב שְׁמֹנָה
עָשָׂר אֶלֶף וְשֵׁם־הָעִיר מִיּוֹם יְהוָה | שָׁמָּה: {ש}

הושע פרק א

א דְּבַר־יְהוָה | אֲשֶׁר הָיָה אֶל־הוֹשֵׁעַ בֶּן־בְּאֵרִי
בִּימֵי עֻזִּיָּה יוֹתָם אָחָז יְחִזְקִיָּה מַלְכֵי יְהוּדָה
וּבִימֵי יָרָבְעָם בֶּן־יוֹאָשׁ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל: **ב** תְּחִלַּת
דִּבֶּר־יְהוָה בְּהוֹשֵׁעַ {פ}
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־הוֹשֵׁעַ לֵךְ קַח־לְךָ אֵשֶׁת זְנוּנִים
וְיַלְדֵי זְנוּנִים כִּי־זָנֹה תִּזְנֶה הָאָרֶץ מֵאַחֲרֵי
יְהוָה: **ג** וַיֵּלֶךְ וַיִּקַּח אֶת־גֹּמֶר בַּת־דִּבְלָיִם וַתַּהַר
וַתֵּלֶד־לוֹ בֵּן: **ד** וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו קְרָא שְׁמוֹ
יִזְרְעֶאל כִּי־עוֹד מְעַט וּפָקַדְתִּי אֶת־דְּמֵי יִזְרְעֶאל
עַל־בֵּית יֵהוּא וְהִשְׁבַּתִּי מַמְלְכוּת בֵּית
יִשְׂרָאֵל: **ה** וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא וְשָׁבַרְתִּי אֶת־
קֶשֶׁת יִשְׂרָאֵל בְּעֵמֶק יִזְרְעֶאל: **ו** וַתַּהַר עוֹד
וַתֵּלֶד בַּת וַיֹּאמֶר לוֹ קְרָא שְׁמָהּ לֹא רֻחָמָה כִּי
לֹא אוֹסִיף עוֹד אַרַחֵם אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי־
נָשֹׂא אֶשָּׂא לָהֶם: **ז** וְאֶת־בֵּית יְהוּדָה אֲרַחֵם
וְהוֹשַׁעְתִּים בַּיהוָה אֱלֹהֵיהֶם וְלֹא אוֹשִׁיעֵם
בְּקֶשֶׁת וּבְחֶרֶב וּבְמִלְחָמָה בְּסוּסִים
וּבְפָרָשִׁים: **ח** וַתִּגְמֹל אֶת־לֹא רֻחָמָה וַתַּהַר
וַתֵּלֶד בֵּן: **ט** וַיֹּאמֶר קְרָא שְׁמוֹ לֹא עַמִּי כִּי אַתֶּם
לֹא עַמִּי וְאָנֹכִי לֹא־אֶהְיֶה לָכֶם: {פ}

הושע פרק ב

א וְהָיָה מִסְפַּר בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל כְּחוֹל הַיָּם אֲשֶׁר
לֹא־יִמַּד וְלֹא יִסָּפֵר וְהָיָה בִּמְקוֹם אֲשֶׁר־יֵאָמֵר
לָהֶם לֹא־עַמִּי אַתֶּם יֵאָמֵר לָהֶם בְּנֵי אֵל־
חָי: **ב** וְנִקְבְּצוּ בְּנֵי־יְהוּדָה וּבְנֵי־יִשְׂרָאֵל יַחְדָּו
וְשָׂמוּ לָהֶם רֹאשׁ אֶחָד וְעָלוּ מִן־הָאָרֶץ כִּי גָדוֹל
יוֹם יִזְרְעֶאל: **ג** אִמְרוּ לַאֲחֵיכֶם עַמִּי
וְלַאֲחוֹתֵיכֶם רֻחָמָה: **ד** רִיבוּ בְאִמְּכֶם רִיבוּ כִּי־
הִיא לֹא אִשְׁתִּי וְאָנֹכִי לֹא אִישָׁהּ וְתָסֵר זְנוּנֶיהָ
מִפָּנֶיהָ וְנַאֲפוּפֶיהָ מִבֵּין שָׁדֶיהָ: **ה** פֶּן־אַפְשִׁיטֶנָּה
עֲרֻמָּה וְהַצַּגְתִּיהָ כְּיוֹם הִוָּלְדָהּ וְשַׂמְתִּיהָ כַמִּדְבָּר
וְשַׁתִּהָ כְּאֶרֶץ צִיָּה וַהֲמִתִּיהָ בַּצָּמָא: **ו** וְאֶת־בָּנֶיהָ
לֹא אֲרַחֵם כִּי־בְנֵי זְנוּנִים הֵמָּה: **ז** כִּי זָנְתָה אִמָּם
הֹבִישָׁה הוֹרָתָם כִּי אָמְרָה אֵלְכָה אַחֲרֵי מְאַהֲבַי
נֹתְנֵי לַחְמִי וּמֵימַי צַמְרִי וּפִשְׁתִּי שַׁמְנִי
וְשִׁקּוּיָי: **ח** לָכֵן הִנְנִי־שָׂךְ אֶת־דַּרְכֵּךְ בַּסִּירִים

וְגֶדֶרְתִּי אֶת־גְּדֵרָהּ וּנְתִיבוֹתַיִךְ לֹא
תִמְצָא: **ט** וְרָדְפָה אֶת־מְאַהֲבֶיהָ וְלֹא־תַשִּׂיג
אֹתָם וּבִקְשָׁתַם וְלֹא תִמְצָא וְאָמְרָה אֵלְכָה
וְאָשׁוּבָה אֶל־אִישִׁי הָרִאשׁוֹן כִּי טוֹב לִי אָז
מֵעָתָּה: **י** וְהִיא לֹא יָדְעָה כִּי אָנֹכִי נָתַתִּי לָהּ
הַדָּגָן וְהַתִּירוֹשׁ וְהַיִּצְהָר וְכֶסֶף הִרְבֵּיתִי לָהּ
וְזָהָב עָשׂוּ לַבָּעַל: **יא** לָכֵן אָשׁוּב וְלָקַחְתִּי דְגָנִי
בְּעִתּוֹ וְתִירוֹשִׁי בְּמוֹעֲדוֹ וְהִצַּלְתִּי צַמְרִי וּפִשְׁתִּי
לְכַסּוֹת אֶת־עֶרְוָתָהּ: **יב** וְעַתָּה אֲגַלֶּה אֶת־
נַבְלֻתָהּ לְעֵינֵי מְאַהֲבֶיהָ וְאִישׁ לֹא־יַצִּילֶנָּה
מִיָּדִי: **יג** וְהִשְׁבַּתִּי כָּל־מְשׂוֹשָׂהּ חַגָּהּ חָדְשָׁהּ
וְשַׁבַּתָּהּ וְכֹל מוֹעֲדָהּ: **יד** וְהַשְׁמֹתִי גַּפְנָהּ
וּתְאֵנָתָהּ אֲשֶׁר אָמְרָה אֶתְנָה הֵמָּה לִי אֲשֶׁר
נָתְנוּ־לִי מְאַהֲבַי וְשַׂמְתִּים לְיַעַר וַאֲכָלָתַם חַיַּת
הַשָּׂדֶה: **טו** וּפָקַדְתִּי עָלֶיהָ אֶת־יְמֵי הַבְּעָלִים
אֲשֶׁר תְּקַטֵּיר לָהֶם וַתַּעַד נִזְמָהּ וְחֶלְיָתָהּ וַתֵּלֶךְ
אַחֲרֵי מְאַהֲבֶיהָ וְאֹתִי שָׁכְחָה נְאֻם־יְהוָה:
{ס} **טז** לָכֵן הִנֵּה אָנֹכִי מְפַתֶּיהָ וְהֹלַכְתִּיהָ
הַמִּדְבָּר וְדִבַּרְתִּי עַל־לִבָּהּ: **יז** וְנָתַתִּי לָהּ אֶת־
כְּרָמֶיהָ מִשָּׁם וְאֶת־עֵמֶק עָכוֹר לְפֶתַח תִּקְוָה
וְעָנְתָה שָׁמָּה כִּימֵי נְעוּרֶיהָ וּכְיוֹם עֲלוֹתָהּ
מֵאֶרֶץ־מִצְרָיִם: **יח** וְהָיָה בַיּוֹם־הַהוּא נְאֻם־
יְהוָה תִּקְרְאִי אִישִׁי וְלֹא־תִקְרְאִי־לִי עוֹד
בַּעְלִי: **יט** וַהֲסִרֹתִי אֶת־שְׁמוֹת הַבְּעָלִים מִפִּיהָ
וְלֹא־יִזָּכְרוּ עוֹד בִּשְׁמָם: **כ** וְכָרַתִּי לָהֶם בְּרִית
בַּיּוֹם הַהוּא עִם־חַיַּת הַשָּׂדֶה וְעִם־עוֹף הַשָּׁמַיִם
וְרֶמֶשׂ הָאֲדָמָה וְקֶשֶׁת וְחֶרֶב וּמִלְחָמָה אֶשְׁבֹּר
מִן־הָאָרֶץ וְהִשְׁכַּבְתִּים לָבֶטַח: **כא** וְאֵרַשְׂתִּיךְ
לִי לְעוֹלָם וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי בְּצֶדֶק וּבְמִשְׁפָּט
וּבְחֶסֶד וּבְרַחֲמִים: **כב** וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי בֶּאֱמוּנָה
וְיָדַעַתְּ אֶת־יְהוָה: {פ}

כג וְהָיָה | בַּיּוֹם הַהוּא אֶעֱנֶה נְאֻם־יְהוָה אֶעֱנֶה
אֶת־הַשָּׁמַיִם וְהֵם יַעֲנוּ אֶת־הָאָרֶץ: **כד** וְהָאָרֶץ
תַּעֲנֶה אֶת־הַדָּגָן וְאֶת־הַתִּירוֹשׁ וְאֶת־הַיִּצְהָר
וְהֵם יַעֲנוּ אֶת־יִזְרְעֶאל: **כה** וּזְרַעְתִּיהָ לִּי בָּאָרֶץ
וְרִחַמְתִּי אֶת־לֹא רֻחָמָה וְאָמַרְתִּי לְלֹא־עַמִּי
עַמִּי־אַתָּה וְהוּא יֹאמַר אֱלֹהָי: {פ}

הושע פרק ג

א וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי עוֹד לֵךְ אֱהַב־אִשָּׁה אֲהֻבַת
רֵעַ וּמְנָאֶפֶת כְּאַהֲבַת יְהוָה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְהֵם פֹּנִים אֶל־אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְאֹהֲבֵי אֲשִׁישֵׁי
עֲנָבִים: **ב** וָאֶכְרֶהָ לִּי בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר כֶּסֶף וְחֹמֶר
שְׂעֹרִים וְלֶתֶךְ שְׂעֹרִים: **ג** וָאֹמַר אֵלֶיהָ יָמִים
רַבִּים תֵּשְׁבִי לִי לֹא תִזְנִי וְלֹא תִהְיִי לְאִישׁ וְגַם־
אֲנִי אֵלַיִךְ: **ד** כִּי | יָמִים רַבִּים יֵשְׁבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
אֵין מֶלֶךְ וְאֵין שָׂר וְאֵין זֶבַח וְאֵין מַצֵּבָה וְאֵין
אֵפוֹד וּתְרָפִים: **ה** אַחַר יָשֻׁבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וּבִקְשׁוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וְאֵת דָּוִד מַלְכָּם
וּפָחֲדוּ אֶל־יְהוָה וְאֶל־טוּבוֹ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים:
{פ}

הושע פרק ד

א שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי רִיב לַיהוָה
עִם־יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ כִּי אֵין־אֱמֶת וְאֵין־חֶסֶד וְאֵין־
דַּעַת אֱלֹהִים בָּאָרֶץ: **ב** אָלָה וְכַחֵשׁ וְרָצֹחַ וְגָנֹב
וְנָאֹף פָּרָצוּ וְדָמִים בְּדָמִים נָגָעוּ: **ג** עַל־כֵּן |
תֶּאֱבַל הָאָרֶץ וְאֻמְלַל כָּל־יוֹשֵׁב בָּהּ בְּחַיַּת
הַשָּׂדֶה וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וְגַם־דְּגֵי הַיָּם
יֵאָסֵפוּ: **ד** אַךְ אִישׁ אַל־יָרֶב וְאַל־יוֹכַח אִישׁ
וְעַמְּךָ כְּמְרִיבֵי כֹהֵן: **ה** וְכָשַׁלְתָּ הַיּוֹם וְכָשַׁל גַּם־

נָבִיא עִמְּךָ לָיְלָה וְדָמִיתִי אִמֶּךָ: **ו** נִדְמוּ עַמִּי
מִבְּלִי הַדָּעַת כִּי־אַתָּה הַדַּעַת מָאַסְתָּ
ואמאסאך וְאֶמְאָסְךָ מִכַּהֵן לִי וַתִּשְׁכַּח תּוֹרַת
אֱלֹהֶיךָ אֶשְׁכַּח בָּנֶיךָ גַּם־אָנִי: **ז** כְּרָבֶּם כֵּן
חָטְאוּ־לִי כְּבוֹדָם בְּקָלוֹן אָמִיר: **ח** חַטַּאת עַמִּי
יֹאכֵלוּ וְאֶל־עֲוֹנָם יִשְׂאוּ נַפְשׁוֹ: **ט** וְהָיָה כָעָם
כַּכֹּהֵן וּפָקַדְתִּי עָלָיו דְּרָכָיו וּמַעַלְלָיו אָשִׁיב
לוֹ: **י** וְאָכְלוּ וְלֹא יִשְׂבָּעוּ הִזְנוּ וְלֹא יִפְרָצוּ כִּי־
אֶת־יְהוָה עָזְבוּ לִשְׁמֹר: **יא** זְנוּת וְיַיִן וְתִירוֹשׁ
יִקַּח־לֵב: **יב** עַמִּי בְּעֵצוֹ יִשְׁאָל וּמַקְלוֹ יַגִּיד לוֹ כִּי
רוּחַ זְנוּנִים הִתְעָה וַיִּזְנוּ מִתַּחַת
אֱלֹהֵיהֶם: **יג** עַל־רָאשֵׁי הֶהָרִים יְזַבֵּחוּ וְעַל־
הַגְּבָעוֹת יְקַטֵּרוּ תַּחַת אַלּוֹן וְלִבְנֶה וְאֵלָה כִּי טוֹב
צִלָּהּ עַל־כֵּן תִּזְנֶינָה בְּנוֹתֵיכֶם וְכַלּוֹתֵיכֶם
תְּנָאַפְנָה: **יד** לֹא־אֶפְקֹוד עַל־בְּנוֹתֵיכֶם כִּי
תִזְנֶינָה וְעַל־כַּלּוֹתֵיכֶם כִּי תְנָאַפְנָה כִּי־הֵם עִם־
הַזֹּנוֹת יִפָּרֵדוּ וְעִם־הַקְּדֵשׁוֹת יְזַבֵּחוּ וְעָם לֹא־
יָבִין יִלָּבֵט: **טו** אִם־זֹנֶה אַתָּה יִשְׂרָאֵל אַל־
יֶאְשַׁם יְהוּדָה וְאַל־תָּבֹאוּ הַגִּלְגָּל וְאַל־תַּעֲלוּ
בֵּית אָוֶן וְאַל־תִּשָּׁבְעוּ חַי־יְהוָה: **טז** כִּי כְּפָרָה
סֹרֵרָה סָרַר יִשְׂרָאֵל עַתָּה יִרְעֵם יְהוָה כְּכֶבֶשׂ
בַּמֶּרְחָב: **יז** חֻבָּר עֲצַבִּים אֶפְרַיִם הַנַּח־
לוֹ: **יח** סָר סָבְאָם הַזְנֵה הִזְנּוּ אָהֲבוּ הֵבּוּ קָלוֹן
מָגִנֶּיהָ: **יט** צָרַר רוּחַ אוֹתָהּ בְּכְנָפֶיהָ וְיֵבֹשׁוּ
מִזִּבְחוֹתָם: {פ}

הושע פרק ה

א שִׁמְעוּ־זֹאת הַכֹּהֲנִים וְהַקְשִׁיבוּ | בֵּית יִשְׂרָאֵל
וּבֵית הַמֶּלֶךְ הַאֲזִינוּ כִּי לָכֶם הַמִּשְׁפָּט כִּי־פַח
הֱיִיתֶם לְמִצְפָּה וְרֶשֶׁת פְּרוּשָׂה עַל־
תָּבוֹר: **ב** וְשַׁחֲטָה שַׂטִּים הֶעְמִיקוּ וַאֲנִי מוּסָר
לְכֻלָּם: **ג** אֲנִי יָדַעְתִּי אֶפְרַיִם וְיִשְׂרָאֵל לֹא־נִכְחַד
מִמֶּנִּי כִּי עַתָּה הִזְנֵיתָ אֶפְרַיִם נִטְמָא
יִשְׂרָאֵל: **ד** לֹא יִתְּנוּ מַעַלְלֵיהֶם לָשׁוּב אֶל־
אֱלֹהֵיהֶם כִּי רוּחַ זְנוּנִים בְּקִרְבָּם וְאֶת־יְהוָה לֹא
יָדָעוּ: **ה** וְעָנָה גְאוֹן־יִשְׂרָאֵל בְּפָנָיו וְיִשְׂרָאֵל
וְאֶפְרַיִם יִכָּשְׁלוּ בַּעֲוֹנָם כָּשַׁל גַּם־יְהוּדָה
עִמָּם: **ו** בְּצֹאנָם וּבִבְקָרָם יֵלְכוּ לְבַקֵּשׁ אֶת־יְהוָה
וְלֹא יִמְצָאוּ חָלַץ מֵהֶם: **ז** בַּיהוָה בָּגָדוּ כִּי־בָנִים
זָרִים יָלָדוּ עַתָּה יֹאכְלֵם חֹדֶשׁ אֶת־חֶלְקֵיהֶם:
{ס} **ח** תִּקְעוּ שׁוֹפָר בַּגִּבְעָה חֲצֹצְרָה בָּרָמָה
הָרִיעוּ בֵּית אָוֶן אַחֲרֶיךָ בִּנְיָמִין: **ט** אֶפְרַיִם
לְשַׁמָּה תִּהְיֶה בְּיוֹם תּוֹכֵחָה בְּשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל
הוֹדַעְתִּי נֶאֱמָנָה: **י** הָיוּ שָׂרֵי יְהוּדָה כְּמַסִּיגֵי
גְּבוּל עֲלֵיהֶם אֶשְׁפּוֹךְ כַּמַּיִם עֶבְרָתִי: **יא** עָשׁוּק
אֶפְרַיִם רְצוּץ מִשְׁפָּט כִּי הוֹאִיל הָלַךְ אַחֲרֵי־
צָו: **יב** וַאֲנִי כָּעָשׁ לְאֶפְרַיִם וְכָרָקָב לְבֵית
יְהוּדָה: **יג** וַיַּרְא אֶפְרַיִם אֶת־חָלְיוֹ וִיהוּדָה אֶת־
מְזֹרוֹ וַיֵּלֶךְ אֶפְרַיִם אֶל־אַשּׁוּר וַיִּשְׁלַח אֶל־מֶלֶךְ
יָרֵב וְהוּא לֹא יוּכַל לִרְפֹּא לָכֶם וְלֹא־יִגְהֶה מִכֶּם
מָזוֹר: **יד** כִּי אָנֹכִי כַּשַּׁחַל לְאֶפְרַיִם וְכַכְּפִיר
לְבֵית יְהוּדָה אֲנִי אֲנִי אֶטְרֹף וְאֵלֵךְ אֶשָּׂא וְאֵין
מַצִּיל: **טו** אֵלֵךְ אָשׁוּבָה אֶל־מְקוֹמִי עַד אֲשֶׁר־
יֶאְשְׁמוּ וּבִקְשׁוּ פָנָי בַּצַּר לָהֶם יְשַׁחֲרֻנְנִי:

לוח ברסלב

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב - עיר השמחה

פרשת יתרו

יום ראשון	יח 28	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא פז **ירושלמי:** שבת מז **תוספתא:** יבמות א **נ"ך:** יחזקאל מז	עלות השחר (72 דק') ... 5:24 | חצות היום ..... 11:51 נץ החמה ..... 6:36 | שקיעה ..... 5:06 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:42 | צאת הכוכבים ..... 5:18 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:13 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 6:18
יום שני	יט 29	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא פח **ירושלמי:** שבת מז **תוספתא:** יבמות ב **נ"ך:** יחזקאל מח	עלות השחר (72 דק') ... 5:23 | חצות היום ..... 11:51 נץ החמה ..... 6:35 | שקיעה ..... 5:06 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:42 | צאת הכוכבים ..... 5:19 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:13 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 6:18
יום שלישי	ל 30	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא פט **ירושלמי:** שבת מח **תוספתא:** יבמות ג **נ"ך:** הושע א	עלות השחר (72 דק') ... 5:22 | חצות היום ..... 11:51 נץ החמה ..... 6:34 | שקיעה ..... 5:07 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:41 | צאת הכוכבים ..... 5:20 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:13 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 6:19
יום רביעי	לא 31	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא צ **ירושלמי:** שבת מט **תוספתא:** יבמות ד **נ"ך:** הושע ב	עלות השחר (72 דק') ... 5:22 | חצות היום ..... 11:51 נץ החמה ..... 6:34 | שקיעה ..... 5:08 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:41 | צאת הכוכבים ..... 5:21 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:13 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 6:20
יום חמישי	לב 1	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא צא **ירושלמי:** שבת נ **תוספתא:** יבמות ה **נ"ך:** הושע ג	עלות השחר (72 דק') ... 5:21 | חצות היום ..... 11:51 נץ החמה ..... 6:33 | שקיעה ..... 5:09 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:41 | צאת הכוכבים ..... 5:22 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:12 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 6:21
יום שישי	לג 2 הדלקת נרות (40 דק'): 4:30 (20 דק'): 4:50	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא צב **ירושלמי:** שבת נא **תוספתא:** יבמות ו **נ"ך:** הושע ד	**ערב שבת קודש** עלות השחר (72 דק') ... 5:21 | חצות היום ..... 11:52 נץ החמה ..... 6:33 | שקיעה ..... 5:10 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:40 | צאת הכוכבים ..... 5:23 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:12 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 6:22
שב"ק	לד 3 מוצש"ק לשיטת ר"ת: 6:23	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא צג **ירושלמי:** שבת נב **תוספתא:** יבמות ז **נ"ך:** הושע ה	**שבת מברכין חודש אדר א' פרשת יתרו** עלות השחר (72 דק') ... 5:20 | חצות היום ..... 11:52 נץ החמה ..... 6:32 | שקיעה ..... 5:11 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:40 | צאת הכוכבים ..... 5:24 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:12 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 6:23

מולד חודש אדר א' יהיה בליל שבת בשעה 21, 29 דקות ו 5 חלקים

"אֵיזֶה חִנּוּךְ קָדוֹשׁ וְטָהוֹר זֶה שֶׁיֶּלֶד רוֹאֶה אֶת אָבִיו יוֹשֵׁב בַּבַּיִת וְלוֹמֵד!
זֶה הַחִנּוּךְ הַכִּי נִפְלָא לַיֶּלֶד! זוֹ דֻּגְמָא אִישִׁית הַנֶּחֱרֶטֶת בְּלִבּוֹ שֶׁל הַיֶּלֶד,
וּמִמֵּילָא גַּם הוּא יַעֲשֶׂה כָּךְ!"... (משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)